

**Sven Winnell 16 oktober 2017: Alliansen
och regeringen. Hushållens levnadskostna-
der, skatter och bidrag. Annat. Myndigheter.
Levnadsförhållanden och utvecklingens
krafter. Riksdag. regering, budget, debatter.**

<http://winnell.com/omr36-39zzzzp.pdf>

**Sven Winnell 16 oktober 2017: Alliansen och regeringen.
Hushållens levnadskostnader, skatter och bidrag. Annat.
Myndigheter. Levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
Riksdag, regering, budget, debatter.
<http://winnell.com/omr36-39zzzzp.pdf>**

Innehåll

Sida 6 Kapitel 1 : Alliansen och regeringen.

7	De mänskliga verksamheterna
8	Så vill de borgerliga sänka skatten
9	Nu svänger alliansen högerut
11	Långt kvar till en gemensam budget
12	Löfven: Hårdare tag krävs mot våldet och gängkriminaliteten
18	Strid om enklare jobb i M-ledarens första duell
19	Muf vill minska statens utgifter med en femtedel
21	KristerSSon i vuxet höger-vänster-kurr
22	Tycker du att utvecklingen går åt rätt eller fel håll?
23	Alliansväljare splittrade i synen på läget i landet
24	Sluta inbilla dig att Sverigedemokraterna är ett parti som andra.
26	Högern vill försvaga välfärden med integration som tillhygge
29	Invandringen nu viktigast för stockholmarna
31	Migrationspolitiken splittrar alliansen
34	Ulf KristerSSon håller på att ändra M:s profil
35	Socialdemokrater kan räcka M en hjälpande hand
37	Muf kräver tuffare tag med arbetsrätten
38	Moderaterna sätter av i full galopp åt höger
39	Borgerlighetens chans bygger på att hålla ihop
41	M-förslag om kvotflyktingar kan leda till inhumant system
43	M riskerar kritik för ökade klyftor
44	Här är M:s nya tyngdpunkter
45	Ska de falla, ska de åtminstone falla som moderater
47	De politiska partiernas hemsidor på Internet

48	<u>Kapitel 2: Levnadskostnader, skatter och bidrag för hushållen</u>
49	Demokratins princip kräver jämlikhet ifråga om levnadsförhållanden och levnadskostnader.
49	Konsumentverkets beräkningar 2017
50	Bostad Utrymmesstandard
51	Månadskostnader år 2017, förvärvsarbetande icke-pensionärer
51	Årskostnader år 2017, förvärvsarbetande icke-pensionärer
52	Pensionärer 2017
52	Årskostnader år 2017, pensionärer.
52	Barnkostnader
53	Ekonomi för unga
54	2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. Inkomstskatt i % av inkomst
55	2006-214. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.
59	Skattetabell
60	Underskott och överskott i hushållsbudgetarna
61	Skillnad ensam - en make
62	Ensamstående missgynnas och makar/sambor gynnas i inkomstskattesystemet.
62	Mer om skatter och bidrag.
65	Beräkningar av barnkostnader
65	Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter
67	Fyra förslag som förbättrar för de lägsta inkomsterna.
68	1 Bostadsbidrag införs för barnlösa ickepensionärer
68	2 Systemet för pensionärernas bostadstillägg
68	3 Bostadsbidrag för barnfamiljer
68	4.TV-avgiften avskaffas för privathushåll
69	Problem med bostadslån. Varken amorteringskrav eller sämre ränteavdrag i huvudregeln bör föreslås av regeringen.

72 **Kapitel 3: Annat än skatter och bidrag för hushållen.**

- 73 Annat än skatter och bidrag för hushållen
74 Demokratin behöver förbättras
74 Regeringen bör lägga upp en svensk världsplanering från svensk horisont.
75 Från omr36-39zzzzl (före senaste regeringsombildningen): Regeringen bör ha en plan för sin politik.
76 Sammanfattningsvis
77 Regionplanering. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp.
78 Regeringen bör ha en regionplanering för jämlikhet som visar alla förhållanden och skillnader i landets olika delar: hur var det, är det, kan det bli och bör det bli?
79 Om statistik se sidorna 193-200 i <http://wimnell.com/omr36-39zzzzl.pdf>
80 Politikområden för politiken 28 juli 2017

82 **Kapitel 4 : Förteckning över myndigheter inom departementens verksamhetsområden 2014**

- 82 Statsrådsberedningen
83 Arbetsmarknadsdepartementet
85 Finansdepartementet
88 Försvarsdepartementet
92 Justitiedepartementet
95 Kulturdepartementet
100 Landsbygdsdepartementet
101 Miljödepartementet
104 Näringsdepartementet
109 Socialdepartementet
114 Utbildningsdepartementet
119 Utrikesdepartementet

121 **Kapitel 5: Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.**

- 122 Människligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse
123 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
126 Utvecklingens krafter
127 Systemet för mänskliga verksamheter

130 **Kapitel 6: Riksdagen och regeringen. Regeringsförklaring. Budgetproposition. Riksdagsdebatter**

- 131 Riksdagens historia
134 www.riksdagen.se
135 Riksdagen i samhället

139 Riksdagens utskott
139 Arbetsmarknadsutskottet (AU)
141 Civilutskottet (CU)
144 Finansutskottet (FiU)
146 Försvarsutskottet (FöU)
149 Justitieutskottet (JU)
151 Konstitutionsutskottet (KU)
154 Kulturutskottet (KRU)
156 Miljö- och Jordbruksutskottet (MJU)
159 Näringsutskottet (NU)
161 Skatteutskottet (SkU)
164 Socialförsäkringsutskottet (SfU)
166 Socialutskottet (SoU)
169 Trafikutskottet (TU)
171 Utbildningsutskottet (UbU)
174 Utrikesutskottet (UU)
176 EU-nämnden

180 Riksdagens snabbprotokoll 2017/18:2
Riksmötets öppnande
181 HANS MAJESTÄT KONUNGEN
182 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

- 191 Budgetpropositionen för 2018: Samhällsbygget – investera för
framtiden 20 september 2017
- 192 Fler ska komma i arbete
- 192 Sverige ska ha en jämlik kunskapsskola192 Sverige ska bli ett
fossilfritt välfärdsland
- 192 Välfärden ska stärkas
- 193 Sverige ska vara tryggt
- 194 Budgeten för 2018 på fem minuter
- 195 Alla ska få ta del av styrkan i ekonomin
- 196 Läs mer om några av regeringens förslag
Budgetförslaget i siffror
- 196 Resultat av regeringens politik
- 196 Nästa steg - riksdagsbehandling av budgetförslaget

- 198 Riksdagen debatterade budgetpropositionen
- 199 Riksdagens protokoll 2016/17:5 Tisdagen den 20 september
- 199 Debatt med anledning av budgetpropositionens avlämnande

- 251 Budgetmotioner från riksdagen
- 251 Vi tror på Sverige – Moderaternas budgetmotion 2018
- 251 En budget som håller ihop Sverige – Liberalernas
budgetmotion för 2018
- 252 Nytt ledarskap för Sverige Motion 2017/18:3716 av Annie
Löf m.fl. (C)
- 252 Välfärdsloftet – Budget för vård, omsorg och trygghet
Motion 2017/18:3798 av Andreas Carlson m.fl. (KD)253
Budgetpropositionen för 2018. Motion 2017/18:2487 av Oscar
Sjöstedt m.fl. (SD)
- 254 Riksdagens snabbprotokoll 2017/18:15. Onsdagen den 11
oktober Kl. 9.00–12.16. Partiledardebatt

Kapitel 1: Alliansen och regeringen.

Innehåll

Sida

6	<u>Kapitel 1 : Alliansen och regeringen.</u>
7	De mänskliga verksamheterna
8	Så vill de borgerliga sänka skatten
9	Nu svänger alliansen högerut
11	Långt kvar till en gemensam budget
12	Löfven: Hårdare tag krävs mot våldet och gängkriminaliteten
18	Strid om enklare jobb i M-ledarens första duell
19	Muf vill minska statens utgifter med en femtedel
21	KristerSSon i vuxet höger-vänster-kurr
22	Tycker du att utvecklingen går åt rätt eller fel håll?
23	Alliansväljare splittrade i synen på läget i landet
24	Sluta inbilla dig att Sverigedemokraterna är ett parti som andra.
26	Högern vill försvaga välfärden med integration som tillhygge
29	Invandringen nu viktigast för stockholmarna
31	Migrationspolitiken splittrar alliansen
34	Ulf KristerSSon håller på att ändra M:s profil
35	Socialdemokrater kan räcka M en hjälpande hand
37	Muf kräver tuffare tag med arbetsrätten
38	Moderaterna sätter av i full galopp åt höger
39	Borgerlighetens chans bygger på att hålla ihop
41	M-förslag om kvotflyktingar kan leda till inhumant system
43	M riskerar kritik för ökade klyftor
44	Här är M:s nya tyngdpunkter
45	Ska de falla, ska de åtminstone falla som moderater
47	De politiska partiernas hemsidor på Internet

De mänskliga verksamheterna

Det stora problemet nu är jordklotet inklusive växt- och djurvärlden och klimat samt mänskligheten. Om mänskligheten inte sköter världen på lämpligt sätt dör växter och djur, människorna får inget att äta och dör ut.

Efter tusentals år av krig och elände fick demokratin ett genombrott för hundra år sedan efter första världskriget, men det kom bakslag. I Ryssland slogs tsaren ned av kommunister, som utvecklade landet till en diktatur. I Tyskland kom Hitler med rasism.

Efter andra världskriget bildades Förenta Nationerna, FN, och man trodde att demokratin hade vunnit slaget. Europeernas kolonier blev så småningom självständiga, vanligen demokratiska stater.

I Sverige fick kvinnor i allmänhet rösta första gången 1924. Efter demokratiska val hade socialdemokraterna regeringsmakten i 44 år 1932-1976.

I slutet av 1900-talet började demokratin i världen vackla. Nu finns runtom i världen rasistiska grupper och diktatoriska grupper och stater bildas.

Demokratin är på tillbakagång i USA där presidenten för en rasistisk politik. Nordkorea styrs diktatoriskt. I Ryssland togs sovjetdiktaturen bort men det är oklart hur det är med demokratin där. Kina styrs av kommunister på ett diktatoriskt sätt, men är kanske på väg till demokrati. Indien är en demokrati med stora brister. I Mellanöstern regeras länderna i stor utsträckning med religiösa idéer av diktatorisk karaktär.

Inom länderna finns vanligen två motstridande grupper, en grupp som tillvaratar de välbeställdas intressen, en sorts överklass, och en grupp där man har det sämre ställt, en underklass.

I en god demokrati bör man utgå från att alla lika värde, jämlikhet ifråga om levnadsförhållanden, mänskliga rättigheter o d.

Överklasserna är arv från välbeställda tiderna före demokratins genombrott och finns inom de borgerliga partierna. Underklasserna är arv från de sämre ställda före demokratins genombrott där man inte hade rösträtt och var slavlika arbetare.

Demokratierna har en stor uppgift i att förbättra för de sämre ställda i förhållande till de bättre ställda. Valförordningen är det stora problemet.

I Sverige hade de borgerliga regeringsmakten i åtta år 2006-2014 och tillvaratog då de bättre ställdas intressen i alla politikområden.

Sedan dess har Socialdemokraterna och Miljöpartiet haft regeringsmakten och försökt förbättra för de sämre ställda. Efter valet 2018 vill de fortsätta med det. Och de borgerliga vill få regeringsmakten och tillvarata de bättre ställdas intressen. Eftersom det är stor skillnad i levnadsvillkoren mellan de två klasserna innebär demokratins princip att socialdemokraterna bör få sitta kvar i regeringen och fortsätta att öka jämlikheten.

I internationellt perspektiv bör demokratin förbättras på motsvarande sätt. I USA bör demokraterna vinna, i Mellanöstern bör religionernas diktatur försvinna. Den tekniska utvecklingen har gjort världen till ett enda stort jämlikhetsproblem.

Världen styrs av människornas verksamheter och de styrs av deras inre verkligheters kunskaper och tycken. Det stora problemet blir då att ge världens människor kunskaper och värderingar som passar till demokratins princip.

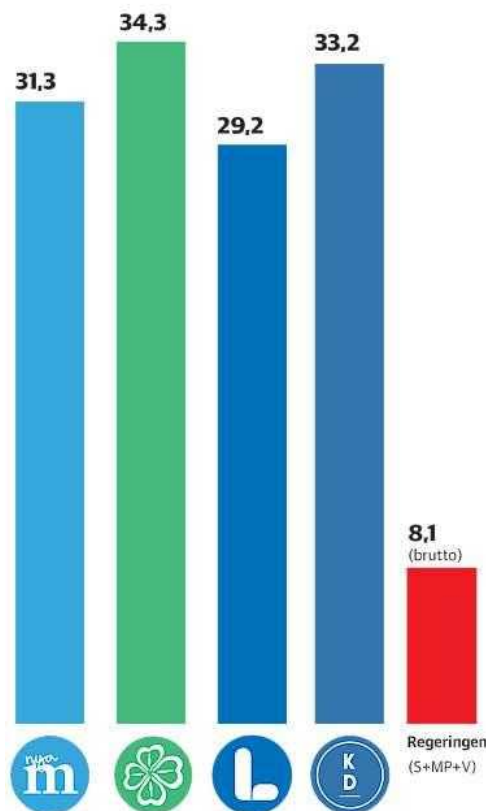
På internet finns hemsidan wimnell.com där ett system för de mänskliga verksamheterna redovisas.

Så vill de borgerliga sänka skatten

Allianspartierna oeniga om vilka grupper som ska gynnas.

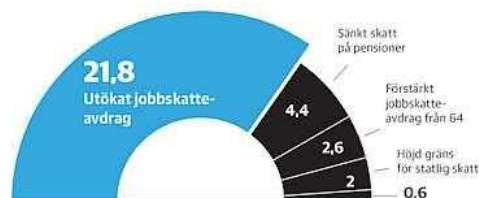
Samtliga belopp är i miljarder kronor och gäller för 2018.
Text: Hans Rosén Grafik: Elin Lindwall
Källor: Partiernas budgetmotioner, DN:s egna beräkningar

Totala sänkningar, inkomstskatter och arbetsgivaravgifter
(miljarder kronor)

Moderaterna

Sänkta inkomstskatter och arbetsgivaravgifter
Totalt: **31,3**
(miljarder kronor)

Finansiering, största posterna (miljarder)

Centerpartiet

Sänkta inkomstskatter och arbetsgivaravgifter
Totalt: **34,3**
(miljarder kronor)

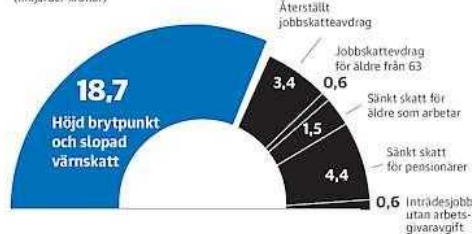

Finansiering, största posterna (miljarder)

Liberalerna

Sänkta inkomstskatter och arbetsgivaravgifter
Totalt: **29,2**
(miljarder kronor)

Finansiering, största posterna (miljarder)

Kristdemokraterna

Sänkta inkomstskatter och arbetsgivaravgifter
Totalt: **33,2**
(miljarder kronor)

Finansiering, största posterna (miljarder)

DN FREDAG 6 OKTOBER 2017

"Nu svänger alliansen högerut

I de borgerliga partiernas skuggbudgetar syns konturerna av alliansens kommande valmanifest, och det blir en tydlig högergir jämfört med förra valet. Sänkta skatter, kraftigt ökande anslag till försvar och polis samt liberaliserad arbetsrätt är några delar. De borgerligas största problem är inte olika åsikter i sak utan hur de ska kunna regera ihop.

Det blir skattesänkingsstopp, sade den moderate finansministern Anders Borg i SVT:s Agenda valåret 2014.

Alliansens främsta vallöfte blev satsningar på bostadsbyggande och ett höghastighetståg.

Det var då.

Nu är det mindre än ett år kvar till nästa val och konturerna av ett nytt valmanifest från alliansen går att skönja. De syns både i de skuggbudgetar som presenterats och i program och programförslag inför partistämmorna. Profilen är klassisk högerpolitik, långt från Borgs löfte.

De borgerliga vill nu sänka skatten omkring 30 miljarder kronor nästa år. Både Centern och Moderaterna talar dessutom om ett sänkt skattestryck på sikt, medan Liberalerna har sagt att det får vänta tills försvaret fått sitt.

Polisen och försvaret får stora höjningar hos alla fyra parterna. De vill höja polisernas löner och på längre sikt vill de nästan fördubbla försvarsanslagen upp till två procent av BNP. Samtliga vill strama åt sjukförsäkring och a-kassa. Riksdagen ska lagstifta om lägre ingångs-

löner för att få nyanlända i arbete och arbetsrätten ska liberaliseras. Hur det senare ska gå till är dock oklart.

Det är en tydlig högersväng jämfört med valrörelsen 2014 och det kan skapa konflikter mellan borgerliga och rödgröna i valrörelsen. Detta är troligen en agenda som inte bara passar de borgerliga utan också S. Att storma mot skattesänkningar, sänkta ingångslöner och försvagat anställningsskydd är medärvda reflexer hos socialdemokrater.

Regeringen har agnat betet inför valet med en rejäl barnbidragshöjning och sänkt pensionärsskatt. Det är åtgärder som lätt upptäcks i väljarnas plånböcker, och uppenbarligen tycker oppositionen att det är smarta reformer eftersom de väljer att ställa sig bakom förslagen.

En del av valdebatten 2018 kommer troligen att handla om säkerhet: brottslighet, rättsväsendets och polisens tillkortakommanden och försvarets behov.

Här laddar både regeringen och oppositionen inklusive Sverigedemokraterna med förslag om mer resurser och skärpta lagar. Där handlar det snarare om att bjuda över varandra än om att en strid för och emot något.

Den nya oppositionsledaren Ulf Kristersson har sagt att han vill ha ett nytt tonläge i politiken, som inte är polariserat och svartvitt utan nyanserat och intellektuellt. "Vi tror på Sverige", kallar Moderaterna sin skuggbudget och partiets nya ekonomiskpolitiska talesperson Elisabeth Svantesson sade på pressträffen att Sverige går fantastiskt ekonomiskt. Det återstår att se om den nyanserade ambitionen överlever en valrörelse.

Sakpolitiskt ser startfältet inför valåret 2018 ut att vara prydligt inordnat längs vänster-högerskalan, men med migrationspolitiken som en egen dimension där S och M ligger närmare varandra än sina bundsförvanter. Migrationspolitiken fortsätter troligen att vara en av väljarnas viktigaste prioriteringar.

Men under allting värker frågan om hur Sverige ska kunna styras när inget block är i närheten av egen majoritet.

Regeringsfrågan får partierna att bete sig oväntat. Till exempel dropgade näringsminister Mikael Damberg (S) honung över sin företrädare, Centerpartiets Annie Lööf, efter onsdagens skuggbudget. "Man måste börja fråga sig om hon inte omger sig med fel vänner för att det ska bli verklighet. Tillsammans skulle vi kunna bygga hela landet starkt och sätta Sveriges bästa före partipolitik", sade näringsministern till Expressen.

Samtidigt är Centern partiet med störst skattesänkningar av alla oppositionspartier. Det är knappast detta Damberg avser. Politik är mer än åsikter. Det handlar om att kunna omsätta idéerna i praktiken. För att finna svar på hur Sverige ska kunna styras i ett nytt parlamentariskt läge krävs en rejäl dos pragmatism.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se "

Fakta. Moderaternas budgetförslag 2018

Några av förslagen:

Sänkt inkomstskatt, 22 miljarder kronor.

Förstärkt jobbskatteavdrag från 64 år, 2,6 miljarder.

Höjd brytpunkt för statlig inkomstskatt, 2 miljarder.

Fler poliser, inklusive höjd lön, 2,3 miljarder.

Korta vårdköerna, 3 miljarder.

Finansieras bland annat genom:

Höjd matmoms till 14 procent, 3,3 miljarder.

"Bidragsreform", bland annat stramare a-kassa och sjukförsäkring, 9,9 miljarder.

Besparingar på arbetsmarknadspolitiken, 6,6 miljarder.

Slopade byggsubventioner, 4,2 miljarder.

Nej till "ineffektiv" miljöpolitik, 3,6 miljarder.

Minskad uppräknings av biståndet 3,4 miljarder.

Reaktion på några av regeringens förslag:

Nej till flygskatt.

Nej till höjd skatt på investeringssparkonton.

Nej till höjd skatt på privata sjukförsäkringar.

Ja till höjt barnbidrag.

Källa: Moderaterna "

DN FREDAG 6 OKTOBER 2017

"Långt kvar till en gemensam budget"

Alliansen går till val på stora skattesänkningar – men det finns betydande skillnader i hur de olika partierna prioriterar. Höginkomsttagare, pensionärer och företagare är några grupper som kommer att stå emot varandra när alliansen ska förhandla fram en gemensam budget.

Med knappt ett år kvar till valet har den borgerliga kvartetten nu var för sig lagt fram sina förslag om hur statsfinanserna ska se ut de kommande tre åren. En sak är de borgerliga rörande överens om att skatterna måste sänkas. Men hur det ska gå till är de än så länge oense om.

Moderaterna lutar sig i sin skuggbudget mot klassisk M-politik. Kraftiga sänkningar av inkomstskatten och rejäla neddragningar i bidragssystemen är huvudpunkterna.

– Det här är den största skattereformen sedan 2007 och den största bidragsreformen sedan socialtjänstlagen 1980, säger M-ledaren Ulf Kristersson.

Moderaterna vill sammanlagt sänka skatten på arbetsinkomster med drygt 24 miljarder kronor nästa år. Det omfattar ett sjätte jobbskatteavdrag för alla som arbetar och en höjning av brytpunkten för när man behöver börja betala statlig skatt. Därutöver vill M införa ett särskilt jobbskatteavdrag för dem som är över 64 år på 2,6 miljarder kronor.

M vill bland annat finansiera skattesänkningarna med stora neddragningar i bidragssystemen, som sänkt a-kassa, återinförd tidsgräns i

sjukförsäkringen och begränsning av det så kallade aktivitetsstödet. M säger också nej till andra delar av regeringens arbetsmarknadspolitik.

Moderaterna är dock inte det parti som vill sänka skatterna mest. Centerpartiets ekonomisk-politiska talesperson Emil Källström sade nyligen att C är det parti som sänker skatten mest i svensk politik och DN:s sammanställning visar att det stämmer.

Centern redovisar skattesänkningar på cirka 34 miljarder kronor, vilket är drygt en miljard mer än KD och tre miljarder mer än M. Liberalerna ligger en bit efter med skattesänkningar på 29 miljarder kronor. Centern sticker även ut genom att lägga tonvikten mer på sänkning av arbetsgivareavgifterna än de övriga. Framför allt vill C sänka kostnaderna för företag som anställer personer som står långt från arbetsmarknaden.

Liberalerna väljer att gynna de som har relativt höga inkomster. Tanken med det är att det ska löna sig att gå en lång utbildning och att ta steg uppåt i karriären. Därför vill L minska marginaleffekterna genom att höja gränsen för när man börjar betala statlig skatt, från dagens cirka 37 000 kronor till ungefär 43 000. Dessutom vill L helt slopa den så kallade värnskatten som tas ut på månadsinkomster över 52 000 kronor.

Kristdemokraterna sätter pensionärerna främst och vill redan nästa år se till att de inte betalar mer skatt än de som arbetar. Notan för det är cirka 12 miljarder kronor. KD utmärker sig bland de borgerliga också genom att föreslå en generell skattsänkning av inkomstskatter som även tillfaller de som lever på ersättningar vid sjukdom och arbetslöshet, om än i mindre grad.

Kristdemokraternas största finansieringspost är en generell momshöjning. Även M vill ha höjd moms, men bara på livsmedel. Både L och C öppnar för momshöjningar inom ramen för en större framtida skattereform. I övrigt sparar alla borgerliga partier pengar på byggsubventioner och arbetsmarknadsåtgärder.

Trots skilda profiler är de fyra partierna överens om de grundläggande principerna för den ekonomiska politiken. Allianspartierna har enats om ett 30 sidor långt dokument som sammanfattar deras gemensamma hållning. Enligt M-ledaren Ulf Kristersson är det dokumentet grunden för hur en alliansbudget ska se ut.

– Jag vågar hävda att vi på ett par dygn skulle kunna göra om det till en gemensam operativ statsbudget, säger Ulf Kristersson.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se

Hans Rosén hans.rosen@dn.se "

DN LÖRDAG 7 OKTOBER 2017

"Löfven: Hårdare tag krävs mot våldet och gängkriminaliteten"

Statsminister Stefan Löfven (S) vill se hårdare tag mot brottslingar och en fortsatt stram flyktingpolitik. Det berättar han i en stor DN-intervju med mindre än ett år kvar till valet. – Det gäller att vara stenhård från början. Brottsligheten ska bort från gatorna, säger Stefan Löfven.

Det har gått nästan precis tre år sedan Stefan Löfven tillträdde som statsminister i den rödgröna regeringen. Ända sedan starten har det varit en turbulent resa med hot om nyval, flyktingkris, terrorattentat och it-skandalen i Transportstyrelsen som ledde till att två ministrar fick avgå.

Men med mindre än ett år kvar till valet pekar det mesta på att Stefan Löfven lyckas hålla ihop sin regering tiden ut. Han gör det i en tid där Sveriges ekonomi går urstart och där regeringen har kunnat leverera en valbudget som kommer att märkas för breda väljargrupper. Trots det svaga parlamentariska läget har Socialdemokraterna lyckats hålla opinionssiffrorna uppe, medan oppositionen ägnat sig åt uppslitande interna strider.

Vilken blir den viktigaste frågan för dig att driva det kommande året? – Nyckelordet är trygghet. Det innebär ordning och reda i ekonomin och jobb men också trygghet mot brottslighet. Det är för mycket skjutningar, och våldtäktsanmälningar läggs på hög hos polisen. Det duger inte. Trygghet har också med försvaret att göra. Och ingen av de

här utmaningarna löses med stora skattesänkningar, säger Stefan Löfven.

Hur viktig blir migrationspolitiken i den kommande valrörelsen?

– Det är en fortsatt viktig fråga. Vi har fattat de beslut som krävs för att hantera situationen, men med det är det inte så att folk känner att det är lugnt. Här gäller att ha en fast beslutsamhet som vi hade 2015. Vi har visat att vi kan hantera en sådan svår situation och fatta de svåra besluten och det står jag för. Vi kommer att göra så även framledes för vi vet att vi inte kan ha en migrationspolitik som inte är hållbar.

Menar du att den tillfälliga lagen ska permanentas?

– Det ska vi utvärdera. Den gäller till juli 2019. Under våren 2018 ska vi in i en utvärderingsfas för att se hur vi ska hantera det. Min poäng är att vi inte kan ha en migrationspolitik som inte är hållbar och det var den inte före flyktingkrisen.

– Men vi måste se det i flera delar. Den ena är det internationella. Vad gör vi för att människor inte ska behöva fly från Afrika på livsfarliga resor över Medelhavet? Den andra är EU. Vi jobbar stenhårt för att EU ska ha en gemensam flyktingpolitik så att fler länder tar sitt ansvar. Det går inte att det bara är Sverige och några få andra länder som tar sitt ansvar.

Hur länge kan du hänvisa till att EU ska ha en gemensam flyktingpolitik, innan Sverige måste agera själva?

– Nu ska vi först utvärdera det men vi har en lag som löper till halvårsskiftet 2019. Just nu hösten 2017 fortsätter diskussionen inom EU. Slutligen är det så att vi inte kan ha en lagstiftning som väsentligen avviker från EU. Därför är det viktigt att EU får sin politik på plats.

Vill du ha en stramare migrationspolitik än den som gällde före 2015?

– Vi kan inte ha en lagstiftning som väsentligt avviker från EU:s. Vi måste kunna visa att politiken är hållbar, människor måste kunna känna tillit till att det fungerar. Det är bottenplattan och hur det sedan ska konkretiseras måste vi återkomma till.

Gängkriminaliteten uppstod inte ur flyktingkrisen, hur kan svenska politiker ha låtit detta ske?

– Det är många faktorer som bidrar till det. Det har varit underinvesterat i svensk polis under ett antal år. Det är också så att de klyftor som vi har sett växa i det svenska samhället bidrar – långtidsarbetslöshet, för dåliga bostadsområden och skolor. Ett samhälle som dras isär får också de här följdverkningarna.

– Men jag säger inte det för att jag ursäktar brotten. Här gäller det att vara stenhård från början. Det är därför vi tillför polisen så mycket resurser, det är därför vi skärper lagarna mot vapenbrott, narkotikabrott och våldsbrott. Det är hårdheten – bort med brottsligheten från gatorna. Gängbrottsligheten kväver människors frihet, det är min ideologiska grund i detta. De ockuperar hela bostadsområden, det är aldrig okej.

Ska vi förvänta oss ännu hårdare tag mot den här typen av brottslighet?

– Återigen, det är beslutsamheten som gäller. Du måste vara väldigt tydlig mot brottsligheten. Den kommer inte att accepteras. Om det vi nu gjort visar sig inte fungera så kommer vi inte bara att konstatera: det här gick inte. Aldrig. Det är klart att det går. Vi, samhället, är starkare än den organiserade brottsligheten. Den kommer aldrig att vinna.

– Men lika tuffa ska vi vara mot brottens orsaker. Vi ska se till att knäcka långtidsarbetslösheten, grundskolan ska se till att barnen kommer vidare till gymnasiet. Då får de en helt annan start i livet.

Varför är det så svårt att komma överens om en modell för att få in fler utrikes födda på arbetsmarknaden?

– Vi har två skilda modeller här. Den ena säger: sänk lönerna. Om en ny anställningsform införs där du sänker lönerna så får du en permanent sådan ordning. Då trycker du ned lönenivån på arbetsmarknaden. Det vet vi från studier i USA att det kan handla om 20 procent. I Sverige handlar det om en miljon löntagare.

– Vårt budskap är det är de som kommer hit som ska anpassa sig till svensk arbetsmarknad. Det är inte svensk arbetsmarknad som ska anpassa sig till dem som kommer hit. Då är det inte så intelligent att lagstifta om lägre löner, enligt mitt sätt att se på det. Det intelligenta är att se att om du har en lönenivå som ett antal människor inte motsvarar i form av kunskap, produktivitet och erfarenhet – hur ska du då komma dit? Det är det som arbetsmarknadens parter nu börjat resonera om. Då kan det vara jobb och utbildning i kombination. Då fattar alla på en arbetsplats att om någon arbetar samtidigt som de utbildar sig är det inte så konstigt att de har lite lägre lön.

Varför är det så farligt med lägre ingångslöner under en begränsad period?

– Det är exakt det som parterna diskuterar nu.

Du uppmuntrar alltså en partsstyrd modell med reglerad utbildning och lägre ingångslöner?

– Absolut. Jag bejakar en partsstyrd modell. Sedan är frågan hur vi politiker kan stödja en sådan modell med utbildning och resurser.

– Att riksdagen ska sitta och besluta om vilken lönenivån ska vara – det är faktiskt korkat. Parterna tar ansvar för villkoren på arbetsmarknaden. De vet under vilka förutsättningar det ska göras. Det kan de inte där borta i riksdagen och det kan vi inte i det här huset heller.

Ena stunden efterlyser du blocköverskridande samarbete och nästa anklagar du oppositionen för att vilja slå sönder den svenska modellen – hur går det ihop?

– Det går ihop för att den svenska modellen är precis det här. Mellan 2010 och 2014 hade vi också en minoritetsregering, en borgerlig sådan. Då gjordes ingen överenskommelse om energin, ingen om försvaret, ingen om det finanspolitiska ramverket. Det visar att det här fungerar. Där ger jag också oppositionen credit, vi har gjort det tillsammans.

– Men det är klart att i ett sådant fall som med lönerna så har även jag en gräns. Vi ska vara pragmatiska och se hur vi gör för att nyanlända ska komma in i jobb så snabbt som möjligt. Men om man i och med det ska knäcka den svenska modellen – nej.

Hur ska Sverige kunna styras efter nästa val?

– Först måste väljarna säga sitt. Men blockpolitiken är skadlig för Sverige. Den har varit skadlig och den kommer att vara skadlig om den fortsätter. Jag vill bryta blockpolitiken men jag säger också att jag aldrig kommer att samarbeta eller göra mig beroende av Sverigedemokraterna. Det är ett rasistiskt parti.

– Det finns inte bara två sätt att ordna styrkeförhållandena för de sju andra riksdagspartierna. Det är därför som blockpolitiken är så farlig eftersom man låser sig till två sätt. Feltänkt. Man kan tänka dels vem som ska sitta i Rosenbad men framför allt hur ska majoriteten ordnas i

riksdagen. Det finns ett antal varianter på det. Det är det vi har visat med våra blocköverskridande överenskommelser. I en del har alla fyra borgerliga varit med, i andra har tre varit med och senast var det två. Det finns ett otal varianter att hitta majoritet men då måste man agera på ett sådant sätt att man är beredd att göra det.

Kommer du att avgå som statsminister om de rödgröna inte blir större än alliansen?

– Om alliansen tillsammans med Sverigedemokraterna säger att de tänker bilda en majoritet så finns det ingen anledning att sitta kvar. Men jag tänker inte per automatik avgå. Återigen, väljarna måste ha sagt sitt. Vi vet inte vilket valresultat vi sitter med. Om vi sitter med ett valresultat där vi de facto har gått framåt men inte har någon egen majoritet, då ska jag handla utifrån den situationen. Och då ska jag handla på det sätt som är bäst för vårt land. Huruvida det betyder att jag ska avgå eller sitta kvar och vänta på talmansrunda får vi se beroende på hur resultatet ser ut då.

Skulle du kunna tänka dig att sitta i en regering med en borgerlig statsminister?

– Jag företräder det största partiet. Nu sitter de fyra borgerliga partierna och pratar om att även om de är mindre borde de få regera. Det är inte speciellt logiskt. För mig handlar det om att bryta blockpolitiken och hitta något annat. Det är det som är bäst för Sverige.

Kan du tänka dig att regera med passivt stöd från SD om de rödgröna blir mindre än alliansen?

– Nej, jag tänker inte göra mig beroende av Sverigedemokraterna. Aldrig i livet. Varför ska de ges makt över huvud taget? I nuläget har de 13 procent. Det innebär att vi andra har 87 procent. Det vore

mycket märkligt om vi inte kunde hitta ett sätt att fatta beslut i Sveriges riksdag där 87 procent inte blir beroende av 13 procent.

Hur kommer it-skandalen i Transportstyrelsen att påverka regeringen i valrörelsen?

– Det pågår en uppföljning i konstitutionsutskotten. Vi har gått igenom de frågor som KU har ställt och svarat efter absolut bästa förmåga. Det ska klaras ut vad som har hänt och vad som inte har hänt. Om mer behöver klaras ut ska vi vara behjälpliga med det.

– När det här kom upp beskrevs det som den största skandalen sedan Stig Bergling. För det första: det här är allvarligt, det har brutits mot lagen och det uppstod en risk med hemliga uppgifter. Men man måste ändå ha sans och balans i den här diskussionen. Stig Bergling var en person som medvetet lämnade över dokument till främmande makt. Här fanns det en risk för att det skulle kunna ske. Ingen av de tre berörda myndigheterna har sagt att det har skett, de har inte kunnat se det ännu. Det är allvarligt men man måste ändå ha storheterna klara för sig.

– Varken Säpo, Försvarsmakten eller Transportstyrelsen begärde mer stöd, mer resurser, annan reglering eller styrning av myndigheten. Det Säpo sa var att vi gör ett tillsynsarbete på detta och så följer vi det. När jag i somras frågade de här tre myndigheterna om det var något mer som vi hade kunnat göra från regeringskansliet under den här processen så sa de nej alla tre. Nu får vi under KU-processen reda ut om regeringskansliet har gjort det som skulle göras.

Kommer det att komma fram fler uppgifter om att statsråd eller tjänstemän haft kunskap om säkerhetsriskerna utan att agera?

– Vi har gått igenom händelsekedjan så gott vi kan och vi kan i dagsläget inte se det. Men jag kan naturligtvis inte garantera det. Nu besvarar vi frågor efter bästa förmåga och man får dra slutsatser när hela materialet ligger på bordet.

Är du helt säker på att du inte har fått någon information om detta förrän i januari i år?

– Svar ja.

Tycker du att regeringen har skött den här frågan öppet och transparent?

– Ja, jag tycker det. Vi har svarat på frågor efter bästa förmåga. Ibland måste man få tid att samla ihop vad som faktiskt har hänt och det är inte alltid som man kan göra det direkt på minuten. Jag har hela tiden sagt att vi ska vara så transparenta som det är möjligt att vara. En del uppgifter kan vara hemliga men det som är öppet och som vi kan informera om ska vi göra.

Vad har varit svårast under mandatperioden?

– Det har varit ett svårt parlamentariskt läge och det har varit svårt med migrationsfrågan. Men det är klart att terrorattentatet den 7 april på Drottninggatan ... När jag och Ulla står i Skene och hedrar minnet av de ungdomar som dog i en bussolycka och i samma stund får reda på att det är någon galning som kört upp en lastbil på Drottninggatan. Fem döda, och jag träffade skadade på Karolinska. Det är klart att det är hårt. Den stunden och de dagarna, det var svårt.

Hur länge orkar du ha jobbet som statsminister?

– Tills ”mission accomplished”. Det kommer det naturligtvis aldrig att bli så jag blir nog kvar här, ha ha. De får bära ut mig. Skämt åsido, väljarna ska avgöra. För egen del ser jag att det är så mycket som behöver göras så jag är full av både arbetslust och energi.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se "

"Fakta.

Stefan Löfven väljs till partiordförande för Socialdemokraterna 2012, efter att Håkan Juholt fått lämna posten.

Två år senare, i september 2014, blir Löfven statsminister i en minoritetsregering tillsammans med Miljöpartiet. Samma höst hotar Sverigedemokraterna att fälla regeringens budget genom att rösta på alliansens alternativ. Löfven säger då att han ska utlysa extraval, men hinner aldrig göra detta eftersom alla partier utom SD ingår den så kallade decemberöverenskommelsen. Den innebär bland annat att minoritetsregeringar lättare ska få igenom sina budgetar.

Decemberöverenskommelsen faller 2015. Samma år söker över 160 000 personer asyl i Sverige, vilket sätter Sveriges flyktingmottagande högt på den politiska dagordningen. Regeringen Löfven driver igenom en blocköverskridande migrationsöverenskommelse och i slutet av året skärper regeringen Sveriges asylnpolitik så att reglerna anpassas till EU:s miniminivå.

I april 2015 sluts den så kallade försvarsuppgörelsen mellan regeringen, M, C och KD, som handlar om försvarets finansiering och inriktning för den kommande femårsperioden.

Våren 2016 avgår den miljöpartistiske bostadsministern Mehmet Kaplan efter bland annat uppgifter om samöre med högerextrema Grå vargarna.

I juni 2016 röstas Sverige, efter en intensiv kampanj, in som medlem i FN:s säkerhetsråd. Under hösten sluts energiuppgörelsen mellan regeringen, KD, M och C, om bland annat kärnkraftsfrågan.

Våren 2017 inträffar ett terrordåd i Stockholm. Stefan Löfven hyllas för sitt ledarskap i samband med dådet och 62 procent av svenskarna är nöjda med statsministerns insatser, enligt en opinionsundersökning från Novus.

Sommaren 2017 väljer Stefan Löfven att inte närvara på Almedalsveckan i Visby och besöker i stället olika orter runtom i Sverige.

Samma sommar inträffar julikrisen till följd av Transportstyrelseskandalen.

Allianspartierna riktar misstroende mot tre ministrar. Detta leder till en regeringsombildning där två ministrar byts ut.

I september 2017 råder högkonjunktur och regeringen presenterar en omfattande budget med pengar till både vård, skola, polis, barn och pensionärer, men som också innehåller fler sänkningar av skatten än höjningar.

Fakta. Regeringsalternativ

M: Vill att alliansen tar över, även om koalitionen blir mindre än de rödgröna. En sådan lösning kräver stöd från SD.

SD: Partiledare Jimmie Åkesson ser ett scenario med tre politiska block i svensk politik – ett socialistiskt, ett liberalt och ett konservativt block som består av Sverigedemokraterna och Moderaterna. ”Den som genomför det mesta av vår politik har goda chanser att bli statsminister med vårt stöd” sa han till DN i juni.

L: Vill se en alliansledd regering. Andrahandsvalet är en koalitionsregering med allianspartierna och Socialdemokraterna – om de rödgröna blir större än de fyra borgerliga. Kan inte tänka sig att samarbeta med SD och inte heller med Vänsterpartiet.

C: Vill se en alliansregering, men vill inte ta stöd från SD. Söker hellre stöd över blockgränsen om det skulle behövas. I en intervju med DN i slutet av augusti sa centerledaren Annie Lööf att ”C kommer inte att bryta sig loss ur alliansen för att sitta i en regering med S. Däremot hoppas jag att vi har ett sådant klimat i svensk politik att vi kan föra samtal över blockgränsen och att vi kan ta ansvar för landet ihop”.

KD: Vill att alliansen tar över, även om koalitionen blir mindre än de rödgröna. Kan tänka sig att ta stöd från SD. "

DN MÅNDAG 9 OKTOBER 2017

"Strid om enklare jobb i M-ledarens första duell"

Det blev strid om lägre löner när statsminister Stefan Löfven (S) och borgerliga utmanaren Ulf Kristersson (M) möttes för första gången i SVT:s partiledardebatt på söndagen. Det blev också hård ordväxling när både V-ledaren Jonas Sjöstedt och KD:s Ebba Busch Thor gick till hårda angrepp på Jimmie Åkesson (SD).

Talkörer ljud från ett 50-tal ensamkommande från Afghanistan som demonstrerade utanför tv-huset på Gärdet i ösregnet. Inne i tv-studion diskuterade partiledarna hur de nyanlända ska kunna få jobb.

Enklare jobb till nyanlända blev stridsämnet när den sittande statsministern för första gången mötte nya moderatledaren Ulf Kristersson som för en vecka sedan tog över efter Anna Kinberg Batra.

– Men det är samma politik med skattesänkningar, säger Stefan Löfven till DN efter debatten.

Ulf Kristersson beskyllde regeringen för att ha misslyckats med att få ned arbetslösheten bland personer som är födda utomlands.

– Ni måste erkänna ett problem som finns. Det här får sociala katastrofala följder, sade M-ledaren.

Löfven svarade med att anklaga de borgerliga för att vilja lagstifta om lägre löner.

– Vi ska inte sänka löner för vanligt folk. I så fall skulle många få sänkt lön.

Centerledaren Annie Lööf tyckte att regeringens höstbudget saknar åtgärder för att ta hand om de hundratusentals som kom till Sverige under den stora flyktingvågen hösten 2015:

– Den är lika tom som en flaska bubbel på nyårsdagen.

V-ledaren Jonas Sjöstedt anklagade Ulf Kristersson för att under sin tid som Stockholmspolitiker ha "i praktiken gett bort" delar av offentlig verksamhet till vrakpris. Kristersson kallade detta "trams".

– Du delar ut det till privata företag till höger och vänster, sade Sjöstedt.

Kristersson försvarade sig med att ha ökat valfriheten.

Flygskatten blev stridsfråga mellan Miljöpartiets språkrör Gustav Fridolin och C-ledaren Annie Lööf.

– Varför ska flyget vara ett skattefråse? undrade han.

Lööf sade att hon hellre ville satsa på att öka andelen biodrivmedel i flygbränsle. Efteråt förtydligade hon att hon i likhet med Moderaterna vill ta bort skatten om de borgerliga vinner valet.

– Vi vill ta bort den flygskatt som regeringen nu vill införa, säger hon.

Jimmie Åkesson menade att brottsligheten beror på en alltför stor invandring.

– Det är ett importerat problem, hävdade han.

Stefan Löfven medgav att det är "våldigt, väldigt fel" när människor inte vågar kliva av tåget av rädsla för att bli skjutna, men menar att regeringen nu tillför resurser till polisen och förstärker välfärden.

Kristdemokraternas ledare tog upp situationen i Östberga i södra Stockholm där kriminella gäng har tagit makten.

– Det krävs 10 000 fler poliser, sade Busch Thor.

C-ledaren Annie Lööf tyckte att regeringens intresse för att förstärka polisen var nymornat.

– Skärpta straff är redan på gång, sade Stefan Löfven.

När det gäller nazisternas demonstrationer anades en spricka i alliansen mellan KD-ledaren Ebba Busch Thor som vill förbjuda medlemskap i extrema organisationer och Jan Björklund som anser att dagens lagstiftning fungerar.

– Det som hände i Göteborg visar att dagens lagstiftning fungerar, säger Björklund efter debatten.

I slutet av debatten hettade det till två gånger med SD-ledaren Jimmie Åkesson i centrum. Först begärde V:s Jonas Sjöstedt en ursäkt av Åkesson till Fatemeh Khavari, talesperson för Ung i Sverige, som bjudits in av V till studion, för det Twitterinlägg som SD:s gruppleadare Mattias Karlsson gjort där han kopplade ihop henne och en annan person med uppehållstillstånd med terrorism.

– Det är beklämmande, sade V-ledaren.

Men en sådan ville inte Åkesson ge.

– Det är en sak mellan dem, svarade han.

Sedan beskrev KD:s Ebba Busch Thor SD i förklenande ordalag.

– Ni är en skandalfabrik utan dess like, sade Busch Thor.

Hon försökte få ett löfte om vilken statsminister Åkesson tänker stödja, men fick inget svar. Åkesson sträckte ut handen mot KD-ledaren, som vägrade att ta den. Efter den två timmar långa debatten skakade de dock hand.

På onsdag möts partiledarna i debatt igen, då i riksdagens kammare.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se "

DN MÅNDAG 9 OKTOBER 2017

"Muf vill minska statens utgifter med en femtedel

Moderata ungdomsförbundet vill skära bort mer än en femtedel av statens budget. Bland förslagen märks avskaffat ränteavdrag, behovsprövat barnbidrag och slopande av studiebidraget. Förslagen presenteras inför partiets stämma där Muf tar strid med partiledningen för att ta bort värnskatten och samtidigt sänka reavinstskatten och bolagsskatten.

Fyra dagar efter moderpartiets skuggbudget, som kom i torsdags, presenterar Muf i dag, måndag, ett eget budgetförslag – med betydligt hårdare nedskärningar och större skattesänkningar.

– Vi måste ge människor mer egenmakt, säger Muf-ordföranden Benjamin Dousa.

Muf:s skuggbudget läggs fram samma vecka som partiets arbetsstämma inleds i Örebro. Med start på torsdag ska den nyligen valda partiledaren Ulf Kristersson staka ut politiken inför valet nästa år.

Under de senaste veckorna har M-ledningen, som är pressad av vikan-de opinionssiffror, lagt fram en förändrad politik på flera olika områden. I torsdags kom Moderaternas skuggbudget för nästa år där partiet bland annat vill se ett nytt jobbskatteavdrag, vilket skulle leda till breda inkomstskattesänkningar.

Men Muf, som har ett större inflytande på moderpartiet än många andra ungdomsförbund, tycker att partiledningen är alldeles för försiktig på skatteområdet. I sin egen skuggbudget föreslår Muf att 217 av

statsbudgetens 971 miljarder kronor ska sparas bort. Det motsvarar drygt 22 procent av statens finanser.

– Vi måste våga prata om hur och var man ska skära för att ha råd med skattesänkningarna, säger Benjamin Dousa.

Muf vill bland annat ta bort värnskatten på 5 procents extra skatt för högre inkomster som infördes som en del av krispolitiken under 90-talet efter en överenskommelse mellan Socialdemokraterna och de borgerliga. Sedan dess har den blivit kvar.

I år ligger gränsen (inklusive semesterersättning) på månadsinkomster över 53 200 kronor. Det innebär till exempel att en den som har en lön på 60 000 kronor betalar 340 kronor varje månad i värnskatt.

– Den skatten bör tas bort helt och hållet, anser Benjamin Dousa.

Muf vill också ta bort reavinstskatten och stämpelskatten på bostäder, vilket skulle kosta statskassan enorma belopp – 63 miljarder kronor. Lika mycket tror man sig kunna spara på offentlig upphandling.

Ungdomsförbundet vill också ta bort miljöskatter på nästan 40 miljarder kronor samt sänka bolagsskatten med 8 miljarder kronor.

Införande av ett behovsprövat barnbidrag och avskaffande av studiebidraget skulle spara 30 miljarder kronor och ett avskaffande av ränteavdraget skulle göra lånen 17 miljarder kronor dyrare för hushållen. Bland andra stora besparingar märks ett avskaffande av subventionerade anställningar (18 miljarder kronor), minskat bistånd (18 miljarder kronor) och en förändring av det kommunala skatteutjämnningssystemet som för över pengar från rika till mindre välmående kommuner (20 miljarder kronor).

Men är detta verkligen realistiskt – är detta inte bara ett ungdomsförbunds drömmar?

– Nej, det är väldigt lätt att säga att man vill sänka skatten för alla. Men när det kommer till utgiftsminskningar är det få ungdomsförbund och partier som vågar tala om det, svarar Benjamin Dousa.

Moderaternas ekonomisk-politiska talesperson Elisabeth Svantesson har inte tagit del av Muf:s skuggbudget, men skriver i en kommentar till DN att ”det är bra att Muf ser behovet av politiska reformer”.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se "

" Fakta. M-stämman

Den 12–15 oktober samlas Moderaterna till arbetsstämma i Örebro. Under fyra dagar ska partiet under ledning av partiledaren Ulf Kristersson mejsla fram den politik som det av vikande opinionssiffror pressade partiet ska gå till val på nästa år.

Bland de väntade stridsfrågorna finns ett avskaffande av lagen om anställningsskydd och införande av marknadshyror. "

DN MÅNDAG 9 OKTOBER 2017

"Kristersson i vuxet höger-vänster-kurr"

Kommentar. Den nye M-ledaren Ulf Kristersson har lovat ett mindre gnälligt och mer vuxet politiskt samtal. På söndagskvällen var det upp till bevis. Det blev ett upplysande höger-vänster-kurr med statsminister Löfven, men utan minnesvärda formuleringar.

För en vecka sedan gav Ulf Kristersson sin programförklaring som nyvald moderatledare:

”Jag kommer inte söka min motståndares sämsta argument, utan hans bästa. Politiken måste ta kloka människors frågor på allvar. Den måste inte vara tråkig, men den måste vara seriös. Nu behövs det helt enkelt några vuxna i rummet”, sade han.

På söndagskvällen stod Ulf Kristersson i SVT:s ”Agenda”-studio för partiledardebatt. För första gången fick han debattera med statsministern och ge en försmak av hur han vill att det ska låta i valrörelsen.

Partiledardebatten var mycket viktig för Kristersson. Han måste snabbt vinna förtroende inför valet om knappt ett år. Det första intrycket är viktigt. Och han klarade sig utan att snubbla.

Kristersson fick genast chansen att vara nyanserad. När han fick frågan om det går bra eller dåligt för Sverige sade han att båda bilderna var sanna. Men han anklagade regeringen för att inte göra ett dugg åt arbetslösheten bland utlandsfödda. Det behövs sänkta skatter och sänkta trösklar för att komma in på arbetsmarknaden, argumenterade Kristersson. Det är mycket bättre än socialbidrag.

Utbilda bort arbetslösheten i stället, sade Löfven och anklagade Moderaterna för att vilja sänka lägstalönerna på hela arbetsmarknaden genom lagstiftade låglönejobb.

Det var klassisk höger-vänster-jabb, inte retoriskt elegant, men en tydlig bild av alternativen.

Debatten om välfärd och jobb gick i samma spår som den gått i decennier. Block mot block.

Men i debatten om kriminalpolitiken lät det inte alls som förr. Alla ville vara hårda mot brottslighet och alla partiledare, från vänster till höger, ville ha fler poliser.

Debatten om miljö- och klimatpolitiken hade ett överraskande inslag: det var Miljöpartiets språkrör Gustav Fridolin som ville diskutera flygskatt medan Centerns Annie Lööf hellre talade om andra klimatåtgärder. Så sent som i somras ville oppositionen väcka misstroende mot en minister om regeringen lade fram förslaget om flygskatt. Det är glömt nu, i den föränderliga svenska politiken.

Debatten om sjukvård överraskade också, med en känslösam duell om regeringsfrågan. Det var Jimmie Åkesson som tog upp den, genom att anklaga Kristdemokraternas Ebba Busch Thor och hennes tre allierade för att låta Stefan Löfven regera vidare för att slippa diskutera med SD. ”Jag är beredd att sitta ned och förhandla med alla som kan agera respektfullt och ansvarsfullt. Ni är en skandalfabrik”, svarade KD-ledaren.

Undantaget denna dust var det nästan två timmars sakpolitisk debatt, med Kristersson som en inte särskilt offensiv medlem i gänget. Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se

Rent allmänt, tycker du att utvecklingen i Sverige går åt rätt eller fel håll?

Grafik: DN Källa: DN/Ipsos Bas: Totalt 4 047 intervjuer är gjorda under kvartal tre 2017.

Röstar på...

Socialdemokraterna

Miljöpartiet

Alliansen
Liberalerna

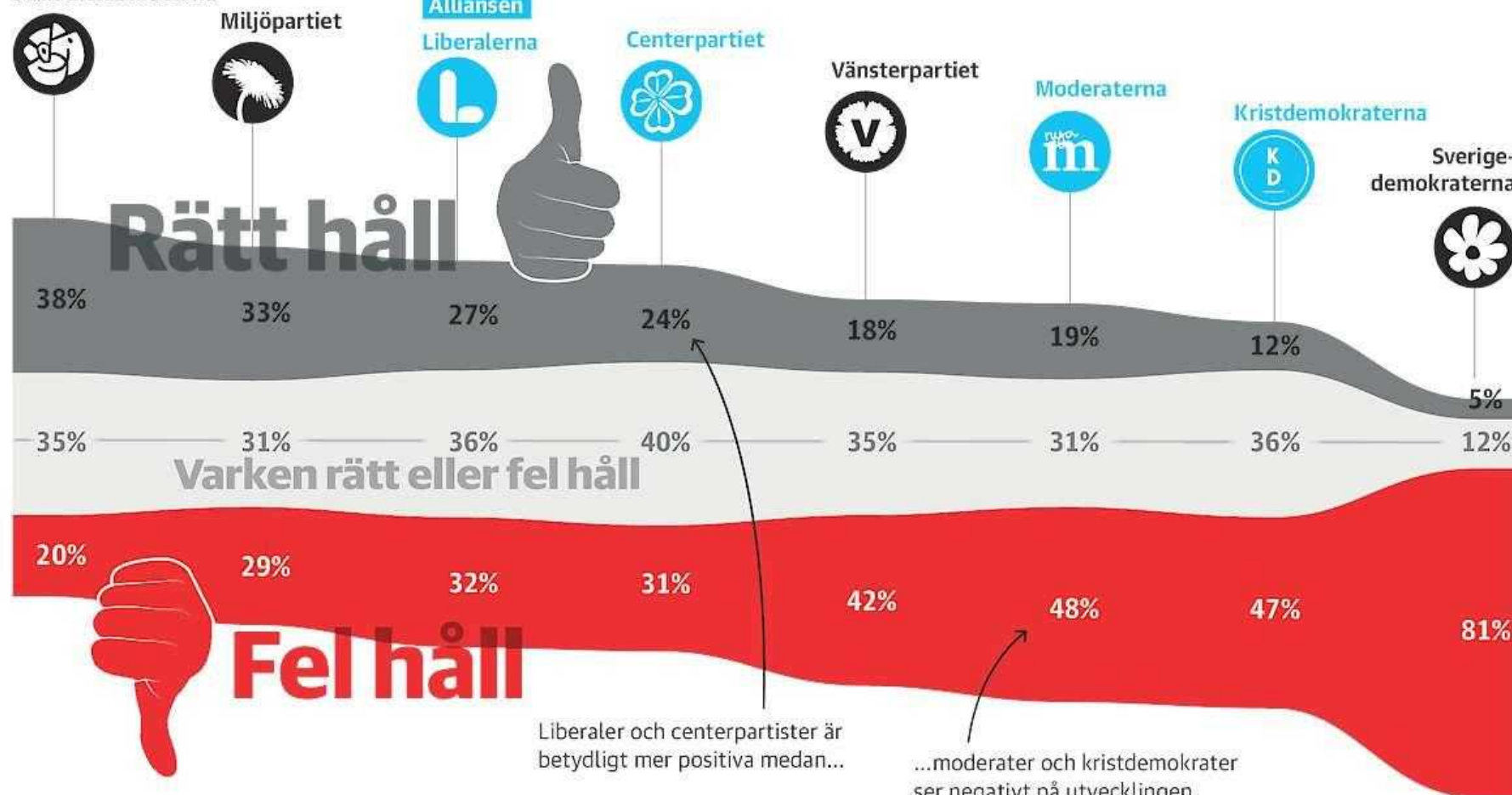
Centerpartiet

Vänsterpartiet

Moderaterna

Kristdemokraterna

Sverigedemokraterna

DN SÖNDAG 8 OKTOBER 2017

"Alliansväljare splittrade i synen på läget i landet

Alliansen är splittrad i synen på hur det går för Sverige, visar en mätning från DN/Ipsos. Moderater och kristdemokrater ser negativt på utvecklingen, medan centerpartister och liberaler är betydligt mer positiva. Däremot finns en enighet bland borgerliga väljare om att alliansen bör hålla ihop även inför valet 2018.

På söndagskvällen deltar den nyvalde moderatledaren Ulf Kristersson i sin första partiledardebatt. I Sveriges Televisions "Agenda" möts de åtta riksdagspartiernas ledare efter att oppositionspartierna under den gångna veckan har lagt fram sina skuggbudgetar i riksdagen.

En av Kristerssons viktigaste uppgifter blir att ena alliansen, som är splittrad i regeringsfrågan. Hans eget parti och KD är beredda att ta makten efter valet, även om de rödgröna är större än alliansen, med stöd av Sverigedemokraterna.

Detta säger C-ledaren Annie Lööf och L-ledaren Jan Björklund bestämt nej till. Och det är inte den enda frågan som splittrar de borgerliga.

En DN/Ipsos-mätning visar att moderata och kristdemokratiska sympatisörer ser betydligt mörkare på läget i landet än de som skulle rösta på C och L om det vore val i dag. Under tredje kvartalet tyckte 27 procent av L-sympatisörerna och 24 procent av C-väljarna att utvecklingen i Sverige är på väg åt rätt håll, medan siffran bara är 19 procent för moderater och 12 procent för kristdemokrater.

Vid sidan om KD är det bara sverigedemokrater som har en mörkare bild – bara 5 procent som skulle rösta på SD tycker att utvecklingen går åt rätt håll.

– Det finns en tydlig skillnad i alliansen, särskilt om man tittar på vilka som tycker att utvecklingen går åt fel håll, säger David Ahlin, opinionschef på Ipsos.

Nästan varannan moderat (48 procent) och kristdemokrat (47 procent) tycker att utvecklingen i landet går åt fel håll under regeringen Löfven, medan bara var tredje liberal väljare (32 procent) och centerpartist (31 procent) är av samma uppfattning.

För regeringspartierna Socialdemokraterna (38 procent) och Miljöpartiet (33 procent) är siffrorna högst när det gäller andelen som tycker att utvecklingen går åt rätt håll, medan Vänsterpartiets väljare är mer negativa till samhällsutvecklingen än de som sympatiserar med Liberalerna och Centerpartiet.

– Det finns en kraftig polarisering. På ena sidan har vi SD-väljarna där åtta av tio tycker att utvecklingen går åt fel håll. På andra sidan har vi S-väljarna som är mest optimistiska. Regeringspartiernas väljare brukar alltid ha en mer positiv syn, men just nu är det en väldigt polariserad bild, säger David Ahlin.

Han tror att det kan skapa problem med att hålla ihop alliansen.

– Om partierna och väljarna gör alltför olika analys av läget i landet kan det bli svårt att enas om gemensamma svar. Det är lättare att enas om en gemensam politik om väljarna gör en åtminstone hyfsat likartad analys av läget i landet, säger David Ahlin.

Däremot håller alliansväljarna ihop när det gäller regeringsfrågan. Det har gått mer än 13 år sedan de fyra borgerliga partierna gick ihop. Men efter de två valsegrarna 2006 och 2010 blev det förlust 2014.

Efter tre år i opposition föredrar mer än hälften av alliansväljarna, 52 procent, att partierna går till val i form av block eller koalitioner. Det är oförändrat jämfört med när samma undersökning gjordes i fjol.

– Stödet för alliansen är väldigt stabilt. Moderaternas sympatisörer är mest positiva, medan allianstanken är något svagare bland Centerpartiet och Liberalernas väljare, säger David Ahlin.

Rödgröna väljare föredrar att partierna går till val på egen hand. Bara 20 procent av rödgröna väljare föredrar att partier går till val som block eller allianser, jämfört med 23 procent förra året.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se "

" Regeringspartiernas väljare brukar alltid ha en mer positiv syn, men just nu är det en väldigt polariserad bild.
David Ahlin, opinionschef på Ipsos

Fakta. Undersökningarna

DN/Ipsos-mätningen om utvecklingen i landet är en sammanslagning av månadsmätningarna i augusti och september med totalt drygt 4 000 genomförda intervjuer på telefon och i webbenkät.

Undersökningen om partierna ska gå till val på egen hand eller tillsammans gjordes den 10–21 augusti med 998 väljare som intervjuats med en webbenkät.

Fakta. Partiledardebatten

Den sänds i SVT1 kl 20.00. Debatten refereras och kommenteras löpande på DN.se. I debatten deltar statsminister Stefan Löfven (S), Ulf Kristersson (M), Jimmie Åkesson (SD), Gustav Fridolin (MP), Annie Lööf (C), Jonas Sjöstedt (V), Jan Björklund (L) och Ebba Busch Thor (KD). "

DN SÖNDAG 8 OKTOBER 2017

"Peter Wolodarski: Sluta inbilla dig att Sverigedemokraterna är ett parti som andra."

För ett normalt riksdagsparti är det otänkbart att angripa männi-skor baserat på deras utseende eller härkomst. I SD kommer den råa rasismen från partitoppen.

Zlatan Ibrahimovic hade redan hunnit spela ett 40-tal matcher i det svenska landslaget. Inom ett år skulle han bli lagkapten och sedermera den främste blågule målgöraren genom tiderna.

Men var han verkligen svensk? Frågan kan tyckas bisarr, med tanke på att Zlatan är född och uppvuxen i Sverige. Men i Sverigedemokraterna fanns det ledande personer som hade synpunkter på saken.

Så här lät det i Dagens Eko 2007, apropå Zlatans svenskhet:

"Jag uppfattar inte honom som det, på det sätt han tänker, agerar och talar. Han har en attityd som på många sätt inte känns särskilt typiskt svensk. Han har ett kroppsspråk och ett språk i allmänhet som jag inte uppfattar som direkt svenskt."

Den som svarade var Mattias Karlsson, i dag gruppleadare för SD i riksdagen, då ledare för arbetet med partiets nya invandringsprogram. Svenskhet, om man ska ta Karlsson på orden, var alltså inte en fråga om medborgarskap. Inte heller var det uttryck för de grundläggande värderingar om den "enskilda människans frihet och värdighet", så som formuleringen lyder i regeringsformen.

Nej, när Karlsson betraktade Zlatan inbegrep nationalitetsbestämningen en kroppslig analys av Ibrahimovic. Och Karlsson var inte ensam inom SD om att försöka utdefiniera Zlatan från det svenska.

Partiledaren Jimmie Åkesson, som är mycket fotbollsintresserad, fick i en uppföljande intervju med Sydsvenskan frågan om Zlatan kändes svensk när han gjorde ett EM-klackmål mot Italien.

”Han spelade i alla fall för Sverige. Sedan om han var legosoldat eller inte, det vet jag inte”, svarade Jimmie Åkesson.

Det är värt att påminna om dessa grovheter, efter en tid då ledande sverigedemokrater åter gett sig på enskilda personer som de betraktar som främmande element i nationen.

Samme Mattias Karlsson, som en gång försökte definiera ut Zlatan från nationsgemenskapen, hittade i veckan ett nytt objekt att nedvärdera. Föremålet för angreppet var dock ingen makthavare, som möjligen kan ställa sig över SD-företrädares rasism och nationalism. Det var två relativt unga personer, vars gemensamma nämnare tycks vara att de i Karlssons ögon inte ser svenska ut. Och precis som i fallet Zlatan var det rent okulära bedömningar som ledde fram till utfallen. Det som fick Karlsson att ge sig på de två, var att de poserade för en selfie tillsammans med en svensk polis.

På sin Facebooksida publicerade Mattias Karlsson selfiebilderna tillsammans med en text, där han inte bara felaktigt pekade ut de två som invandrare som ”vistas här illegalt” och ”borde utvisas”. Vad han samtidigt gjorde var att antyda att personerna på bilden kunde vara potentiella terrorister – i likhet med attentatsmannen på Drottninggatan tidigare i år.

Det upprörande, enligt Karlsson, var att svensk polis kunde låta sig fotograferas med sådana kriminella och möjligen farliga främlingar. När Mattias Karlsson gav sig på Zlatan var han inte gruppleddare för Sveriges tredje största riksdagsparti. Zlatan kunde nog också, utifrån sin status som världsstjärna, tåla en hel del.

De två personerna på bilden har inte bett om att bli föremål för Mattias Karlssons utseendemässiga fixering i en politisk analys. De har, tvärt emot vad SD-gruppleddaren påstod på Facebook, laglig rätt att vistas i Sverige. De har inget samröre med terrorism.

Det är grovt kränkande och djupt upprörande att Mattias Karlsson försöker koppla samman dem med våldsverkars systematiska försök att sprida storskalig skräck och förödelse.

En anmälan om förtal har lämnats in till polisen. Vilken slutsats de rättsvårdande myndigheterna kommer fram till återstår att se. Den juridiska ribban för förtalsbrott ligger högt.

Mattias Karlsson själv har raderat sitt inlägg, efter en våg av kritik i sociala medier. Men någon ordentlig ursäkt har han inte presterat, bara eländiga försök att rationalisera sitt tidigare agerande genom att utlova bättre faktakoll nästa gång.

Men detta är inte en fråga om fakta. Detta handlar om hur företrädare för ett stort riksdagsparti behandlar enskilda människor i Sverige, hur man anser sig ha rätt att ge sig på personer – inte för vad de gjort eller sagt, utan för att de ser ut på ett visst sätt.

Så var det också när den dåvarande rättstalesmannen Kent Ekeröth, för precis ett år sedan, använde en 15-åring som slagträ efter att denne

ställt frågor i TV4:s Nyhetsmorgon till utbildningsminister Gustav Fridolin. Hans brott? Han var mörk och hade begynnande skäggväxt.

Det fick flera sverigedemokrater – Kent Ekeröth, riksdagsledamoten Linus Bylund och distriktsordföranden i Göteborg Jörgen Fogelklou – att i sociala medier så tvivel om pojkens ålder. En våg av rasism utlöstes. SD-företrädarens syfte var tydligt: att koppla samman pojken med debatten om ensamkommande flyktingbarn och frågan om åldersbestämning.

Pojken, som bott i Sverige sedan han var sex år, hade ingenting med den debatten att göra. Men vad brydde sig Sverigedemokraterna om det?

Att definiera ut människor är vid det här laget ett mönster, och något som sker från partiets absoluta ledning.

I somras var det partisekreteraren Richard Jomshof som tog till orda: ”Du är inte välkommen i Sverige”, lät han hälsa den moderata Stockholmspolitikern Kahin Ahmed. Han är svensk medborgare och har levt i landet i ett kvartssekel. Men i Jomshofs ögon är Kahin Ahmed inte svensk, meddelade han senare i en DN-intervju.

De som tror att Sverigedemokraterna är ett parti som andra, som har sin beskärda del knäppskallar och som ibland yttrar tokiga saker, bortser från vad ledande företrädare gång på gång säger.

I ett normalt parti hade dessa uttalanden varit grund för uteslutning. I SD sipprar den råa rasismen ut från partitopparnas munnar.

Peter Wolodarski twitter.com/pwolodarski "

DN SÖNDAG 8 OKTOBER 2017

”Högern vill försvaga välfärden med integration som tillhygge”

Den nyliberala mångkulturalismen och välfärdschauvinismen har satt dagordningen allt för länge. Väljarna förtjänar ett progressivt politiskt alternativ. Den svenska modellen och en aktiv välfärds-politik är lösningen på integrationsutmaningarna som Sverige står inför, inte problemet, skriver Enna Gerin och Daniel Suhonen, Katalys.

Sverige står i ett vägsval. Det är mindre än ett år kvar till riksdagsvalet 2018 och det har nu gått två år sedan den dramatiska hösten 2015 när flyktingmigrationen till Sverige kulminerade och över 160 000 människor anlände på bara ett år. Att ta greppet om integrationens problemformulering och presentera trovärdiga lösningar kommer att spela en avgörande roll i att få väljarnas förtroende i valrörelsen 2018.

I en ny studie som presenteras i dag har det fackliga idéinstitutet Katalys synat borgerlighetens och näringslivets integrationspolitiska offensiv. Vi kan visa hur den svenska modellen och en aktiv välfärds-politik är lösningen på de integrationsutmaningar som Sverige står inför, inte problemet som borgerligheten hävdar. Det är dags för socialdemokratin att sluta vara passiv kring dessa frågor. Men för att vinna problemformuleringen om integrationen krävs fyra perspektiv-förskjutningar:

1 Sverige är inte sämst på arbetsmarknadsintegration av utrikes födda. Borgerligheten och extremhögern beskriver i dag gemensamt den svenska integrationspolitiken som fullkomligt misslyckad.

”Misslyckandet” skylls på den svenska välfärds- och arbetsmarknadsmodellen. För de som ständigt söker nya ingångar för att accelerera och fortsätta det nyliberala systemskiftet i Sverige har de nyanlända och deras integration blivit den nya murbräckan.

Den uppskruvade retoriken om sysselsättningsgapet mellan utrikes- och inrikes födda tjänar syftet att framställa svensk arbetsmarknad som exceptionellt dålig på att få utrikes födda i jobb. Men att gapet är så stort i Sverige har att göra med vår exceptionellt höga sysselsättningsgrad för inrikes födda, inte att vi skulle vara extremt dåliga på att inkludera utrikes födda på arbetsmarknaden. Gapet är oacceptabelt, men Sverige är inte sämst på arbetsmarknadsintegration av utrikes födda. Tvärtom, siffror från OECD visar att sysselsättningsgraden för utrikesfödda i Sverige ligger en bra bit över genomsnittet för EU-länderna och knappt över genomsnittet för OECD-länderna. Det är inte tillräckligt bra, men långt ifrån den svartmålning av svensk arbetsmarknad som borgerligheten bedrivit för att bädda för sänkta löner.

Mycket måste förbättras, inte minst för att sätta de nyanlända i arbete. Men den svenska modellen med en aktiv arbetsmarknadspolitik och möjligheter till utbildning blir då fundamentet för att skapa en lyckad arbetsmarknadsintegration.

2 Integration handlar främst om socioekonomiska höger-vänster-frågor. Om socialdemokratin vågar ta strid i integrationsfrågan istället för att tita bort den, eller i värsta fall försöka triangulera sig förbi den, kan integrationen förvånande nog bli en socioekonomiska fråga som aktiverar höger-vänsterkonflikten, till vänsterns fördel. Borgerligheten har redan sparkat över bollen på den klasspolitiska planhalvan genom sina hot om att lagstifta fram lägre löner för nyanlända och sina förslag

som går ut på att börja skikta tillgången på välfärdstjänster för de med tillfälliga uppehållstillstånd. Man vill att politiker ska gå in och skapa olika villkor för olika grupper i samhället. Samtidigt packas denna politik in i en makaber klassretorik. Under årets politikerveckan i Almedalen talade Liberalernas Jan Björklund om ”en växande underklass” och Centerpartiets Annie Lööf om ”ett nytt klassamhälle”.

Borgerliga politiker försöker fylla det vakuum som uppstår när socialdemokratin abdikerar från att tydligt prata om klassamhället och den etnifiering av underklass och arbetarklass som skett i Sverige de senaste decennierna.

Problemet är att den föreslagna högerpolitiken inte kommer råda bot på ojämlikheten utan sannolikt förvärpa den.

3 Visa att jämlikhet är lösningen, inte problemet. Nystar man upp integrationsdebattens många olika trådar och dimensioner handlar allt till sist om jämlikhet. Den socioekonomiska kärnan i integrationen handlar om att inflyttade svenskar med tiden ska närma sig den infödda befolkningens levnadsstandard, sysselsättning och inkomstnivå.

Klyftorna när det kommer till jobb, utbildning och bostad mellan utrikes- och inrikes födda är del av en bredare trend av ökande ojämlikhet och inte nödvändigtvis något specifikt för den svenska integrationspolitiken.

Mycket talar för att det fokus i svensk integrationspolitik, på att inkludera nya människor in i de svenska systemen relativt fort och på lika villkor – både för att främja individernas integration in i samhället men också för att undvika skapandet av selektiva system som skulle

kunna underminera den generella välfärdsstaten – varit ett klokt vägval.

Integrationsutmaningarna handlar framförallt om bristen på jämlikhetspolitik. Vi måste våga utnyttja välfärdsstatens och den svenska modellens inkluderande kraft som genom omfördelande system och starka institutioner skapar social sammanhållning och tillit i samhället.

Fokus från arbetarrörelsen bör ligga vid frågor som rör ekonomisk jämlikhet: att höja levnadsstandarden och öka livschanserna för alla i vårt land och ta kampen mot trångboddhet och utsatthet, låga pensioner och inkomster, skapa en kompensatorisk och likvärdig skola, samt en aktiv arbetsmarknadspolitik som ger chans att utbilda sig till de bristyrken som finns.

4 Staka ut en tredje väg bortom det progressiva dilemmat. De senaste årens intensiva debatt om invandring och mångfald har präglats av föreställningen om ett progressivt dilemma – idén att vi måste välja mellan mångfald och välfärdsstat. Denna myt förfäktas av både nyliberala mångkulturalister som menar att vi måste välja öppenhet, mångfald och invandring på bekostnad av välfärdsstaten samt de välfärdschauvinister som vill att invandringen stoppas för att rädda välfärden. Tesen om ett progressivt dilemma bygger på att kulturell mångfald som är följden av invandring skulle underminera den känsla av tillhörighet och solidaritet som behövs för att upprätthålla en stark välfärdsstat. Sverige är ett utmärkt exempel på att ökad mångfald och stödet för den omfördelande välfärden inte måste ta ut varandra.

Vad man än tycker om migrationspolitiken är det ett faktum att Sverige redan är ett heterogent samhälle präglad av mångfald. Trots det har

SOM-undersökningarna visat att det allmänna stödet för välfärdsstaten legat på en stabilt hög nivå i Sverige.

Nästan 18 procent av befolkningen är utrikes född och om man därtill räknar med alla som är födda här men har två utrikes födda föräldrar är siffran drygt 23 procent. I en sådan verklighet är både nyliberal mångkulturalism och välfärdschauvinism farliga politiska projekt.

Det behövs en tredje väg som går bortom det progressiva dilemmat och står upp för en kombination av mångfald och välfärdsstat. Väljarna förtjänar ett progressivt politiskt alternativ som utmanar den nyliberala mångkulturalismen och välfärdschauvinismen som har satt dagordningen allt för länge.

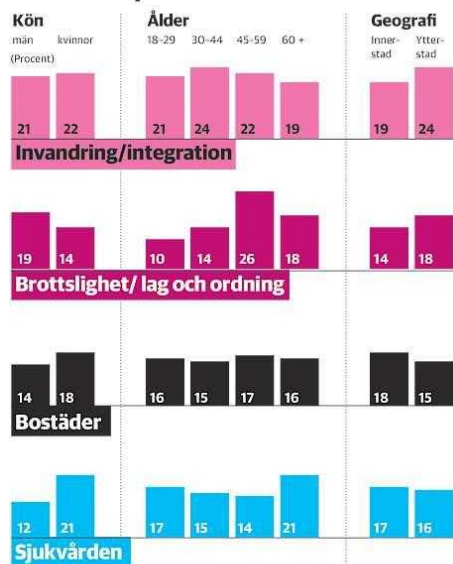
Ett mer sansat tonläge är på sin plats i denna svåra debatt. Men lärdomen är att vänstersidan inte ska låta högern oemotsagt använda dagens integrationsutmaning och skruvade fakta som en murbräcka för att försvaga välfärdsstaten och skapa ett b-lag på arbetsmarknaden. Socialdemokratin bör se integrationspolitik som en del i en generell välfärdspolitik, som strävar efter att alla människor i vårt land ska vara en del av samhället, där jämlika villkor i arbete, utbildning, boende, hälsa och trygghet – den svenska modellen – är vägen dit.

Enna Gerin, utredare vid Katalys och rapportförfattare
Daniel Suhonen, chef fackliga idéinstitutet Katalys "

"Rapporten "Med integrationen som murbräcka" – lanseras i dag och finns att läsa på www.katalys.org "

De fyra viktigaste frågorna 2017 nedbrutet på ...

700 digitala intervjuer genomfördes under tidsperioden 7-11 september i en slumpmässigt rekryterad respondentpanel. Resultatet har viktats efter kön, ålder, geografi och parti i tidigare val för att korrigera skevheter i urvalet.

DN ONSDAG 11 OKTOBER 2017

"Invandringen nu viktigast för stockholmarna"

Bostadssituationen är inte längre stockholmarnas viktigaste fråga. Invandring och integration ligger i topp, visar DN/Ipsos nya undersökning.

Mer än var femte stockholmare, 22 procent, ansåg att invandring och integration är det som det är mest nödvändigt att fokusera på.

Bostäder har tappat tio procentenheter sedan i fjol och ligger nu tillsammans med sjukvården på delad tredjeplats som den viktigaste samhällsfrågan i Stockholms stad.

Brottslighet/lag och ordning har gått upp på andra plats. I fjol tyckte sju procent av stockholmarna att det var den viktigaste frågan, i år har det ökat till 17 procent.

Vad beror det på, bostadskrisen har knappast lindrats?

– Det vi fångar i undersökningen är vad människor tänker på här och nu. Vår erfarenhet är att det har betydelse vilka frågor och ämnen som får stort utrymme i nyhetsrapporteringen och i samhällsdebatten, säger Ipsos analyschef David Ahlin.

Det bekräftas även av resultaten i andra undersökningar som Ipsos har gjort åt DN, som att stockholmarnas upplevda otrygghet ökar.

– Men att människor är mer oroliga är även kopplat till vad som händer i verkligheten. Det har varit mycket skjutningar i Stockholm och det finns en gängbrottslighet som polisen inte rår på, säger han. Att brottslighet och lag och ordning anses som så viktiga frågor ger en föräning om vad valrörelsen kommer att handla om i Stockholm, menar David Ahlin.

– Det syns redan att partierna ägnar de frågorna stor uppmärksamhet. När Ipsos ställer motsvarande fråga till invånare i hela Sverige får de en delvis annorlunda mix av svar.

Fler stockholmare nämner fortfarande bostäder som den viktigaste frågan, och fler stockholmare än svenskar totalt nämner brottslighet/lag och ordning, det gör bara 11 procent i riket. Fler stockholmare nämner också tiggeri.

– I riket har invandring och integration varit en av de viktigaste - frågorna under de senaste åren, den är tillsammans med skola och sjukvård topp tre, säger David Ahlin.

När Ipsos ställde frågan i somras svarade 37 procent av svenskarna att invandring och integration var den viktigaste frågan, 35 procent svarade sjukvården och 34 procent skola och utbildning.

Därefter var det ett långt hopp ner till arbetsmarknad på 15 procent. Bara 4 procent svarade bostäder och tiggeri fanns inte alls med på listan.

Vad beror skillnaden på?

– I riket frågar vi vilken som är den viktigaste frågan i dag, i Stockholm frågar vi om den viktigaste frågan att komma till rätta med

i Stockholm. Vi betonar det lokala lite mer och det kan ha betydelse, de som svarar tänker mer på frågor av lokal karaktär, säger David Ahlin.

Den största skillnaden mellan kvinnor och män gäller sjukvården. 21 procent av kvinnorna håller den för viktigast, men bara 12 procent av männen.

– Generellt är sjukvård, skola, utbildning och äldreomsorg viktigare frågor för kvinnor än för män. Så har det sett ut i många år. Det är gamla könsroller som avspeglas, kvinnor tar ofta ett större ansvar för äldre släktingar och sjuka barn, säger David Ahlin.

Första gången DN/Ipsos ställde frågan till stockholmarna var 2014, då var den lite annorlunda formulerad: Vilken samhällsfråga eller politisk fråga är viktigast för dig när du ska bestämma hur du ska rösta i kommunvalet?

Den gången låg skola och utbildning i topp med 34 procent följt av sjukvården med 18. 7 procent av stockholmarna tyckte att bostäder var viktigast och bara 5 procent valde invandring och integration.

Mia Tottmar mia.tottmar@dn.se "

DN TORSDAG 12 OKTOBER 2017

" Migrationspolitiken splittrar alliansen "

Moderaterna vill göra en kraftig åtstramning av migrationspolitiken. På sikt ska det inte gå att söka asyl direkt i Sverige, medborgarskap ska kunna återkallas och rätten till familjeåterförening begränsas. Men de övriga allianspartierna är tveksamma till flera av M:s förslag.

I dag, torsdag, öppnar Moderaternas partistämman i Örebro. Under fyra dagar ska Moderaterna lägga fast den politiska inriktningen och ge den nyvalde partiledaren Ulf Kristersson mandat att driva frågorna i valrörelsen.

Partistyrelsens förslag till stämman omfattar en rejäl åtstramning av migrationspolitiken. Tre år efter att den förrförra partiledaren Fredrik Reinfeldt sa åt svenskarna att öppna sina hjärtan vill Moderaterna nu kunna stänga gränserna, ompröva asylrätten på sikt och dra tillbaka medborgarskap även om det innebär att personen blir statslös.

– Det här är en fortsättning på det vi har drivit de senaste två åren. Det är uteslutet att återgå till det som var tidigare, säger Johan Forssell (M), migrationspolitisk talesperson.

Moderaterna vill stärka EU:s yttre gräns och skapa ett system med kvotflyktingar. På sikt vill M att all asylprövning ska ske utanför EU – det ska inte längre vara möjligt att söka asyl direkt i ett EU-land. En sådan förändring kräver att Genevekonventionen omprövas.

– Vi börjar inte där. Nu när den mest intensiva flyktingfasen har lagt sig funderar vi hur vi långsiktigt vill att människor ska komma till Europa. Vi menar att de fasansfulla resorna över Medelhavet som vi ser i dag måste få ett slut och då är ett kvotflyktingssystem den bästa lösningen, säger Johan Forssell.

Han är kritisk till att regeringen lutar sig allt för mycket mot att EU ska komma överens om en gemensam flyktingpolitik.

– Det är uppenbart att EU inte kommer att landa i en heltäckande migrationspolitik. Därför måste Sverige ha en nationell migrationspolitik, säger Johan Forssell.

Den politik som M beslutar om på stämman kommer också att vara grunden för den linje som partiet ska driva i förhandlingarna med sina borgerliga kollegor. Inom alliansen är det M och C som står längst ifrån varandra i migrationspolitiken.

– Jag upplever att det finns en större enighet än vad folk tror när det gäller det långsiktiga. Sen finns det en del andra frågor där vi gör lite olika bedömningar. Men vi har kommit överens tidigare, säger Johan Forssell.

Centerledaren Annie Lööf fastlog nyligen i en DN-intervju att för henne är det otänkbart att inskränka rätten att söka asyl för människor som tagit sig till Sverige. Men det är inte bara där som skillnaderna är tydliga mellan å ena sidan Moderaternas linje, å andra sidan Centerns och på vissa punkter även övriga borgerliga partiers.

Centern har inga förslag om särskilda kunskapskrav för medborgarskap. C anser dessutom att medborgarskap inte ska kunna återkallas. Centern är också det parti som tydligast argumenterar för att uppehållstillstånd ska vara permanenta, även om man i rådande situation accepterar att tillfälliga är huvudregel.

Liksom Liberalerna och Kristdemokraterna vill Centerpartiet utöka möjligheterna till familjeåterförening, något som inskränktes genom ett riksdagsbeslut förra året. Där står såväl regeringen som Moderaterna för en hårdare linje.

– Jag tror att vi har stora möjligheter att komma överens även om det skiljer en del i vissa konkreta frågor. Centerpartiet vill att det finns möjlighet till familjeåterförening, att barn ska kunna återse sin mamma och pappa och det är något som Moderaterna inte står för. För oss är det viktigt att vi har en migrationspolitik med ordning och reda men också medmänsklighet, säger Annie Lööf.

Under onsdagens partiledardebatt i riksdagen öppnade M-ledaren Ulf Kristersson för en blocköverskridande överenskommelse om migrationspolitiken med Socialdemokraterna. Idén får stöd av Liberalernas partiledare Jan Björklund.

– Jag delar ambitionen att vi måste hitta en blocköverskridande migrationsöverenskommelse. Från vår sida har vi några förslag, till exempel att de som har permanenta uppehållstillstånd bör få ta hit anhöriga. Men Sverige kommer inte kunna gå tillbaka till de regler vi hade 2015, säger han.

Statsminister Stefan Löfven noterade efter riksdagsdebatten att han och Ulf Kristersson verkar vara överens om att svensk asyllagstiftning inte bör avvika väsentligt från övriga EU-länders. På frågan om när en överenskommelse skulle kunna göras hänvisar statsministern till den utvärdering av nuvarande lagstiftning som ska göras nästa år.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se
Hans Rosén hans.rosen@dn.se "

"Moderaterna:

Möjligheterna att söka asyl

Vill att asylprövning på sikt ska ske utanför EU – det ska inte längre vara möjligt att söka asyl på plats i EU. Vill att Genevekonventionen omprövas.

Krav för medborgarskap

Grundläggande kunskaper i svenska och om det svenska samhället. Krav på försörjning som inte är socialbidrag. Medborgarskap ska kunna återkallas om någon fått det på grund av mutor eller oriktiga uppgifter, liksom vid frivilligt deltagande i utländsk militär styrka.

Villkor för familjeåterförening

Vill ha begränsad rätt till familjeåterförening. Vill samtidigt skärpa försörjningskraven för dem som vill ta hit familjemedlemmar. Utesluter därför inte att ta bort begränsningen om familjeåterförening.

Möjligheter att söka asyl på nytt

Vill förlänga preskriptionstiden från fyra till tio år för när en asylsökande som fått avslag får lämna in en ny ansökan.

Gränskontroller av olika slag

Vill skapa en gemensam nordisk gränskontroll mellan Danmark och Tyskland. Sverige ska bibehålla ID- eller gränskontroller mot andra länder. Vill även införa en krislag som gör att gränsen kan stängas om det kommer för många asylsökande under en kort period.

Upphållstillståndens längd

Tillfälliga uppehållstillstånd ska vara huvudregel för asylsökande. Ska kunna bli permanenta vid jobb och egen försörjning. Ingen ska utvisas så länge skyddsskäl föreligger.

Ömmande omständigheter som skäl till uppehållstillstånd

Nej. Moderaterna stöder den tillfälliga lag som gäller för närvarande där detta har strukits.

Liberalerna:

Möjligheterna att söka asyl

Vill se fler lagliga vägar till EU och Sverige. Sverige ska verka inom EU för att göra det möjligt att få inresevisum för att söka asyl. Har drivit på för att Sverige nu ökar antalet kvotflyktingar.

Krav för medborgarskap

Vill införa ett språk- och samhällsprov i samband med ansökan om medborgarskap. Medborgarskap ska inte kunna dras in, inte på grund av brottslighet eller av något annat skäl.

Villkor för familjeåterförening

Även alternativt skyddsbehövande (krigsflyktingar från Syrien hör hit) ska ha rätt till familjeåterförening.

Möjligheter att söka asyl på nytt

Håller fast vid nuvarande regel att fyra år ska ha gått efter ett avslag.

Gränskontroller av olika slag

Försvaret av den fria rörligheten inom EU. Avgörande är att EU:s yttre gräns fungerar. I direkta krislägen kan tillfälliga gränskontroller mellan EU-länder vara ofrånkomliga under en begränsad tid.

Uppehållstillståndens längd

Godtar tillfälliga uppehållstillstånd i enlighet med migrationsöverenskommelsen. Är dock kritiska till regeringens korta uppehållstillstånd för alternativt skyddsbehövande som istället ska få treåriga tillstånd.

Ömmande omständigheter som skäl till uppehållstillstånd
Ska återinföras.

Centern:

Möjligheterna att söka asyl

Ser det som Sveriges plikt att alla som kommer till Sverige ska få sina asylskäl prövade här. Säger nej till inskränkningar, men vill kvalificera tillgången till vissa välfärdstjänster. För fler kvotflyktingar.

Krav för medborgarskap

Föreslår inga skärpta krav för medborgarskap och anser inte att detta ska vara möjligt att dra in.

Villkor för familjeåterförening

Anser att fler än i dag som har fått uppehållstillstånd ska ha möjlighet att återförenas i Sverige med sina anhöriga. Vill utöka rätten till återförening till fler än de närmast anhöriga under förutsättning att man kan försörja dem.

Möjligheter att söka asyl på nytt

Håller fast vid nuvarande regel att fyra år ska ha gått efter ett avslag.

Gränskontroller av olika slag

Säger ja till gränskontroller vid behov men var hård motståndare till de id-kontroller som tidigare gällde.

Uppehållstillståndens längd

Gick med på tillfälliga uppehållstillstånd i överenskommelsen 2015. Anser fortfarande att permanenta är bättre för integrationen, men ser överenskommelsen som utgångspunkten för framtida migrationspolitik.

Ömmande omständigheter som skäl till uppehållstillstånd
Ska återinföras.

Kristdemokraterna:

Möjligheterna att söka asyl

Värnar flyktingkonventionen och rätten att söka asyl.

Krav för medborgarskap

Medborgarskap ska kunna dras in om det erhållits genom muta.

Villkor för familjeåterförening

Vill ge fler flyktingar som fått uppehållstillstånd möjlighet att återförenas i Sverige med sina anhöriga. Motsätter sig de inskränkningar som gjorts.

Möjligheter att söka asyl på nytt

Håller fast vid nuvarande regel att fyra år ska ha gått efter ett avslag.

Gränskontroller av olika slag

Vill inför transitzoner i anslutning till gränsövergångar där asylsökande ska registreras.

Uppehållstillståndens längd

Tillfälliga uppehållstillstånd ska fortsätta vara huvudregel för alla utom kvotflyktingar, men tillstånden ska vara treåriga.

Ömmande omständigheter som skäl till uppehållstillstånd

Ska återinföras

DN TORSDAG 12 OKTOBER 2017

"Ulf KristerSSon håller på att ändra M:s profil

Ulf KristerSSon håller på att ändra Moderaternas profil genom att efterlysa fler blocköverskridande uppgörelser och föra en resonerande politisk debatt. Troligen bäddar han för en allianskompromiss i regeringsfrågan. Här är tre slutsatser av riksdagens partiledardebatt:

1 Den nye moderatledaren Ulf KristerSSon klarade riksdagens partiledardebatt bättre än vad hans företrädare Anna Kinberg Batra gjorde. Han var mer avspänd och svarade på motdebattörens frågor. KristerSSon försöker skapa en ny profil för Moderaterna med sitt resonerande sätt och genom att hylla blocköverskridande uppgörelser.

KristerSSon påminde om ekonomiprofessorn Assar Lindbecks kommission och pensionsreformen som ledde fram till breda politiska uppgörelser på 1990-talet. "Det är svensk politik som bäst", sade han och sträckte ut handen till regeringspartierna för att komma överens om en fortsatt stram flyktingpolitik.

Att ge mer makt åt riksdagen och dess partier är ett sätt att dämpa konflikten i regeringsfrågan. Troligen ser vi tecknen på en ny formel för alliansens förhållningssätt. Alla de fyra borgerliga företrädarna talar också för blocköverskridande uppgörelser i enkäten här intill. Tidigare har det varit regeringens paradgren.

2 KristerSSons försök att nyansera debatten inspirerade inte till efterföljd. Statsminister Stefan Löfven gick in i valrörelseläge och angrepp de borgerliga hårt.

Löfven anklagade de fyra borgerliga partierna för att vilja sänka skatterna med 100 miljarder kronor. Men då har han räknat samman alla skattesänkingsförslagen som de lagt för nästa år, utan att ta hänsyn till att de samtidigt föreslår ett mindre utrymme för skattesänkningar och utgiftsreformer än vad regeringen gör. Alla politiska bedömare vet att de borgerliga skulle kompromissa om en budget, inte genomföra allt alla vill.

3 Sverigedemokraternas Jimmie Åkesson verkar vara på väg att ge upp hoppet om samarbete med M. Han angrep alla de andra sju partierna för att Sverige har fått en brottslighet som liknar den i Mexiko och södra Italien, genom en i SD:s ögon allt för generös invandringspolitik.

Medan Jan Björklund (L) och Annie Lööf (C) i sin tur angrep Jimmie Åkesson hårt för att acceptera rasism i högsta SD-toppen tog moderatledaren inte ens replik på Åkessons anförande.

Ewa Stenberg
ewa.stenberg@dn.se "

DN TORSDAG 12 OKTOBER 2017

"Socialdemokrater kan räcka M en hjälpande hand

Analys. Moderaterna har gått från att mana väljarna att öppna sina hjärtan för människor på flykt till att ifrågasätta asylrätten. Det är en exceptionell politisk resa på tre år. Flyktingpolitiken skapar nu spänningar i alliansen, som lättast kan lösas med en bred politisk uppgörelse.

Förr var det Moderaterna och Socialdemokraterna som utgjorde axeln och de mest restriktiva partierna i svensk invandringspolitik. De mindre partierna, från höger till vänster, utgjorde en liberal opposition. Sedan bildades alliansen 2004 och Moderaterna fick kompromissa med de andra borgerliga partierna.

Efter att regeringen Reinfeldt omvalts men förlorat sin majoritet i riksdagen i valet 2010 gjorde den upp med Miljöpartiet. Det nya riksdagspartiet Sverigedemokraterna skulle inte få påverka Sveriges migrationspolitik i hårdare riktning, argumenterade de.

Det fanns ett annat skäl bakom uppgörelsen: alliansen såg Miljöpartiet som en möjlig partner för att kunna regera vidare framtiden. Av det blev ingenting, men Moderaterna omfamnade ändå en mer liberal invandringspolitik. Det blev tydligt när den förre statsministern och M-ledaren höll tal inför valet 2014 och manade svenskarna att öppna sina hjärtan för flyktingar.

I partiets nu gällande idéprogram står det:

”När länder eller regioner faller samman i konflikter ska Sverige ta stolthet i att hjälpa dem som drabbats. Moderaterna värnar asylrätten och vill att Sverige tillhör de länder som tar ett stort ansvar och undsätter människor som är i nöd.”

I det nya förslaget till partistämman nu i helgen är förslaget motsatt. Moderaternas partistyreelse vill att det på sikt inte ska vara möjligt att söka asyl på plats i EU. FN:s flyktingkonvention (också kallad Genèvekonventionen) ska omprövas.

Moderaterna rör sig över hela det politiska fältet till en position som är nära Sverigedemokraternas. Detta gäller dock bara flyktingpolitiken. När det gäller arbetskraftsinvandring har M mycket liberalare politik än SD, och i den frågan är alliansen samspelt.

Som frågorna här intill visar är spänningarna stora mellan allianspartierna om flyktingarna. Asylrätten är central för alla de andra tre. Rätten att söka asyl finns inskriven i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och i Genèvekonventionen.

Moderaterna kan peka på att världen förändrats och att världen inte klarar av att hantera flyktingströmmarna som det var tänkt när flyktingkonventionen skapades efter andra världskriget.

Över 65 miljoner människor är på flykt i världen i dag. Det är fler än någonsin under efterkrigstiden. Och sannolikt kommer ännu fler att tvingas på flykt, när klimatförändringarna gör att temperaturen stiger och öknar brer ut sig.

Asylrättens försvarare kan i stället peka på att om demokratierna börjar åsidosätta FN-konventionerna kommer sannolikt något sämre att ersätta dem.

Röda korset och andra humanitära organisationer varnar för att de rika länderna håller på att vända ryggen mot resten av världen. En våg av nationalism drar fram och undergräver gemensamma lösningar på globala problem.

Allianspartierna måste nu finna en kompromiss mellan Centerns paroll om medmänsklig migrationspolitik och Moderaternas om permanent skärpt asyllagstiftning.

Invandringspolitik är en av väljarnas viktigaste frågor, så mycket står på spel.

Moderaterna förespråkar en bred uppgörelse över blockgränsen om migrationen. Det skulle underlätta en kompromiss inom alliansen. Också Socialdemokraterna vill föra en stram flyktingpolitik, till skillnad från sin gröna regeringspartner. En uppgörelse över blockgränsen underlättar både för S och M.

Det är inte troligt att Moderaterna skulle få gehör för att frånga asylrätten. Däremot är det uppenbart att uppgörelsen skulle innebära en mycket mer restriktiv flyktingpolitik än den som gällde innan den tillfälliga lagstiftningen infördes under flyktingkrisen.

De två statsministerpartierna har börjat längta tillbaka till tiden när de gemensamt formade migrationspolitiken.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se Politisk kommentator "

DN FREDAG 13 OKTOBER 2017

" Muf kräver tuffare tag med arbetsrätten

Moderaterna är på väg att svänga om arbetsrätten. M vill både förändra turordningsreglerna och rätten till återanställning. Men ungdomsförbundet tycker att partiet bör gå ännu längre. – Jag skulle helst ta några steg till, säger Muf-ordföranden Benjamin Dousa.

Moderaterna inledde på torsdagen sin partistämma i Örebro och den nyvalde partiledaren Ulf Kristersson öppnade stämman med att försöka gjuta mod i ombuden.

– Vi har ett mycket hårt arbete framför oss att bygga ett långsiktigt förtroende för oss och vår roll i svensk politik. Ödmjukhet inför den uppgiften, mina vänner, sade Kristersson.

Under fredagen kommer stämman att behandla bland annat jobbpolitiken och arbetsrätten. Partistyrelsen föreslår att turordningsreglerna görs om så att kompetens ska väga tyngre än anställningstid när en arbetsgivare ska säga upp personal.

– Vi känner att det finns en modernitet i det här förslaget. Det ger en möjlighet att titta på kompetens istället för arbetsår och vi tycker att kompetensen ska väga tyngre än vad den gör i dag, säger Jessica Polfjärd (M), arbetsmarknadspolitisk talesperson.

Frågan om arbetsrätten har varit känslig i Moderaterna under många år. Fredrik Reinfeldt och Anders Borg ville inte röra arbetsrätten eftersom de ansåg att partiet skulle förlora röster på det. Men på Moderaternas förra partistämma 2015 lyckades ungdomsförbundet,

mot den dåvarande partistyrelsens vilja, driva igenom att M skulle göra en bred översyn av arbetsrätten.

– Vi fick ett tydligt uppdrag från förra stämman om att det måste bli mer flexibilitet i arbetsrätten. Vi tycker att det här är en rimlig lösning och att det möter det som vi fick i uppdrag att göra, säger Jessica Polfjärd.

Förutom att kompetens ska väga tyngre vill M även se över rätten till återanställning efter uppsägning. Partiet anser att den rätten är nära kopplad till turordningsreglerna och därför behöver ändras parallellt. För Moderata ungdomsförbundet är förslaget om ändrad arbetsrätt en framgång.

– Jag tycker att partiet är inne på rätt väg, man tar många steg på vägen men jag skulle helst ta några steg till, säger Muf-ordföranden Benjamin Dousa.

Trots att han vill gå längre är han ändå nöjd med att partiet nu börjar förändra sin syn på arbetsrätten.

– Vi vill ta bort turordningsreglerna helt och hållet. Vi vill också ta bort omplaceringsskyldigheten. Så vi tar några ytterligare steg, säger Benjamin Dousa.

Fackförbunden Saco och TCO har kritiserat tidigare förslag om att låta kompetens väga tyngre vid uppsägningar. Kritiken har gällt att det redan i dag går att använda kompetens som skäl vid uppsägning. Jessica Polfjärd anser dock att Moderaternas förslag innebär att kompetensfrågan får större tyngd än vad den har i dag. Hon menar

dessutom att arbetsmarknadens parter måste involveras i processen innan ett färdigt förslag kan läggas fram.

– Hur det ska utformas är mycket upp till parterna, vi är inte tvärsäkra på vad som är den bästa lösningen, säger Jessica Polfjärd.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se "

"Fakta.

Moderaternas partistämman pågår i Örebro den 12–15 oktober.

Omkring 200 ombud deltar i stämman.

M ska lägga fast ny politik i en rad sakpolitiska frågor som migration, arbetsmarknad och brott och straff.

Den nyvalde Moderatledaren Ulf Kristersson håller tal för stämman på lördag.

M backar om anonyma vittnen

Moderaterna får backa på förslaget om att tillåta anonyma vittnen vid rättegångar, som presenterades tidigare i veckan.

Vid partistämman i Örebro enades ombuden om att rösta ned förslaget från partistyrelsen och i stället placera frågan i en större utredning om vittnesskydd.

Motståndarna till förslaget konstaterar att "anonyma vittnen innebär en begränsning av rättsstatliga principer om full partsinsyn och om att ingen ska dömas utan att ha getts möjlighet att yttra sig över vad motparten har anfört". "

DN LÖRDAG 14 OKTOBER 2017

" Moderaterna sätter av i full galopp åt höger

Analys. Örebro. Partiaktivisterna har tagit tillbaka makten i Moderaterna, och då bär det av åt höger. Tiggeriförbud och en utredning om att tillåta anonyma vittnen i domstolar är ett par exempel. Fler lär följa.

När Fredrik Reinfeldt var en ny entusiastisk partiledare 2004 såg han och hans lag snabbt ett problem: medlemmarna. De uppträdde och klädde sig stundtals pinsamt (i päls och Burberry-rutigt). De stod till höger om väljarna, hängde fast vid sina käpphästar och riskerade att förstöra det politiska projekt som skulle kunna leda till många regeringsår för de nya moderaterna.

Partiledningen studerade det brittiska högerpartiet, som använde personlighetstester i stället för interna val när de skulle ha kandidater i valen. Ledningen diskuterade att avskaffa medlemmarna, för att själva kunna välja vilka som ska företräda Moderaterna. På så sätt skulle M kunna rikta sig direkt till väljarna.

– Det finns tre skäl till att vi kommit fram till att vi ändå behöver medlemmarna. De ger idéerna legitimitet i debatten, styrelser och stämmor behövs för att döma i konflikter, och vi behöver medlemsavgifterna, berättade partisekreterare Sven Otto Littorin då för DN.

Fredrik Reinfeldt höll ändå partiet kort, när han med inspiration från brittiska New Labour gjorde de trianguleringar av motståndarens politik som behövdes för att vinna S-väljare och ta över makten 2006.

I valet 2010 var M uppe i 30 procent.

I dag ligger partiet på lite drygt hälften i opinionsmätningarna. Verkligheten har förändrats och politiken polariserats, Reinfeldts politik och strategi har kastats överbord, och Moderaternas nya kurs har varit oklar.

Nu har partimedlemmarna tagit tillbaka makten. Det produceras åter klassisk högerpolitik. Ord som marginalskatt tinas upp. Den nya rättspolitikerna är en serie straffskärpningar. Tiggeri ska förbjudas, att tillåta anonyma vittnen i domstolar ska utredas. Anställningsskyddet ska luckras upp. Detta hade inte hänt i Reinfeldts Moderater.

Partiaktivisterna är glada över den nya politiken och att partiet dessutom lyckats få en skicklig jurist att lämna ett bra jobb för att bli partisekreterare, det visar att han tror på M. Svenskt Näringsliv står åter högt i kurs, efter att ha kallats särintresse av Reinfeldt.

Men det finns förstås en fara när ett parti som varit hårt tyglat bryter sig loss, och sätter av i full galopp åt höger. När partiaktivisterna är radikalare än väljarna kan det göra att väljarkåren krymper. Det gör vägen till Fredrik Reinfeldts 30-procentshöjd mycket lång.

Men å andra sidan är krisen i Moderaterna så djup att alla kommer att hurra trovisst och skåla glatt på valnatten 2018 om partiet bara tar sig över 20 procent. Ingen kommer att vara ofin nog att påpeka att 23 procent ansågs som katastrofalt så dåligt i riksdagsvalet 2014 att partiledaren omedelbart avgick.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se "

DN LÖRDAG 14 OKTOBER 2017

"Borgerlighetens chans bygger på att hålla ihop"

"Alliansen bör försöka bilda regering efter nästa val även om de borgerliga får mindre stöd än de rödgröna partierna. Det anser den nya partisekreteraren Gunnar Strömmer. – Om det är på det viset att Socialdemokrater och Sverigedemokrater vill rösta nej till en Alliansregering efter nästa val så är det bra om det blir en omröstning om det, säger han.

Örebro. På partistämman i Örebro röstade Moderaterna på fredagen både för en stramare rättspolitik och ett nationellt tiggeriförbud. Det innebär att M tar ett steg åt höger och tar tydliga positioner i frågor som historiskt legat partiet nära.

För partisekreterare Gunnar Strömmer är det ett kvitto på att M återigen är på väg att göra sig relevanta.

Vart är M på väg politiskt?

– Jag tycker att M är på väg att göra sig relevanta i frågor som både är viktiga för människor och som samhällsutmaningar. Det är ingen tillfällighet att vi fokuserar på frågor som migration, lag och ordning och arbetsmarknad, det är frågor som är väldigt betydelsefulla både för människor och för vårt land, säger Gunnar Strömmer.

Har inte M varit relevanta?

– Valframgångarna från 2006 och framåt byggde på väldig relevans. Men det har gått 15 år och det är inte exakt samma frågor då som nu. Både migration och lag och ordning är större frågor nu.

Vad tycker du om blockpolitik?

– Blockpolitik är rätt viktigt. Borgerlighetens chans att få inflytande över politiken bygger på att man håller ihop. Sen tycker jag att man ska göra upp över blockgränsen i frågor som är långsiktigt viktiga och där spelreglerna ska gälla över lång tid.

Är Alliansen det enda regeringsalternativet för M?

– I praktiken är det det. Det är där vi samlar ihop oss och det är där vi går till val tillsammans. Väljarna får säga sitt men det är vår utgångspunkt.

– Det är värt att notera att när Stefan Löfven säger att han vill bryta upp blockpolitiken så bygger det på att Socialdemokratin ska regera och andra ska stödja. Den logiken känner jag begränsad entusiasm inför.

Ska Alliansen bilda regering även om ni blir mindre än de rödgröna?

– Jag tycker att Alliansen i det läget ska försöka bilda regering. Om det i ett sådant läge inte ska bli en alliansregering så bygger det på att Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna röstar emot. Då får någon annan ta ansvar för det.

– Centern och Liberalerna säger att de inte vill bilda regering om Alliansen är mindre än de rödgröna men vår linje är att det ska vi visst det. Om det är på det viset att Socialdemokrater och Sverigedemokrater vill rösta nej till en Alliansregering efter nästa val så är det bra om det blir en omröstning om det.

Vad är förklaringen till att M tappat så mycket stöd under den här mandatperioden?

– I det längre perspektivet har M tappat mycket till Sverigedemokraterna. Ett viktigt skäl till det är att vi inte tog itu med de berättigade frågor som människor har kring migration och integration. Vi paralyserades av Sverigedemokraternas tillväxt och tog inte tag i det i tid. Det är också alldeles uppenbart att beskedet i januari i år skapade ett tryck av väljare åt andra håll.

Vad kan den nya partiledningen göra åt det?

– Det är alldeles uppenbart att ett besked ägnat att skapa tydlighet i stället skapade otydlighet – att vi skulle vara på väg att göra upp med Sverigedemokraterna om regeringsmakten. I den mån den uppfattningen finns så är det vår uppgift att tydliggöra att det inte är korrekt. – På ett djupare plan tror jag att Moderaterna under en följd av år har straffats för att byta politiska positioner. Om man byter position 180 grader utan att riktigt på djupet förklara varför man gör det så tror jag att det blir en tillitsbrist mellan Moderaterna och väljarna.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se "

"Fakta.

Gunnar Strömmer är advokat och har bland annat grundat Centrum för rättvisa.

Han är 45 år och född i Örnsköldsvik.

1998–2000 var han ordförande i det Moderata ungdomsförbundet. "

DN SÖNDAG 15 OKTOBER 2017

”M-förslag om kvotflyktingar kan leda till inhumant system”

Migrationen är annorlunda i dag än när de internationella regelverken skrevs. Därför behöver de diskuteras. Men när Moderaternas partistyreelse vill knapra på den individuella rätten att söka och åtnjuta asyl i EU-länder riskerar de att kasta ut barnet med badvattnet, skriver Andreas Bergström och Minna Ljunggren, Fores.

De senaste åren har antalet människor på flykt i världen slagit alla rekord. Under kommande år förväntas också klimatdriven migration öka. De regelverk vi har i dag är otillräckliga för att hantera dagens och morgondagens migration och flyktingsituationer. Frågan är hur dessa system ska se ut och vilka principer som kommer att ligga till grund för de beslut vi fattar.

Inför Moderaternas stämma har partistyrelsen lagt ett långsiktigt förslag som skulle innebära stora förändringar: att ett nytt kvotflyktingssystem ska ersätta dagens EU-gemensamma asylsystem.

Asylprövningen ska ske utanför EU:s gränser och det skulle inte längre vara möjligt att söka asyl i ett EU-land. Den som ändå försöker ska bli hänvisad till ett säkert område utanför EU där man ska kunna söka asyl.

Ett sådant system kan ha fördelar för såväl mottagarländer som för kvotflyktingar. Genom att på förhand bestämma hur många som ska komma kan man garantera ett ordnat mottagande. Antalet människor som beviljas uppehållstillstånd kan regleras utifrån den egna ekonomin, arbetsmarknaden och opinionen. Samtidigt är en omförhandling

av nuvarande system oförutsebar och riskerar att landa mycket långt ifrån vad vi skulle se som ett humant system.

1 Skulle EU ta ett rimligt ansvar för människor på flykt? Ingen hävdar att EU ska härbärgera alla de över 60 miljoner personer som är på flykt. De flesta av dem söker sig överhuvudtaget inte hit, utan har tagit sig till något område nära sina hem.

I bästa fall kan den ökade förutsebarheten i kvotflyktingssystemet leda till att EU:s medlemsstater är beredda att ta emot fler än vad som är fallet idag. Men de flesta länder i EU är betydligt mindre positivt inställda till flyktingar och migration generellt än Sverige. Vissa vill inte ta emot några alls, eller möjligen något hundratal per år. Risken finns att EU-länderna skulle ta emot färre flyktingar om de inte längre var bundna av flyktingkonventionen, och därmed lämna ett ännu större ansvar åt betydligt fattigare länder.

2 Hur skulle villkoren bli i de ”säkra områden” som asylsökande hänvisas till? Villkoren i flyktingläger eller uppsamlingsplatser behöver inte per definition vara dåliga, men det finns avskräckande exempel. I överenskommelsen mellan EU och Turkiet ingår att de som ändå söker sig från Turkiet till Grekland placeras i läger i väntan på att bli återsända. Förhållandena i Greklands läger, som ändå är på europeisk mark, är usla. Vi är inte övertygade om att villkoren i ”säkra områden” utanför EU skulle bli sådana att Sverige med gott samvete kan hänvisa flyktingar dit.

3 Skulle det göra någon stor skillnad för döden på Medelhavet? Redan i dag tar sig många över Medelhavet utan någon större förhoppning om att få asyl. En del saknar asylskäl, andra har ingen möjlighet att bevisa dem. De kommer för att arbeta svart och kanske skicka pengar till barn och andra släktingar. De kan hoppas på en flyktingamnesti eller andra regeländringar, eller på uppehållstillstånd genom att gifta sig med någon på plats eller att bli accepterade som arbetskraftsvandrare. Människosmugglingen upphör förmodligen inte förrän det

finns mycket goda möjligheter att komma lagligt till EU, som flykting eller arbetskraftsinvandrare. Och det lär dröja, att döma av samhällsklimatet i Europa för närvarande.

4 Vad skulle resultatet av en omförhandling av internationella överenskommelser bli? Moderaternas partistyreelse konstaterar att deras förslag innebär att flyktingkonventionen måste omförhandlas. Mot bakgrund av den våg av nationalism, rasism och populism som sveper över världen i dag är det sannolikt att resultatet av en omförhandling skulle landa långt ifrån Sveriges position. Till detta skall läggas att rätten till asyl även är inskriven i FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna. Dokumentet är visserligen inte bindande men att välja att inte följa detta skulle förvandla ett av våra mest grundläggande internationella dokument till en schweizerost. Ett dokument som har använts som hävstång för att pressa länder att garantera sina medborgare yttrandefrihet, pressfrihet, organisationsfrihet förlorar i värde.

I Tyskland har det funnits en diskussion om att sätta ett tak för antalet flyktingar per år. För att undvika att handla i strid med internationella konventioner presenterades i måndags en uppgörelse mellan CDU och CSU där landets mottagandekapacitet beaktas, med ett mål på 200 000 per år, samtidigt som ingen ska stoppas vid gränsen och alla fortfarande har rätt till individuell prövning.

Från flera partier och opinionsbildare har vi sedan 2015 fått höra att den gamla asylpolitiken var oansvarig och principlös, eftersom vi inte bestämde själva hur många som skulle komma hit. Det är inte principlöst, tvärtom. På viktiga samhällsområden har vi rättigheter, inskrivna i grundlagar och internationella konventioner, som gör att det får bli som det blir, och sedan löser vi det bäst vi kan.

Vi avskaffar inte pressfriheten för att satirteckningar upprör en del. Vi avskaffar inte rösträtten för att många väljare röstar på ett parti som majoriteten i riksdagen avskyr. Vi avskaffar inte rätten till rättvis rättegång för att några skurkar kommer undan med saker där lagen eller

bevisföringen inte riktigt räckte till. Asyl finns för att alla människor i världen ska veta att de har rätt att söka och erhålla skydd om de blir förföljda – oavsett om många andra blir förföljda samtidigt eller om det finns andra problem samtidigt.

Vi ser gärna att Sverige och andra länder i EU tar emot fler kvotflyktingar; det är en ordnad process med fördelar för både flyktingar och mottagarländer. Vi ser gärna en diskussion om hur ansvaret för flyktingar kan fördelas. Vi säger inte att det är otänkbart att omförhandla eller göra tillägg till flyktingkonventionen.

Men när man öppnar för omförhandling av dokument som rymmer grundläggande principer, som rätten att söka asyl, efterlyser vi ett djupare samtal om vilka principer som ska vara vägledande i de intressekonflikter som den nödvändiga diskussionen rymmer. Bygger vi det nya systemet utifrån enskilda människors rätt att söka och åtnjuta asyl vid förföljelse eller bygger vi det utifrån vad som är bekvämt för oss själva?

Andreas Bergström, vice vd för den gröna och liberala tankesmedjan Fores

Minna Ljunggren, chef för migrations- och integrationsprogrammet, Fores. Före detta statssekreterare hos migrationsminister Tobias Billström (M). "

DN SÖNDAG 15 OKTOBER 2017

"M riskerar kritik för ökade klyftor"

Analys. Örebro. Den nye Moderatledaren Ulf Kristersson balanserar sitt partis högersväng med att betona social rörlighet och klassresor. Men M-stämmans beslut om en stor bidragsreform får samtidigt internt kritik för att kunna öka barnfattigdomen. M försöker likt 2006 gå till val på konkreta förslag om minskade bidrag och sänkta skatter – och riskerar åter få kritik för att öka klyftorna.

Ulf Kristersson talade om klassresor bort från fattigdom i sitt linjetal på partistämman:

”Livschanserna för tusen och åter tusen barn till invandrade föräldrar står på spel. Ska de lyckas lika bra som barn med svenska föräldrar, så måste vi tänka om nu. För om 10 år är det bokstavligt talat för sent, så nu krävs reformer för social rörlighet”, sade Ulf Kristersson.

Han beskrev det som en av partiets viktigaste framtidsuppgifter att medverka till en rättvis fördelning av barns livschanser.

En del av Moderaternas nyklubbade politik är den största bidragsreformen sedan 1980-talet. Den innehåller bland annat ett bidragstak som innebär att en familj ska kunna få högst 75 procent av en lägstalön och bostadsbidrag i samlade bidrag. Därutöver ska de få barnbidrag, precis som alla andra familjer.

Sophia Jarl, oppositionsråd i Norrköping, skrev en reservation när förslaget utskottsbehandlades av M-stämman.

”Förslaget riskerar att öka barnfattigdomen vilket för mig är en önskad utveckling. En familj som huvudsakligen lever på bidrag har ofta en komplex livssituation och det krävs insatser från olika håll för att bryta deras utanförskap.”

Moderaterna står här inför samma målkonflikt som regeringen Reinfeldt gjorde efter valsegern 2006. Arbetslinjen blev framgångsrik i den bemärkelsen att den ökade arbetsutbudet och drivkrafterna att arbeta. Men åtstramningen av bidrag drabbade enskilda sjuka personer på ett sätt som ibland väckte stor upprördhet. Regeringen fick justera reglerna efter att läkare varnat för att svårt cancersjuka skulle tvingas ut på arbetsmarknaden.

Den här gången är det framför allt socialbidragen (försörjningsstödet) som Moderaterna riktar in sig på. Tanken är förstås i båda fallen att människor ska börja jobba i stället för att leva på bidrag, men det har hittills varit lättare sagt än gjort.

Däremot är det rimligt att tro att det kommer att bli strid om minskade bidrag och sänkta skatter, precis som i valrörelsen 2006.

Under den senaste valrörelsen hittade de borgerliga och socialdemokraterna knappt någonting att bråka om. Alliansregeringen lovade att inte sänka skatterna, Socialdemokraterna lovade i sin tur att inte ta tillbaka de skattesänkningar de tidigare högljutt kritiserat. Den liknande tv-serien ”Seinfeld”, en massa avsnitt om ingenting.

Men den här gången kommer det sannolikt att bli bråk om skatter, inkomstfördelning, anställningstrygghet och bidrag, och den sker längs Moderaternas och Socialdemokraternas trygga gata som går från höger till vänster. När det gäller lag och ordning försöker både M och S ha en

hård linje, där handlar det snarare om vem som är tuffast mot samma mål. På samma sätt signalerar de bägge en stram invandringspolitik. Ulf KristerSSon pekar tydligt ut Socialdemokraterna som huvudmotståndare. Och han visade inga tecken på att vilja ta upp en strid med Sverigedemokraterna.

Ulf KristerSSon har sänkt tonläget i politiken, och sedan han valdes har inte orden "misstroendevotum" eller "fälla budgeten" hörts. I stället talar han om blocköverskridande uppgörelser, alltså sådana med huvudfienden S.

Han försöker nu ta greppet om sitt parti, hålla ihop det och bädda för en situation där det är möjligt för alliansen att regera. Någon förlösande lösning på de borgerligas oenighet i regeringsfrågan har han inte antytt, men han har ändå lagt ut några stenar att kliva på.

Den första är att inte skapa förväntningar hos partiaktivisterna om att regeringen snart ska fällas och M ta över statsministerposten.

KristerSSon fokuserar på valrörelsen 2018. Den andra är att försöka ge riksdagen större inflytande genom breda överenskommelser i viktiga frågor. Med sådana kan det på sikt bli lättare att regera i minoritet, även om det sker till priset av en kompromiss med huvudfienden.

Ulf KristerSSon har klarat sina första två veckor bra. Men det är inte för intet man talar om smekmånader. Med bara elva månader kvar till riksdagsvalet är utrymmet för misstag och underlåtenhetssynder minimalt.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se "

DN SÖNDAG 15 OKTOBER 2017

" Här är M:s nya tyngdpunkter

Jobben, bidragssystemen och rättsstaten – det är de tre viktigaste områdena där Moderaterna nu fattat beslut om ny politik, enligt M-ledaren Ulf KristerSSon.

Det har inte gått mer än två veckor sedan Ulf KristerSSon valdes till ny partiledare för Moderaterna. Sedan dess har han hunnit med att debutera i partiledardebatter i såväl tv som i riksdagen. På lördagen var det dags för ytterligare en debut: partiledartalet på M:s stämma i Örebro.

Ulf KristerSSon valde ett brett och resonerande anslag med tyngdpunkt på att gjuta mod i partimedlemmarna inför det kommande valåret.

Enligt KristerSSon ska Moderaterna vara ett parti med framtidstro och pragmatiska lösningar på de samhällsproblem som finns.

– Uppgivenhet har aldrig räddat någon eller något. Sveriges problem måste vi lösa själva och vi har stått inför prövningar förut, säger han. Ulf KristerSSon tycker att M-stämman tar stora steg på framför allt tre områden: jobben, rättsstaten och bidragssystemen. Stämman röstade i fredags kväll igenom ett förslag som innebär att M vill sätta ett tak för hur mycket bidrag en familj utan skattepliktiga inkomster kan få. Dessutom vill M ha snävare tidsgränser för ersättning till arbetslösa och höja kraven på socialbidragstagare.

– Jag har respekt för de bidragssystem som är till för människor som inte kan arbeta över huvud taget. Men jag är jätterädd för de bidragssystem som i praktiken är passiva utbetalningar till människor som

skulle kunna arbeta. Man måste vara generös med jobbchanser men stram med bidrag om man kan arbeta, säger Ulf Kristersson.

Han pekar på att Moderaterna föreslår en socialbidragsreform som siktar på att göra det svårare att leva på bidrag länge. Konstruktionen innebär att när man lägger ihop bidrag så ska de aldrig kunna bli högre än om man jobbar.

– Vi säger också att den som kommer till Sverige från ett annat land får successivt kvalificera sig in till olika välfärdsförmåner i stället för att få allt på en gång, säger Ulf Kristersson.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se "

DN SÖNDAG 15 OKTOBER 2017

" Viktor Barth-Kron: Ska de falla, ska de åtminstone falla som moderater

"På sex år har de tappat varannan sympatisör. De har rasat i förtroende på i princip samtliga politikområden, och just genomgått en uppslitande strid om partiledarposten.

Hur stämningen är på Moderaternas stämma i Örebro? Utmärkt, tackar som frågar. Här strosar folk omkring och ler lika brett som partihelgonet Gösta Bohman (ordförande 1970–1981) gör på omslaget till partilegenden Lars Tobissons biografi. Boken säljer för övrigt som smör i utställningshallen.

Möjligen finns det ett samband.

Strax efter att Anna Kinberg Batra meddelat sin avgång fick Carl Bildt frågan om vem som borde ta över. "Den viktigaste egenskapen är att vederbörande ska vara moderat", sade han.

Torr Bildthumor? Jo, men kanske låg det ändå något mer i det.

Inte för att någon ifrågasätter Kinberg Batras ideologiska hemvist – det var trots allt hon som ledde arbetet med den politik som alla gillar här i Örebro – men Moderaternas kris handlar inte bara om opinions-siffror och förtroendetapp. Det är också en identitetskris, med långa rötter.

Under de sista regeringsåren blev tomgången allt mer påtaglig. Det var viktigare än någonsin att "förnya sig", men ingen visste längre till vad.

Sedan en snabb kantring till de senaste årens lite vingliga färd mellan mer eller mindre slagfärdiga oppositionsutspel, baserade på samhällsproblem som någon upptäckt på Facebook samma morgon.

Samtidigt har en stor fråga börjat eka allt högre i bakgrunden, inte minst inom partiet: Vad är egentligen Moderaternas roll i svensk politik i dag?

Att vara moderater, säger Ulf Kristersson. Och mottas som en frälsare. Det är, på många sätt, ett högerprogram som klubbas på stämman. Sänkt skatt, lägre ingångslöner, uppluckrad arbetsrätt, steg mot marknadshyror och sänkta bidrag. Ombuden tycker om det. Carl Bildt nickar gillande, Muf firar segrar, Gunnar Hökmark myser runt och känner igen sitt parti.

Kommentarerna utifrån är mer avvaktande: Kan man verkligen vinna val på det där? Enligt den konventionella visdomen vinnas ju val i ”mitten”.

Så var det. Men konventionella visdomen har samtidigt haft några jobbiga år. Det handlar inte bara om SD:s framfart, som i varje skede betraktats som osannolik fram till att den hänt.

Centerpartiets nyliberalism skulle kasta dem ur riksdagen, hette det. C är nu större än på 30 år.

Hade någon för några år sedan sagt att Socialdemokraterna skulle profilera sig på hårda tag, minskad invandring och ekonomisk vänsterpolitik hade det ansetts som ett självmordsprojekt. Storstadsväljarna skulle fly till Miljöpartiet och mittenväljarna till borgerligheten.

Resultat? S ökar i opinionen, för första gången på många år.

Ett problem med den konventionella analysen är att den alltså utgår från att M och S leder varsitt lag, och sedan blir det valrörelse. Den sida som skrämmar minst antal mittenväljare får majoritet, och vinner därmed valet.

Så går det inte till längre. Exakt hur det ska gå till i stället är under omförhandling – den så kallade ”regeringsfrågan”, ständigt närvarande även här, handlar ju ytterst om var tyngdpunkterna i svensk politik ska ligga i framtiden. Det är med andra ord en dålig tid att vara osäker på vart man är på väg.

Ulf Kristerssons övertygelse behöver ingen tvivla på.

”Till slut hänger allt på oss. Ingen annan kommer att göra jobbet”, säger han ödesmättat.

Man anar att Kristersson och hans parhäst, partisekreterare Gunnar Strömmer, har en mission: De ska rädda Gösta Bohmans liberalkonservativa parti. Från att bli uttraderat av väljarna, förstås. Men också från att bli isärslitet inifrån av desperation och ideologisk vilsenhet.

Hur det går får ses som en öppen fråga. Just nu verkar Moderaterna i alla fall ha kul under tiden, och de verkar rörande överens om en sak: Ska det gå åt skogen, då ska det i alla fall göras på rätt sätt.

Viktor Barth-Kron viktor.barth-kron@dn.se

De politiska partiernas hemsidor på Internet

socialdemokraterna.se

miljopartiet.se

vansterpartiet.se

moderaterna.se

liberalerna.se

centerpartiet.se

kristdemokraterna.se

sverigedemokraterna.se

Kapitel 2: Levnadskostnader, skatter och bidrag för hushållen.

Innehåll

Sida

49	Demokratins princip kräver jämlikhet ifråga om levnadsförhållanden och levnadskostnader.	68	2 Systemet för pensionärernas bostadstillägg
49	Konsumentverkets beräkningar 2017	68	3 Bostadsbidrag för barnfamiljer
50	Bostad Utrymmesstandard	68	4.TV-avgiften avskaffas för privathushåll
51	Månadskostnader år 2017, förvärvsarbetande icke-pensionärer	69	Problem med bostadslån. Varken amorteringskrav eller sämre ränteavdrag i huvudregeln bör föreslås av regeringen.
51	Årskostnader år 2017, förvärvsarbetande icke-pensionärer		
52	Pensionärer 2017		
52	Årskostnader år 2017, pensionärer.		
52	Barnkostnader		
53	Ekonomi för unga		
54	2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.		
	Inkomstskatt i % av inkomst		
55	2006-214. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.		
59	Skattetabell		
60	Underskott och överskott i hushållsbudgetarna		
61	Skillnad ensam - en make		
62	Ensamstående missgynnas och makar/sambor gynnas i inkomstskattesystemet.		
62	Mer om skatter och bidrag.		
65	Beräkningar av barnkostnader		
65	Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter		
67	Fyra förslag som förbättrar för de lägsta inkomsterna.		
68	1 Bostadsbidrag införs för barnlösa ickepensionärer		

Demokratins princip kräver jämlikhet **ifråga om levnadsförhållanden och** **levnadskostnader.**

Från konsumentverkets hemsida, "Koll på penarna"

Konsumentverkets beräkningar 2017

"Konsumentverket gör varje år en beräkning av vad som är rimliga kostnader för hushåll av olika storlek. Siffrorna kan vara en utgångspunkt när du vill gå igenom din ekonomi. Du kan också jämföra våra beräkningar med dina egna.

Konsumentverkets beräkningar baseras på ett basbehov av varor och tjänster och visar exempel på kostnader för detta. I beräkningarna förutsätts att du inte har några funktionsnedsättningar eller sjukdomar som innebär extra utgifter för till exempel hjälpmedel, särskild kost eller mediciner. Det förutsätts också att du bor i lägenhet och inte har några utgifter för trädgård eller reparationer.

Observera att inte alla hushållskostnader ingår i beräkningarna. Kostnader som inte ingår är till exempel boende, resor, hälso-och sjukvård, glasögon, presenter, semester, kalas, alkohol, måltider på restaurang, tobak och spel....

Detta innehåller kostnadsposterna

All mat lagas hemma: Barn och vuxna äter alla måltider hemma, baserat på Konsumentverkets matsedel som finns på Konsumentverkets webbplats. Det är en fyraveckors näringsberäknad matsedel som täcker dagsbehovet av energi och näring för respektive åldersgrupp. Matsedeln består av frukost, lunch, middag och två till tre mellanmål.

All mat utom lunch vardagar lagas hemma: Matkostnad där lunch fem dagar per vecka är borträknad, du får själv lägga till kostnad för lunch på restaurang. Barnen äter i skolan.

Övriga matkostnader som du har för exempelvis festmåltider och extra fika (hemma eller på uteställe) ingår inte i beräkningen. Du måste själv lägga till den kostnad du har för detta.

Kläder och skor: Ett basbehov av kläder och skor som används till vardags, på fritiden och vid festligare tillfällen. Här ingår även tillbehör som väska, klocka och paraply.

Fritid och lek: Vanliga fritidsaktiviteter, leksaker, böcker, skidor, cykel, föreningsavgift med mera.

Mobiltelefon: Kostnad för en smarttelefon med kontantkort.

Personlig hygien: Gäller sådant som tvål, tandkräm, blöjor, hårklippning med mera samt kostnad för ett årligt tandläkarbesök (undersökning) för vuxna.

Barn-/ungdomsförsäkring: Kostnad för sjuk-och olycksfallsförsäkring för barn och ungdomar, som även omfattas under fritid.

Förbrukningsvaror: Dagligvaror som främst används för vård och skötsel av hemmet som tvätt-och rengöringsmedel, toalett-och hushållspapper med mera.

Hemutrustning: Möbler, husgeråd, tv, dator med mera. Vitvaror som disk-och tvättmaskin ingår inte.

Medier: Kostnad för bredband, fast telefoni, tv-licens och dagstidning med mera.

Hemförsäkring: Kostar olika beroende på hemmets försäkringsbe-
lopp och bostadsort.

Storstad: över 200 000 invånare.

Mellanstor stad: 50 000–200 000 invånare.

Mindre tätort: under 50 000 invånare.

	1 person	2 personer
Förbrukningsvaror	130	160
Hemutrustning	500	610
Medier	1040	1090
Hemförsäkring		
storstad	150	170
mellanstor stad	90	100
mindre tätort	90	90
Summa gemensamma kostnader		
storstad	1820	2030
mellanstor stad	1760	1960
mindre tätort	1760	1950 "

Bostad Utrymmesstandard :

Enligt Diagram 10.2, sid 225 i SCBs Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2008, hade i hyreslägenheter 2002:

Hushåll med en person

- 64 år i genomsnitt ca 1,8 rok (1,77),

65 - år cirka 2,0 rok (2,08).

Hushåll med makar, 2 personer

- 64 år cirka 2,8 rok (2,72),

65 - år cirka 3,0 rok (2,98).

(Siffrorna inom parentes från tabell 10.7 på sid 230 i årsboken).

I bostadsrättslägenheter, tab 10.7 ungefär som i hyreslägenheter:

Ensam - 64 år 1,95 rok,

65- år 2,46.

Makar - 64 år 2,92 rok,

65- år 3,14 rok.

I småhus är rumsantalen cika 2 rum större än i hyreslägenheter:

Ensam - 64 år 4,17 rok,

65 - år 4,19.

Makar - 64 år 4,72,

65 - år 4,64 rok.

Mot bakgrunden av dessa siffror är det rimligt att räkna med

2rok för ensam och

3rok för makar. (Utan barn).

Boverkets grundprincip för bostadsytor innebär kök och vardagsrum samt ett rum per person.

Månadskostnader år 2017, förvärvs- arbetande icke-pensionärer.

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam	2 personer
Livsmedel. Alla mål äts hemma eller matlåda	2090	4180
Hygien (personlig)	490	980
Kläder och skor	690	1380
Lek och fritid	670	1340
Mobiltelefon	290	580
Förbrukningsvaror	130	160
Hemutrustning (inklusive dator)	500	610
Media (Fast telefon, Internet mm)	1040	1090
Hemförsäkring	150	170
Hushålls-el	340	420
Summa per månad 2017	6390	10910

Årskostnader år 2017, förvärvs- arbetande icke-pensionärer.

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam	2 personer
Summa per månad 2017 enligt månadsedovisningen. 2017 per år:	6390 76680	10910 130920
Bostadshyra per år säg : Ensam 2rok, 12x 5200 2 personer 3rok, 12x 6400	62400	76800
Summa per år 2017, bostad + övrigt	139080	207720
Förvärvsarbetande:arbets- resor+ fackavgifter säg	15480	30960
Summa per år 2017: bostad + övrigt Här är inget räknat för höga semesterkostnader eller andra resor än lokalresor.	154560	238680
Säg för enkelhets skull, avrundat	155000	239000
2 personer 154 % av ensam.		

Pensionärer 2017

Individuella respektive
gemensamma kostnader: Ensam   2 personer

Livsmedel. Alla mål äts

hemma	1850	3700
Hygien (personlig)	480	960
Kläder och skor	680	1360
Lek och fritid	560	1120
Mobiltelefon	180	360
Förbrukningsvaror	130	160
Hemutrustning (inklusive dator)	500	610
Media (Fast telefon, Internet mm)	1040	1090
Hemförsäkring	150	170
Hushålls-el	340	420

Summa per månad 2017   5910   9950

Kollektiva lokalresor säg 240 kr per månad per person, medger
6 tur- och returresor i månaden i Stockholm = 2880 kr per år.

Vårdkostnad 1100 kr per år (gräns i försäkringen)

Läkemedelskostnad 2200 kr per år (gräns i försäkringen)

Hemtjänst: Säg (lågt räknat) ensam 1200 kr per år, makar 1800 per år.

Summa för dessa kostnader 2880+1100+2200 = 6180 kr per person.
samt med hemtjänst:

Ensam 7380 kr per år

Makar/sambor 14160 kr per år

Årskostnader år 2017, pensionärer.

Individuella respektive
gemensamma kostnader: Ensam.   2 personer
Summa per månad 2017   5910   99500

enligt månadsedovisningen.

2017 per år: 67440   115320

Bostadshyra per år säg :

Ensam 2rok, 12x 5200   62400

2 personer 3rok, 12x 6400   76800

Summa per år 2017,

bostad + övrigt   129840   192120

Lokalresor m m säg   7380   14160

Vård, läkemedel

Hemtjänst.

Summa per år 2017:

bostad + övrigt   137220   206280

Säg för enkelhets skull,
avrundat

137000   206000

2 personer 150 % av ensam.

Barnkostnader

Regeringen bör beräkna och redovisa kostnader för barn efter antalet
barn och för barn i olika åldrar.

Från konsumentverkets Koll på pengarna 8 mars 2017

Ekonomi för unga

Redan som ung behöver du lära dig att ha koll på din ekonomi. Kläder, fika, resor, mobiltelefon och körkort är några exempel på saker som kostar pengar.

Dina föräldrar måste betala för ditt uppehälle tills du fyller 18 år, eller tills du är 21 år om du fortfarande går i gymnasiet. I ditt uppehälle ingår bland annat mat, bostad och kläder. Men tjänar du egna pengar är det bra om du betalar en del för att bo hemma. I tabellen på nästa sida kan du se vad som är rimligt att betala.

Dina egna pengar

Från att du fyllt 16 år får du bestämma över de pengar du själv tjänat. Om du vill ingå ett avtal innan du fyllt 18 år måste dina föräldrar godkänna det. Annars är avtalet ogiltigt och dina föräldrar kan kräva att köpet ska gå tillbaka.

För att få egna pengar när du går i skolan kan du prata med dina föräldrar om att låta dig få en del av studiebidraget. Har du möjlighet kan du ta ett extrajobb under kvällar och helger för att tjäna egna pengar. Under sommaren brukar det även finnas en hel del sommarjobb som ger dig möjlighet att tjäna egna pengar.

Koll på din ekonomi

Ett bra sätt att få koll på sina pengar är att göra en budget. Då ser du dina inkomster och utgifter. På sidan 3 kan du läsa om hur du gör en budget. Att till exempel ta en fika på stan en gång i veckan blir cirka 2 600 kr på ett år! Fler exempel kan du hitta på sidan 8.

Flytta hemifrån

När du flyttar hemifrån får du eget ansvar för både din ekonomi och ditt boende. Du måste betala för sådant som du inte behövde betala för

hemma och ha koll på vad som ska göras och när det ska göras. En förutsättning för att klara av att sköta ett hushåll är att ha koll på både inkomster och utgifter.

Alla kostnader blir plötsligt dina

När du bor hemma hos föräldrarna finns till exempel köksgrejer, el, möbler och dammsugare redan på plats. I ett eget boende är det du som måste se till att allt finns – och du måste betala för det.

Det är bra att skaffa en hemförsäkring när du flyttar hemifrån, det kostar runt 100 kronor i månaden. Om något försvinner eller går sönder så kan du få ersättning och slipper betala allt själv.

Räcker pengarna?

Förutom hyra och andra kostnader för din bostad ska pengarna räcka till annat. Räkna ut hur mycket pengar du har över efter att hyran är betald. Pengarna ska räcka till mat, el, hemförsäkring, mobiltelefon och nöjen. Se över din ekonomi - kanske finns det möjlighet att spara lite varje månad?

Om du inte har råd att betala en räkning så är det viktigt att du genast kontaktar den du fått räkningen av. En obetald räkning på 600 kronor kan snabbt komma upp i över 2 000 kronor om du inte gör något åt det. På sidorna 4-5 kan du läsa mer om vad du kan göra när pengarna inte räcker och se ett exempel på vad som händer med en obetald räkning.

Tänka ekonomiskt

Det finns flera saker du kan göra för att minska på dina utgifter. Istället för att bo själv kan du dela boende med någon. Då är ni flera som delar på de gemensamma kostnaderna. Du kanske inte heller kan inreda hela din lägenhet på en gång, det kan vara bra att vänta lite och känna efter vad du egentligen behöver. Ett annat sätt att spara pengar kan vara att till exempel köpa begagnade möbler och begagnat porslin. Exempel:

Exempel: Vad det kan kosta för en 20-åring med egen inkomst att bo hos föräldrar eller ha eget boende

Utgifter per månad	Bo hos föräldrar	Eget boende
All mat lagas hemma utom lunch vardagar	1 730	1 730
Förbrukningsvaror	70*	130
Hemutrustning	260*	700
Medier	260*	840
Hyra	1 890*	5 120
Hemförsäkring	30*	100
Summa hushållsutgifter	4 240	8 620
Övriga utgifter		
Personlig hygien	490	490
Kläder och skor	710	710
Fritid	690	690
Mobil	400	400
Äta lunch ute (20 ggr/månad)	1 760	1 760
Resor med lokaltrafik	540	540
Medlemskap i fack och a-kassa	460	460
Summa övriga utgifter	5 050	5 050
Total summa utgifter	9 290	13 670

* En fjärdedel av hushållets kostnader eftersom beräkningen utgår ifrån ett hushåll med fyra personer.

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor = 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	Mån. Prelskatt	Efter skatt	Över-	Inkomstskatt
lön	/mån /år	/mån /år	skott/år	i % av inkomst
6001	622 7464	5379 64548	-90452	10,4
7001	844 10128	6157 73884	-81116	12,1
8001	1066 12792	6435 83220	-71780	13,3
9001	1288 15456	7713 92556	-62444	14,3
10001	1510 18120	8491 101892	-53108	15,1
11001	1743 20916	9258 111096	-43904	15,8
12001	2038 24456	9963 119556	-35444	17,0
13001	2334 27888	10667 128004	-26996	18,0
14001	2630 31560	11371 136452	-18548	18,8
15001	2926 35112	12075 144900	-10100 kris-	19,5
16001	3222 38664	12779 153348	-1652 gräns	20,1
17001	3518 42216	13483 161796	6796	20,7
18001	3814 45768	14187 170244	15244	21,2
19001	4110 49320	14891 178692	23692	21,6
20001	4435 53220	15566 186792	31792	22,2
21001	4731 56772	16270 195240	40240	22,5
22001	5027 60324	16974 203688	48688	22,8
23001	5323 63876	17678 213136	57136	23,1
24001	5619 67428	18382 220584	65584	23,4
25001	5915 70980	19086 229032	74032	23,7
26001	6211 74532	19790 237480	82480	23,9
27001	6507 78084	20477 245928	90928	24,1
29001	7096 85152	21905 262860	107860	24,5
30001	7394 88728	22607 271284	116284	24,6
35001	9044 108528	25957 311484	156484	25,8
40001	11199 134388	28802 345624	190624	28,0
45001	13849 166188	31152 373824	218824	30,8
50001	16499 197988	33502 402024	247024	33,0
55001	19333 231996	35668 428016	273016	35,2
60001	22383 268596	37618 451416	296416	37,3

2006. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4200 kr per mån = 50400 kr per år för ensam och 5100 kr per mån för makar/sambor= 61 200kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 120 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 180 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	Mån. Prelskatt	Efter skatt	Över-	Makar lika	Årsinkomst
lön	/mån	/år	/mån /år skott/år	inkomst	per person
6001	1364	16368	4637 55644 -64356	-68712 (55644x 2-180000)	
7001	1628	19536	5373 64476 -55524	-51048	84 000
8001	1892	22704	6109 73308 -46692	-33384	96 000
9001	2161	25932	6840 82080 -37920	-15840	108 000
10001	2491	29892	7510 90120 -29880	240 kris-	120 000
11001	2849	34188	8152 97824 -22176	15648 gräns	132 000
12001	3212	38544	8789 104468 -14532	20936	144 000
13001	3575	42900	9426 113112 - 6888	46224	156 000
14001	3938	47256	10063 120756 756 kris-	61512	168 000
15001	4301	51612	10700 128400 8400 gräns	76800	180 000
16001	4664	55968	11337 136044 16044	92088	192 000
17001	5027	60324	11974 143688 23688	107376	204 000
18001	5390	64680	12611 151332 31332	122554	216 000
19001	5753	69036	13248 158976 38976	137952	228 000
20001	6151	73812	13850 166200 46200	152400	240 000
21001	6514	78168	14487 173844 53844	167688	252 000
22001	6877	82524	15124 181488 61488	182976	264 000
23001	7240	86880	15761 189132 69132	198264	276 000
24001	7603	91236	16398 196776 76776	213552	288 000
25001	7966	95592	17035 204420 84420	228840	300 000
26001	8324	99888	17677 212124 92124	244248	312 000
27001	8799	105588	18202 218424 98424	256848	324 000
29001	9859	118308	19142 229704 109704	279408	348 000
30001	10389	124668	19612 253344 115344	290688	360 000
35001	13039	156468	21962 263544 143544	347088	420 000
40001	15731	188772	24270 291240 171240	402480	480 000
45001	18631	223572	26370 316440 196440	452880	540 000
50001	21531	258372	28470 341640 221640	503280	600 000
55001	24431	293172	30570 366840 246840	553680	660 000
60001	27331	327972	32670 392040 272040	604080	720 000

2008. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4300 kr per mån = 51 600 kr per år för ensam och 5200 kr per mån för makar/sambor= 62 400kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 124 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 186 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	Mån. Prelskatt	Efter skatt	Över-	Makar lika	Årsinkomst
lön	/mån	/år	/mån /år skott/år	inkomst	per person
6001	836	10032	5165 61980 -62020	-62040 (61980x2-186000)	
7001	1074	12888	5927 71124 -52876	- 43752	Ensam
8001	1338	16056	6663 79956 -44044	-26088	förbättring
9001	1602	19224	7399 88788 -35212	-8424	på skatten
10001	1910	22920	8091 97092 -26908	8184 kris-	2006 - 2008
11001	2230	26760	8771 105252 -18748	24504 gräns	3428
12001	2551	30612	9450 113400 -10600	40800	3932
13001	2872	34464	10129 121548 - 2452	57096	4436
14001	3193	38316	10808 129696 5696 kris-	73392	4940
15001	3513	42156	11488 137836 13856 gräns	83672	5456
16001	3834	46008	12167 146004 22004	106008	5960
17001	4155	49860	12846 154152 30152	122304	6464
18001	4475	53700	13526 162312 38312	138624	6980
19001	4796	57552	14205 170460 46460	154920	7484
20001	5149	61788	14852 178224 54224	170448	8024
21001	5470	65640	15531 186372 62372	186744	8528
22001	5790	69480	16211 194532 70532	203064	9044
23001	6111	73332	16890 202680 78680	219360	9548
24001	6435	77220	17569 210892 86828	235784	10052
25001	6766	81192	18235 218882 94820	251764	10400
26001	7097	85164	18904 226848 102848	267696	10724
27001	7428	89136	19573 234876 110876	283752	12452
29001	8247	98964	20754 249048 125048	312096	15344
30001	8777	105324	21224 254688 130688	323376	15344
35001	11427	156468	23574 282888 158888	379776	15344
40001	14077	168924	25924 311088 187088	436176	15848
45001	16874	202488	28127 337524 213524	489048	17084
50001	19774	237288	30227 362724 238724	539448	17084
55001	22674	272088	32327 387924 263924	589848	17084
60001	25574	306888	34427 413124 289124	640248	17084

2009. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4450 kr per mån = 53 400 kr per år för ensam och 5420 kr per mån för makar/sambor= 65 040kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 130 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 195 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	Prelskatt	Efter skatt	Över-	Makar lika inkomst Mån.
lön	/mån	/år	skott/år	Överskott
6001	729	8748	5272 63264	-66736
7001	977	11724	6024 72288	-57712
8001	1225	14700	6776 81312	-48688
9001	1474	17688	7527 90324	-39676
10001	1745	20940	8256 99072	-30928
11001	2055	24660	8946 107352	-22648
12001	2365	28380	9636 115632	-14368
13001	2676	32112	10325 123900	- 6100
14001	2986	35832	11015 132180	2180 kris-
15001	3297	39564	11704 140448	10448 gräns
16001	3607	43284	12394 148728	18728
17001	3918	47016	13083 156996	26996
18001	4228	50736	13773 165276	35276
19001	4539	54468	14462 173544	43544
20001	4881	58572	15120 181440	51440
21001	5191	62292	15810 189720	59720
22001	5502	66024	16499 197988	67988
23001	5812	69744	17189 206268	76268
24001	6123	73476	17878 214536	84536
25001	6437	77244	18564 222768	92768
26001	6768	81216	19233 230796	100796
27001	7100	85200	19901 238812	108812
29001	7761	93132	21240 254880	124880
30001	8091	97092	21910 262920	132920
35001	10444	125328	24557 294684	164684
40001	13094	157128	26907 322884	192884
45001	15759	189108	29242 350904	220904
50001	18659	223908	31342 376104	246104
55001	21559	258708	33442 401304	271304
60001	24459	293508	35542 426504	296504

2010. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4700 kr per mån = 56 400 kr per år för ensam och 5700 kr per mån för makar/sambor= 68 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 134 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 201 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	Prelskatt	Efter skatt	Över-	Makar lika inkomst
Mån lön	/mån	/år	skott/år	Överskott
6001	687	8244	5314 63768	-70232
7001	918	11016	6083 72996	-61004
8001	1149	13788	6852 82224	-51776
9001	1380	16560	7621 91452	-42548
10001	1644	19728	8357 100284	-33716
11001	1943	23316	9058 108696	-25304
12001	2244	26928	9757 117084	-16916
13001	2545	30540	10456 125472	- 8528
14001	2846	34152	11155 133860	- 140 kris-
15001	3147	37764	11854 142248	8248 gräns
16001	3448	41376	12553 150636	16636
17001	3749	44988	13252 159024	25024
18001	4050	48600	13951 167412	33412
19001	4351	52212	14650 175800	41800
20001	4682	56184	15319 183828	49828
21001	4983	59796	16018 192216	58216
22001	5284	63408	16717 200604	66604
23001	5585	67020	17416 208992	74992
24001	5886	70732	18115 217380	83380
25001	6201	74412	18800 225600	91600
26001	6532	78384	19469 233628	99628
27001	6863	82356	20138 241656	107656
29001	7524	90288	21477 257724	123724
30001	7854	94248	22147 265764	131764
35001	10134	121608	24867 298404	164404
40001	12784	153408	27217 326604	192604
45001	15434	185208	29567 354804	220804
50001	18323	219876	31678 380136	246136
55001	21223	254676	33778 405336	271336
60001	24123	289476	35878 430536	296536

2011. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4700 kr per mån = 56 400 kr per år för ensam och 5700 kr per mån för makar/sambor= 68 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 134 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 201 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	Makar lika inkomst Mån.			
Prelskatt	Överskott			
lön /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		
6001 680	8160	5321 63852	-70148	- 73296
7001 911	10932	6090 73080	-60920	- 54840
8001 1142	13704	6859 82308	-51692	- 36384
9001 1373	16476	7628 91536	-42464	- 17928
10001 1630	19560	8371 100452	-33548	- 96 kris-
11001 1930	23160	9071 108852	-25148	16704 gräns
12001 2231	26772	9770 117240	-16760	33480
13001 2532	30384	10469 125628	- 8372	50256
14001 2833	33996	11168 134016	16 kris-	67032
15001 3134	37608	11867 142404	8404 gräns	83808
16001 3435	41220	12566 150792	16792	100584
17001 3736	44832	13265 159180	25180	117360
18001 4037	48444	13964 167568	33568	134136
19001 4338	52056	14663 175956	41956	150912
20001 4669	56028	15332 183984	49984	166968
21001 4970	59640	16031 192372	58372	183794
22001 5271	63252	16730 200760	66760	200520
23001 5572	66864	17429 209148	75148	217296
24001 5873	70476	18128 217536	83536	234072
25001 6181	74172	18820 225840	91840	250680
26001 6510	78120	19491 233892	99892	266784
27001 6843	82116	20167 242004	108004	283008
29001 7504	90048	21497 257964	123964	314928
30001 7834	94008	22167 266004	132004	331008
35001 9931	119172	25070 300840	166840	400680
40001 12581	150972	27420 329040	195040	457080
45001 15231	182772	29770 357240	223240	513480
50001 18054	216648	31947 383364	249364	565728
55001 20954	251448	34047 408564	274564	616128
60001 23854	286248	36147 433764	299764	666528

2012. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4900 kr per mån = 58 800 kr per år för ensam och 6000 kr per mån för makar/sambor= 72 000 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 142 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 216 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	Makar lika inkomst Mån.			
Prelskatt	Överskott			
lön /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		
6001 660	7920	5341 64092	-77908	- 87816
7001 891	10692	6110 73320	-73178	- 69360
8001 1122	13464	6879 82548	-59452	- 50904
9001 1353	16236	7648 91776	-50224	- 32448
10001 1591	19092	8410 100920	-41080	- 14160 kris-
11001 1891	22692	9110 109320	-32680	2640 gräns
12001 2192	26304	9809 117708	-24492	19416
13001 2493	29916	10508 126096	-15904	36192
14001 2794	33528	11207 134484	-7516 kris-	52968
15001 3095	37140	11906 142872	872 gräns	69744
16001 3396	40752	12605 151260	9260	86520
17001 3697	44364	13304 159648	17648	113296
18001 3998	47976	14003 168036	26036	120072
19001 4299	51588	14702 176424	34424	136848
20001 4630	55560	15371 184452	42452	152904
21001 4931	59172	16070 192840	50840	169680
22001 5232	62784	16769 201228	59228	186456
23001 5533	66396	17468 209616	67616	217296
24001 5834	70008	18167 218004	76004	203232
25001 6135	73620	18866 226392	84392	236784
26001 6451	77412	19550 234600	92600	253200
27001 6782	81384	20219 242628	100628	269256
29001 7445	89340	21556 258672	116672	301344
30001 7775	93300	22226 266712	124712	317424
35001 9565	114780	25436 305232	163232	394464
40001 12215	146580	27786 333432	191432	450864
45001 14865	178380	30136 361632	219632	507264
50001 17578	210396	32423 389076	247076	562152
55001 20478	245736	34523 414276	272276	612552
60001 23378	280536	36623 439476	297476	662952

2013 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5100 kr per mån = 61 200 kr per år för ensam och 6100 kr per mån för makar/sambor= 73 200 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 145 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 220 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	Efter skatt				Över-	Makar lika inkomst Mån.	
Prelskatt					skott/år	Överskott	
lön /mån	/år	/mån	/år			/år	
6001	575	6900	5426	65112	-79888	- 89776	
7001	779	9348	6222	74664	-70336	- 70672	
8001	982	11784	7019	84228	-60772	- 51544	
9001	1185	14220	7816	93792	-51208	- 32416	
10001	1388	16656	8613	103356	-41080	- 13288 kris-	
11001	1651	19812	9350	112200	-32800	4400 gräns	
12001	1916	22992	10085	121020	-23980	22040	
13001	2180	26160	10821	129852	-15148	39704	
14001	2445	29340	11556	138672	-6328 kris-	57344	
15001	2683	32196	12318	147816	2816 gräns	75632	
16001	2948	35376	13053	156636	11636	93272	
17001	3240	38880	13761	165132	20132	110264	
18001	3504	42048	14497	173964	28964	127928	
19001	3769	45228	15232	182784	37784	145568	
20001	4060	48720	15941	191292	46292	162584	
21001	4325	51900	16676	200112	55112	180224	
22001	4590	55080	17411	208932	63932	197864	
23001	4855	58260	18146	217752	72752	215504	
24001	5120	61440	18881	226572	81572	233144	
25001	5384	64608	19617	235404	90404	250808	
26001	5655	67860	20346	244152	99152	268304	
27001	5946	71352	21055	252660	107660	285320	
29001	6529	78348	22472	269664	124664	319328	
30001	6819	81828	23182	278184	133184	336368	
35001	8269	99228	26732	320784	175784	421568	
40001	10654	127848	29347	352164	207164	484328	
45001	13104	157248	31897	382764	237764	545528	
50001	15554	186648	34447	413364	268364	606728	
55001	18244	218928	36754	441084	296084	662168	
60001	20944	251328	39057	468684	323684	717368	

2014 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5100 kr per mån = 61 200 kr per år för ensam och 6200 kr per mån för makar/sambor= 74 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 145 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 222 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	Efter skatt				Över-	Makar lika inkomst Mån.	
Prelskatt					skott/år	Överskott	
lön /mån	/år	/mån	/år			/år	
6001	629	7548	5372	64464	-80536	- 93072	
7001	851	10212	6150	73800	-71200	- 70672	
8001	1073	12876	6928	83136	-61864	- 55728	
9001	1295	15540	7706	92472	-52528	- 37056	
10001	1517	18204	8484	101808	-43192	- 18384 kris-	
11001	1757	21084	9244	110928	-34072	-144 gräns	
12001	2052	24624	9949	119388	-25612	16776	
13001	2378	28536	10623	127476	-17524	32952	
14001	2644	31728	11357	136284	-8716 kris-	50568	
15001	2940	35280	12061	144732	-268 gräns	67464	
16001	3236	38832	12765	153180	8180	84360	
17001	3561	42732	13440	161280	16280	100560	
18001	3828	45936	14173	170076	25076	118152	
19001	4124	49488	14877	178524	33524	135048	
20001	4449	53388	15552	186624	41624	151248	
21001	4745	56940	16256	195072	50072	168144	
22001	5041	60492	16960	203520	58520	185040	
23001	5337	64044	17664	211968	66968	201936	
24001	5633	67596	18368	220416	75416	218832	
25001	5929	71148	19072	228864	83864	222000	
26001	6224	74688	19777	237324	92324	218808	
27001	6520	78240	20481	245772	100772	269544	
29001	7112	85344	21889	262668	117668	303336	
30001	7417	89004	22584	271008	126008	320016	
35001	9067	108804	25934	311208	166208	400416	
40001	11525	138300	28476	341712	196712	461424	
45001	14175	171700	30826	369912	224912	517824	
50001	16825	201900	33176	398112	253112	574224	
55001	19670	236040	35331	423972	278972	625944	
60001	22570	270840	37431	449172	304172	676344	

Skattetabell:

[/www.skatteverket.se/download/18.3810a01c150939e893fbaed/manadslon_tabell33.pdf](http://www.skatteverket.se/download/18.3810a01c150939e893fbaed/manadslon_tabell33.pdf)

Kolumnindelningen för 2016 års skattetabell

Skattetabell för beräkning av skatteavdrag för år 2016

Arbetsgivare gör skatteavdrag vid varje utbetalningstillfälle. På inkomst som är huvudinkomst görs skatteavdrag enligt tabell eller enligt beslut från Skatteverket. På ersättningar som inte är huvudinkomst görs skatteavdrag med 30 %. Skatteavdrag ska inte göras om den sammanlagda ersättningen till arbetstagaren beräknas bli lägre än 1 000 kr under året.

Kolumnindelning

I de lägsta inkomstskikten blir skatteavdraget större om allmän pensionsavgift ska betalas på inkomsten. Denna avgift betalas av personer som är födda 1938 eller senare. Skattereduktionen för arbetsinkomster (jobbskatteavdrag) påverkar också kolumnindelningen eftersom storleken på reduktionen är beroende av om den skattskyldige är över eller under 65 år vid inkomstårets ingång och också av hur stora inkomster-na är.

Tabellerna innehåller sex olika kolumner. Samma skatteavdrag kan förekomma i vissa inkomstskikt i fler än en kolumn.

Kolumn 1 avser löner, arvoden och liknande ersättningar till den som är född 1951 eller senare. Allmän pensionsavgift ska betalas och inkomsten ger rätt till jobbskatteavdrag.

2016 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5300 kr per mån = 63 200 kr per år för ensam och 6450 kr per mån för makar/sambor = 77 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 149 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 232 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam						Makar lika inkomst Mån.
Prelskatt	Efter skatt		Över-		Överskott	
lön	/mån	/år	/mån	/år	/år	
6001	630	7560	5371	64452	-84548	- 103096
7001	852	10224	6148	73788	-75212	- 84424
8001	1074	12888	6927	83124	-65876	- 65752
9001	1296	15552	7705	92460	-56540	- 47080
10001	1518	18216	8483	101796	-47204	- 28408 kris-
11001	1760	21120	9241	110892	-38108	-10216 gräns
12001	2056	24672	9945	119340	-29660	6680
13001	2352	28224	10649	127788	-21212	23576
14001	2647	31764	11354	136248	-12752	kris- 40496
15001	2943	35316	12058	144696	-4304	gräns 57392
16001	3239	38868	12762	153144	4144	74288
17001	3535	42420	13466	161592	12592	91184
18001	3831	45972	14170	170040	21040	108080
19001	4127	49524	14874	178488	29488	124976
20001	4452	53424	15549	186588	47588	141176
21001	4748	56976	16253	195036	46036	158072
22001	5044	60528	16957	203484	54484	174968
23001	5340	64080	17661	211932	62932	191864
24001	5636	67632	18365	220380	71380	208760
25001	5932	71184	19069	228828	79828	225656
26001	6228	74736	19773	237276	88276	242552
27001	6524	78288	20477	245724	96724	259448
29001	7115	85380	21886	262632	113632	293264
30001	7423	89076	22578	270936	121936	309872
35001	9073	108876	25928	311136	166208	390272
40001	11376	136512	28825	343500	194500	455000
45001	14026	168312	30975	371700	222700	511400
50001	16682	200184	33319	399828	250828	567656
55001	19581	234972	35420	425040	276040	618080
60001	22631	271572	37370	448440	299440	664880

<http://wimnell.com/omr36-39zsz1.pdf> sid 34:

Underskott och överskott i hushållsbudgetarna

För inkomståren 2006, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 och 2014 har undersökts hur stora underskotten och överskotten blir i hushållsbudgetarna för förvärvsarbete med inkomster mellan 6000 och 60 000 kr per månad, för ensamma och makar med lika stora inkomster.

Underskott och överskott avser det som återstår av inkomsten sedan inkomstskatt betalats och det betalats för de minsta rimliga levnadskostnaderna enligt konsumentverkets belopp. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Skillnader mellan 2006 och 2014 redovisas i tabellen till höger.

Den borgerliga alliansen har menat att jobbskatteavdragen mest tillfallit låg- och medelinkomsttagare, men tabellen visar att

- * underskotten har ökat för inkomster 13000 och lägre,
- * att överskotten har minskat för inkomster 14000-25000 och
- * att överskotten har ökat för inkomster 26000 och högre och med cirka 23000-32000 kr per år för inkomster 35000 och högre.

Den nya regeringen vill minska jobbskatteavdragen för inkomster 50000 kr och högre och sänka inkomsgränsen för statlig skatt till 35000 kr. Det tycks finnas överskott att ta av.

Försämringarna för inkomster 25000 och lägre borde åtgärdas.

2006-2014 Förvärvsarbete icke-pensionärer utan barn.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan inkomstskatt betalats och det betalats för de minsta rimliga levnadskostnaderna enligt konsumentverkets belopp. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam 2006	2014	Skillnad	
Mån. Över-			
lön skott/år			
6001	-64356	-80536	-16180 Underskottet har ökat
7001	-55524	-71200	-15676 Underskottet har ökat
8001	-46692	-61864	-15172 Underskottet har ökat
9001	-37920	-52528	-14608 Underskottet har ökat
10001	-29880	-43192	-13312 Underskottet har ökat
11001	-22176	-34072	-11896 Underskottet har ökat
12001	-14532	-25612	-11080 Underskottet har ökat
13001	-6888	-17524	-10636 Underskottet har ökat
14001	756	-8716	-9472 Överskottet har minskat
15001	8400	-268	-8668 Överskottet har minskat
16001	16044	8180	-7864 Överskottet har minskat
17001	23688	16280	-7408 Överskottet har minskat
18001	31332	25076	-6256 Överskottet har minskat
19001	38976	33524	-5452 Överskottet har minskat
20001	46200	41624	-4576 Överskottet har minskat
21001	53844	50072	-3772 Överskottet har minskat
22001	61488	58520	-2968 Överskottet har minskat
23001	69132	66968	-2164 Överskottet har minskat
24001	76776	75416	-1360 Överskottet har minskat
25001	84420	83864	-556 Överskottet har minskat
26001	92124	92324	200 Överskottet har ökat
27001	98424	100772	2348 Överskottet har ökat
29001	109704	117668	7964 Överskottet har ökat
30001	115344	126008	10664 Överskottet har ökat
35001	143544	166208	22664 Överskottet har ökat
40001	171240	196712	25472 Överskottet har ökat
45001	196440	224912	28472 Överskottet har ökat
50001	221640	253112	31472 Överskottet har ökat
55001	246840	278972	32132 Överskottet har ökat
60001	272040	304172	32132 Överskottet har ökat

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor= 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	Efter skatt				Över-	Makar lika inkomst Mån.	
Prelskatt					skott/år	Överskott	
lön /mån	/år	/mån	/år			/år	
6001	622	7464	5379	64548	-90452	- 109904	
7001	844	10128	6157	73884	-81116	- 91232	
8001	1066	12792	6435	83220	-71780	- 72560	
9001	1288	15456	7713	92556	-62444	- 53888	
10001	1510	18120	8491	101892	-53108	- 35216	
11001	1743	20916	9258	111096	-43904	-16808 kris-	
12001	2038	24456	9963	119556	-35444	112 gräns	
13001	2334	27888	10667	128004	-26996	17008	
14001	2630	31560	11371	136452	-18548	33904	
15001	2926	35112	12075	144900	-10100 kris-	50800	
16001	3222	38664	12779	153348	-1652 gräns	67696	
17001	3518	42216	13483	161796	6796	84592	
18001	3814	45768	14187	170244	15244	101488	
19001	4110	49320	14891	178692	23692	118384	
20001	4435	53220	15566	186792	31792	134584	
21001	4731	56772	16270	195240	40240	151480	
22001	5027	60324	16974	203688	48688	168376	
23001	5323	63876	17678	213136	57136	187272	
24001	5619	67428	18382	220584	65584	202168	
25001	5915	70980	19086	229032	74032	219064	
26001	6211	74532	19790	237480	82480	235960	
27001	6507	78084	20477	245928	90928	252856	
29001	7096	85152	21905	262860	107860	286720	
30001	7394	88728	22607	271284	116284	303568	
35001	9044	108528	25957	311484	156484	383968	
40001	11199	134388	28802	345624	190624	452248	
45001	13849	166188	31152	373824	218824	518648	
50001	16499	197988	33502	402024	247024	565048	
55001	19333	231996	35668	428016	273016	617032	
60001	22383	268596	37618	451416	296416	663832	

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor= 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam	Makar lika inkomst			
Mån.	Över-	Överskott	skillnad	
lön	skott/år	/år	per person	ensam- en make
6001	-90452	- 109904	-54952	35500
7001	-81116	- 91232	-45616	35500
8001	-71780	- 72560	-36280	35500
9001	-62444	- 53888	-26944	35500
10001	-53108	- 35216	-17608	35500
11001	-43904	-16808	kris-8404	35500
12001	-35444	112	gräns56	35500
13001	-26996	17008	8504	35500
14001	-18548	33904	16952	35500
15001	-10100	kris-50800	25400	35500
16001	-1652	gräns67696	33848	35500
17001	6796	84592	42296	35500
18001	15244	101488	50744	35500
19001	23692	118384	59192	35500
20001	31792	134584	67292	35500
21001	40240	151480	78740	35500
22001	48688	168376	84188	35500
23001	58136	187272	93636	35500
24001	65584	202168	101084	35500
25001	74032	219064	109532	35500
26001	82480	235960	117980	35500
27001	90928	252856	126428	35500
29001	107860	286720	143360	35500
30001	116284	303568	151784	35500
35001	156484	383968	191984	35500
40001	190624	452248	226124	35500
45001	218824	508648	254324	35500
50001	247024	565048	282524	35500
55001	273016	617032	308516	35500
60001	296416	663832	331916	35500

Ensamstående missgynnas och makar/sambor gynnas i inkomstskattesystemet.

För förvärvsarbetande icke-pensionärer 2017 gäller att makar/sambor med lika höga inkomster tillsammans per år får 71 000 kr större överskott sedan inkomstskatt och lägsta rimliga levnads-kostnader betalats, jämfört med ensamstående. Per person blir det 35 500 kr, vilket är mycket pengar.

Det nuvarande inkomstskattesystemet är enkelt och bra om man bortser från jobbskatteavdraget och brister i kompensationerna för de höga orimliga skatterna vid de lägsta inkomsterna.

Man måste ha klart för sig att systemet är en kompromiss som kräver kompensationer vid de lägsta inkomsterna. och de kompensationerna bör inte ses som bidrag. Systemet gynnar makar/sambor. Kompensationerna måste ta hänsyn till att ensamstående är missgynnade. Det gäller både pensionärer och icke-pensionärer.

Ungdomsbostadsbidragen utgår från en låg levnadsstandard. Pensionsmyndigheten gör kompensationerna för pensionärer med de lägsta inkomsterna på ett sätt som deras tjänstemän inte kan klargöra. Socialförsäkringsministern borde förklara hur det går till och vilken levnadstandard de utgår från. Och ändra de orimliga reglerna för pensionärernas bostadstillägg.

Jag har noga följt riksdagens fördelningspolitik sedan 1964 och nästan varje år lämnat kommentarer och förslag. I det följande delar av <http://wimnell.com/omr36-39zzzzb.pdf>

Från omr 36-39zz sid 32 m m (Nedbantat)

Mer om skatter och bidrag.

Politikerna har under årens lopp då och då talat om att skatt ska utgå efter bärkraft och skattekraft och bidrag ska utgå efter behov. Men varken regeringen, riksdagen eller partierna har någonsin under de senaste femtio åren visat upp hushållsbudgetar som visar behov eller visat hur bärkraft hänger ihop med hushållsbudgetar.

Jag har nästan varje år under denna tid redovisat hushållsbudgetar och påpekat att inkomsterna vid låga inkomster inte räcker till hushållsbudgetarna och att skatter och bidrag bör bestämmas med hänsyn till det. Tyvärr har politikerna inte rättat sig efter det, och fortfarande måste många med låga inkomster betala skatter trots att inkomsterna inte räcker till rimliga levnadskostnader.

Skattefördelningen bör ske efter bärkraft. Den bör ske med hänsyn till inkomst och med hänsyn till hushållsutgifter för rimliga behov.

Skattefördelningen har två dimensioner: Vertikal och horisontell fördelning.

Den vertikala fördelningen gäller fördelningen på personer med samma rimliga utgifter men med olika höga inkomster. Den horisontella fördelningen gäller fördelning på personer med olika rimliga utgifter men samma inkomster.

I den allmänna skattedebatten talas nästan bara om den vertikala fördelningen av skatterna - med hänsyn till inkomstens storlek.

Den vanligaste komplikationen i den horisontella fördelningen är förekomsten av barn. Oberoende av inkomstens storlek medför barnkostnader som det finns skäl att ta hänsyn till vid fördelningen av skatter och bidrag.

Eftersom vi har ett progressivt skattesystem som innebär att man procentuellt tar ut mer skatt vid högre inkomster än vid låga är det olämpligt att utforma hänsynen till barnkostnader som ett avdrag på inkomsten, det innebär att skattelättnad för barn blir större vid höga inkomster än vid låga. Därför sker hänsynen till barn genom barnbidrag som är lika stora oberoende av inkomstens storlek. Barnbidragen kan ses som en negativ skatt.

Före skattereformen 1970 sambeskattades makar. Det ville man komma ifrån och i reformen infördes särbeskattning, dvs makarna beskattades var för sig efter sina inkomster. På den tiden var det vanligt att makar fördelade sina insatser så att mannen hade heltidsarbete med penninginkomster medan frun var hemma med barnen och stod vid spisen och tvättbaljan, utan penninginkomster, var hemmafru.

Vid övergång till särbeskattning uppstod problem för hemmafruarna. Mannen behövde kompensation för att han försörjde en hemmafru. Hemmafrun kunde inte spara in på hushållsutgifterna till de kostnader hon förorsakade mannen. Man införde då ett hemmakeavdrag som var en horisontell fördelningsfaktor och lika stor vid alla inkomster. Hade man utformat det som ett avdrag på skatten skulle män med höga inkomster och större marginalsatser få större skattelättnader än de med låga inkomster.

När åren gick blev det färre hemmafruar och hemmakeavdraget smälte i någon takt med det bort med inflationen. Till slut togs hemmakeavdraget bort när hemmakarna (hemmafruarna) var nära utrotade.

I början efter skattereformen 1970 hade man kvar bl a sättet att dra av för räntekostnader, avdrag gjordes med samma maginaleffekt som för inkomsten, dvs ju högre inkomst man hade och ju högre marginalsatt man hade desto mer tjänade man på ränteavdragen,

Direktören med hög lön och hög marginalsatt kunde få större skattelättnader av skuldränteavdragen än den lägst betalda i firman om man hade samma sorts hus att bo i och samma skuldräntor. Det var inte bra. I skatterformen 1982 rättades detta till något, men i reformen 1990 blev det klart att ränteavdragen blev samma vid olika inkomster. Man stannade då för 30% skatt på ränteinkomster och 30% skatteavdrag för skuldräntor. Hänsynen till räntorna hör till den horisontella fördelningen, räntorna har inget med inkomsterna att göra. Nu får direktören och springpojken vid inkomstbeskattningen samma hänsyn.

Bostadsbidragen hör till de horisontella fördelningshänsynen, men är också dimensionerade efter inkomstens storlek. För barnfamiljerna trappas de av med 20% av ökande inkomst.

Det borgerliga blocket vann valet 2006 med löften om skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare och åtgärder som skulle ge jobb åt arbetslösa och minska "utanförskapet". Det blev stora skattesänkningar för dem med höga inkomster och nedskärningar som mest drabbar dem med låga inkomster. Arbetslösheten är stor. De borgerliga har ställt i utsikt att de ska försätta på samma sätt.

En central fråga, som alltid, är skatterna. Vem ska betala dem och vad ska de användas till. De som ska betala är individer, hushåll och företag och skatterna ska gå till saker som är till nytta för de kategorierna. Skatterna tas ut på skattebaser: skatter på arbetsinkomster, inkomster av företag, vinster och kapital, skatt på varor mm.

En högerfilosofi är att de som har höga arbetsinkomster inte arbetar om de inte får lägre skatter och högre bidrag och att de med låga inkomster inte arbetar om de får lägre skatter och högre bidrag.

Den borgerliga alliansen hatar bidrag och har satt ett annat namn på jobbskatteavdragen, nämligen avdrag, som är detsamma som bidrag. Jobbskatteavdragsbidragen är vid höga inkomster mycket stora.

Folkpartiet framför krav om att den skvärnskatten ska tas bort, annars vill ingen utbilda sig, och utbildat folk är nödvändigt i den globala konkurrensen. Kravet är nonsens. De som inte vill utbilda sig på grund av värnskatten har fel inställning till utbildning och om de avstår från utbildning är det bara bra. Samhället bör undvika att släppa fram giriga personer till välbetalda platser där de bara tänker på att skaffa sig själva förmåner.

De som nu ihärdigt propagerar för lägre skatter för höginkomster borde istället intressera sig för dem med låga och de lägsta inkomsterna och kräva förbättringar för dem. Skattesänkningarna bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.....

Skattereformen 1970 föregicks av många skatteutredningar. I en utredning stod att det inte gick att hitta ett belopp för levnadskostnader som kunde ligga till grund för skattefördelningar. Det var mycket dumt skrivet. Redan då fanns socialbidragsbelopp att utgå från. Nu är dessa belopp tydligare och grundar sig på bantade belopp i konsumentverkets budgetar.

Bostadskostnader är inte med i de beloppen utan bedöms från fall till fall. Emellertid finns statistik om svenska folkets bostadsstandard och statistik om bostadskostnader. En lägsta rimlig levnadskostnad kan

beräknas från konsumentverkets budgetar och från statistik om hyror i hyreslägenheter i riket eftersom sådana lägenheter är de enda som är aktuella vid de lägsta inkomsterna. Det är tillräckligt många hyresboende för att det ska duga som grund. Statistiken för andra boendeformer ger skäl för att det är lämpligt. När det gäller bostadsstandard ger statistik och utrymmesnormer från Boverket skäl räkna med 2rok för ensam och 3rok för makar/sambor.....

Ett problem när man ska avväga inkomstskatterna vid de lägsta inkomsterna är att det per person är dyrare levnadskostnader för en ensam än för makar/sambor. Sambeskattningen togs bort i skattereformen 1970 och man kan inte få en lämplig skattefördelning genom att höja grundavdraget, eftersom det bör vara lika per person. Om man sätter grundavdraget så att ensamma får lämplig skatt får makar för låg skatt och sätter man grundavdraget så att makar får lämplig skatt får ensamma för hög skatt. Det är därför lämpligt att lösa det problemet med bostadsbidrag som kan formas så att man får en bättre fördelning vid låga inkomster. Det är här fråga om horisontell fördelning där rimliga hushållskostnader är olika för ensamma och makar.

Som komplement till inkomstskattesystemet finns nu barnbidrag, flerbarnstillägg och bostadsbidrag för barnfamiljer som avses korrigera skattesystemets skevheter. För barnlösa ungdomar finns också bostadsbidrag och för barnlösa äldre låginkomster har funnits bostadsbidrag, som dock tagits bort. Det är skäl att återinföra bostadsbidrag för barnlösa äldre icke-pensionärer.

Det är möjligt beräkna levnadskostnader för barnfamiljer, men det är mer komplicerat än för kategorierna vuxna ensamma och vuxna makar och man måste då också ta med barntillsynskostnader. Det är rege-

ringens och riksdagens uppgift att följa barnkostnaderna och vartefter justera belopp för barnbidrag o d.

Tillsynskostnaderna är relativt stora för småbarn, men kostnaderna för mat och kläder mm är då relativt låga. För mellanbarn är tillsynskostnaderna lägre och för de största barnen inga alls, men ju äldre barnen blir desto högre blir kostnaderna för mat och kläder etc.

Beräkningar av barnkostnader har gjorts i

[Sven Wimmell 10+12 maj 2011+ 7 feb 2013: Barnfattigdom och annan fattigdom. http://wimnell.com/omr36-39zm.pdf](http://wimnell.com/omr36-39zm.pdf)

Det är tidsödande att göra sådana beräkningar, de måste göras för olika barnatal, olika åldrar på barnen, olika inkomstnivåer och för ensamma och makar. Genomsnittskostnaden var 2011 inklusive bostadskostnader omkring 38 000 kr per barn och år. Partierna borde redovisa sådant men tycks sakna både förmåga och intresse för det. I detta sammanhang är det lämpligt påpeka TV-avgiftens inverkan. Den är orättvis och missgynnar ensamma. Den bör avskaffas för hushållen och ersättas med en kollektivavgift för hushållen som betalas av riksdagen och som kan bindas till folkmängdens utveckling om riksdagen inte förmår fortsätta att avgöra hur mycket som ska läggas på TV. Avgiften är nu drygt 2000 kr per år och är en stor belastning vid låga inkomster. TV har haft en löjlig patrull som åkt omkring och sjungit för sådana som betalar avgiften samtidigt som man påstår att SVT är fri television. Avskaffa snarast TV-avgiften som är att se som en skatt. De pengar som behövs för det kan tas från Jobbskatteavdragen enligt förslag.

Pensionärer med låga inkomster: Det nya systemet med garantipensioner ger det omöjligt att kontrollera om pensionerna som utbetalas är riktiga. Reglerna för bostadstilläggen är orimliga och bör ändras på

flera punkter. Det gäller bland annat reglerna för hur kapitalförekomst ska påverka.

Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter.

Kd-ledaren Göran Hägglund gjorde en stor insats för att förbättra fastighetsbeskattningen. En stor del av befolkningen äger småhus och för dem har fastighetsskatten många år varit en pina. Skatten har byggts på fastighetstaxeringarna, som bygger på uppmätta marknadspriser för fastigheter i omvärlden. Skatterna har byggts på fiktiva inkomster på husen, inkomster som i verkligheten inte funnits. Husägarna har inte haft inkomster av husen som kunnat användas till fastighetsskatten.

Det gamla systemet har fått en bättre efterföljare. För reavinstskatten finns förmånliga regler om uppskov som kostar mycket pengar för staten, regler som kanske är alltför förmånliga.

Fastighetsskatten, förmögenhetsskatten, arvs- och gåvoskatterna bör ej återinföras. Statliga inkomstskatten bör ej tas bort.

Fastighetsskatterna och förmögenhetsskatterna är ett elände där-för att fastigheter och förmögenheter för många inte alltid in-bringar pengar som räcker till skatterna. Arvs- och gåvoskatter ger upphov till onödigt manipulerande.

Den mest rättvisa skatten är skatten på förvärvsinkomster som handlar om pengar man disponerar och är mer kontrollerbara än de andra skatterna.

Om förmögenheter: det finns olika slags förmögenheter, man kan ha ett hus eller pengar på banken, men en viktig typ av förmögenhet är den förmåga man har genom kunskaper och erfarenheter. Denna förmögenhet beskattas inte, man beskattar avkastningen av kunnandet,

dvs inkomster man har av kunnandet, avkastningen av kunnandet. Samma bör gälla för de materiella förmögenheter-na, man beskattar avkastningen.

Ränteavdrag och kapitalinkomstskatter bör ligga kvar på 30%

De svenska politiska partierna har aldrig förstått sig på problemen med fördelningen av inkomstskatterna, isynnerhet för de lägsta inkomsterna där de olika hushållskostnaderna, mest på grund av bostadskostnaderna, för ensamma och makar/sambor spelar stor roll.

För pensionärer och barnfamiljer görs en sorts anpassning genom bostadstillägg vid låga inkomster. Samma sorts anpassning borde ske för icke-pensionärer utan barn, för dem borde införas lämpliga bostadstillägg. Sådana tillägg har funnits en tid men tagits bort.

Genom jobbskatteavdragen har skattefördelningen ytterligare försämrats.

Man bör observera, att makar/sambor (utan barn) vanligen klarar sig bra om båda har inkomster. Ensamstående är missgynnade i skattesystemet eftersom de ensamma ska betala hela levnadsstandarden. Om man sänker skatterna så att ensamma klarar sig vid låga inkomster kommer makar/sambor att bli överkompenserade. Man kan klara detta problem bara med hjälp av lämpligt utformade bostadsbidrag.

Under de senaste 40 åren har man i riksdagen inte kunnat få syn på någon vettig sammanhängande framställning om skatte- och bidragsfördelningsproblem. Varken de rödgröna eller de borgerliga partierna har gjort någon redovisning om levnadskostnaderna och satt skatter

och bidrag i relation till det. Skattelättnaderna: bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.....

I det man bör göra ingår intresse och förbättringar för de lägsta inkomsterna och minskning av gapet mellan fövärsarbetande och andra.

Vi har offentliga verksamheter och privata verksamheter för hus-hållen och för näringsverksamheter.

Socialdemokraternas fiender är inte näringsverksamheterna utan de andra partierna. Därför bör socialdemokraterna inte beskatta näringslivets kapital utan beskatta näringslivets kapitalinkomster. Till kapitalinkomster hör vinster.

Alla verksamheter bör omges av lämpliga restriktioner som hindrar skador och leverans av onyttigheter. Näringslivet ska hålla god arbetsmiljö, goda löner och trygghet i anställning. Vinster bör beskattas, men att beskatta kapitalet lär inte ha mycket gott med sig, bara leda till onödigt krångel. När kapital säljs kan finnas skäl att ta ut skatt, men då är ju kapitalet en vara. ....

Förbättringar för låginkomster har föreslagits genom införande av bostadsbidrag för barnlösa i förvärsarbetande åldrar och genom att slopa den nuvarande TV-avgiften och istället minska jobb-skatteavdragen med 100 kr per månad utom för låga inkomster och pensionärer.

Se mer om detta på sidorna 312-369 i

[Sven Winnell 1 mars 2013: Samhällsplaneringens problem.](#)

[Hur ska man kunna förbättra världen? Med ett klassifikations-system för verksamheter som förändrar världen.](#)

<http://wimnell.com/omr36-39zs.pdf>

Observera sidan 349:

“Pensionärerna med låga pensioner. Göran Persson genomförde svåra försämringar för pensionärer. Han gjorde inget för att ta bort försämringarna. Mona Sahlin gjorde heller ingenting i förbättrande syfte. De förlorade också valen.

Om dessa pensionärer finns mycket skrivet och ett sammandrag finns på sidorna 95-105 i [Sven Wimmell 16 maj 2012: Politik i maj 2012 och socialdemokraternas möjligheter att vinna valet 2014](#).

<http://wimnell.com/omr36-39zq.pdf>“ Sid 105: “ Ingen i regeringen eller riksdagen har visat tillräckligt intresse för de lägsta inkomsterna. “

.....

Det behövs förbättringar på många områden, men en viktig del gäller att man har pengar till sina levnadskostnader.

Fyra förslag som förbättrar för de lägsta inkomsterna. (<http://wimnell.com/omr36-39zzzl.pdf> 76-78)

Politiken ändrar sig hela tiden. Sammanställningarna görs vartefter vid tidpunkter då det hänt något inom politiken som bedömts viktigt att kommentera. Det blir då nödvändigt att anknyta till det som hänt förut. Det gör att saker och ting ofta behöver upprepas. Ämnet är så stort att allt inte kan upprepas varje gång. Varje sammanställning har sitt eget tema där vissa sidor av det hela behandlas. Förslag till åtgärder måste upprepas eftersom ingen tycks reagera på dem.

Några förslag har upprepats många gånger. det gäller förslag om förbättringar för de lägsta inkomsterna. De borgerliga partierna gynnade överklassen. Nu behövs förbättringar för underklasserna. Här är förslag om det. Förslagen anges här i korthet, men de finns behandlade mer utförligt i de nämnda sammanställningarna. Bl a i

Sven Wimmell 20 april 2015: Arbetslöshet och välfärd. Samhällsplaneringens problem. Utbildning, skatter och bidrag. Vårbudgeten. <http://Wimnell.com/omr36-39zzz.pdf>

Se
Sven Wimmell 4 juni 2017:
Politik från höstbudgeten 2016 till 4 juni 2017
<http://wimmell.com/omr36-39zzzzl.pdf>

Sida

- 153 Fyra förslag som förbättrar för de lägsta inkomsterna
- 154 1 Bostadsbidrag införs för barnlösa ickepensionärer
- 156 Kommentarer till försäkringskassans regler om bostadsbidrag för unga 18-28 år.
- 158 **Om inkomst vid slutet av avtrappningen**
- 159 2 Systemet för pensionärernas bostadstillägg
- 160 Förbättringar för pensionärer med låga inkomster införs
- 161 Bostadstillägg för pensionärer.
- 161 I samband med småhus finns två sätt att bo
- 162 Viktiga händelser i bostadstilläggens historia. (8 april 2004).
- 181 Avtrappningsregler
- 186 3 Bostadsbidrag för barnfamiljer
- 186 4.TV-avgiften avskaffas för privathushåll
- 188 Problem med bostadslån. Varken amorteringskrav eller
sämre ränteavdrag i huvudregeln bör föreslås av regeringen.

1 Bostadsbidrag införs för barnlösa ickepensionärer

Bostadsbidragen som gäller för åldrarna 18-28 år utvecklas till att gälla även för åldrarna 29-64 år och där med avtrappning 20% vid stigande inkomst. ....

2 Systemet för pensionärernas bostadstillägg.

Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadstilläggen avskaffas ....

3 Bostadsbidrag för barnfamiljer.

Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadsbidragen avskaffas.

4.TV-avgiften avskaffas för privathushåll.

Motsvarande belopp betalas som en kollektivavgift av riksdagen till public-serviceföretagen. För riksdagens finansieringen avskaffas inflationsindexregleringen av jobbskatteavdragen och minskas jobbskatteavdragen för alla med 1200 kr per år = 100 kr per månad utom för inkomster under cirka 11 000 kr per månad....

Från <http://wimnell.com/omr36-39zzzl.pdf> (sid 73-75)

Problem med bostadslån. Varken amorteringskrav eller sämre ränteavdrag i huvudregeln bör föreslås av regeringen.

I 1990 års skattereform infördes en ny typ av kapitalinkomstbeskattning: Kapitalinkomster beskattas med 30% och kapitalutgifter ger avdragsrätt 30%, en procentsats som skruvas ner vid vissa höga kapitalutgifter. Systemet bör behållas och procentsatsen 30% behållas för både kapitalinkomster och kapitalutgifter. Vad man kan göra är att studera minskningen av avdragsrätten vid höga kapitalutgifter, procentsatser och storleksgränser, och eventuellt minska avdragsrätten genom att ändra procentsatser och storleksgränser vid höga inkomster.

Inflationen är nu låg och riksbanken vill att den ska öka till 2%. Riksbanken har rätt att självständigt styra den s k reporäntan. Riksbanken gjorde den negativ i början av 2015, Löntagarnas organisationer vill ha 2% inflation så att de kan kräva höjda löner.

Riksbankschefen menar att hushållen lånar för mycket pengar, men har inga förslag om hur man ska få hushållen att låna mindre, det är inte hans bord.

I det läget har det från olika håll kommit förslag om att minska hushållens ränteavdrag och att införa amorteringskrav för dem. Finansinspektionen har haft förslag till krav om amorteringar på nya lån från och med 1 augusti 2015, men har den 23 april 2015 dragit tillbaka förslagen då finansinspektionen troligen inte har rätt att utfärda sådana krav. Då menar somliga att det är nödvändigt att försämra ränteavdragen. Statsminister Stefan Löfven och finansminister Magdalena

Andersson är med rätta emot detta då det på olämpligt sätt rubbar hushållens hushållsbudgetar, hushållen måste ha en rimligt bra stabilitet i reglerna som styr hushållens budgetar.

Amorteringskrav och minskade ränteavdrag minskar hushållens möjligheter att köpa saker och ting, det minskar konsumtionen, och bidrar till att inflationen inte ökar så som riksbankschefen vill. Företagen kan inte höja priserna och inte investera så att arbetslösheten sjunker. Både amorteringskrav och försämrade ränteavdrag motverkar riksbankschefen önskemål om högre inflation.

Varken amorteringskrav eller sämre ränteavdrag i huvudregeln bör föreslås av regeringen.

Finansmarknadsministern (MP) tycks nu vilja införa amorteringskrav för bostadslån.

Det är en olämplig högerpolitik som gynnar dem med höga inkomster. Statsministern och finansministern bör som socialdemokrater övertyga finansmarknadsministern om att förslaget inte bör genomföras.

Amorteringskraven är en mycket svår belastning för dem med låga inkomster, de kan inte ha råd att köpa lägenheter. De lägenheter de inte köper blir tillgängliga för dem med högre inkomster, som har stora överskott i sina hushållsbudgetar och väl tål amorteringskraven. Kraven gynnar alltså de högre inkomsterna, vilket knappast kan vara en politik som passar socialdemokraternas ambitioner.

Tanken med statligt styrda amorteringskrav är felaktig, amorteringskraven är i första hand en fråga mellan banker och låntagare, inte något för staten att lägga sig i.

Varken amorteringskrav eller sämre ränteavdrag i huvudregeln bör föreslås av regeringen.

Somliga menar att hushåll som lånar pengar till bostäder riskerar att gå i konkurs och tvingas sälja sina hus. För att förhindra det vill de försämra för låntagarna så att de går omkull och tvingas sälja sina hus. Förstå logiken i det den som kan.

Amorteringskrav och försämring av ränteavdragets 30% drabbar alla med hus, bl a alla de som varit tvungna köpa bostad för att få någonstans att bo. isynnerhet yngre personer. De yngre nu kan ofta låna till bostad med hjälp av föräldrarnas medverkan och med hjälp av annat som gör att deras hushållsbudgetar är mycket känsliga för amorteringskrav och försämringar av ränteavdrag. De förslag om försämringar som förekommer drabbar bl a dem med låga inkomster.

Det finns en annan logik ifråga om försämringar.

Istället för att försämra för alla husägare kan man försämra för dem som har hus med ovanligt högt värde och ovanligt höga ränteavdrag, vanligen ägare med höga inkomster.

Enligt "Dags att deklarerar" får man för underskott av kapital skatterduktion med 30% om underskottet är högst 100 000 kr. Om underskottet är större än 100 000 kr är skattereduktionen 30% av 100 000 plus 21% av den del av underskott som överstiger 100 000 kr (gäller inte ivesteringsavdrag).

Om man sänker underskottsgränsen 100 000 kr till 50 000 kr: skatterduktionen vid underskott 100 000 kr blir 15 000 kr för delen under 50 000 kr och 21 % för delen däröver, 10 500 kr, tillsammans reduktion 25 500 kr, dvs reduktionen minskar med 4 500 kr. Relativt litet. Skattereduktionen för underskott 100 000 kr blir 25, 5% av underskottet.

Om man dessutom sänker procentsatsen 21% till 11 % blir skattereduktionen för delen mellan 50 000 och 100 000 11% av 50 000= 5500 kr och skatterduktionerna tillsammans 15 000 + 5500= 20 500 kr. Skattereduktionen för underskott 100 000 blir 20,5% av underskottet. Kännbart.

Vid underskott över 100 000 kr blir skattereduktionen för delen över 100 00 kr: 11%.

Riksbankschefen menar att småhusägarna har för stora lån och vill att de ska minska lånen. Men det finns ingen bra förklaring till varför det är bra med låga lån.

Tvärtom: det är bra med höga lån så att folk kan skaffa sig bo-stad. Den nuvarande regeln om att lånen bör vara högst 85% av husvärden bör behållas.

Förslagen om amorteringar visar att bostadskostnaderna med amorteringsförslagen stiger med 51 000 kr per år för ett hus värt 3 miljoner kr (kan vara 2rok) och med lån 85% av värdet. Om årslönen är 300 000 kr= 25 000 kr per månad (ungefär mittlönen i Sverige) innebär ökningen 17 % av lönen.

Är lönen 20 000 kr per månad = 240 000 kr per år blir ökningen 21% av lönen. Vid löner under 22 000 kr per månad för ensam blir det underkott i hushållsbudgetarna.

Om amorteringsreglerna ska gälla bara nya lån kan det alltså bli 51 000 kr i skillnad per år mellan nya och gamla låntagare, vilket är en mycket besvärande (och oacceptabel) skillnad med hänsyn till levnadskostnader. och besvärande med hänsyn till rörligheten på bostadsmarknaden,

När hushållen med de nya lånen förlorar 51 000 kr på amorteringar måste de minska konsumtionen för att leva och staten förlorar säg 15% därav på momsinkomster = cirka 8000 kr per hushåll. De som lånar ut får cirka 2000 kr lägre räntor. Låntagarna får det bättre med att betala räntor på lånedelar som inte amorteras än att betala amorteringar.

Utan amorteringar får låntagarna möjlighet att fördela sina kostnader på ett sätt över tiden som de kan leva med.

Att införa de föreslagna amorteringskraven är ett sätt att öka klassklyftorna och är därför inget som socialdemokraterna bör göra.

Kapitel 3: Annat än skatter och bidrag för hushållen.

Innehåll

Sida

73	Annat än skatter och bidrag för hushållen
74	Demokratin behöver förbättras
74	Regeringen bör lägga upp en svensk världsplanering från svensk horisont.
75	Från omr36-39zzzzl (före senaste regeringsombildningen): Regeringen bör ha en plan för sin politik.
76	Sammanfattningsvis
77	Regionplanering. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp.
78	Regeringen bör ha en regionplanering för jämlikhet som visar alla förhållanden och skillnader i landets olika delar: hur var det, är det, kan det bli och bör det bli?
79	Om statistik se sidorna 193-200 i http://wimnell.com/omr36-39zzzzl.pdf
80	Politikområden för politiken 28 juli 2017

Annat än skatter och bidrag för hushållen.

Samhällsplaneringens problem behandlas på Sven Wimmells hemsida på internet sedan 1998 och innehåller ett mycket stort antal dokument, varav de senaste finns förtecknade i början av hemsidan.

I sammanställningen den 10 september 1997 har redovisats några få synpunkter.

Sven Wimmell 10 september 2017:

Läget i Sverige och världen. Levnadsförhållanden. Utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter. Samhällsplanering. Partipolitik. Skatter och bidrag.

Från denna hämtas följande avsnitt:

- 108 Demokratin behöver förbättras
I grundskolan och på gymnasiet behöver skolämnenas innehåll förbättras med hänsyn till demokratins krav.

Religionsämnet bör göras om till "Religion och levnadskunskap".

Ämnet samhällskunskap måste bli mycket bättre.

Hemkunskapen i grundskolan måste bli bättre och på gymnasiet bör ämnena kompletteras så att de rymmer hemkunskapsproblem.

Ämnena vid universitet, högskolor och forskningsråd bör ordnas så att sammanhangen blir begripliga, helst efter systemet för mänskliga verksamheter.

Statistiken bör ordnas efter politikens behov.

- 108 Regeringen bör lägga upp en svensk världsplanering från svensk horisont

- 109 Regeringen bör ha en plan för sin politik

- 110 Sammanfattningsvis

- 111 Regionplanering

- 112 Regeringen bör ha en regionplanering för jämlikhet som visar alla förhållanden och skillnader i landets olika delar: hur var det, är det, kan det bli och bör det bli?

Demokratin behöver förbättras

I grundskolan och på gymnasiet behöver skolämnenas innehåll förbättras med hänsyn till demokratis krav.

Religionsämnet bör göras om till "Religion och levnadskunskap".

Ämnet samhällskunskap måste bli mycket bättre.

Hemkunskapen i grundskolan måste bli bättre och på gymnasiet bör ämnena kompletteras så att de rymmer hemkunskapspro-blem.

Ämnena vid universitet, högskolor och forskningsråd bör ordnas så att sammanhangen blir begripliga, helst efter systemet för mänskliga verksamheter.

Statistiken bör ordnas efter politikens behov.

Regeringen bör lägga upp en svensk världsplanering från svensk horisont.

Utvecklingen i världen i framtiden beror av människornas verksamheter och av naturens verksamheter, dess krafter och resurser. Människornas verksamheter gäller tankeverksamheter och hand-lingar hos individer, grupper, organisationer och institutioner o d. Naturen och människorna påverkar och påverkas.

[SW 109 Ide- filosofi- och lärdoms historia.](#)

Dessa ämnen ger en överblick över vetandets och tänkandets

utveckling. [NE: filosofi](#) [NE: idé- och lärdoms historia](#)

[Sven Winnell 17 sept 1997 + 1 februari 2015: Filosofins historia.](#)

[Bertrand Russel om västerlandets visdom.](#)

<http://winnell.com/omr109b.pdf>

Det som finns i individernas inre verkligheter är det som styr utvecklingen i världen.

[SW 11/19 Individernas inre verkligheter.](#)

[SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.](#)

[SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.](#)

[SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.](#)

[SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.](#)

[SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.](#)

[SW 16 Individens logik. Vetenskapsteori o d. \(Teoretisk filosofi\)](#)

[SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral. \(Praktisk filosofi\)](#)

[SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.](#)

En första uppgift i en världsplanering är att utbilda världsbefolkningens inre verkligheter. Alla måste förstå att alla i världen är beroende av varandra och att alla åtgärder måste leda till välfärd för alla med jämlikhet i möjligaste mån.

I de inre verkligheterna måste finnas kunskaper om den yttre verkligheten och goda uppfattningar om hur man bör agera i den.

I det följande finns mycket kort något om världsplaneringens problem.

I de inre verkligheterna ger religionerna stora problem. De är tänkesätt som började formas för flera tusen år sedan och som inte har förändrats tillräckligt under åren. Där är bland annat de islamistiska tänkesätten som strider mot de tankar om mänskliga rättigheter som finns idag. Hur kan man förbättra religionerna ?

Korruption är ett annat problem.

Klimatet är naturligtvis ett viktigt ämne

Från omr36-39zzzzl (före senaste regeringsombildningen):

Regeringen bör ha en plan för sin politik.

Den bör ha sin grund i välfärd och jämlikhet.

I kapitel 3 med början på sidan 201 nämns om regionplanering och om planering om hushållsverksamheterna.

Sverige bör ha en minister för hushållen och hushållsverksamheterna, som redovisar hur det var, är, kan bli och bör bli, och som ser till att de blir bra,
i princip Socialförsäkringsminister [Annika Strandhäll](#).

Miljöministern bör driva en regionplanering för jämlikhet i landet

För att kunna utforma socialförsäkringarna behövs kunskaper om hushållsverksamheterna. men på socialförsäkringsministerns sidor finns inget som tyder på att ministern är intresserad av sådana kunskaper.

Miljöministern har nämnt att hon skall göra planeringar för miljöer, men på hennes sidor hittar man inget fullständigt om det.

Samordnings- och energiminister Ibrahim Baylan leder regeringens arbete med att samordna insatserna för integration och mot segregation. Men hushållsverksamheterna finns troligen inte med tillräckligt klart där.

Civilministern har hand om välfärdens utförare, men hushållsverksamheterna utförs av individerna och hushållen.

Statsministern ser välfärden som det viktigaste. Socialdemokraterna och miljöpartiet har höga ambitioner, men statsråden har svårt att hantera välfärdsproblemen och jämlikheten. Statsministern har för dåliga instruktioner till de andra ministrarna.

I valet 2018 är det viktigt att socialdemokraterna är bättre än sverigedemokraterna och de borgerliga för att vinna valet, bli kvar i regeringen och arbeta för de höga ambitionerna för välfärden och jämlikheten.

I SCB-undersökningen röstade 22% av männen på sverigedemokraterna. Om de röstat som kvinnorna hade sverigedemokraterna fått bara 14.6 % av rösterna.

Sammanfattningsvis

Sverige bör ha en minister för hushållen och hushållsverksamheterna, som redovisar hur det var, är, kan bli och bör bli, och som ser till att de blir bra,
i princip Socialförsäkringsminister [Annika Strandhäll](#).

Miljöministern bör driva en regionplanering för jämlikhet i landet

Runt hushållen serviceområden :

- * Statsminister [Stefan Löfven](#) Statsledning.
- * Samordnings- och energiminister [Ibrahim Baylan](#)
- * Utrikesminister [Margot Wallström](#). Utrikesförhållanden.
- * EU- minister [Ann Linde](#). EU-förhållanden.
- * Justitieminister [Morgan Johansson](#). Lagar och regler.
- * Försvarsminister [Peter Hultqvist](#). Försvar.
- * Miljöminister [Karolina Skog](#). Fysiska och sociala miljöer i regioner, landsting och kommuner.
- * Infrastrukturminister [Anna Johansson](#). Transporter.
- * Bostadsminister [Peter Eriksson](#). Ledning av bostadsproduktion.
- * Landsbygdsminister [Sven-Erik Bucht](#). Kompletterar miljöministern.

- * Minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat [Isabella Lövin](#) Stöd och samarbete.
- * Folkhälso-, sjukvårds- och idrottsminister [Gabriel Wikström](#). Hälso-och sjukvård.
- * Barn-, äldre och jämställdhetsminister [Åsa Regné](#). Socialtjänst.
- * Utbildningsminister Gustav [Gustav Fridolin](#). Grundskola.
- * Minister för högre utbildning och forskning [Helene Hellmark Knutsson](#). Högre utbildning och forskning.
- * Gymnasie- och kunskapslyftsminister [Anna Ekström](#). Gymnasier mm.
- * Kultur- och demokratiminister [Alice Bah Kuhnke](#). Kultur och demokrati.
- * Arbetsmarknads- och etableringsminister [Ylva Johansson](#). Arbete och etablering.
- * Närings- och innovationsminister [Mikael Damberg](#). Näringar.
- * Handelsminister [Ann Linde](#). Handel.
- * Migrationsminister [Morgan Johansson](#). Migration.
- * Inrikesminister [Anders Ygeman](#). Brott och polis.
- * Finansminister [Magdalena Andersson](#). Statens finanser.
- * Finansmarknadsminister [Per Bolund](#). Finansmarknad.
- * Civilminister [Ardalan Shekarabi](#). Statligt stöd till kommuner.

Regionplanering.

Regionplanering behandlas i följande med följande innehåll :
[Sven Winnell 9+16+26 maj 2016: Sveriges 6 regioner.](#)
[Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013.](#)
[Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet](#)
[6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp.](#)
<http://winnell.com/omr36-39zzzq.pdf>

Innehåll:

Sida

- 3 Sveriges regioner.
- 10 Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp. Kompletteringar har skett den 14 och 16 maj 2016: För varje län har lagts till:
  - * Skattesatser 2016 i kommuner, län riket. Uppgifter från SCB.
  - * Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män. Uppgifter från SCB.
  - * Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad, Uppgifter från boverkets intervjuundersökningar presenterade i maj 2016.
  - * Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun År 2014. Uppgifter från SCB.
  - * Svenskt Näringslivs hemsidor för länen.
  - * Arbetsförmedlingarna i länen.
  - * Handelsbanken
- 11 1) Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län.
- 29 2) Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län.
- 55 3) Östergötlands, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län.
- 74 4) Gotlands och Stockholms län.

84	5) Hallands, Värmlands och Västra Götalands län.
106	6) Blekinge och Skåne län.
119	Detaljer om kommunerna. Folkmängd per tätort och småort per kommun 2005 (enligt SCB)
121	1) Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län.
144	2) Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län.
177	3) Östergötlands, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län.
200	4) Gotlands och Stockholms län.
212	5) Hallands, Värmlands och Västra Götalands län.
246	6) Blekinge och Skåne län.
267	Pressinbjudan: Indelningskommittén presenterar diskussionsunderlag angående Sveriges framtida regionala indelning.
277	Några kommentarer den 14 maj 2016.
280	Innehållet i hemsidor hos boverket, naturvårdsverket och socialstyrelsen samt arbetsuppgifter för den nya regeringen.
293	Människor påverkas hela livet av fysiska och sociala miljöer de vistas i.
294	Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
297	Utvecklingens krafter
298	Systemet för mänskliga verksamheter
301	Den fundamentala påverkanskedjan
303	Sven Wimmells hemsida på Internet: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?
305	Något om välfärd och näringsliv. 26 maj 2016.
307	Näringslivet.
308	Svenskt Näringsliv
317	Arbetsförmedlingen 324 Handelsbanken

Regeringen bör ha en regionplanering för jämlikhet som visar alla förhållanden och skillnader i landets olika delar: hur var det, är det, kan det bli och bör det bli?

Det är lämpligt att miljöministern sköter denna planering och tar hjälp från länsstyrelserna. Länsstyrelserna är regeringens myndigheter i länen. De bör åläggas undersöka och redovisa förhållandena i länets kommuner och miljöministern bör ordna en organisation som ordnar länsstyrelsernas uppgifter i ett lämpligt antal lättfattliga regioner, förslagsvis de sex regionerna som finns i förslag.

Länsstyrelserna bör ge besked om hushållens förhållanden i olika avseenden, här mycket kort: (kort på sid 370-375 i omr36-39zzzt.pdf)

641-642 Livsmedel. Matlagning, servering. Behov för olika grupper och åldrar i olika situationer. Inklusivt mediciner, alkohol, tobak, knark o d. Behov av kroppsövelser. Mat i hemmet, på arbetsplatser, skolor, sjukhus, restauranger m m.

643 Boende, standard för olika hushållstyper i olika situationer, slott och koja, hotell

644 Energiförsörjning, vatten och avlopp, kyla, luftbehandling, avfallshantering, hissar, teleförsörjning o d.

645 Inventarier, redskap, transportmedel, radio, TV m m.

646 Personlig hygien, kläder o d. Kan användas för umgänge och verksamheter i hemmet för olika slags personer och åldrar, friska, sjuka, arbetslösa, kriminella o s v.

647 Hushållsekonomi för olika personer och grupper

648 Städning och tvätt o d

649 Persovård, barn, äldre o d .

Länsstyrelserna bör också redovisa läget i kommunerna för statsrådets serviceområden.

I <http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf> har visats hur redovisningen i princip kan ske. Men miljöministerns redovisning blir naturligtvis mycket mer omfattande och bör på lämpligt sätt visa hur det var, är, kan bli och bör bli.

Statsråden bör för sina områden ställa upp frågor man behöver svar på för att kunna bedöma jämlikheten över landet. För att det inte ska bli för stort kan man ställa frågor i etapper så att man i första omgången ställer de viktigast frågorna och i senare etapper fyller på med flera frågor.

Frågorna ska gälla både produktionsverksamheter och konsumtionsverksamheter och både både materiella och icke-materiella verksamheter.

Om statistik se sidorna 193-200 i
<http://wimnell.com/omr36-39zzzzl.pdf>

Politikområden för politiken 28 juli 2017

Under årens lopp har innehållet i dominerande politikområden skiftat. Utredningar har visat att dagens politiska problem kan inordnas i politikområden som huvudsakligen stämmer överens med regeringens ministerområden. <http://www.regeringen.se>

* **Partiledaren/statsministern Stefan Löfven.**

* **Allmänt om regeringens politik.**

Statsminister [Stefan Löfven](#)
statsradsberedningen.registrator@regeringskansliet.se

Samordnings- och energiminister [Ibrahim Baylan](#)
miljodepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Utrikespolitik.**

Politik för en utrikesminister.

Utrikesminister [Margot Wallström](#)
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Europapolitik.**

Politik för en EU-minister.

EU- och handelsminister [Ann Linde](#)
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Politik för juridik.**

Politik för en justitieminister.

Justitie- och migrationsminister [Morgan Johansson](#)
justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Försvar.**

Politik för en försvarsminister.

Försvarsminister [Peter Hultqvist](#)
forsvarsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Miljö.**

Politik för miljöminister för fysiska och sociala miljöer i regioner och kommuner.

Miljöminister [Karolina Skog](#)
miljodepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Transporter.**

Politik för en infrastrukturminister.

Infrastrukturminister ([Anna Johansson](#)) [Tomas Eneroth](#)
naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Bostadsproduktion.**

Politik för en bostadsminister som ser till att det produceras.

Bostads- och digitaliseringsminister [Peter Eriksson](#)
naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Landsbygdspolitik.**

Politik för en landsbygdsminister.

Landsbygdsminister [Sven-Erik Bucht](#)
naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Politik för internationellt utvecklingssamarbete och klimat.**

Minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat.

Minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat samt vice statsminister [Isabella Lövin](#)
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Sjuk- och hälsovård o d.**

Politik för en socialminister med hälso- och sjukvård.

Folkhälso-, sjukvårds- och idrottsminister ([Gabriel Wikström](#)) [Annika Strandhäll](#) även socialförsäkringar
socialdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Hushållet. Mat, boende, konsumtion, hushållsekonomi o d**

Politik för en social(försäkrings)minister som bär ansvar för hushållsverksamheter. Ingår i socialministern

Social(försäkrings)minister [Annika Strandhäll](#)
socialdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* Barn- och äldreomsorg. Velfärd. Socialtjänst

Politik för en barn- och äldreminister m m med välfärd och socialtjänst o d

Barn-, äldre- och jämställdhetsminister [Åsa Regné](#)
socialdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* Utbildning. Forskning.

Politik för utbildningsministrar.

Utbildningsminister [Gustav Fridolin](#)
utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Minister för högre utbildning och forskning [Helene Hellmark Knutsson](#)
utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Gymnasie- och kunskapslyftsminister [Anna Ekström](#)
utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* Information, konst, kultur o d.

Politik för en kultursminister. Med demokrati.

Kultur- och demokratiminister [Alice Bah Kuhnke](#)
kulturdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* Jobb.

Politik för en arbetsmarknads- och etableringsminister.

Arbetsmarknads- och etableringsminister [Ylva Johansson](#)
arbetsmarknadsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* Näringar.

Politik för en näringsminister.

Närings- och innovationsminister [Mikael Damberg](#)
naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* Handel.

Politik för handelsminister.

EU- och handelsminister [Ann Linde](#)
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* Migration.

Politik för en migrationsminister.

(Justitie- och migrationsminister [Morgan Johansson](#)) [Heléne Fritzon](#)
justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* Polisen. Brott. Kriminalvård.

Politik för en inrikesminister för brott och polis o d

Inrikesminister ([Anders Ygeman](#)) [Morgan Johansson](#)
justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* Politik för statens finanser och statens stöd till regioner och kommuner o d.

Politik för finans- finansmarknads- och civilministrar.

Finansminister [Magdalena Andersson](#)
finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Finansmarknads- och konsumentminister, biträdande finansminister
[Per Bolund](#)

finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Civilminister [Ardalan Shekarabi](#)
finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* Andra aktörer

Partisekreterare (S) [Lena Rådström Baastad](#)
Socialdemokraterna Partiet info@socialdemokraterna.se

Karl-Petter Thorwaldsson. Ordförande i LO
karl-petter.thorwaldsson@lo.se

Vänsterpartiledare [Jonas Söstedt](#)
Sjöstedt Jonas <jonas.sjostedt@riksdagen.se>

Ulla Andersson, vänsterpartiet
Andersson (v) Ulla <ulla.andersson@riksdagen.se>

Kapitel 4 :Förteckning över myndigheter inom departementens verksamhetsområden 2014

Regeringen 2017

- [Statsrådsberedningen](#)
- [Arbetsmarknadsdepartementet](#)
- [Finansdepartementet](#)
- [Försvarsdepartementet](#)
- [Justitiedepartementet](#)
- [Kulturdepartementet](#)
- [Miljö- och energidepartementet](#)
- [Näringsdepartementet](#)
- [Socialdepartementet](#)
- [Utbildningsdepartementet](#)
- [Utrikesdepartementet](#)

Till Regeringskansliets verksamhet hör myndigheter som ansvarar för den löpande verksamheten inom statsförvaltningen. I det följande är det länkar (från zzq) till departementen som fungerade 2014, men inte fungerar 2017. Länkarna till myndigheterna tycks fungera 2017.

Statsrådsberedningen

Myndigheter

Till varje departements verksamhetsområde hör ett antal statliga myndigheter. Det är myndigheterna som svarar för den löpande verksamheten inom statsförvaltningen. Regeringen bestämmer mål, riktlinjer och fördelningen av resurserna för myndigheternas verksamhet. Men den bestämmer inte hur myndigheterna ska tillämpa en lag eller hur de ska besluta i olika ärenden. Till Statsrådsberedningen hör nedanstående myndigheter.

[Svenska institutet för europapolitiska studier \(Sieps\)](#)

Fleminggatan 20

112 26 Stockholm

Tfn: 08-454 47 00

E-post: info@sieps.se

Arbetsområde: Svenska institutet för europapolitiska studier har till uppdrag är att på ett självständigt och allsidigt sätt belysa aktuella europapolitiska frågor. I detta syfte gör Sieps sina analyser, underlag och seminarier tillgängliga för regeringen och övriga aktörer i den politiska beslutsprocessen i Sverige och i EU.

[Harpsundsnämnden](#)

Besöksadress: Harpsund

Postadress: 640 31 Mellösa

Tfn: 0157-600 03

Fax 0157-607 85

E-post: per.rudengren@telia.com

Arbetsområde: Harpsundsnämnden har hand om driften av jord- och skogsbruket vid statsministerns representationsbostad Harpsund.

Publicerad 21 april 2004 Uppdaterad 10 aug 2010

Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsmarknadsdepartementets myndigheter

Till varje departements verksamhetsområde hör ett antal statliga myndigheter. Det är myndigheterna som svarar för den löpande verksamheten inom statsförvaltningen. Regeringen bestämmer mål, riktlinjer och fördelningen av resurserna för myndigheternas verksamhet. Men den bestämmer inte hur myndigheterna ska tillämpa en lag eller hur de ska besluta i olika ärenden. Till Arbetsmarknadsdepartementet hör 12 myndigheter, varav en domstol.

Arbetsdomstolen

Arbetsdomstolen är en specialdomstol med uppgift att pröva arbetsrättsliga tvister. Som arbetstvist räknas varje tvist som rör förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Box 2018, 103 11 Stockholm

Telefon 08-617 66 00

Arbetsmiljöverket, AV

AV är en tillsynsmyndighet som ska minska riskerna för ohälsa och olycksfall i arbetslivet och medverka till att förbättra arbetsmiljön så att alla får en bra och utvecklande arbetsplats. AV skriver regler/föreskrifter för arbetsmiljön och ansvarar för officiell statistik om arbetsmiljö och arbetsskador i Sverige (ISA-statistiken). Till verket hör tio Arbetsmiljöinspektioner som kontrollerar att arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningen följs på landets arbetsplatser.

112 79 Stockholm

Telefon 08-730 90 00

Arbetsförmedlingen

Den 1 januari 2008 bildades den nya myndigheten Arbetsförmedlingen. Myndigheten är en sammanslagning av före detta Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) och landets 20 länsarbetsnämnder.

113 99 Stockholm

Telefon 08-508 801 00

Diskrimineringsombudsmannen

Diskrimineringsombudsmannen (DO) arbetar mot diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning och ålder. DO utreder anmälningar om diskriminering och trakasserier samt granskar hur arbetsgivare, högskolor och skolor arbetar för att förebygga diskriminering.

Box 3686, 103 59 Stockholm

Telefon 08-120 20 700

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, IAF

IAF utövar tillsyn över arbetslöshetskassorna, granskar Arbetsförmedlingen i dess uppgifter inom arbetslöshetsförsäkringen, företräder staten i juridiska frågor som gäller arbetslöshetsförsäkringen samt handlägger ärenden om arbetslöshetsersättning för personer som söker jobb inom EU/EES.

Box 210, 641 22 Katrineholm

Telefon 0150-48 70 00

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, IFAU

IFAU är ett forskningsinstitut som ska främja, stödja och

genomföra: utvärdering av arbetsmarknadspolitiskt motiverade åtgärder, studier av arbetsmarknadens funktionssätt och utvärdering av effekterna på arbetsmarknaden av åtgärder inom utbildningsväsendet.
Box 513, 751 20 Uppsala
Telefon 018-471 70 70

Medlingsinstitutet

Medlingsinstitutet ansvarar för medling i arbetstvister och har i uppdrag att verka för en väl fungerande lönebildning. Myndigheten är också statistikansvarig för den officiella svenska lönestatistiken.
Box 1236, 111 82 Stockholm
Telefon 08-545 292 40

Nämnden för styrelserepresentationsfrågor

Nämnden för styrelserepresentationsfrågor prövar frågor om tillstånd enligt lagen om styrelserepresentation för de privatanställda (1987:1245) och om undantag enligt samma lag.
Nämnden nås genom:
Enheten för arbetsrätt och arbetsmiljö
Arbetsmarknadsdepartementet, 103 33 Stockholm
Telefon 08-405 10 00

Nämnden mot diskriminering

Nämnden mot diskriminering har till uppgift att pröva frågor om vitesföreläggande enligt diskrimineringslagen. Det är bara Diskrimineringsombudsmannen och centrala arbetstagarorganisationer som kan initiera ett ärende hos nämnden.
Box 2066, 103 12 Stockholm
Telefon 08-561 666 68

Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige, Svenska ESF-rådet

Svenska ESF-rådet har i uppdrag att förvalta Europeiska socialfondens program i Sverige. Europeiska socialfonden är EU:s viktigaste redskap för att främja sysselsättning och fler och bättre arbeten. Svenska ESF-rådet ansvarar även för Europeiska integrationsfondens program.
Box 471 41, 100 74 STOCKHOLM
Telefon 020-33 33 90

Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar

Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar har till uppgift att avge utlåtande enligt lagen om rätten till arbetstagares uppfinningar (1949:345).
Nämnden nås genom:
Enheten för arbetsrätt och arbetsmiljö
Arbetsmarknadsdepartementet, 103 33 Stockholm
Telefon 08-405 10 00

Svenska ILO-kommittén

Internationella arbetsorganisationen (ILO) är FN:s fackorgan för sysselsättnings- och arbetslivsfrågor. Den svenska ILO-kommittén är regeringens beredningsorgan i ILO-frågor, bland annat vid utarbetandet och godkännandet av nya konventioner samt tillämpningen av de ILO-konventioner som Sverige ratificerat.
Svenska ILO-kommittén nås genom:
Enheten för arbetsrätt och arbetsmiljö
Arbetsmarknadsdepartementet, 103 33 Stockholm
Telefon 08-405 10 00

Publicerad 28 dec 2006 Uppdaterad 26 juni 2012

Finansdepartementet

Myndigheter m.m.

Till varje departements verksamhetsområde hör ett antal statliga myndigheter. Det är myndigheterna som svarar för den löpande verksamheten inom statsförvaltningen. Utöver myndigheternas befogenheter och skyldigheter samt styrning som sker i samband med budgetprocessen, beslutar regeringen om förutsättningarna för de enskilda myndigheternas verksamhet.

Det grundläggande styrdokumentet för varje myndighet är en instruktion, i form av förordning som beslutas om regeringen. Regeringen kan även besluta om andra förordningar, eller fatta särskilda beslut, för att styra myndigheterna. Årliga regleringsbrev anger myndigheternas ekonomiska ramar samt i förekommande fall verksamhetens mål och krav på återrapportering. Dessutom utnämner regeringen chefer för myndigheter. Regeringen bestämmer inte hur myndigheterna ska tillämpa en lag eller hur de ska besluta i olika ärenden. Finansdepartementet har 12 myndigheter, 6 myndigheter i form av allmänna pensionsfonder (AP-fonder) och några nämnder m.m. samt en stiftelse.

Första AP-fonden

Var och en av Första, Andra, Tredje och Fjärde AP-fonderna förvaltar, tillsammans med Sjätte AP-fonden, det fonderade kapitalet inom inkomstpensionssystemet. Fondkapitalet ska förvaltas till största möjliga nytta för inkomstpensionssystemet. Första-Fjärde AP-fondernas uppdrag är att uppnå långsiktigt hög avkastning till låg risk i placeringarna.

Andra AP-fonden

Se Första AP-fonden.

Tredje AP-fonden

Se Första AP-fonden.

Fjärde AP-fonden

Se Första AP-fonden.

Sjätte AP-fonden

Sjätte AP-fonden förvaltar en del av det fonderade kapitalet inom inkomstpensionssystemet. Fondkapitalet ska förvaltas till nytta för inkomstpensionssystemet genom placeringar på riskkapitalmarknaden. Sjätte AP-fondens uppdrag är att skapa långsiktigt hög avkastning och hålla en tillfredsställande riskspridning.

Sjunde AP-fonden

Sjunde AP-fondens förvaltar fonder inom premiepensionssystemet, bl.a. förvalsalternativet för de premiepensionssparare som inte har gjort ett aktivt val.

Bokföringsnämnden

Bokföringsnämnden, BFN, har till uppgift att utveckla god redovisningssed. Nämnden ger ut allmänna råd och informationsmaterial om tillämpningen av framför allt bokföringslagen och årsredovisningslagen.

Ekonomistyrningsverket

Ekonomistyrningsverket, ESV, ska utveckla och förvalta den ekonomiska styrningen av statlig verksamhet samt

utföra revision av Sveriges hantering av EU-medel och främja en effektiv och korrekt hantering av dessa medel.

Finansinspektionen

Finansinspektionen ansvarar för tillsynen, regelgivningen och tillståndsprövningen som rör finansiella marknader och finansiella företag. Finansinspektionen ska särskilt svara för att följa och analysera utvecklingen inom verksamhetsområdet. Myndighetens verksamhet ska bidra till ett stabilt och väl fungerande finansiellt system och verka för ett gott konsumentskydd inom sitt ansvarsområde.

Finanspolitiska rådet

Finanspolitiska rådets centrala uppgift är att stödja långsiktigt hållbara offentliga finanser. Som en del av rådet väktarfunktion ska rådet analysera hur väl regeringen uppfyller de budgetpolitiska målen och om de offentliga finanserna är långsiktigt hållbara. Rådets analyser presenteras i en rapport i maj varje år.

Forskarskattenämnden

Forskarskattenämnden beslutar i det enskilda fallet om skattelättnader för utländska experter, forskare eller andra nyckelpersoner som arbetar tillfälligt i Sverige.

Kammarkollegiet

Kammarkollegiet har till uppgift att tillhandahålla service inom det statliga området, främst avseende ekonomi, juridik, kapitalförvaltning, riskhantering och administration. Kammarkollegiet har dessutom uppgifter kring bland annat miljö rätt, stiftelser rätt, Sveriges indelning, registrering av trossamfund, fastställande av avgiftssatser inom begravningsområdet, fastställande av resegarantier, auktorisation av tolkar och översättare, statlig inköps-

samordning och upphandlingsstöd. Kammarkollegiet bevakar Allmänna arvsfondens rätt till arv och förvaltar fondens kapital.

Konjunkturinstitutet

Konjunkturinstitutet, KI, tar fram prognoser som används som beslutsunderlag för den ekonomiska politiken i Sverige. KI analyserar den ekonomiska utvecklingen i Sverige och internationellt och forskar inom områdena svensk ekonomi och miljöekonomi.

Krigsförsäkringsnämnden

Krigsförsäkringsnämnden har till uppgift att handlägga frågor om försäkring mot krigsrisker m.m. enligt 4 kap. lagen (1999:890) om försäkringsverksamhet under krig eller krigsfara m.m.

Kronofogdemyndigheten

Kronofogdemyndigheten ansvarar bland annat för frågor om verkställighet, indrivning, betalningsföreläggande och handräckning, skuldsanering och tillsyn i konkurs.

Lotteriinspektionen

Lotteriinspektionen ska säkerställa att lotterier, kasinospel och annan spelverksamhet i Sverige utövas lagligt, säkert och tillförlitligt. De bevakar konsumenternas intressen och ska även medverka till att minska riskerna för de sociala skadeverkningar som spelande kan medföra.

Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut

Prövningsnämnden har till uppgift att pröva tvister enligt 3 och 4 kap. lagen (2008:814) om statligt stöd till

kreditinstitut. Prövning kan då ske i prövningsnämnden avseende villkor för statligt stöd i vissa fall och avseende inlösen av aktier. Kammarkollegiet utför vissa administrativa uppgifter åt nämnden.

Riksgälden

Riksgälden (i lagtext kallad Riksgäldskontoret) är statens finansförvaltning. Detta innebär att myndigheten är statens internbank med ansvar för det statliga betalningssystemet. I rollen som statens finansförvaltning tar Riksgälden upp lån och förvaltar statsskulden, enligt riktlinjer regeringen beslutat om. Riksgälden ger också statliga garantier och lån, efter beslut av riksdag och regering. Riksgälden ansvarar även för insättningsgarantin och investerarskyddet samt hanteringen av statligt stöd till banker.

Skatterättsnämnden

Skatterättsnämnden meddelar bindande förhandsbesked i skattefrågor. Möjligheten att få förhandsbesked är tänkt för frågor där svaret inte omedelbart framgår av lagtext eller praxis.

Skatteverket

Skatteverket ansvarar bland annat för frågor om skatter, socialavgifter, folkbokföring och vissa borgenärsuppgifter.

Statens Personadressregisternämnd

Statens personadressregisternämnd (SPAR-nämnden) är en av regeringen utsedd nämnd inom Skatteverket. Nämnden beslutar i vissa frågor kring Statens personadressregister (SPAR) och ska särskilt vaka över frågor

som har att göra med den personliga integriteten och användandet av SPAR. Skatteverket är huvudman och personuppgiftsansvarigt för SPAR.

Statens skaderegleringsnämnd

Statens skaderegleringsnämnd, SSRN, avger yttranden i ärenden som rör ersättning för personskada eller annan skada på begäran av statliga myndigheter.

Statistiska centralbyrån

Statistiska centralbyrån, SCB, ansvarar för officiell statistik och för annan statlig statistik. Utöver det som följer av förordningen om den officiella statistiken ska SCB utveckla, framställa och sprida statlig statistik. SCB ska även samordna det statliga statistiksystemet och samordna överlämnandet av statistiska uppgifter till internationella organisationer.

Sparbankernas säkerhetskassa

För sparbankerna i riket ska det finnas en gemensam fond (sparbankernas säkerhetskassa) med uppgift att enligt lag (1934:300) om sparbankernas säkerhetskassa trygga sparbankernas verksamhet och insättarnas rätt.

Tullverket

Tullverket ansvarar för tullfrågor. Det innebär att Tullverket fastställer och tar ut tullar, mervärdesskatt och andra skatter samt avgifter så att en riktig uppbörd kan säkerställas. Tullverket övervakar och kontrollerar trafiken till och från utlandet så att bestämmelser om in- och utförsel av varor följs.

Stiftelser

[Stipendiestiftelsen för studier av japanskt näringsliv](#)

Stipendiestiftelsen för studier av japanskt samhällsliv erbjuder svenska medborgare ett antal stipendier för studiebesök i Japan. Stipendierna utgår för studier och forskning i japanologi eller japanskt samhällsliv.

Publicerad 29 februari 2008

Uppdaterad 11 september 2013

Försvarsdepartementet

Myndigheter

Till varje departements verksamhetsområde hör ett antal statliga myndigheter. Det är myndigheterna som svarar för den löpande verksamheten inom statsförvaltningen. Regeringen bestämmer mål, riktlinjer och fördelningen av resurserna för myndigheternas verksamhet. Men den bestämmer inte hur myndigheterna ska tillämpa en lag eller hur de ska besluta i olika ärenden. Nedan finns Försvarsdepartementet myndigheter.

[Försvarets materielverk \(FMV\)](#)

Försvarets materielverk har till uppgift är att styra utformningen och upphandlingen av ny materiel, där produkterna ska anpassas till insatsförsvaret.

Besöksadress: Banérgatan 62

Postadress: 115 88 Stockholm

Telefon 08-782 40 00, Fax 08-677 57 99

Generaldirektör Lena Erixon

Överdirektör Dan Ohlsson

[Försvarets radioanstalt \(FRA\)](#)

FRA bedriver signalspaning mot utrikes företeelser på uppdrag av regeringen, Regeringskansliet och Försvarsmakten. FRA:s underrättelser är ett stöd för regeringen i dess utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska arbete.

FRA har även i uppdrag att stödja statliga myndigheter och statligt ägda bolag med teknisk informationssäkerhet.

Besöksadress: Rörbyvägen (Lovön), 178 93

Drottningholm

Postadress: Box 301, 161 26 Bromma

Telefon 08-471 46 00, Fax 08-471 48 53

Generaldirektör: Dag Hartelius
Överdirektör: Christina Malm

Försvarexportmyndigheten (FXM)

Försvarexportmyndigheten främjar export av såväl stora och komplexa materielsystem som mindre system och delkomponenter där det är av försvars- och säkerhetspolitiskt intresse. Det innebär ett stöd till både större försvarsindustriföretag och små- och medelstora företag, utifrån ett regionalt perspektiv.

Myndigheten ska också främja export av militär teknologi för civila tillämpningar, säkerhetsteknologier, samt företräda svenska staten vid förhandlingar och avtal mellan länder. Verksamheten bedrivs inom ramen för den statliga exportkontrollen.

Besöksadress: Östermalmsgatan 87

Box 56081, 102 17 Stockholm

Telefon vxl: 08-587 13 300

Generaldirektör: Ulf Hammarström

Försvarsmakten (FM)

Försvarsmaktens uppgift är att:

- försvara Sverige och främja vår säkerhet genom insatser på vårt eget territorium, i närområdet och utanför närområdet,

- upptäcka och avvisa kränkningar av det svenska territoriet och i enlighet med internationell rätt värna suveräna rättigheter och nationella intressen i områden utanför detta och

- med befintlig förmåga och resurser bistå det övriga samhället och andra myndigheter vid behov.

Besöksadress: Lidingövägen 24

Postadress: 107 85 Stockholm

Telefon 08-788 75 00, Fax 08-788 71 78

Överbefälhavare: Sverker Göranson
Generaldirektör: Peter Sandwall

Försvarsunderrättelsedomstolen

Försvarsunderrättelsedomstolen har ersatt Signalspaningsnämnden. Domstolen ska pröva frågor om tillstånd till signalspaning enligt lagen om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet och i övrigt verka enligt lagen om försvarsunderrättelsedomstol.

Försvarsunderrättelsedomstolen

Box 1097

164 25 KISTA

Tel: 08-55504500

Ordförande: Hases Per Sjöblom

Kustbevakningen (KBV)

Kustbevakningen utövar övervakning, tillsyn och kontroll vad gäller säkerhet, fiske och miljö runt hela Sveriges kust. Kustbevakningen har ett väl utvecklat samarbete såväl nationellt som internationellt.

Besöksadress: Stumholmen.

Postadress: Box 536, 371 23 Karlskrona

Telefon 0455-35 34 00, Fax 0455-105 21

Generaldirektör: Lena Jönsson

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB

MSB ansvarar för frågor om samhällets säkerhet när det gäller skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar. Ansvar avser åtgärder före, under och efter en olycka eller en kris. Uppdraget spänner över hela hot- och riskskalan, från vardagens olyckor till stora katastrofer.

Myndigheten har en viktig samordnande roll över sektorsgränser och ansvarsområden.

Samordningsrollen utgår från ansvarsprincipen - MSB tar inte över andra aktörers ansvar.
MSB bedriver verksamhet både i Stockholm, Karlstad och Kristinehamn samt på två skolor, belägna i Sandö och Revinge.
Myndighetens ledning är placerad i Stockholm.
Telefon växel: 0771-240 240
Faxnummer: 010-240 56 00
E-post: registrator@msbmyndigheten.se
Postadress
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
651 81 KARLSTAD
Generaldirektör: Helena Lindberg
Överdirektör: Nils Schwarz

Rekryteringsmyndigheten

Rekryteringsmyndigheten (tidigare Totalförsvarets pliktverk) genomför på uppdrag av Försvarsmakten urvalstester av dem som sökt till Försvarsmaktens utbildningar. Vi kan också utföra andra uppdrag för Försvarsmaktens räkning.

Inom vårt sakområde kan vi också göra urvalstester åt andra myndigheter, kommuner, landsting och enskilda. Vi testar bland annat polisaspiranter, personal till Kriminalvården, tullen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Besöksadress: Karolinen, Våxnäsgatan 10
Postadress: 651 80 Karlstad
Telefon 054-14 65 00, Fax 054-14 65 09
Generaldirektör Birgitta Ågren

Statens haverikommission (SHK)

Statens haverikommission har till uppgift att undersöka olyckor i syfte att säkerheten ska förbättras. Haveri-

kommissionen utreder dels flygolyckor, sjöolyckor och olyckor med spårbunden trafik, dels andra allvarliga olyckor. Även olyckor i militär verksamhet undersöks.
Besöksadress: Teknologgatan 8 C
Postadress: Box 12538, 102 29 Stockholm
Telefon 08-508 862 00,
Generaldirektör: Hans Ytterberg

Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten (SIUN)

SIUN kommer likt FUN att vara kontrollmyndighet och ska kontrollera de myndigheter som bedriver försvarsunderrättelseverksamhet. Nytt är att SIUN ska se till att försvarsunderrättelsedomstolens beslut verkställs samt att SIUN på begäran av enskilda ska utreda om något otillbörligt skett i samband med signalspaning.

BOX 1140, 164 22 Kista
Besöksadress: Gullfossgatan 12 Kista
Telefon vxl: 08-555 04 550
Ordförande: Rolf Holmgren

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)

Totalförsvarets forskningsinstitut arbetar med forskning, metod- och teknikutveckling samt utredningar för totalförsvaret.

Besöksadress: Gullfossgatan 6, Kista
Postadress: 164 90 Stockholm
Telefon 08-555 030 00, Fax 08-555 031 00
Generaldirektör Jan-Olof Lind
Överdirektör Anna-Lena Österborg

Uppdaterad 29 augusti 2014

Nämnder, delegationer och stiftelser

Delegationen för folkrättslig granskning av vapenprojekt

Delegationen har till uppgift att granska olika typer av vapenprojekt ur en folkrättslig synvinkel. Delegationen, som leds av Försvarsdepartementet, består av högst åtta ledamöter från Utrikesdepartementet, Försvarsmakten, Totalförsvarets forskningsinstitut och Försvarets materielverk.

Försvarsdepartementet. Postadress: 103 33 Stockholm
Tfn: 08-405 10 00

Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar

Granskar förslag till försvarsuppfinningar.

c/o Patent- och registreringsverket. Postadress: Box 5055
104 42 Stockholm
Tfn: 08-782 25 00

Rikshemvärnsrådet (RiksHvr)

Rådet verkar för att medel anskaffas för utgifter som inte kan bekostas av statsmedel och yttrar sig i frågor som hänskjuter till rikshemvärnstinget eller till nämnden.

Lidingövägen 28. Postadress: 107 85 Stockholm
Tfn: 08-788 75 00

Riksvärderingsnämnden

Bestämmelser om Riksvärderingsnämndens uppgifter finns i förfogandelagen (1978:262), ransoneringslagen (1978:268) och förfogandeförordningen (1978:558).

Försvarsdepartementet. Postadress: 103 33 Stockholm
Tfn: 08-405 10 00

Totalförsvarets folkrättsråd

Rådet ska följa utvecklingen inom den internationella humanitära rätten.

Försvarsdepartementet. Postadress: 103 33 Stockholm
Tfn: 08-405 10 00

Försvarsunderrättelsedomstolen

Försvarsunderrättelsedomstolen har ersatt Signalspaningsnämnden. Domstolen ska pröva frågor om tillstånd till signalspaning enligt lagen om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet och i övrigt verka enligt lagen om försvarsunderrättelsedomstol. Regeringen har idag också fattat beslut om regleringsbrev för 2009 avseende domstolen.

Publicerad 3 mars 2004Uppdaterad 21 januari 2014

Justitiedepartementet

Myndigheter

Till Justitiedepartementets verksamhetsområde hör ett antal myndigheter, nämnder och bolag som ansvarar för den löpande verksamheten inom statsförvaltningen. Regeringen bestämmer mål, riktlinjer och fördelningen av resurserna för myndigheternas verksamhet, men bestämmer inte hur myndigheterna ska tillämpa en lag eller hur de ska besluta i olika ärenden.

Allmänna reklamationsnämnden (ARN)

Box 174, 101 23 Stockholm

Telefon 08 - 508 860 00

Prövar opartiskt - och utan avgift för parterna - konsumenttvister. Anmälan kan göras av en enskild konsument som har en tvist med en näringsidkare om köp av en vara, tjänst eller annan nytthet.

Brottsförebyggande rådet (BRÅ)

Box 1386, 111 93 Stockholm

Telefon 08 - 401 87 00

Främjar brottsförebyggande arbete och ansvarar för officiell statistik för rättsväsendet.

Brottsoffermyndigheten (BrOM)

Box 470, 901 09 Umeå

Telefon 090 - 70 82 00

Prövar ärenden om brottsskadeersättning och fördelar medel ur brottsofferfonden.

Datainspektionen

Box 8114, 104 20 Stockholm

Telefon 08 - 657 61 00

Ska skapa förutsättningar för att behandlingen av personuppgifter inte medför otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet.

Domarnämnden

Box 2330, 103 18 Stockholm

Telefon 08 - 561 669 50

Lämnar förslag till regeringen i ärenden om utnämning av ordinarie domare eller hyresråd.

Ekobrottsmyndigheten (EBM)

Box 22098, 104 22 Stockholm

Telefon 010 - 562 90 00

Åklagarmyndighet med uppgift att bekämpa ekonomisk brottslighet.

Fastighetsmäklarinspektionen

Box 22034, 104 22 Stockholm

Telefon 08 - 580 069 00

Registrerar fastighetsmäklare och utövar tillsyn över dessa samt informerar om god fastighetsmäklarsed.

Gentekniknämnden

Box 1380, 171 27 Stockholm

Telefon 08 - 508 846 30

Ska genom rådgivande verksamhet främja en etiskt försvarbar och säker användning av gentekniken.

Justitiekanslern (JK)

Box 2308, 103 17 Stockholm

Telefon 08 - 405 10 00

Har tillsyn över dem som utövar offentlig verksamhet,

bevakar statens rätt och tillhandagår regeringen med råd och utredningar i juridiska frågor.

Konsumentverket

Box 48, 651 02 Karlstad

Telefon 0771 - 42 33 00

Tar tillvara konsumenternas intressen i Sverige och inom EU. På Konsumentverkets webbplats finns råd och information till konsumenter men myndigheten har inte möjlighet att ge personlig rådgivning.

Kriminalvården

601 80 Norrköping

Telefon 077 - 228 08 00

Verkställer straff och ansvarar för personer misstänkta för brott i tre verksamhetsgrenar - fängelse, frivård och häkte.

Marknadsdomstolen

Box 2217, 103 15 Stockholm

Telefon 08 - 412 10 30

Avgör mål och ärenden enligt bland annat marknadsföringslagen och konkurrenslagen.

Migrationsverket

601 70 Norrköping

Telefon 0771 - 235 235

Ansvarar för tillstånd eller visum för besök, tillstånd för bosättning i Sverige, asylprocessen (från ansökan till uppehållstillstånd eller självmant återvändande), medborgarskap och stöd för frivillig återvandring.

Miljömärkning Sverige AB

118 80 Stockholm

Telefon 08 - 55 55 24 00

Sköter det praktiska arbetet med att ta fram kriterier samt kontrollera och utfärda licenser för Svanen och EU Ecolabel - Nordens respektive EU:s officiella miljömärkning.

Miljömärkning Sverige AB ägs av Sveriges Standardiseringsråd och staten.

Resegarantinämnden

Box 2218, 103 15 Stockholm

Telefon 08 - 700 08 00

Beslutar om hur stor ersättning resenärerna är berättigade till när en paketresa har blivit inställd eller avbruten på grund av researrangörers konkurs. Resegarantinämnden finns hos Kammarkollegiet.

Revisorsnämnden

Box 24014, 104 50 Stockholm

Telefon 08 - 783 18 70

Beslutar om godkännande och auktorisation av revisorer samt registrering av revisionsbolag och utövar tillsyn över dessa revisorer och revisionsbolag.

Rikspolisstyrelsen (RPS)

Box 12256, 102 26 Stockholm

Telefon 114 14

Central förvaltningsmyndighet för polisväsendet samt chefsmyndighet för Statens kriminaltekniska laboratorium. Till Rikspolisstyrelsen hör Säkerhetspolisen och en enhet för ledning av polisverksamhet - Rikskriminalpolisen.

[Rättshjälpsmyndigheten](#)

Box 853, 851 24 Sundsvall

Telefon 060 - 13 46 00

Handlägger vissa ärenden om rättshjälp enligt rätts-
hjälpslagen.

[Rättsmedicinalverket \(RMV\)](#)

111 20 Stockholm

Telefon 08 - 441 76 00

Central förvaltningsmyndighet för rättspsykiatrisk,
rättskemisk, rättsmedicinsk och rättsgenetisk
verksamhet.

[Statens kriminaltekniska laboratorium \(SKL\)](#)

581 94 Linköping

Telefon 010 - 562 80 00

SKL:s huvuduppgift är att som opartiskt expertorgan
utföra undersökningar i brottmål åt rättsväsendets
myndigheter.

[Sveriges Domstolar](#)

551 81 Jönköping

Telefon 036 - 15 53 00

Domstolsverket (DV) är central förvaltningsmyndighet
för de allmänna domstolarna, de allmänna förvalt-
ningsdomstolarna, arrendenämnderna, hyresnämnderna
och Rättshjälpsmyndigheten.

[Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden](#)

Box 22523, 104 22 Stockholm

Telefon 08 - 617 98 00

Utövar tillsyn över brottsbekämpande myndigheters
användning av hemliga tvångsmedel och kvalificerade

skyddsidentiteter samt över Säkerhetspolisens behand-
ling av personuppgifter.

[Säkerhetspolisen](#)

Box 12312, 102 28 Stockholm

Telefon 010 - 568 70 00

Arbetar med att förebygga och avslöja brott mot rikets
säkerhet, bekämpa terrorism och skydda den centrala
statsledningen.

[Valmyndigheten](#)

Box 12191, 102 25 Stockholm

Telefon 08 - 635 69 00

Har till uppgift att planera och genomföra val och
folkomröstningar.

[Åklagarmyndigheten](#)

Box 5553, 114 85 Stockholm

Telefon 010 - 562 50 00

Leder förundersökningen av ett brott, beslutar om åtal
ska väckas och för talan i domstolen.

Publicerad 30 mars 2004

Uppdaterad 16 september 2014

Kulturdepartementet

Myndigheter och bolag, stiftelser med flera inom Kulturdepartementets verksamhetsområde

Till Kulturdepartementets verksamhetsområde hör en mängd myndigheter, bolag och stiftelser.

Myndigheter

Till varje departements ansvarsområde hör ett antal statliga myndigheter. Det är myndigheterna som ska tillämpa de lagar och utföra den verksamhet som riksdag och regering har beslutat om.

Regeringen fastställer mål, riktlinjer och resursfördelning för myndigheternas verksamhet, men bestämmer inte hur myndigheterna ska tillämpa en lag eller hur de ska besluta i olika ärenden. Det grundläggande dokumentet för regeringens styrning av myndigheter utgörs av myndighetens instruktion. Regleringsbrevet, som beslutas årligen, utgör ett komplement till instruktionen.

Bolag

Staten äger och förvaltar bolag inom en rad olika verksamhetsområden. Regeringens övergripande mål för förvaltningen är att skapa värde och att uttryckta samhällsintressen infrias. Som statligt bolag brukar räknas bolag där aktiemajoriteten innehas av staten. Regeringen utfärdar årligen regeringsbeslut i form av riktlinjebeslut eller bidrags-/anslagsvillkor för bolagen som hör till Kulturdepartementet.

Stiftelse

En stiftelse uppkommer genom att en eller flera stiftare avskiljer viss egendom att självständigt förvaltas för något visst ändamål.

Med statlig stiftelse avses en sådan stiftelse som har bildats av staten. Regeringen har även i uppdrag att utse styrelseledamöter i ett antal stiftelser. Regeringen utfärdar årligen regeringsbeslut i form av riktlinjebeslut eller bidrags-/anslagsvillkor för stiftelserna som hör till Kulturdepartementet.

Publicerad 15 december 2006

Uppdaterad 11 september 2014

Myndigheter inom kulturområdet

[Forum för levande historias webbplats](#)

Forum för levande historia är en myndighet vars uppgift är att vara ett nationellt forum som ska främja arbete med demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen. Myndigheten har särskilt till uppgift att informera om Förintelsen och kommunismens brott mot mänskligheten. Forum för levande historia ska sträva efter att stärka människors vilja att aktivt verka för allas lika värde.

[Institutet för språk och folkminnens webbplats](#)

Institutet för språk och folkminnen har till uppgift att bedriva språkvård och på vetenskaplig grund öka, levandegöra och sprida kunskaper om språk, dialekter, folkminnen, namn och immateriella kulturarv i Sverige. Myndigheten ska bedriva forskning inom sitt verksamhetsområde och verka för ökad kunskap i samverkan med andra.

[Konstnärsnämndens webbplats](#)

Konstnärsnämnden stödjer professionella konstnärers arbete, utveckling och internationella kontakter. Konstnärsnämnden fördelar statliga stipendier och

bidrag till enskilda konstnärer inom bild-, form-, musik-, dans-, teater- och filmområdena. Nämnden ska hålla sig underrättad om konstnärernas ekonomiska och sociala villkor.

[Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museets webbplats](#)

Myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museets mål är att förvalta och tillgängliggöra kulturarvet. Utifrån museernas samlingar ska myndigheten bevara och förmedla kulturarvet och ge perspektiv på samhällsutvecklingen och samtiden.

[Moderna museets webbplats](#)

Moderna museet ska visa, spegla, samla och bevara modern och nutida konst i alla dess former. Museet ska verka för konstnärlig och kulturell förnyelse, göra samlingarna tillgänglig för en så stor publik som möjligt, ordna utställningar och driva pedagogisk verksamhet.

[Myndigheten för kulturanalys webbplats](#)

Myndigheten för kulturanalys har till uppgift att, med utgångspunkt i de nationella kulturpolitiska målen, utvärdera, analysera och redovisa effekter av förslag och genomförda åtgärder inom kulturområdet. I uppgiften ingår att analysera utvecklingen både inom detta område och inom andra samhällsområden som har betydelse för kulturlivet.

[Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsuddes webbplats](#)

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde ska främja konsten, konstintresset och konstvetenskapen.

Myndigheten ska särskilt levandegöra de äldre konstformerna och deras samband med den nutida konsten och samhällets utveckling samt verka för konstnärlig och kulturell förnyelse.

[Naturhistoriska riksmuseets webbplats](#)

Naturhistoriska riksmuseet ska främja intresset för och kunskapen och forskningen om universums, jordens och livets uppbyggnad och utveckling, biologisk mångfald, människans biologi samt miljö och landskap. Museet ska bl.a. vårda, förteckna och tillgängliggöra de samlingar som anförtrots myndigheten.

[Nämnden för hemslöjdsfrågors webbplats](#)

Nämnden för hemslöjdsfrågor stärker hemslöjden i hela Sverige genom att planera, driva och följa upp aktiviteter med såväl kulturella som ekonomiska perspektiv samt genom statligt stöd. En viktig del av arbetet är information, utbildning och samordning för hemslöjdskonsulenters verksamheten. Nämnden har sitt kansli i lokaler hos Tillväxtverket i centrala Stockholm.

[Riksantikvarieämbetets webbplats](#)

Riksantikvarieämbetet är en förvaltningsmyndighet för frågor om kulturarvet och kulturmiljön. Myndigheten har det övergripande ansvaret att i samverkan med länsstyrelser, läns museer, kommuner och allmänhet verka för att kulturmiljön bevaras, används och utvecklas. I myndighetens uppdrag ingår bl.a. att verka för att kulturvärdena i bebyggelsen och i landskapet tas till vara samt bevaka kulturmiljöintresset vid samhällsplanering och byggande.

[Riksarkivets webbplats](#)

Riksarkivet är förvaltningsmyndighet för arkivfrågor och har ett särskilt ansvar för den statliga arkivverksamheten och för arkivvården i landet. Myndigheten ska bl.a. utforma föreskrifter och allmänna råd för arkivhantering. Riksarkivet ska också sköta statens heraldiska verksamhet och även verka för att bestämmelser om Sveriges flagga iakttas. Vid Riksarkivet finns även landsarkiv och Krigsarkivet. Landsarkiv finns i Göteborg, Härnösand, Lund, Uppsala, Vadstena, Visby och Östersund. Stadsarkiven i Stockholm och Malmö samt Värmlandsarkiv i Karlstad utför vissa uppgifter på uppdrag av Riksarkivet.

[Riksutställningars webbplats](#)

Riksutställningar har till uppgift att främja utveckling och samarbete på utställningsområdet. Myndigheten samlar in och förmedlar kunskaper och erfarenheter samt erbjuder teknik- och metodstöd till sådana arrangörer och producenter av utställningar och utställare som antingen har ett offentligt uppdrag eller arbetar på ideell basis. Riksutställningar ska också stödja produktion och förmedling av turnerande utställningar i syfte att ge perspektiv på samtiden och samhällsutvecklingen. Myndigheten får dessutom, i begränsad omfattning, producera turnerande utställningar i motsvarande syfte.

[Statens centrum för arkitektur och design webbplats](#)

Statens centrum för arkitektur och design (f.d. Arkitekturmuseet) har till uppgift att stärka kunskapen om och främja intresset för arkitekturens, formens och designens värden och betydelse för individen och för samhällsutvecklingen. Myndigheten ska vara en nationell mötesplats för aktörer inom sitt område samt driva och

stödja forskning, utställningsverksamhet och annan pedagogisk och debatterande verksamhet för att stärka arkitekturens, formens och designens ställning i samhället.

[Statens försvarshistoriska museers webbplats](#)

Statens försvarshistoriska museers uppdrag är att främja kunskapen om det svenska försvaret genom tiderna och om försvarets roll i samhällsutvecklingen. De två museer som hör till myndigheten är Armémuseum i Stockholm och Flygvapenmuseum i Linköping. I myndigheten ingår även Försvarets traditionsnämnd.

[Statens historiska museers webbplats](#)

Statens historiska museer har till uppgift att bevara och förmedla kulturarvet samt ge perspektiv på samhällsutvecklingen och samtiden. I myndigheten ingår Historiska museet och Kungliga myntkabinettet - Sveriges ekonomiska museum. Historiska museets samlingar består av arkeologiska föremål från Sverige och svensk kyrkokonst. Myndigheten bedriver även museiverksamheten vid Tumba bruksmuseum.

[Statens konstråds webbplats](#)

Statens konstråd (SK) har som uppgift att förse de byggnader som innehåller statlig verksamhet med god samtidskonst. SK gör även insatser i gemensamma miljöer som inte är statliga samt informerar om den offentliga konsten i samhället.

[Statens kulturråds webbplats](#)

Statens kulturråd (Kulturrådet) är en central förvaltningsmyndighet inom kulturområdet. Kulturrådet har

hand om frågor som rör teater, dans, musik, litteratur, kulturtidskrifter, folkbibliotek, konst, museer, utställningsverksamhet, kulturforskning med mera. Kulturrådet fördelar statligt stöd inom kulturområdet, ger regeringen underlag för kulturpolitiska beslut och informerar om kultur och kulturpolitik.

[Statens maritima museers webbplats](#)

Statens maritima museer är central myndighet för statens museer med sjöhistorisk inriktning. Myndigheten har till uppgift att bevara och främja brukandet av samt bygga upp kunskaperna om det maritima kulturarvet. I myndigheten ingår de tre museerna Vasamuseet, Sjöhistoriska museet i Stockholm och Marinmuseum i Karlskrona.

[Statens museer för världskulturs webbplats](#)

Statens museer för världskultur har till uppgift att visa och levandegöra världens kulturer. Myndigheten ska dokumentera och belysa olika kulturers yttringar och villkor samt kulturmöten och kulturell variation, historiskt och i dagens samhälle, nationellt och internationellt. Vidare ska myndigheten främja tvärvetenskaplig kunskapsbildning och publik verksamhet i olika former. Statens museer för världskultur består av fem delar, fyra museer samt myndighetens ledning och administration. De fyra museerna är Etnografiska museet, Medelhavsmuseet och Östasiatiska museet i Stockholm samt Världskulturmuseet i Göteborg.

[Statens musikverks webbplats](#)

Statens musikverk ska främja ett varierat musikaliskt utbud i hela landet som är präglad av konstnärlig för-

nyelse och hög kvalitet. Myndigheten ska också främja utvecklingen av ett professionellt musikliv. Det innebär att myndigheten ska vara en resurs för musiklivet genom att ta till vara initiativ från musiklivet, koordinera och stödja samverkansprojekt av nationellt intresse samt vara en nationell part vid internationellt samarbete. Statens musikverk ska även dokumentera, främja, bygga upp kunskap om och tillgängliggöra teaterns, dansens och musikens kulturarv.

[Sveriges författarfonds webbplats](#)

Sveriges författarfond har hand om den statliga ersättningen till upphovsmän till litterära verk för utnyttjandet av deras verk genom bibliotek (biblioteksförsättning). Medlen används dels till statistiskt beräknade författar- och översättarpenningar, dels till stipendier med mera.

Publicerad 15 december 2006
Uppdaterad 11 september 2014

Myndigheter inom medieområdet

[Myndigheten för radio och tv:s webbplats](#)

Myndigheten för radio och tv beslutar om tillstånd, avgifter och registrering, utövar tillsyn över tv-sändningar, beställ-tv, sökbar text-tv och ljudradiosändningar samt beslutar i frågor om utgivningsbevis. Granskningsnämnden för radio och tv är ett särskilt beslutsorgan inom myndigheten som prövar om innehållet i radio- och tv-program följer de regler som finns för sändningarna.

[Presstödsnämndens webbplats](#)

Presstödsnämnden ska bland annat pröva ansökningar om statligt stöd till dagstidningar. Presstödet består av driftsstöd och distributionsstöd.

[Statens medieråds webbplats](#)

Statens medieråds uppdrag är att skydda barn och unga från skadlig mediepåverkan och stärka dem som medvetna medieanvändare. Statens medieråd ska också besluta om åldersgränser för film som är avsedd att visas offentligt för barn under 15 år.

[Myndigheten för tillgängliga mediers webbplats](#)

Myndigheten för tillgängliga medier (MTM) ska i samverkan med landets bibliotek arbeta för att personer med funktionsnedsättning får tillgång till litteratur. MTM har ett specifikt uppdrag att framställa och låna ut talböcker och punktskriftsböcker, och inom sitt verksamhetsområde lämna information och råd till bibliotek och organisationer. MTM ska också tillhandahålla punktskriftsböcker för försäljning samt ha en central utskrivningstjänst för dövblinda på punktskrift. Inom myndigheten finns taltidningsnämnden, som har till uppgift att förbättra tillgången till innehållet i dagstidningar genom att lämna statligt stöd för utgivning av taltidningar. Taltidningsnämnden är ett särskilt beslutsorgan inom MTM.

Publicerad 15 december 2006
Uppdaterad 16 januari 2014

Bolag inom Kulturdepartementets områden

Bolag inom kulturområdet

Mottagare av statliga medel inom Kulturdepartementets område.

- [Kungliga Dramatiska teatern AB](#)
- [Kungliga Operan AB](#)
- [Voksenåsen AS](#)

Bolag inom medieområdet

Finansieras med radio- och TV-avgift som beslutas av riksdagen.

- [Sveriges Radio AB](#)
- [Sveriges Television AB](#)
- [Sveriges Utbildningsradio AB](#)

Publicerad 23 september 2014

Uppdaterad 23 september 2014

Stiftelser med flera inom Kulturdepartementets områden

Mottagare av statliga medel inom Kulturdepartementets område.

[Åjtte, Svenskt fjäll- och samemuseum](#)
[Bildkonst Upphovsrätt i Sveriges \(BUS\)](#)
[Bildmuseet](#)
[Föreningen Svensk Form](#)
[Judiska Museet i Stockholm](#)
[Nobelmuseet](#)
[Nordicom](#)
[Riksförbundet Sveriges museer](#)

[Riksteatern](#)
[Röhsska museet](#)
[Stiftelsen Arbetets museum](#)
[Stiftelsen Carl och Olga Milles Lidingöhem](#)
[Stiftelsen Dansens Hus](#)
[Stiftelsen Dansmuseifonden](#)
[Stiftelsen Drottningholms teatermuseum](#)
[Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna](#)
[Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur,](#)
[Centrum för lättläst](#)
[Stiftelsen Nordiska museet](#)
[Stiftelsen Skansen](#)
[Stiftelsen Strindbergsmuseet](#)
[Stiftelsen Svenska Filminstitutet](#)
[Stiftelsen Tekniska museet](#)
[Stiftelsen Thielska galleriet](#)
[Svenska Artisters och Musikers Intresseförening \(SAMI\)](#)
[Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå \(STIM\)](#)
[Sverigefinska Riksförbundet](#)
[Sveriges Riksidrottsförbund](#)
[Zornsamlingarna](#)

Publicerad 15 december 2006
Uppdaterad 23 september 2014

Landsbygdsdepartementet

Myndigheter inom Landsbygdsdepartementet

Jordbruksverket

Jordbruksverket (SJV) är förvaltningsmyndighet på det jordbrukspolitiska området och har ansvar för frågor som gäller jordbruk, djurhållning, trädgård, rennäring och landsbygdsutveckling. SJV är även chefsmyndighet för landets distriktsveterinärer.

Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård

Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård prövar bland annat frågor om disciplinansvar för djurhälsopersonal samt återkallelse av legitimation.

Statens veterinärmedicinska anstalt

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) arbetar för en god djurhälsa genom att förebygga, diagnostisera och bekämpa smittsamma sjukdomar hos djur.

Centrala djurförsöksetiska nämnden

Centrala djurförsöksetiska nämnden prövar överklaganden av beslut som fattats av en regional djurförsöksetisk nämnd och utför utvärderingar i efterhand av djurförsök.

Livsmedelsverket

Livsmedelsverket (SLV) är förvaltningsmyndighet för frågor som gäller livsmedel inklusive dricksvatten och har till uppgift att i konsumenternas intresse verka för säkra livsmedel av god kvalitet, redlighet i livsmedelshanteringen och goda matvanor.

Sametinget

Sametinget är ett samiskt folkvalt organ som ska tillvarata samiska intressen och är samtidigt en statlig förvaltningsmyndighet. Den grundläggande uppgiften är att verka för en levande samisk kultur.

Styrelsen för samefonden

Fondens medel används för att främja rennäring, samisk kultur och samiska organisationer. Webbplats saknas, för att komma i kontakt hänvisas till Landsbygdsdepartementet.

Sveriges lantbruksuniversitet

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) ansvarar för kunskapsuppbyggnad och kompetensförsörjning inom biologiska naturresurser och biologisk produktion.

Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen är förvaltningsmyndighet för frågor som rör skogsbruket och har till uppgift att verka för att landets skogar ska vårdas och brukas så att skogen ger en uthålligt god avkastning samtidigt som biologisk mångfald bevaras. Myndigheten arbetar också med att lyfta fram skogens värden för rekreation och friluftsliv.

Publicerad 21 april 2004
Uppdaterad 26 april 2013

Miljödepartementet

Myndigheter

Flera statliga myndigheter, stiftelser, bolag och liknande hör till Miljödepartementets verksamhetsområde. Myndigheterna svarar för den löpande verksamheten inom statsförvaltningen. Regeringen bestämmer mål och riktlinjer för, samt fördelning av resurser till myndigheternas verksamhet. Regeringen bestämmer inte hur myndigheterna ska tillämpa en lag eller besluta i olika ärenden.

Elsäkerhetsverket

(Fr.o.m. 2015-01-01)

Elsäkerhetsverket arbetar för att förebygga att människor och egendom skadas av el. De arbetar också för att elektriska apparater och elinstallationer är konstruerade och utförda på ett sådant sätt att de inte stör utrustning för radio och telekommunikation och andra apparater.

Energimarknadsinspektionen

(Fr.o.m. 2015-01-01)

Utövar tillsyn över nätföretagen enligt ellagen samt utövar tillsyn över naturgasmarknaden m.m.

Energimyndigheten

(Fr.o.m. 2015-01-01)

Energimyndigheten verkar inom olika samhällssektorer för att skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning.

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas, stödjer och informerar om forskning inom sina områden. Rådet främjar ekologiskt hållbar tillväxt och utveckling.

Havs- och vattenmyndigheten, HaV

Havs- och vattenmyndigheten har regeringens uppdrag att genomföra en sammanhållen svensk politik för våra hav och vatten. Målet för havspolitik är att havet och dess naturresurser ska utnyttjas på ett hållbart sätt så att livet i vattnen bevaras.

Kemikalieinspektionen, KemI

Kemikalieinspektionen (KemI) är central tillsynsmyndighet med ansvar för kemikaliekontrollen. KemI arbetar bland annat för att förebygga skador på människor och miljö från kemiska och biotekniska produkter.

Kärnavfallsfonden

Kärnavfallsfondens styrelse förvaltar medel som avsatts i en fond för att finansiera framtida utgifter för använt kärnbränsle och annat radioaktivt avfall.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket är samordnare i miljöarbetet - nationellt, inom EU och internationellt. Myndigheten tar fram och förmedlar kunskaper på miljöområdet, utarbetar förslag till mål, åtgärdsstrategier och styrmedel i miljöpolitiken samt genomför miljöpolitiska beslut. Natur-

vårdsverket ska även följa upp och utvärdera miljösituationen och miljöarbetet som underlag för en fortsatt utveckling av miljöpolitiken.

Oljekrisnämnden

(Fr.o.m. 2015-01-01)

Oljekrisnämnden är en domstolsliknande myndighet som handlägger vissa ersättningsfrågor enligt oljekrislagen (1975:197).

Strålsäkerhetsmyndigheten

Strålsäkerhetsmyndigheten har tagit över ansvar och uppgifter från Statens kärnkraftinspektion, SKI, och Statens strålskyddsinstitut, SSI, vilka upphörde den 30 juni 2008. Strålsäkerhetsmyndigheten arbetar för att skydda människor och miljö från skadlig verkan av strålning, nu och i framtiden.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, SMHI

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, SMHI, tillhandahåller planerings- och beslutsunderlag för väder- och vattenberoende verksamheter. Myndigheten fungerar som samhällets expertorgan inom meteorologi, hydrologi och oceanografi samt är en resurs i miljöarbetet.

Statens geotekniska institut

(Fr.o.m. 2015-01-01)

Statens geotekniska institut ansvarar för kunskapsuppbbyggnad och förmedling av geoteknisk kunskap i Sverige. Institutet ger geotekniska råd till statliga myndigheter med ansvar för områden som har koppling till miljö,

infrastruktur, fysisk planering och byggande. SGI har ett särskilt ansvar för ras- och skredfrågor.

Statens va-nämnd

(Fr.o.m. 2015-01-01)

Statens va-nämnd handlägger handlägger tvister om vatten och avlopp enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. Nämnden är första instans för mål från hela landet.

Publicerad 20 april 2004

Uppdaterad 20 oktober 2014

Stiftelser, bolag med mera

Inom departementets och enheternas ansvarsområden finns även stiftelser, bolag med mera.

Aktiebolaget Svenska Miljöstyrningsrådet

Miljöstyrningsrådet är behörigt registreringsorgan för det europeiska miljöledningssystemet Emas. Miljöstyrningsrådet samägs med Sveriges kommuner och landsting, SKL, och Svenskt Näringsliv.

IVL Svenska Miljöinstitutet AB

IVL bedriver både forsknings- och uppdragsverksamhet. Forskningen finansieras av staten, forskningsstiftelser, EU och näringslivet. Uppdragsverksamheten omfattar konsultinsatser samt nationella och internationella forsk-

nings- och utvecklingsuppdrag.

Stiftelsen för Internationella institutet för industriell

miljöekonomi vid Lunds universitet

Stiftelsen förvaltar sitt kapital och beslutar om stöd till institutet för industriell miljöekonomi vid Lunds universitet.

Stiftelsen för miljöstrategisk forskning, Mistra

Mistra är en del av det svenska innovationssystemet för hållbar utveckling. Mistra investerar årligen hundratal miljoner i forskning, varav huvuddelen i stora forskningsprogram. En mindre del går till projektgrupper genom idéstöd.

Stiftelsen Institutet för vatten- och luftvårdsforskning, SIVL

Stiftelsen äger samtliga aktier i IVL Svenska Miljöinstitutet AB.

Stockholms internationella miljöinstitut, SEI

SEI är ett internationellt forskningscentrum för miljö och hållbar utveckling. Institutets huvudsakliga uppgifter är att stödja beslutsfattare, arbeta med institutions- och kapacitetsbyggande samt bidra med lösningar inom dessa områden.

Svenska Kraftnät

(Fr.o.m. 2015-01-01)

Svenska Kraftnät sköter stamnätet för elkraft samt har systemansvaret för den svenska elförsörjningen. Detta

ansvar innebär att se till att elsystemet kortsiktigt är i balans och att dess anläggningar samverkar driftsäkert. Svenska kraftnät är också systemansvarig för naturgasmarknaden.

Råd inom Miljödepartementets ansvarsområden
Följande råd ingår också i Miljödepartementets ansvarsområden:

- Naturvårdsverkets insynsråd
- Naturvårdsverkets tillsyns- och föreskriftsråd
- Naturvårdsverkets vetenskapliga råd för biologisk mångfald och ekosystemtjänster

Publicerad 8 februari 2007
Uppdaterad 20 oktober 2014

Näringsdepartementet

Näringsdepartementets myndigheter

Till varje departements verksamhetsområde hör ett antal statliga myndigheter. Det är myndigheterna som svarar för den löpande verksamheten inom statsförvaltningen. Regeringen bestämmer mål, riktlinjer och fördelningen av resurserna för myndigheternas verksamhet. Men den bestämmer inte hur myndigheterna ska tillämpa en lag eller hur de ska besluta i olika ärenden. Till Näringsdepartementet hör 22 myndigheter, varav tre affärsverk och en domstol.

Bolagsverket

Bolagsverket hanterar huvudsakligen registreringen av nya företag och registerändringar för befintliga företag, tar emot årsredovisningar, registrerar företagsinteckningar och fattar även beslut i likvidationer. Bolagsverket bildades den 1 juli 2004 och ingick tidigare i Patent- och registreringsverket, PRV.

Bolagsverket

851 81 Sundsvall

Telefon: 0771-670 670

E-post: bolagsverket@bolagsverket.se

E-legitimationsnämnden

E-legitimationsnämnden har till uppgift att stödja och samordna elektronisk identifiering och signering (e-legitimationer) i den offentliga förvaltningens e-tjänster. Nämnden bildades den 1 januari 2011.

Elsäkerhetsverket

Elsäkerhetsverket arbetar för att förebygga att människor och egendom skadas av el. De arbetar också för att elek-

triska apparater och elinstallationer är konstruerade och utförda på ett sådant sätt att de inte stör utrustning för radio och telekommunikation och andra apparater.

Elsäkerhetsverket

Box 4, 681 21 Kristinehamn

Telefon 0550-851 00

E-post: registrator@elsakerhetsverket.se

Energimarknadsinspektionen

Utövar tillsyn över nätföretagen enligt ellagen samt utövar tillsyn över naturgasmarknaden m.m.

Energimarknadsinspektionen

Box 155, 631 03 Eskilstuna

Telefon 016-16 27 00

E-post: registrator@ei.se

Konkurrensverket (KKV)

Konkurrensverkets uppgift är att arbeta för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer. Konkurrensverket arbetar med lagtillämpning och tillsyn, förbättringsåtgärder, kunskap, forskning, internationellt arbete och samverkan inom sina områden.

Konkurrensverket, KKV

103 85 Stockholm

Telefon 08-700 16 00

E-post: konkurrensverket@kkv.se

Oljekrisnämnden

Oljekrisnämnden är en domstolsliknande myndighet som handlägger vissa ersättningsfrågor enligt oljekrislagen (1975:197).

Oljekrisnämnden nås genom:
Näringsdepartementet

103 33 Stockholm

Telefon 08-405 10 00

E-post: n.registrator@regeringskansliet.se

Patent- och registreringsverket (PRV)

PRV arbetar med ärenden som rör patent, design, varumärken, personnamn, periodiska skrifter och uppdragsverksamhet.

Patent- och registreringsverket, PRV

Box 5055, 102 42 STOCKHOLM

Telefon 08-782 25 00

E-post: prv@prv.se

Patentombudsnämnden

Myndigheten hanterar auktorisation och tillsyn för patentombud. Bolagsverket är kanslifunktion till Patentombudsnämnden och ansvarar för löpande administration och för att hålla registret över patentombuden.

Patentombudsnämnden

Box 46

851 02 Sundsvall

Telefon 060-18 40 00

E-post: bolagsverket@bolagsverket.se

Post- och telestyrelsen (PTS)

PTS verkar inom tele-, IT-, radio- och postområdena och har som mål att alla i Sverige ska ha tillgång till effektiva, prisvärda och säkra kommunikationstjänster.

Post- och telestyrelsen, PTS

Box 5398, 102 49 STOCKHOLM

Telefon 08-678 55 00

E-post: pts@pts.se

Statens energimyndighet

Energimyndigheten arbetar inom flera större

arbetsområden för att skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning. Myndigheten bedriver forskningsfinansiering för att effektivisera användningen av energi samt för att främja ny energiteknik och ny energiproduktion. Energimyndigheten ansvarar även för betydande delar av elcertifikatsystemet.

Statens energimyndighet
Box 310, 631 04 Eskilstuna
Telefon 016-544 20 00
E-post: registrator@energimyndigheten.se

[Statens väg- och transportforskningsinstitut \(VTI\)](#)
VTI är ett nationellt forskningsinstitut som har till huvuduppgift att bedriva forskning och utveckling inom samtliga transportslag, det vill säga väg, järnväg, luftfart och sjöfart.

Statens väg- och transportforskningsinstitut, VTI
583 30 Linköping
Telefon 013-20 40 00
E-post: vti@vti.se

[Sveriges geologiska undersökning \(SGU\), inkl.Bergsstaten](#)
SGU undersöker, dokumenterar och informerar om berggrund, jordarter och grundvatten i Sverige. Som central myndighet för geologi och mineralfrågor i Sverige är en av SGUs viktigaste uppgifter att möta efterfrågan på geologisk information från samhället.

Sveriges geologiska undersökning, SGU, inkl.Bergsstaten
Box 670, 751 28 Uppsala
Telefon 018-17 90 00
E-post: sgu@sgu.se

[Tillväxtanalys - myndigheten för tillväxtpolitiska analyser och utvärderingar](#)

Tillväxtanalys har regeringens uppdrag att belysa de områden som har störst betydelse för tillväxt. Det övergripande målet är att stärka den svenska konkurrenskraften och att skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag i alla delar av landet. Myndigheten arbetar med utvärderingar, analyser och statistik i ett brett svenskt och internationellt perspektiv.

Tillväxtanalys
Studentplan 3, 831 40 Östersund
Telefon 010-447 44 00
E-post: info@tillvaxtanalys.se

[Tillväxtverket](#)

Tillväxtverket arbetar för fler och växande företag samt ett hållbart och konkurrenskraftigt näringsliv i alla delar av landet. I Tillväxtverket ingår verksamhet som tidigare har funnits inom Nutek och Glesbygdverket samt Konsumentverkets uppdrag kring kommersiell och offentlig service.

Tillväxtverket
Box 4044, 102 61 Stockholm
Telefon 08-681 91 00
E-post: tillvaxtverket@tillvaxtverket.se

[Trafikanalys](#)

Trafikanalys är regeringens utvärderings- och analysorgan för frågor inom hela transportområdet. Myndigheten ansvarar för att utvärdera åtgärder och redovisa olika åtgärders effekter inom transportområdet. Trafikanalys ansvarar också för resvane- och transportundersökningar samt för den officiella statistiken inom området transporter och kommunikation. Myndigheten har

också till uppgift att sprida kunskap, erfarenheter och resultat från verksamheten till andra myndigheter och intressenter.

Trafikanalys

Torsgatan 30, 113 21 Stockholm

Telefon 010-414 42 00

E-post: trafikanalys@trafa.se

Trafikverket

Trafikverket ansvarar bland annat för den samlade trafikslagsövergripande långsiktiga infrastrukturplaneringen för väg, järnväg, sjö och luft samt för planering, byggande, drift och underhåll av de statliga vägarna och järnvägarna. Trafikverket ska med utgångspunkt i ett samhällsbyggnadsperspektiv skapa förutsättningar för ett samhällsekonomiskt effektivt, internationellt konkurrenskraftigt och långsiktigt hållbart transportsystem.

Trafikverket

781 89 Borlänge

Telefon 0771-921 921

E-post: trafikverket@trafikverket.se

Transportstyrelsen

Transportstyrelsen ansvarar för merparten av regelgivning, tillsyn, tillståndsprövning och registerhållning inom transportområdet. Myndigheten har det samlade ansvaret för att ta fram regler och se till att de följs. Verksamheten omfattar alla trafikslag, dvs. väg, järnväg, luftfart och sjöfart. Dessutom administrerar Transportstyrelsen bland annat fordons- och trängselskatten och supermiljöbilspremien.

Transportstyrelsen

601 73 Norrköping

Telefon 0771-503 503

E-post: kontakt@transportstyrelsen.se

Verket för innovationssystem (Vinnova)

Vinnovas uppgift är att främja hållbar tillväxt genom utveckling av effektiva svenska innovationssystem inom verksamhetsområdena teknik, transport, kommunikation och arbetsliv samt genom finansiering av behovsmotiverad forskning.

Verket för innovationssystem, Vinnova

101 58 Stockholm

Telefon 08-473 30 00

E-post: VINNOVA@VINNOVA.se

Publicerad 27 april 2004

Uppdaterad 10 oktober 2014

Näringsdepartementets affärsverk

Till Näringsdepartementets myndigheter hör tre affärsverk. Affärsverk är en organisationsform som juridiskt är en del av staten. Regeringen har direktivrätt gentemot affärsverken och verken har lydnadsplikt i förhållande till regeringen på samma sätt som en myndighet. Ett affärsverk finansierar sin verksamhet med intäkter från de tjänster och produkter det tillhandahåller.

Luftfartsverket, LfV

Luftfartsverkets huvuduppgift är att tillhandahålla en säker, effektiv och miljöanpassad flygtrafiktjänst för civil och militär luftfart. Inom affärsverkets uppgifter ingår också forskning och innovation inom myndighetens verksamhetsområde.

LFV, Luftfartsverket
602 29 Norrköping
Telefon 011-19 20 00
E-post: lfv@lfv.se

Sjöfartsverket

Sjöfartsverket svarar för sjöfartens framkomlighet genom att se till att sjöfart kan bedrivas året runt i svenska farvatten och i samtliga svenska hamnar under säkra och effektiva former.

Sjöfartsverket
601 78 Norrköping
Telefon 0771-63 00 00
E-post: hk@sjofartsverket.se

Svenska Kraftnät

Svenska Kraftnät sköter stamnätet för elkraft samt har systemansvaret för den svenska elförsörjningen. Detta ansvar innebär att se till att elsystemet kortsiktigt är i balans och att dess anläggningar samverkar driftsäkert. Svenska kraftnät är också systemansvarig för naturgasmarknaden.

Svenska Kraftnät
Box 1200, 172 24 Sundbyberg
Telefon 08-475 80 00
E-post: registrator@svk.se

Publicerad 27 april 2004
Uppdaterad 3 oktober 2014

Näringsdepartementets domstol

Till Näringsdepartementets verksamhetsområde hör en domstol.

Patentbesvärsrätten

Patentbesvärsrätten är en förvaltningsdomstol som efter överklagande överprövar Patent- och registeringsverkets beslut i ärenden om patent, varumärken och mönster samt namn och utgivningsbevis. Domstolen överprövar också Statens jordbruksverks beslut i ärenden om växtsortsskydd.

Patentbesvärsrätten
Box 24160, 104 51 Stockholm
Telefon 08-783 38 50
E-post: pbr@pbr.se

Publicerad 27 april 2004
Uppdaterad 2 juli 2014

Socialdepartementet

Myndigheter och nämnder under Socialdepartementet

Till Socialdepartementets verksamhet hör 57 myndigheter och nämnder, varav 21 länsstyrelser, som ansvarar för den löpande verksamheten inom statsförvaltningen. Regeringen fastställer mål, riktlinjer och resursfördelning för myndigheternas verksamhet, men bestämmer inte hur myndigheterna ska tillämpa en lag eller besluta i olika ärenden.

Alkoholsortimentsnämnden

Alkoholsortimentsnämnden prövar vissa beslut som fattas av Systembolaget. Nämnden ska garantera att Systembolagets detaljhandelsmonopol tillämpas i enlighet med vad som gäller om icke-diskriminerande behandling i EU-rätten.

Arbetsgivarverket

Arbetsgivarverket är en arbetsgivarorganisation för statliga myndigheter och affärsverk. I organisationen ingår också andra arbetsgivare med anknytning till det statliga området.

Arvsfondsdelegationen

Allmänna arvsfonden ärver de personer som inte efterlämnar make eller närmare släktingar än kusiner, såvida inte de avlidna har skrivit ett testamente som utesluter arvsfonden från arv. Arvsfonden stödjer ideella föreningar och andra icke-vinstdrivande organisationer, som vill pröva nya idéer för att utveckla verksamheter för barn, ungdomar och personer med funktionsnedsättning på deras egna villkor.

Barnombudsmannen (BO)

Barnombudsmannen företräder barns och ungas rättigheter och intressen utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen.

Boverket

Boverket är den nationella myndigheten för samhällsplanering, stadsutveckling, byggande och boende. Verket är central myndighet för frågor om byggd miljö och hållning med mark- och vattenområden, för fysisk planering, byggande och förvaltning av bebyggelsen och för boende- och bostadsfinansieringsfrågor.

eHälsomyndigheten

eHälsomyndigheten arbetar med utvecklingen av nationell e-hälsa för att bidra till en bättre vård, omsorg och hälsa. Verksamheten är inriktad på att skapa delaktighet för invånare samt ge stöd till yrkesverksamma och beslutsfattare.

Ersättningsnämnden

Ersättningsnämnden tar emot ansökningar om ersättning från personer som under sin barndom (under perioden 1920-1980) utsatts för allvarliga övergrepp eller försummelser i samhällsvården. Nämnden prövar, gör bedömningar och beslutar om vilka som ska beviljas ersättning.

Folkhälsomyndigheten

Folkhälsomyndigheten har ett nationellt ansvar för folkhälsofrågor. Myndigheten verkar för en god folkhälsa genom att bygga upp och förmedla kunskap till hälso-

och sjukvården och andra aktörer på smittskydds- och folkhälsoområdet.

[Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd \(FORTE\)](#)

Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd finansierar forskning för människors hälsa, arbetsliv och välfärd. Myndigheten finansierar både grundforskning och behovsstyrd forskning.

[Fortifikationsverket](#)

Fortifikationsverket äger och förvaltar Sveriges försvarsfastigheter. Fortifikationsverkets uppdrag är att se till att Försvarsmakten har väl fungerande anläggningar, mark och lokaler för sin verksamhet.

[Försäkringskassan](#)

Försäkringskassan administrerar de delar av socialförsäkringen som ger ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp eller för barnfamiljer.

[Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd \(HSAN\)](#)

Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd är en domstolsliknande myndighet som prövar så kallade behörighetsfrågor avseende legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal.

[Inspektionen för socialförsäkringen \(ISF\)](#)

Myndigheten ska genom systemtillsyn och effektivitetsgranskning stärka rätts säkerheten och effektiviteten inom socialförsäkringsområdet och skapa ökad tilltro hos medborgarna.

[Inspektionen för vård och omsorg \(IVO\)](#)

Inspektionen för vård och omsorg utövar tillsyn över hälso- och sjukvård, socialtjänst och verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). IVO ansvarar också för tillståndsprövning inom dessa områden.

[Lantmäteriet](#)

Lantmäteriet kartlägger landet, sätter gränserna och säkrar ägandet av fastigheter. Myndigheten ger information om Sveriges geografi och fastigheter.

[Läkemedelsverket \(LV\)](#)

Läkemedelsverket ansvarar för godkännande och kontroll av läkemedel, naturläkemedel och utövar tillsyn över medicintekniska produkter. Myndigheten ska se till att den enskilde patienten, hälso- och sjukvården samt djursjukvården får tillgång till säkra och effektiva produkter och att dessa används ändamålsenligt och kostnadseffektivt.

[Länsstyrelserna](#)

Sverige är indelat i 21 län som alla har en länsstyrelse och en landshövding. Länsstyrelsen är en statlig samordnande myndighet, en servicemyndighet, en överklagandeinstans och med tillsynsansvar. Länsstyrelsen står som garant för att de av regeringen beslutade nationella målen genomförs.

[Myndigheten för delaktighet](#)

Myndigheten för delaktighet arbetar för att alla ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och kunna ta del av mänskliga rättigheter.

Myndigheten för internationella adoptionsfrågor (MIA)

Myndigheten för internationella adoptionsfrågor har i uppdrag att skapa en hög kvalitet i den internationella adoptionsverksamheten i Sverige. Myndigheten arbetar för att adoptioner sker i enlighet med lag och principen om barnets bästa.

Myndigheten för vårdanalys

Myndigheten för vårdanalys utvärderar och analyserar såväl offentligt som privat finansierad hälso- och sjukvård, inklusive tandvård, samt vissa delar av socialtjänsten utifrån patienters och medborgares perspektiv. Den redovisar verksamheternas kvalitet och effektivitet samt utvärderar effekter av reformer och satsningar som regeringen gör.

Nämnden för statligt stöd till trossamfund (SST)

Nämnden för statligt stöd till trossamfund ger stöd till trossamfund verksamma i Sverige. En central uppgift är att fördela statens ekonomiska bidrag till de statsbidragsberättigade trossamfunden.

Offentliga sektorns särskilda nämnd

Offentliga sektorns särskilda nämnd ska, på begäran av förhandlingspart, i sitt utlåtande ange huruvida den anser att ett kollektivavtal i något visst ämne skulle kränka den politiska demokratin.

Pensionsmyndigheten

Pensionsmyndighetens uppdrag är att administrera och betala ut den allmänna pensionen, men också att ge såväl generell som individuell information om pensionen.

Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor

Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor är en myndighet som prövar överklaganden av beslut om ersättning för arbetsskada.

Socialstyrelsen

Socialstyrelsens uppdrag är att värna hälsa, välfärd och allas lika tillgång till god vård och omsorg. Verksamheten rör socialtjänst, hälso- och sjukvård samt smittskydd.

Statens ansvarsnämnd

Nämnden prövar frågor om disciplinansvar, åtalsanmälan, avskedande, avstängning och läkarundersökning med tvång beträffande statligt anställda i högre befattningar.

Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU)

Statens beredning för medicinsk utvärdering granskar de metoder som används inom sjukvården och gör objektiva utvärderingar av deras kostnader, risker och nytta.

Statens fastighetsverk (SFV)

Statens fastighetsverk har till uppdrag att bevara och utveckla statligt ägda kulturhistoriska fastigheter som till exempel utrikesfastigheter, de kungliga slotten, regeringsbyggnaderna, gamla fästen, monument samt vissa älvsträckor och markområden.

Statens geotekniska institut (SGI)

Statens geotekniska institut ansvarar för kunskapsuppbyggnad och förmedling av geoteknisk kunskap i Sverige. Institutet ger geotekniska råd till statliga myndigheter med ansvar för områden som har koppling till miljö,

infrastruktur, fysisk planering och byggande. SGI har ett särskilt ansvar för ras- och skredfrågor.

Statens institutionsstyrelse (SiS)

Statens institutionsstyrelse bedriver individuellt anpassad tvångsvård och behandling av ungdomar med allvarliga psykosociala problem och vuxna med missbruksproblem. Uppdraget är att ge dem som vårdas bättre förutsättningar för ett socialt fungerande liv utan missbruk och kriminalitet.

Statens servicecenter

Statens servicecenter samordnar myndigheternas administration genom att erbjuda administrativa stödtjänster åt andra statliga myndigheter. Myndigheten erbjuder bastjänster inom områdena löneadministration, ekonomiadministration och e-handel.

Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd

Statens tjänstepensions- och grupplivnämnds uppgift är att pröva frågor om undantag från reglerna om grupplivförsäkring enligt avtal om statlig tjänstegrupplivförsäkring (TGL-S) och utöva arbetsgivarens befogenheter enligt vissa statliga pensionsbestämmelser. Nämndens kansli har sitt säte hos Statens tjänstepensionsverk.

Statens tjänstepensionsverk (SPV)

Statens tjänstepensionsverk ansvarar för att administrera den statliga tjänstepensionen för anställda, pensionärer och arbetsgivare. I uppdraget ingår att räkna ut pensionspremier samt att leverera prognoser och statistik till regeringen.

Statens va-nämnd

Statens va-nämnd handlägger handlägger tvister om vatten och avlopp enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. Nämnden är första instans för mål från hela landet.

Statens överklagandenämnd

Statens överklagandenämnd är en myndighet som prövar överklaganden av statliga myndigheters anställningsbeslut. Nämnden prövar också vissa beslut om militär utbildning inom Försvarsmakten och utbildning i skydd mot olyckor.

Statskontoret

Statskontorets uppgift är att se till att regeringen och departementen får beslutsunderlag som är relevanta, konkreta och användbara så att de kan användas för omprövning och effektivisering av den statliga verksamheten. Statskontoret arbetar också med mer generella frågor om statsförvaltningens organisering, styrning och kompetensförsörjning.

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV)

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket har till uppgift att pröva om ett läkemedel, en förbrukningsartikel eller en tandvårdsbehandling ska subventioneras av samhället. Myndigheten bidrar också till god service och tillgänglighet på apotek.

Publicerad 13 januari 2006
Uppdaterad 13 oktober 2014

Bolag med statligt ägande under Socialdepartementet

Till Socialdepartementets verksamhetsområde hör fem bolag med statligt ägande.

[Apotekens Service Aktiebolag i likvidation](#)

Apotekens Service Aktiebolags uppgifter har förts över till E-hälsomyndigheten. Bolaget befinner sig i likvidation.

[Apotek Produktion & Laboratorier AB \(APL\)](#)

Apotek Produktion & Laboratorier AB (APL) har till huvudsaklig uppgift att tillverka och tillhandahålla extemporeläkemedel och lagerberedningar, det vill säga läkemedel som är anpassade till en enskild patient, klinik, djur eller djurbesättning eller tillverkas i små serier.

[Statens Bostadsomvandling AB \(Sbo\)](#)

Statens Bostadsomvandling AB ska medverka till att bostadshyresmarknaden kommer i balans på orter med minskande befolkning. Det sker genom att förvärva, äga, förvalta, utveckla eller avveckla fastigheter som övertas från kommunala bostadsföretag eller kommuner.

[Swedesurvey Aktiebolag](#)

Swedesurvey Aktiebolag exporterar svenskt kunnande inom lantmäteriområdet, med fokus på fastighetssystem, geografisk information och fastighetsinformation samt geografisk informationsteknik.

[Systembolaget Aktiebolag](#)

Systembolaget Aktiebolag har ensamrätt i Sverige på att sälja alkoholhaltiga drycker i detaljhandelsledet. Syftet är att minska de alkoholrelaterade problemen genom att alkohol säljs utan att styras av vinstintresse.

Publicerad 13 januari 2006 Uppdaterad 2 januari 2014

Stiftelser under Socialdepartementet

Till Socialdepartementets verksamhetsområde hör fyra stiftelser.

[Provinsialläkarstiftelsen](#)

Provinsialläkarstiftelsens uppgift är att verka för provinsialläkarnas, det vill säga distriktsläkarnas, förkovran i yrket. Detta sker genom att stiftelsen arrangerar kurser med varierande innehåll för medlemmar i Svenska Distriktsläkarföreningen.

[Stiftelsen för vård och allergiforskning](#)

Stiftelsen för vård- och allergiforskning (Vårdalstiftelsen) har till ändamål att främja forskning och forskarutbildning på vårdområdet samt forskning och forskarutbildning med inriktning på allergier och annan överkänslighet.

[Stiftelsen WHO Collaborating Centre for International Drug Monitoring](#)

Stiftelsen WHO Collaborating Centre for International Drug Monitoring kallas också Uppsala Monitoring Centre (UMC). Organisationen är en oberoende stiftelse som arbetar internationellt för patientsäkerhet och en säker och effektiv användning av läkemedel. Stiftelsen tillhandahåller diverse tjänster och är involverad i vetenskaplig forskning. Verksamheterna grundar sig på en överenskommelse mellan Världshälsoorganisationen och Sverige.

[Trygghetsstiftelsen](#)

Trygghetsstiftelsen hanterar det statliga trygghetsavtalet. Stiftelsens ändamål är att stödja och hjälpa arbetstagare

inom den statliga sektorn som på grund av arbetsbrist är uppsägningshotade, uppsagda eller arbetslösa. Stiftelsen ger också stöd och hjälp till arbetstagare som vid omlokalisering inte väljer att följa med till ny ort.

Publicerad 13 januari 2006
Uppdaterad 20 oktober 2014

Utbildningsdepartementet

Myndigheter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde

Till Utbildningsdepartementets verksamhetsområde hör en mängd myndigheter som ansvarar för den löpande verksamheten inom statsförvaltningen.

Regeringen fastställer mål, riktlinjer och resursfördelning för myndigheternas verksamhet, men bestämmer inte hur myndigheterna ska tillämpa en lag eller hur de ska besluta i olika ärenden.

Publicerad 3 januari 2005
Uppdaterad 4 juli 2012

Myndigheter inom forskningsområdet

[Etikprövningsnämndernas webbplats](#)

Organisationen för etikprövning av forskning som avser människor består av totalt sju nämnder. Etikprövningen sker vid sex regionala etikprövningsnämnder med placering i Göteborg, Linköping, Lund, Stockholm, Umeå och Uppsala. Beslut från en regional etikprövningsnämnd kan överklagas till Centrala etikprövningsnämnden som även avgör överlämnade ärenden vid oenighet inom en regional etikprövningsnämnd. Centrala etikprövningsnämnden har tillsynsansvar över etikprövningslagens efterlevnad.

[Institutet för rymdfysiks webbplats](#)

Institutet för rymdfysik (IRF) är ett statligt forskningsinstitut som bedriver grundforskning och forskarutbildning i rymdfysik och atmosfärfysik samt rymdteknik. Institutet ska medverka i utbildning som anordnas vid högskolor. Institutet är förlagt till Kiruna men bedriver även verksamhet i Umeå, Uppsala och Lund.

[Kungliga bibliotekets webbplats](#)

Kungliga biblioteket (KB) är Sveriges nationalbibliotek. Huvuduppgiften är att samla in, beskriva, bevara och tillhandahålla svenskt tryckt och audiovisuellt material. KB samordnar de svenska forskningsbibliotekens arbete. KB är också ett forskningsbibliotek, främst inom humaniora och samhällsvetenskap.

[Polarforskningssekretariatets webbplats](#)

Polarforskningssekretariatets uppgift är att främja och samordna svensk polarforskning. Det innebär bland annat att följa och planera forskning och utvecklingsarbete samt organisera och genomföra expeditioner i Arktis och Antarktis.

[Rymdstyrelsen](#)

Rymdstyrelsen ansvarar för all statligt finansierad nationell och internationell rymdverksamhet i Sverige vad gäller forskning och utveckling. Rymdstyrelsen är kontaktorgan för internationellt rymdsamarbete. Det svenska rymdprogrammet genomförs till största delen i internationellt samarbete, främst inom ramen för europeiska rymdorganet ESA, samt genom bilateralt samarbete.

[Universitetskanslerämbetets webbplats \(universitet och högskolor\)](#)

Det finns 34 statliga universitet och högskolor i Sverige. Därutöver finns det ett antal enskilda utbildningsanordnare som har utbildningar som leder till en akademisk examen eller ger högskolepoäng. En lista med länkar till dessa finns på Universitetskanslerämbetets webbplats.

[Vetenskapsrådets webbplats](#)

Vetenskapsrådet stödjer grundläggande forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom alla vetenskapsområden, och den huvudsakliga uppgiften är att fördela medel till forskning i konkurrens. Vetenskapsrådet ansvarar också för forskningsstrategiska frågor, analys, forskningsinformation och forskningskommunikation.

Publicerad 3 januari 2005
Uppdaterad 28 maj 2013

Myndighet inom ungdomspolitiska området

[Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor \(tidigare Ungdomsstyrelsen\)](#)

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har ett övergripande ansvar för att de nationella ungdomspolitiska målen får genomslag inom olika samhällssektorer. Detta genomförs bland annat genom att myndigheten tar fram och förmedlar kunskap om ungas levnadsvillkor. Myndigheten ansvarar också för att göra uppföljningar av statliga insatser för ungdomar och att utveckla ungdomsperspektivet i statliga myndigheter. Kommuner är en viktig målgrupp då myndigheten ska verka för att kommunerna utvecklar en ungdomspolitik och stödja utvecklingen av denna.

Sedan 2012 har myndigheten även fått i uppdrag att stödja regeringen i arbetet med frågor som rör det civila samhället. Uppdraget innebär att Ungdomsstyrelsen ska ta fram och förmedla kunskap om det civila samhällets villkor, sammansättning och utveckling. Ungdomsstyrelsen fungerar även som ett stöd i dialogen mellan regeringen och det civila samhällets organisationer inom politiken för det civila samhället.

För övrigt fördelar Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor bidrag till bland annat ungdomsorganisationer, organisationer bildade på etnisk grund, kvinnoorganisationer och organisationer som samlar hbt-personer. Myndigheten fördelar också bidrag för internationellt ungdomssamarbete och till projekt som handlar om bland annat arbete och utbildning, demokrati och inflytandefrågor, diskriminering och jämställdhet samt rasism och extremism.

Publicerad 11 januari 2011 Uppdaterad 1 april 2014

Myndigheter inom utbildningsområdet

Den 1 januari 2013 blev de tre myndigheterna Högskoleverket, Verket för högskoleservice och Internationella programkontoret för utbildningsområdet två, Universitetskanslersämbetet och Universitets- och högskolerådet.

[Centrala studiestödsnämndens webbplats](#)

Centrala studiestödsnämnden (CSN) beviljar och betalar ut studiestöd till studerande på olika utbildningsnivåer och hanterar återbetalningen av studielån. CSN administrerar även hemutrustningslånet till utländska medborgare.

[Högskolans avskiljandenämnds webbplats](#)

Högskolans avskiljandenämnd (HAN) prövar ärenden om att avskilja studenter från högskoleutbildning efter anmälan från rektor vid ett universitet eller en högskola. Avskiljandenämndens beslut kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

[Kungl. bibliotekets webbplats](#)

Kungl. biblioteket (KB) är Sveriges nationalbibliotek. Huvuduppgiften är att samla in, beskriva, bevara och tillhandahålla svenskt tryckt och audiovisuellt material. KB samordnar de svenska forskningsbibliotekens arbete. KB är också ett forskningsbibliotek, främst inom humaniora och samhällsvetenskap.

[Myndigheten för yrkeshögskolans webbplats](#)

Myndigheten för yrkeshögskolan beslutar vilka utbildningar som ska ingå i yrkeshögskolan och beviljar utbildningsanordnarna statsbidrag. Vid myndigheten finns en tillsynsenhet som granskar och kontrollerar

utbildningars kvalitet. Myndigheten ansvarar också för att analysera arbetsmarknadens behov av yrkeshögskoleutbildningar och redovisa de studerandes prestationer och sysselsättning efter slutförda studier. Vidare har myndigheten till uppgift att besluta om statligt stöd enligt förordningen (2000:521) om statligt stöd till kompletterande utbildningar och förordningen (2012:140) om statsbidrag för viss utbildning som rör tolkning och teckenspråk. Slutligen samordnar och stödjer myndigheten en nationell struktur för validering och är den nationella samordningspunkten för EQF - den europeiska referensramen för kvalifikationer för livslångt lärande.

[Sameskolstyrelsens webbplats](#)

Sameskolstyrelsens uppgift är att ge samiska barn en utbildning med samisk inriktning och att bidra till att bevara och utveckla det samiska språket och den samiska kulturen. Utbildningen bedrivs vid sameskolor samt i form av integrerad samisk undervisning i kommunal grundskola. Sameskolstyrelsen är styrelse för sameskolorna och därtill hörande verksamhet. Sameskolstyrelsen ska även främja och utveckla läromedel för samisk undervisning och bistå vid uppsökande verksamhet bland samer samt informera om sameskolan och samisk undervisning i det offentliga skolväsendet.

[Skolinspektionens webbplats](#)

Statens skolinspektion ansvarar för tillsyn och kvalitetsgranskning när det gäller bland annat skolväsendet, särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet. Skolinspektionen ansvarar vidare för så kallad tillståndsprövning när det gäller fristående skolor. Det innebär att myndigheten beslutar om godkännande av och rätt till bidrag för fristående skolor, samt om

återkallande av sådant godkännande och sådan rätt till bidrag. Dessutom är Skolinspektionen värmyndighet för Skolväsendets överklagandenämnd och vid Skolinspektionen finns också Barn- och elevombudet.

[Statens skolverks webbplats](#)

Statens skolverk är förvaltningsmyndighet för det offentliga skolväsendet och för den av det allmänna anordnade förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen. Statens skolverk är förvaltningsmyndighet för skolväsendet samt för vissa särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet. Myndighetens verksamhet ska främja att alla barn, elever och vuxenstuderande får tillgång till en likvärdig utbildning av god kvalitet, samt bidra till goda förutsättningar för barns utveckling och lärande samt förbättrade kunskapsresultat för elever och vuxenstuderande. Skolverket ska följa upp och utvärdera skolväsendet, särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet samt svara för vissa styrdokument.

[Skolväsendets överklagandenämnds webbplats](#)

Skolväsendets överklagandenämnd har till uppgift att överpröva vissa beslut av skolhuvudmännen som bedöms vara särskilt viktiga för enskilda elever. Vilka beslut som får överklagas hos nämnden anges i skollagen (2010:800). Genom sin sammansättning av ledamöter har nämnden en särskild sakkunskap på skolområdet. Nämndens beslut med anledning av ett överklagande får inte att överklaga.

[Specialpedagogiska skolmyndighetens webbplats](#)

Specialpedagogiska skolmyndigheten ansvarar för statens

samlade stöd i specialpedagogiska frågor. Myndigheten har i uppgift att ge specialpedagogiskt stöd till huvudmän inom skolväsendet, främja tillgången till anpassade läro-medel och fördela statsbidrag till vissa utbildningsan-ordnare. Dessutom är myndigheten huvudman för den statliga specialskolan för elever med vissa funktionsned-sättningar.

Universitetskanslersämbetet

Universitetskanslersämbetet (UK-ämbetet) har tre huvuduppgifter: att bedriva kvalitetssäkring och juridisk tillsyn samt att ansvara för statistik och uppföljning på högskoleområdet.

Den kvalitetsutvärdering av universitets- och högskoleut-bildningar som bedrivits inom Högskoleverket fortsätter inom UK-ämbetet. Det gäller även arbetet med examens-tillståndsprövningar och utvärdering av kurser som inte kan ingå i en examen samt internationell samverkan. Ett annat av UK-ämbetets huvuduppdrag är att utöva tillsyn över universitet och högskolor i Sverige. Uppdra-get har tidigare skötts av Högskoleverket. Myndigheten tillhandahåller även kanslistöd för Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH) och Högskolans avskiljande-nämnd (HAN).

UK-ämbetet ska svara för den officiella statistiken för högskoleväsendet, uppföljning och insamling av data inom högskoleområdet samt omvärldsanalys - tre upp-drag som fram till nu skötts av Högskoleverket. Ett av de huvudsakliga uppdragen inom ramen för UK-ämbetets uppföljningsansvar blir att följa upp effektiviteten i hög-skolans resursutnyttjande.

Universitets- och högskolerådet

Universitets- och högskolerådet (UHR) ansvarar för upp-

gifter i fråga om service, samordning, främjande och utvecklande verksamhet samt internationellt samarbete och mobilitet inom utbildningsområdet.

Myndighetens uppgifter omfattar ansvar för antagnings-regler och antagning till högskolan, högskoleprovet och information om högskolestudier samt bedömning av utländsk utbildning på gymnasial och eftergymnasial nivå. Myndigheten är det svenska programkontoret för de EU-program och internationella program inom utbild-ningsområdet som regeringen beslutat om och ansvarar för information om och stöd för internationellt samarbete och utbyten inom hela utbildningsområdet. Myndigheten ansvarar även för nordisk och europeisk utbytestjänst-göring för statstjänstemän samt utbildning inför EU:s uttagningsprov. Dessutom ansvarar myndigheten för statistik, uppföljning och analys inom sitt område. Universitets- och högskolerådet arbetar vidare med att motverka diskriminering, främja lika rättigheter och möjligheter samt främja breddad rekrytering till högskolan.

Universitet och högskolor på

Universitetskanslersämbetets webbplats

Det finns 34 statliga universitet och högskolor i Sverige. Därutöver finns det ett antal enskilda utbildningsan-ordnare som har utbildningar som leder till en akademisk examen eller ger högskolepoäng. En lista med länkar till dessa finns på Universitetskanslersämbetets webbplats.

Överklagandenämnden för högskolans webbplats

Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH) är en myn-dighet som har till uppgift att pröva överklaganden av vissa beslut fattade inom högskolesektorn och yrkes-högskolan. Överklagandenämnden är sista instans i dessa

ärenden, vilket innebär att det inte går att överklaga ÖNH:s beslut.

[Överklagandenämnden för studiestöds webbplats](#)

Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS) har till uppgift att pröva överklaganden av Centrala studiestödsnämndens beslut om studiestöd.

Publicerad 14 april 2004
Uppdaterad 17 juni 2013

Utrikesdepartementet

Myndigheter

Till Utrikesdepartementets (UD:s) verksamhetsområde hör myndigheter som svarar för den löpande verksamheten inom statsförvaltningen. Regeringen fastställer mål, riktlinjer och fördelningen av resurserna för myndigheternas verksamhet, men bestämmer inte hur myndigheterna ska tillämpa en lag eller besluta i olika ärenden.

[Exportkreditnämnden, EKN](#)

Exportkreditnämnden har som uppgift att främja export av svenska varor och tjänster genom att utfärda garantier.

Box 3064
103 61 Stockholm
Tel: 08-788 00 00
Fax: 08-411 81 49

[Folke Bernadotteakademin](#)

Folke Bernadotteakademin verkar inom området internationell konflikt- och krishantering och svenskt deltagande i freds- och katastrofinsatser. Dess grunduppgift är att förbereda, utbilda och samträna personal som ska medverka i internationella katastrof-, krishanterings- och fredsinsatser.

872 64 Sandöwerken
Tel: 0612-823 00
Fax: 0612-823 99

[Inspektionen för strategiska produkter, ISP](#)

Inspektionen för strategiska produkter kontrollerar

Sveriges export av vapen och produkter som kan användas såväl i civil verksamhet som för försvarsändamål. ISP övervakar också bestämmelserna i FN:s konvention om förbud mot kemiska vapen.

Box 70252
107 22 Stockholm
Tel: 08-406 31 00
Fax: 08-20 31 00

Kommerskollegium

Kommerskollegium är central förvaltningsmyndighet för utrikeshandel och handelspolitik och arbetar för en öppen handel, både inom och utanför EU.

Box 6803
113 86 Stockholm
Tel: 08-690 48 00
Fax: 08-30 67 59

Nordiska Afrikainstitutet

Nordiska Afrikainstitutets uppgift är att främja och bedriva vetenskaplig forskning om Afrika samt främja samarbete och kontakter mellan nordiska och afrikanska forskare.

Box 1703
751 47 Uppsala
Tel: 018-56 22 00
Fax: 018-56 22 90

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, SWEDAC

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll är central myndighet för teknisk kontroll och fungerar bland annat som ackrediteringsorgan för laboratorier, certifieringsorgan och miljökontrollanter.

Box 878
501 15 Borås
Tel: 033-17 77 00
Fax: 033-10 13 92

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, Sida

Sida är central förvaltningsmyndighet för Sveriges bilaterala utvecklingssamarbete med utvecklingsländer och för stödet till länder i Central- och Östeuropa för att främja säkerhet, demokrati och en hållbar utveckling.

105 25 Stockholm
Tel: 08-698 50 00
Fax: 08-20 88 64

Svenska institutet, SI

Svenska institutet ska sprida kunskap om Sverige i utlandet och svara för utbyte med andra länder inom kultur, utbildning, forskning och samhällsliv i övrigt.

Box 7434
103 91 Stockholm
Tel: 08-453 78 00
Fax: 08-20 72 48

Publicerad 9 april 2004
Uppdaterad 21 februari 2013

Kapitel 5: Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

Innehåll

Sida

122	Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse
123	Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
126	Utvecklingens krafter
127	Systemet för mänskliga verksamheter

Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.

Historisk tid med skriftspråk är cirka 5000 år. Religionerna är cirka 2000 år. Demokratins formella genombrott skedde för cirka hundra år sedan. Tekniken har utvecklats: transporttekniken, internet, TV och mobiltelefoner o d gör att världen nu är ett stort gemensamt samhälle för jordens alla folk.

I Svenska regeringen har biståndsministerns område omvandlats till ett område för klimat och internationellt samarbete. Sverige är ett litet land, men bör använda samarbetsministern för att förbättra världen utanför Sverige. Men regeringens huvuduppgift är de inrikes förhållanden.

Förbättringar både utomlands och Sverige kräver i första hand förbättringar av människornas kunskaper och väderingar. Och de måste gälla alla kunskapsområden.

Som hjälp har forskats fram ett allomfattande system för mänskliga verksamheter som gäller både tänkande/kunskaper och handlingar.

Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer :

Individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.

Individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.

Individens fysiska miljö - fysiska samhälle. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:

* De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.

* De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner.

Individens sociala miljö - sociala samhälle, dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna.

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :

Individernas viljor.

Kollektiva viljor. (Politik).

Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).

Handlingar för psyket (informationshandlingar- kulturella handlingar).

Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut.

Människorna påverkar och påverkas genom verksamheter i fyra olika roller i livet:

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmanroll-fritidsroll.

A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.

B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.

B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få utträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Individer och samhällen planerar framtiden.

Planeringar går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

Hur var det ? Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.

Hur är det ? Riktiga kunskaper om rådande förhållanden.

Hur kan det bli ? Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?

Hur bör det bli ? Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter.

Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individer-nas

levnadsvillkor, som ges av

psykiska och

kroppsliga förhållanden och av deras

fysiska och

sociala miljöer.

Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats - måste

man arbeta på alla de fyra områdena om psykiska och kroppsliga

förhållanden och fysiska och sociala miljöer. De fyra områdena

påverkar varandra och direkt eller indirekt slutmålet: tillfredsställelse för individen.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheter-na inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världs-förbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskning, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Man bör noga skilja mellan planeringar och beslut. Planeringar är beslutsunderlag. När alla fått alla informationer i planeringsprocesserna ska allas åsikter slussas igenom i hierarkierna till dem som

fått makt att besluta, och det är också informationsprocesser som ingår i samhällsplaneringens problem.

Till problemen hör också informationsprocesserna från beslut till det slutliga verkställandet. Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 7 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena. Arbetet om samhällsplaneringens problem vänder sig till dem som har makten över förändrings- och fördelningsprocesserna på olika nivåer och i synnerhet på de politiska nivåerna. Eftersom Sverige är en demo-

krati har i princip folket makten. Arbetet vänder sig därför till folket, men då den sk representativa demokratin tillämpas har de förtroendevalda politikerna makten och arbetet vänder sig därför främst till dem.

Men det vänder sig också i hög grad till alla som på ledande sätt på opolitiska nivåer medverkar vid förändring av individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och deras fysiska och sociala miljöer, och de finns inom alla delar av systemet. Arbetet vänder sig i hög grad till alla som sysslar med utbildning och information.

I rollen A1 behöver man information så att man klarar det dagliga livet. I den rollen kan man ställas inför problem var man ska köpa varor bäst, hur man lagar bra mat, hur man kan resa bäst, hur man gör för att bota krämpor, vart man vänder sig när man blir sjuk, hur man knypplar, vad aktierna står i, vad de ger på bio och teater, vem som vann fotbollsmatcherna etc etc. I den rollen vet man vad man vill efterfråga och det kan då vara bra med en söktjänst där man bara skriver in t ex "fotbollsmatcher" eller "magont". I ett väl utvecklat nät ska man då få "träffar" som beskriver det man är ute efter.

I rollen B1 gäller det att hitta ett bra jobb man trivs med och man får betalt för så mycket man vill ha. I den rollen måste man välja utbildning om man inte har någon man tycker räcker och då får man söka på utbildningar och lediga jobb.

I rollen B2 gäller det att göra jobbet bra, dvs man måste göra det på bästa sätt och på rätt tid. Vill man använda Internet för den här rollen får man söka på det yrke man valt och se om man kan få några tips om hur man bör göra. Arbetsgivarna bör tala om hur arbetet ska skötas och

anställda och specialister och forskare kan komma med förslag till förbättring av arbetsrutinerna.

Rollen A2 är den verkligt svåra rollen : Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer. Klassifikationssystemet som redovisas här är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat allt som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med det uppgjorda klassifikations-systemet för verksamheter.

Följande sidor från omr36-39zzzn

Utvecklingens krafter.

Utvecklingen i världen i framtiden beror av människornas verksamheter och av naturens verksamheter, dess krafter och resurser. Människornas verksamheter gäller tankeverksamheter och hand-lingar hos individer, grupper, organisationer och institutioner o d. Naturen och människorna påverkar och påverkas.

För att få grepp om utvecklingen måste man ha beskrivningar om människornas och naturens verksamheter. Människornas tankar och handlingar är för det mesta inte beskrivna utan bara utförda, Individer, grupper, organisationer etc är ofta dåliga på att beskri-va sina tankar och handlingar, det behövs i stor utsträckning sär-skilda åtgärder för att få fram nödvändiga beskrivningar, det be-hövs bl a forskningar inom en lång rad vetenskaper och utred-ningssystem.

Naturen har inga tankar och kan inte själv beskriva vad den gör, för att få fram beskrivningar om naturens krafter och resurser blir det bl a uppgifter för människor inom naturvetenskaperna att gö-ra beskrivningar om naturen. På det hela taget är det då männi-skornas verksamheter som avgör världens framtid.

För framtidsplaneringen har forskats fram en planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som ska ge bättre underlag för kunskaper om verksamheterna och deras samband - för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.

De mänskliga verksamheterna har på översta nivån grupperats i nio huvudområden:

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.	20 områden
2. Religiösa verksamheter o d.	5 områden
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.	15 områden
4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.	3 områden
5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.	11 områden
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.	30 områden
7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.	21 områden
8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.	12 områden
9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar.	
Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.	12 områden
Summa	129 områden

Huvudområdena har underindelats i delområden enligt en decimalprincip som framgår av de härefter följande sidorna.

Alla röstberättigade måste känna till vad demokratiska samhällen består av och hur de fungerar och behöver känna till systemet för de mänskliga verksamheterna.

Isynnerhet de som sysslar med information och utbildning och de som har makt och ledande ställning i verksamheterna behöver kunskaper om allt och har i sitt arbete nytta av att väl känna till alla verksamheter som formar framtiden.

Systemet för mänskliga verksamheter.

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter 20 områden:

Texten för områdena är länk till hemsidan.

[SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.](#)

[SW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar](#)
[SW . 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.](#)
[SW . 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning](#)
[SW . 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar.](#)
[SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband](#)
[SW . 105 Övergripande om forskning](#)
[SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter](#)
[SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.](#)
[SW . 108 Samhällskunskap.](#)
[SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.](#)

[SW 11/19 Individernas inre verkligheter.](#)
[SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.](#)
[SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.](#)
[SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.](#)
[SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.](#)
[SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.](#)
[SW 16 Individens logik. Vetenskapsteori o d.](#)
[SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.](#)
[SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.](#)

2. Religiösa verksamheter o d. 5 områden:

[SW 2 Religiösa verksamheter o d.](#)
[SW 20 Övergripande religiösa verksamheter o d.](#)
[SW 21 Allmän religionsvetenskap.](#)
[SW 22/28 Kristna religioner.](#)
[SW 29 Icke kristna religioner o d.](#)

3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter. 15 områden

[SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.](#)

[SW 31 Statistik och demografi.](#)
[SW 32 Statsvetenskap.](#)
[SW 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi.](#)
[SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.](#)

[SW 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.](#)
[SW . 351 Sveriges riksdag \(och motsvarande utomlands\)](#)
[SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige \(och mots.\)](#)
[SW . 353 Sveriges regering \(och motsvarande utomlands\)](#)
[SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ \(FN, EU o d\).](#)

[SW 36/39 Politiska krav och politiska planeringar:](#)
[SW 36 ...om individernas kroppsliga förhållanden.](#)
[SW 37 ...om utbildning o d.](#)
[SW 38 ...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.](#)
[SW 39 ...om sociala miljöer, nöjen, sport o d.](#)

4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.

3 områden:

[SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.](#)

[SW 40 Systemvetenskap.Infostruktur.](#)

[SW 41-49 Samband o samordning mellan olika verksamheter.](#)

5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.

11 områden

[SW 5 Naturforsknings- och matematikverksamheter.](#)

[SW 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap.](#)

[SW 51 Matematik.](#)

[SW 52 Astronomi, rymdforskning.](#)

[SW 53 Fysik o d.](#)

[SW 54 Kemi o d.](#)

[SW 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d.](#)

[SW 56 Paleontologi, arkeologi o d.](#)

[SW 57 Biologi, ekologi. Naturgeogr. Utv.lära, ärftlighet](#)

[SW 58 Botanik.](#)

[SW 59 Zoologi.](#)

6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

30 områden:

[SW 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.](#)

[SW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.](#)

[SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.](#)

[SW 62 Ingenjörsverksamheter \(konstruktion o d\)](#)

[SW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.](#)

[SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.](#)

[SW . 641 Matlagning. 642 Måltider, matservering.](#)

[SW . 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.](#)

[SW . 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.](#)

[SW . 645 Användning av inventarier o d.](#)

[SW . 646 Personlig hygien o d, klädvård \(utom tvätt o d\)](#)

[SW . 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster o utgifter mm.](#)

[SW . 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.](#)

[SW . 649 Personvård: barn, hemsjukvård.](#)

[SW 65 Adm, distribution, kommunikation, organisation o d.](#)

[SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.](#)

[SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.](#)

[SW . 6525-6529 Militära verksamheter.](#)

[SW . 653 Handelsverksamheter.](#)

[SW . 654 Telekommunikationsverksamheter.](#)

[SW . 655 Förlagsverksamheter o d.](#)

[SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.](#)

[SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.](#)

[SW . 658 Allm.företagsekonomi, Arbets-förmedling o -marknad.](#)

[SW . 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.](#)

[SW 66/68 Tillverkning av varor.](#)

[SW 66 Tillverkning av kemivaror od.](#)

[SW 67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d](#)

[SW 68 Tillverkning av komplexvaror.](#)

[SW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.](#)

7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
21 områden:

SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.

SW 70 Allmänt om konst o kultur.

SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.

SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.

SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning.

SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.

SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, teckenkonst. 77 Fotografi.

SW 78 Musik (konserter o d 792)

SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.

SW .7911-7913 Seder och bruk.

SW .7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.

SW .792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.

SW .793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.

SW .794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips etc.

SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.

SW .7951 Sociologi. Socialvård..

SW .7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.

SW .7957 Undervisning o d.

SW .7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.

SW .7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d.

SW 796/799 Sport, idrott o d.

8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
12 områden:

SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.

SW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.

SW 81 Litteraturvetenskap. Litteraturhistoria.

SW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.

SW 82 Engelsk skönlitteratur o d.

SW 83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitt.

SW 84 Fransk skönlitteratur o d.

SW 85 Italiensk skönlitteratur o d.

SW 86 Spansk och portugisisk skönlitteratur o d.

SW 87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d.

SW 88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d.

SW 89 Skönlitt på orientaliska och övriga språk o d .

9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän
geografi. Biografi. Allmän historia.

12 områden:

SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.

SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.

SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.

SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.

SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.

SW 93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshistoria.

SW 94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa.

SW 95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.

SW 96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.

SW 97 Medeltidens o nya tidens hist i Nord- o Mellanamerika.

SW 98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika.

SW 99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Poler. Rymden.

Kapitel 6: Riksdagen och regeringen. Regeringsförklaring. Budgetproposition. Riksdagsdebatter

Innehåll

Sida

131	Riksdagens historia	180	Riksdagens snabbprotokoll 2017/18:2
134	www.riksdagen.se		Riksmötets öppnande
135	Riksdagen i samhället	181	HANS MAJESTÄT KONUNGEN
		182	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):
139	Riksdagens utskott	191	Budgetpropositionen för 2018: Samhällsbygget – investera för framtiden 20 september 2017
139	Arbetsmarknadsutskottet (AU)	192	Fler ska komma i arbete
141	Civilutskottet (CU)	192	Sverige ska ha en jämlik kunskapsskola192 Sverige ska bli ett fossilfritt välfärdsland
144	Finansutskottet (FiU)	192	Välfärden ska stärkas
146	Försvarsutskottet (FöU)	193	Sverige ska vara tryggt
149	Justitieutskottet (JU)	194	Budgeten för 2018 på fem minuter
151	Konstitutionsutskottet (KU)	195	Alla ska få ta del av styrkan i ekonomin
154	Kulturutskottet (KRU)	196	Läs mer om några av regeringens förslag
156	Miljö- och Jordbruksutskottet (MJU)		Budgetförslaget i siffror
159	Näringsutskottet (NU)	196	Resultat av regeringens politik
161	Skatteutskottet (SkU)	196	Nästa steg - riksdagsbehandling av budgetförslaget
164	Socialförsäkringsutskottet (SfU)	198	Riksdagen debatterade budgetpropositionen
166	Socialutskottet (SoU)	199	Riksdagens protokoll 2016/17:5 Tisdagen den 20 september
169	Trafikutskottet (TU)	199	Debatt med anledning av budgetpropositionens avlämnande
171	Utbildningsutskottet (UbU)		
174	Utrikesutskottet (UU)	251	Budgetmotioner från riksdagen
176	EU-nämnden	251	Vi tror på Sverige – Moderaternas budgetmotion 2018
		251	En budget som håller ihop Sverige – Liberalernas budgetmotion för 2018
		252	Nytt ledarskap för Sverige Motion 2017/18:3716 av Annie Lööf m.fl. (C)
		252	Välfärdsloftet – Budget för vård, omsorg och trygghet Motion 2017/18:3798 av Andreas Carlsson m.fl. (KD)253
			Budgetpropositionen för 2018. Motion 2017/18:2487 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD)
		254	Riksdagens snabbprotokoll 2017/18:15. Onsdagen den 11 oktober Kl. 9.00–12.16. Partiledardebatt

Från www.riksdagen.se 24 september 2017

Riksdagens historia

Hur länge har det funnits en riksdag i Sverige? Svaret är inte helt enkelt. Det beror på vad man räknar som en riksdag. Först efter valet 1921 blev riksdagen fullt ut en demokratisk representation för hela folket.

Redan år 1435 kallade man till ett möte i Arboga för att diskutera och besluta om viktiga frågor för landet. Arboga möte har därför ibland kallats Sveriges första riksdag.

Men först vid Gustav Vasas två riksmöten i Västerås 1527 och 1544 kan man tala om en riksdag som representerade de fyra stånden – adel, präster, borgare och bönder. Själva termen riksdag började användas under 1540-talet

Här kan du läsa mer om några viktiga punkter i riksdagens historia.

Utskotten tar form

På 1600-talet skapades tydligare regler för riksdagen. Systemet med utskott växte fram.

Regler togs fram om vilka som skulle kallas till riksdagen och vid vilka tillfällen som riksdagen skulle kallas in.

Under det karolinska enväldet i slutet på 1600-talet fick kung Karl XI alltmer makt. Riksdagens ställning försvagades, och riksdagen blev i praktiken ett lydigt redskap i kungens händer.

Hattar och mössor

Riksdagen fick en större dominans under frihetstiden på 1700-talet. Då koncentrerades i stort sett all makt till de fyra stånden.

Ett partisystem började växa fram. Två partier, hattar och mössor, dök upp på den politiska arenan. Dessutom utvecklades en form av parlamentarism som hade likheter med den parlamentarism vi har i dag. Många traditioner i dagens riksdagsarbete har rötter i den här tiden och då särskilt inom utskotten.

Riksdagens ställning kom att försvagas genom ekonomiska kriser, motsättningar mellan ständerna och korruption. När Gustav III genomförde sin oblodiga statskupp 1772 gled undan för undan mer makt över i kungens händer. Riksdagen förlorade makt och inflytande.

Ny grundlag reglerade makten

År 1809 fick Sverige en ny grundlag. Den reglerade hur makten skulle delas mellan riksdagen och kungen.

I den nya grundlagen fick domstolarna och myndigheterna en självständig ställning. Dessutom inrättade Sverige som första land i världen 1809 en Justiteombudsman, JO. Till JO kunde medborgarna vända sig med klagomål på myndigheterna.

En av de nya grundlagarna 1809 var regeringsformen. Principen om maktindelning fick stort inflytande på regeringsformen. Det innebar att man alltmer skilde mellan den lagstiftande, dömande och verkställande makten i samhället.

1809 års regeringsform, låt vara med stora förändringar, kom att gälla till och med 1974. Den lag som reglerar riksdagsarbetet, riksdagsordningen, kom till 1810.

Tvåkammerssystemet

År 1865 avskaffades ståndsriksdagen och ersattes med ett tvåkammar-system. Första kammaren valdes indirekt genom landstingen och de största städernas kommunala församlingar. Den ansågs representera "bildningen och förmögenheten". Endast män var valbara och det fanns ålders-, inkomst- och förmögenhetsvillkor. Vid val till andra kammaren var rösträtten begränsad till män och för att få rösta krävdes

att man hade en fast egendom eller betalade skatt på en årlig beskattningsbar inkomst.

Riksdagsledamöter i Förstakammarsalen 1905. Bara vissa grupper i samhället hade rätt att rösta och kandidera till riksdagen. Foto: Riksdagens arkiv

Under åren 1809–1974 gjordes viktiga förändringar i författningen för att även de framväxande nya samhällsklasserna skulle bli representerade.

Vid kommunala val hade en del kvinnor rösträtt enligt 1862 års kommunallagar: de som var myndiga, ogifta och hade en egen inkomst eller förmögenhet som var tillräckligt stor. Genom en rösträttsreform 1907–1909 kunde kvinnor med rösträtt också bli invalda i kommunala

församlingar. År 1918 infördes allmän och lika rösträtt i kommunala val.

Rösträtt till alla

Varför hade inte alla människor i Sverige rösträtt? Den frågan debatterades livligt från 1860-talet, och kraven på en allmän rösträtt blev alltmer högljudda. Den första motionen från en ledamot om lika politiska rättigheter för kvinnor och män lämnades in i riksdagen 1884, men motionen avslogs. Frågan återkom gång på gång men utan resultat.

Allmän rösträtt för män vid val till andra kammaren genomfördes 1909. Den första propositionen om rösträtt och valbarhet för kvinnor i riksdagsval lades fram av regeringen Staaff 1912. Propositionen röstades dock ned i den konservativt dominerade första kammaren. Utanför riksdagen pågick en stark opinionsbildning för den kvinnliga rösträtten, bland annat genom särskilda föreningar. Rösträtten är historiskt sett en av kvinnorörelsens stora frågor.

Valet 1921

Under trycket av den våg av revolutioner som skakade Europa vid slutet av första världskriget beslutade riksdagen om allmän och lika rösträtt för kvinnor och män den 24 maj 1919. Reformen genomfördes efter förslag från en koalitionsregering bestående av liberaler och socialdemokrater. Efter valet 1921 tog fem kvinnor plats i riksdagen, och inte förrän efter detta val blev riksdagen fullt ut en demokratisk representation för hela folket.

Även efter 1921 var det möjligt att utesluta vissa grupper från rösträtt. Ett krav som fortsatte att gälla för män var att de skulle ha fullgjort värnplikten. Detta krav avskaffades 1922 genom ett riksdagsbeslut. Intagna på häkten och anstalter fick inte rösträtt förrän 1937. De som gjort personlig konkurs eller var anvisade till ekonomiskt stöd i form

av fattighjälp fick rösträtt först 1945. Den sista inskränkningen av rösträtten försvann 1989 när riksdagen avskaffade omyndigförklaring. Jämsides med den allmänna rösträtten utvecklades och accepterades allmänt det parlamentariska styrelseskicket, som innebär att regeringen är beroende av riksdagens stöd för att kunna styra landet.

Göteborg 1918. Kvinnor demonstrerar för sin rätt att rösta. Under många år var det mycket små grupper i samhället som hade rätt att rösta till riksdagen. Förmögenhet, inkomst och kön avgjorde om man fick rösta eller inte. 1909 fick alla män som gjort värnplikt och betalat skatt rösta. Kvinnor fick vänta till 1921. Foto: Riksdagens arkiv

Enkamarsystemet
År 1971 övergavs tvåkamarsystemet och en kammare med 350 ledamöter infördes.

Samtidigt gjordes utskottsorganisationen om. Systemet med olika utskott för lagfrågor respektive budgetfrågor övergavs och 16 utskott för olika ämnesområden, fackutskott, inrättades.

Tre år senare, 1974, fick Sverige en ny författning. Parlamentarismens principer skrevs in i författningen och talmannen fick en central roll när en ny regering ska bildas.

Lotteririksdagen

Systemet med 350 ledamöter i kammaren, som infördes 1971, hade brister. Besvären med ett jämnt antal ledamöter visade sig ganska snart.

Vid riksdagsvalet 1973 fick de socialistiska och borgerliga blocken 175 riksdagsplatser var. Detta resulterade i att flera beslut i riksdagen kom till med lottens hjälp.

Den 10 januari 1975 hölls riksdagens högtidliga öppnande, som från och med detta år kallades riksmötets öppnande, i ett provisoriskt riksdagshus vid Sergels torg. 1975 års riksmöte varade endast under vårsessionen eftersom riksdagens arbetsår ändrades från att tidigare ha omfattat en vår- och en höstsession till att omfatta en höst- och en vårsession.

Den 15 oktober 1975 öppnades således 1975/76 års riksmöte och från och med 1976/77 års riksmöte har kammaren 349 ledamöter.

Fyraårig valperiod

1994 fattade riksdagen två viktiga beslut, dels att valperioden skulle förlängas från tre till fyra år, dels att budgetarbetet skulle bli mer effektivt.

Det senare innebär att budgetåret numera följer kalenderåret och att budgetpropositionen läggs fram av regeringen och behandlas av riksdagen under hösten.

Texten granskades: 16 december 2016

www.riksdagen.se

- [Start](#)
- [Ledamöter & partier](#)
- [Utskotten & EU-nämnden](#)
- [Debatter & beslut](#)
- [Dokument & lagar](#)
- [Så funkar riksdagen](#)
- [Webb-tv](#)

[Så funkar riksdagen](#)

Allmänna motionstiden 2017

Allmänna motionstiden börjar den 12 september. Då får riksdagsledamöterna lämna motionsförslag om nästan vad som helst. Årets motionstid avslutas den femte oktober.

[Allmänna motionstiden](#)

[Alla motioner från allmänna motionstiden](#)

[Demokrati](#)

[Val till riksdagen](#)

[Så bildas regeringen](#)

[Folkomröstning](#)

[Grundlagarna](#)

[Riksdagen i samhället](#)

[Riksdagens historia](#)

[Riksdagens uppgifter](#)

[Beslutar om lagar](#)

[Beslutar om statsbudgeten](#)

[Kontrollerar regeringen](#)

[Arbetar med EU-frågor](#)

[Utrikespolitiken](#)

[Från förslag till budget](#)

[Ekonomiska vårpropositionen](#)

[Budgetpropositionen](#)

[Ändringsbudgetar](#)

[Arbetet i riksdagen](#)

[Debatter och beslut i kammaren](#)

[Så arbetar utskotten](#)

[Så arbetar EU-nämnden](#)

[Så arbetar ledamöterna](#)

[Ledamöternas ekonomiska villkor](#)

[Så arbetar partierna](#)

[Vad är vad i kammaren?](#)

[Dokumenttyper i riksdagen](#)

[Talmannen](#)

[Talmannens uppdrag](#)

[Vice talmän](#)

[Internationellt arbete](#)

[Så arbetar riksdagen internationellt](#)

[Parlamentariska församlingar](#)

[Valobservationer](#)

[Vänskapsföreningar och nätverk](#)

[Riksdagen i bilder](#)

Bildspel från arbetet och händelser i riksdagen.

Fråga till partierna

Webbredaktionen för riksdagen.se ställer frågor till företrädare för riksdagspartierna om olika delar av riksdagens arbete.

Riksdagsförvaltningen

Organisation

Verksamhet

Framtidens riksdagshus

Arbeta i Riksdagsförvaltningen

Lediga jobb

Riksdagens myndigheter och nämnder

Riksdagens ombudsmän, JO

Riksrevisionen

Riksbanken

Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän
och riksrevisorerna

Partibidragsnämnden

Riksdagens ansvarsnämnd

Riksdagens arvodesnämnd

Riksdagens överklagandenämnd

Statsrådsarvodesnämnden

Valprövningsnämnden

Utrikesnämnden

Krigsdelegationen

Riksdagen i samhället

Riksdagen

Regeringen

Myndigheterna

Kommunerna

Landstingen

Domstolarna

Skolväsendet

EU

Marknaden

Medierna

Riksdagen, regeringen, myndigheter och kommuner är exempel på offentliga aktörer i samhället. Det finns många offentliga organ i Sverige. Men hur hänger alla organ samman och vilka uppgifter har de?

Medierna har en viktig roll att fylla som granskare av den offentliga makten men också som vidareförmedlare av vad som pågår. Ibland kallas medierna för den tredje statsmakten och kan genom sin nyhetsförmedling påverka opinionen.

Riksdagen, regeringen, myndigheter och kommuner är exempel på offentliga aktörer i vårt samhälle. Alla har de olika uppgifter i den svenska demokratin.

Det är riksdagen som stiftar lagarna i Sverige. Lagar är olika regler för hur samhället ska se ut. Riksdagen bestämmer också hur statens pengar ska fördelas.

Regeringen ska genomföra det som riksdagen har beslutat. Regeringen lägger också fram förslag som riksdagen ska ta ställning till.

Myndigheterna finns till för att sköta det som staten och kommunerna ska ansvara för i samhället. Myndigheterna ska följa lagar och regler och har därmed egna maktbefogenheter över medborgarna. Det kan exempelvis vara att ge eller avslå föräldrapenning. Myndigheterna måste behandla alla lika.

Kommunerna ansvarar bland annat för att skolor och förskolor fungerar men styrs också av riksdagens lagar om till exempel skolplikt och betygssystem. Kommunerna får ta in egna skatter och ansvarar också för äldreomsorg, bostäder, räddningstjänst och bibliotek.

Landstingen och regionerna har hand om sjukvård och kollektivtrafik. De får ta in egna skatter och till exempel bestämma om ett sjukhus ska läggas ned. Landstingen styrs av de lagar som riksdagen har beslutat.

Domstolarnas uppgift är att lösa tvister mellan medborgare och döma utifrån de lagar som riksdagen har bestämt. Alla människor är lika inför lagen. Riksdag och regering får aldrig lägga sig i hur domstolarna dömer i enskilda fall.

Skolorna drivs av kommuner och privata företag som finansieras av det offentliga. Det finns också privata skolor som finansieras med avgifter. Skolan ska verka för att demokratins idéer förs vidare och upprätthålls.

Besluten som EU fattar påverkar alla i unionen. Sverige har som medlemsland valt att överlåta makt inom vissa områden till EU.

Utgångspunkten är att det ska gälla frågor som vinner på ett samarbete över gränserna.

Marknaden, som består av företag och konsumenter tillsammans, påverkar landets ekonomi och arbetsmarknad. Den ekonomiska utvecklingen i näringslivet påverkar statens skatteinkomster.

Medierna har en viktig roll att fylla som granskare av den offentliga makten men också som vidareförmedlare av vad som pågår. Ibland kallas medierna för den tredje statsmakten och kan genom sin nyhetsförmedling påverka opinionen.

Riksdagen, regeringen, myndigheter och kommuner är exempel på offentliga aktörer i vårt samhälle. Alla har de olika uppgifter i den svenska demokratin.

Riksdagen

Det är riksdagen som stiftar lagarna i Sverige. Besluten som riksdagen fattar gäller i hela Sverige. Man kan säga att riksdagen fattar beslut på den nationella nivån. Riksdagen beslutar till exempel inte om en kommun ska lägga ned en skola eller om en gymnasieskola ska börja ta betalt för skolluncherna. Däremot är det riksdagen som beslutar om statens pengar och hur dessa ska fördelas.

Regeringen

När väljarna har valt vilka 349 ledamöter som ska sitta i riksdagen utser riksdagen en statsminister. Därefter väljer statsministern vilka ministrar som ska ingå i regeringen.

Regeringen måste stödjas eller i alla fall tolereras av riksdagen, annars kan den tvingas att avgå. Riksdagen kan, när den vill, pröva om regeringen har stöd av riksdagen. Det kallas parlamentarism.

I grundlagen står det att regeringen styr riket. Det gör den genom att lägga fram förslag, propositioner, som riksdagen sedan ska ta ställning till. Enkelt uttryckt kan man säga att regeringen föreslår och riksdagen beslutar.

Regeringen kan också besluta om regler som alla i Sverige måste följa. Sådana regler kallas förordningar. Men det är bara riksdagen som kan besluta om lagar.

[Regeringens webbplats](#)

Myndigheterna

Myndigheterna ska se till att riksdagens och regeringens beslut genomförs. Om riksdagen till exempel beslutar att skicka en fredsbevarande styrka till Afghanistan är det Försvarmakten som ser till att det blir så.

Myndigheterna lyder under regeringen och är sorterade under olika departement. I Sverige är myndigheterna självständiga och ministrarna får inte gå in och detaljstyra myndigheternas arbete.

[Myndigheter och bolag med statligt ägande på regeringens webbplats](#)

Kommunerna

Sverige har 290 kommuner. De ansvarar för en stor del av samhällsservicen där vi bor. Till de viktigaste uppgifterna hör förskola, skola, socialtjänst och äldreomsorg. I varje kommun finns en kommunfullmäktige. Där fattar kommunalpolitikerna beslut som gäller för just den

kommunen. Besluten kan handla om att bygga en ny simhall eller öppna en ny förskola.

[Sveriges Kommuner och Landstings webbplats](#)

Landstingen

Det finns 20 landsting inklusive regionerna Gotland, Halland, Skåne och Västra Götaland. Deras främsta uppgift är att ta hand om sjukvården. De politiska besluten för landstingen fattar landstingsfullmäktige.

[Sveriges Kommuner och Landstings webbplats](#)

Domstolarna

Domstolarnas uppgift är att lösa tvister mellan medborgare och döma brottslingar. Alla ska betraktas lika inför lagen.

[Sveriges Domstolars webbplats](#)

Skolväsendet

Skolväsendet drivs i offentlig eller enskild regi eller som privat skola som finansieras med avgifter. Ansvaret för skolan är delat mellan stat och kommun. Skolan ska verka för att demokratins idéer förs vidare och upprätthålls. Elevernas kunskap och världsbild ska bygga på demokratiska värden.

[Skolverkets webbplats](#)

EU

Sedan 1995 är Sverige medlem i Europeiska unionen, EU. Besluten som EU fattar påverkar alla som bor i Sverige. Regeringen företräder Sverige i EU:s ministerråd. I Europaparlamentet kommer 20 av ledamöterna från Sverige.

Många av de förslag som riksdagen beslutar om kommer ursprungligen från EU. Det kan till exempel vara förslag som rör brottsbekämpning eller miljöfrågor. Det finns också politikområden som EU inte får besluta om. Dit hör till exempel EU-ländernas bostadspolitik och skolfrågor.

[Europa – EU:s webbportal](#)

[Om EU:s olika politikområden på EU-upplysningen.se](#)

Marknaden

Marknaden, som består av företag och konsumenter tillsammans, påverkar landets ekonomi och arbetsmarknad. Den ekonomiska utvecklingen i näringslivet påverkar statens skatteinkomster.

Medierna

Medierna är med och styr samhällsutvecklingen. Genom nyhetsförmedling och information påverkar de opinionen, det vill säga vad folk tycker och tänker. Medierna kallas ibland den tredje statsmakten. Riksdagen och regeringen är de första statsmakterna.

Texten granskades: 16 december 2016

Riksdagens utskott

Från 36-39zz.pdf, sid 115-131 + riksdagen 10 okt 2014.

Arbetsmarknadsutskottet (AU)

Arbetsmarknadsutskottet ska bereda ärenden om

1. arbetsmarknadspolitik,
2. arbetslivspolitik med arbetsrätt,
3. integration,
4. åtgärder mot diskriminering i den mån ärendena inte tillhör något annat utskotts beredning samt
5. jämställdhet mellan kvinnor och män i den mån ärendena inte tillhör något annat utskotts beredning.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 13 Integration och jämställdhet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv bereds av arbetsmarknadsutskottet. *Lag (2008:757).*

Ordförande

Pärssinen, Raimo (S)

Socialdemokraterna
Gävleborgs län, plats 22
Telefon: 08-7864745

E-post:

raimo.parssinen@riksdagen.seraimo.parssinen[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Kristersson, Ulf (M)

Moderaterna
Södermanlands län, plats 179
Telefon: 08-7864288

E-post: ulf.kristersson@riksdagen.seulf.kristersson[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Ledamot

Karlsson, Annelie (S)

Socialdemokraterna
Skåne läns norra och östra, plats 66
Telefon: 08-7866503

E-post:

annelie.karlsson@riksdagen.seannelie.karlsson[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Brännström, Katarina (M)

Moderaterna
Kronobergs län, plats 218
Telefon: 08-7864699

E-post:

katarina.brannstrom@riksdagen.sekatarina.brannstrom[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Ahlberg, Ann-Christin (S)

Socialdemokraterna
Västra Götalands läns södra, plats 268
Telefon: 08-7864398

E-post: ann-christin.ahlberg@riksdagen.seann-christin.ahlberg[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Sällström, Sven-Olof (SD)

Sverigedemokraterna
Dalarnas län, plats 75

Telefon:

E-post: sven-olof.sallstrom@riksdagen.sesven-olof.sallstrom[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Bali, Hanif (M)

Moderaterna

Stockholms län, plats 177

Telefon: 08-7865702

E-post: hanif.bali@riksdagen.sehanif.bali[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Björck, Patrik (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns östra, plats 43

Telefon: 08-7865957

E-post: patrik.bjorck@riksdagen.sepatrik.bjorck[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Qarlsson, Annika (C)

Centerpartiet

Västra Götalands läns norra, plats 161

Telefon: 08-7864432

E-post:

annika.qarlsson@riksdagen.seannika.qarlsson[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Venegas, Marco (MP)

Miljöpartiet

Södermanlands län, plats 322

Telefon:

E-post:

marco.venegas@riksdagen.semarco.venegas[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Holm, Christian (M)

Moderaterna

Värmlands län, plats 44

Telefon: 08-7864228

E-post:

christian.holm@riksdagen.sechristian.holm[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Jansson, Eva-Lena (S)

Socialdemokraterna

Örebro län, plats 199

Telefon: 08-7864700

E-post: eva-lena.jansson@riksdagen.seeva-

lena.jansson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med
@.

Bieler, Paula (SD)

Sverigedemokraterna

Kalmar län, plats 151

Telefon: 08-7866309

E-post: paula.bieler@riksdagen.sepaula.bieler[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Haddad, Roger (FP)

Folkpartiet

Västmanlands län, plats 308

Telefon: 08-7865898

E-post: roger.haddad@riksdagen.seroger.haddad[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Esbati, Ali (V)

Vänsterpartiet

Stockholms län, plats 210

Telefon: 08-7865022

E-post: ali.esbati@riksdagen.seali.esbati[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Pethrus, Désirée (KD)

Kristdemokraterna

Stockholms kommun, plats 111

Telefon: 08-7865686

E-post:

desiree.pethrus@riksdagen.se desiree.pethrus[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Pettersson, Helén i Umeå (S)

Socialdemokraterna

Västerbottens län, plats 78

Telefon: 08-7864529

E-post: helen.pettersson@riksdagen.se

Civilutskottet (CU)

Civilutskottet skall bereda ärenden om

1. äktenskaps-, föräldra-, ärvda-, handels-, jorda- och
utsökningsbalkarna och lagar som ersätter eller anknyter till
föreskrifter i dessa balkar, i den mån ärendena inte tillhör ett annat
utskotts beredning,
  2. försäkringsavtalsrätt,
  3. bolags- och föreningsrätt,
  4. skadeståndsrätt,
  5. transporträtt,
  6. konkursrätt,
  7. konsumentpolitik,
  8. internationell privaträtt,
  9. lagstiftning i andra ärenden av allmänt privaträttslig beskaffenhet,
  10. bostadspolitik,
  11. vattenrätt,
  12. bebyggelseplanläggning,
  13. byggnadsväsendet,
  14. fysisk planering samt
  15. expropriation, fastighetsbildning och lantmäteriväsendet.
- Ärenden om anslag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering,
bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik bereds av
civilutskottet. *Lag (2006:885).*

Ordförande

Szyber, Caroline (KD)

Kristdemokraterna

Stockholms kommun, plats 208

Telefon: 08-7866631

E-post:

caroline.szyber@riksdagen.se caroline.szyber[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Vice ordförande

Löfstrand, Johan (S)

Socialdemokraterna
Östergötlands län, plats 8

Telefon: 08-7864869

E-post:

johan.lofstrand@riksdagen.sejohan.lofstrand[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Ledamot

Thalén Finné, Ewa (M)

Moderaterna
Skåne läns södra, plats 125

Telefon: 08-7864556

E-post:

ewa.thalen.finne@riksdagen.seewa.thalen.finne[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Larsson, Hillevi (S)

Socialdemokraterna
Malmö kommun, plats 37

Telefon: 08-7864399

E-post: hillevi.larsson@riksdagen.sehillevi.larsson[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Roswall, Jessika (M)

Moderaterna
Uppsala län, plats 57

Telefon: 08-7866461

E-post:

jessika.roswall@riksdagen.sejessika.roswall[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Eriksson, Lars (S)

Socialdemokraterna
Västmanlands län, plats 343

Telefon: 08-7864452

E-post:

lars.a.eriksson@riksdagen.selars.a.eriksson[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Hedlund, Roger (SD)

Sverigedemokraterna
Stockholms län, plats 284

Telefon:

E-post: roger.hedlund@riksdagen.seroger.hedlund[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Bohlin, Carl-Oskar (M)

Moderaterna
Dalarnas län, plats 105

Telefon: 08-7865704

E-post: carl-oskar.bohlin@riksdagen.secarl-oskar.bohlin[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med
@.

Sonidsson, Eva (S)

Socialdemokraterna
Västernorrlands län, plats 167

Telefon: 08-7864382

E-post: eva.sonidsson@riksdagen.seeva.sonidsson[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Johansson, Ola (C)

Centerpartiet
Hallands län, plats 225

Telefon: 08-7865720

E-post: ola.johansson@riksdagen.seola.johansson[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Hult, Emma (MP)

Miljöpartiet
Jönköpings län, plats 327

Telefon:

E-post: emma.hult@riksdagen.seemma.hult[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Finnborg, Thomas (M)

Moderaterna
Skåne läns västra, plats 221
Telefon: 08-7866373
E-post:
thomas.finnborg@riksdagen.sethomas.finnborg[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

[Nysmed, Leif \(S\)](#)
Socialdemokraterna
Stockholms län, plats 249
Telefon:
E-post: leif.nysmed@riksdagen.seleif.nysmed[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

[Eskilandersson, Mikael \(SD\)](#)
Sverigedemokraterna
Gävleborgs län, plats 107
Telefon:
E-post:
mikael.eskilandersson@riksdagen.semikael.eskilandersson[på]riksd
agen.se. Ersätt [på] med @.

[Hannah, Robert \(FP\)](#)
Folkpartiet
Göteborgs kommun, plats 337
Telefon:
E-post: robert.hannah@riksdagen.serobert.hannah[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

[Dadgostar, Nooshi \(V\)](#)
Vänsterpartiet
Stockholms län, plats 318
Telefon: 08-7865991
E-post:
nooshi.dadgostar@riksdagen.senooshi.dadgostar[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

[Haraldsson, Johanna \(S\)](#)
Socialdemokraterna

Jönköpings län, plats 326
Telefon:
E-post: johanna.haraldsson@riksdagen.se

Finansutskottet (FiU)

Finansutskottet ska bereda ärenden om

1. penning-, kredit-, valuta- och statsskuldspolitiken,
2. kredit- och fondväsendet,
3. det affärsmässiga försäkringsväsendet,
4. Riksrevisionen i den mån ärendena inte tillhör konstitutionsutskottets beredning,
5. den kommunala ekonomin,
6. statliga arbetsgivarfrågor, statlig statistik, redovisning, revision och rationalisering,
7. statens egendom och upphandling i allmänhet,
8. förvaltningsekonomiska frågor i övrigt som inte rör enbart ett visst ämnesområde samt
9. budgettekniska frågor.

Utskottet ska även granska beräkningen av statens inkomster, sammanställa statsbudgeten och granska årsredovisning för staten.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, 25 Allmänna bidrag till kommuner, 26 Statsskuldsräntor m.m. samt 27 Avgiften till Europeiska unionen bereds av finansutskottet. *Lag (2010:1417).*

Ordförande

Olovsson, Fredrik (S)

Socialdemokraterna

Södermanlands län, plats 178

Telefon: 08-7864186

E-post:

fredrik.lovsson@riksdagen.se fredrik.lovsson[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Kinberg Batra, Anna (M)

Moderaterna

Stockholms län, plats 84

Telefon: 08-7864458

E-post:

anna.kinberg.batra@riksdagen.se anna.kinberg.batra[på]riksdagen.se

. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Green, Monica (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns östra, plats 17

Telefon: 08-7864736

E-post: monica.green@riksdagen.se monica.green[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Jacobsson Gjörtler, Jonas (M)

Moderaterna

Skåne läns västra, plats 256

Telefon: 08-7865845

E-post:

jonas.jacobsson.gjortler@riksdagen.se jonas.jacobsson.gjortler[på]r

iksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hellman, Jörgen (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns norra, plats 195

Telefon: 08-7864832

E-post:

jorgen.hellman@riksdagen.se jorgen.hellman[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

Sjöstedt, Oscar (SD)

Sverigedemokraterna

Södermanlands län, plats 323

Telefon: 08-7866449

E-post: oscar.sjostedt@riksdagen.se oscar.sjostedt[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Andersson, Jörgen (M)

Moderaterna

Kalmar län, plats 121

Telefon: 08-7866419

E-post:

jorgen.andersson@riksdagen.sejorgen.andersson[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Karlsson, Agneta (S)

Socialdemokraterna

Stockholms län, plats 115

Telefon:

E-post:

agneta.karlsson@riksdagen.seagneta.karlsson[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

Källström, Emil (C)

Centerpartiet

Västernorrlands län, plats 274

Telefon: 08-7865983

E-post:

emil.kallstrom@riksdagen.seemil.kallstrom[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

Alm Ericson, Janine (MP)

Miljöpartiet

Västra Götalands läns norra, plats 302

Telefon:

E-post:

janine.alm.ericson@riksdagen.sejanine.alm.ericson[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Ericson, Jan (M)

Moderaterna

Västra Götalands läns södra, plats 304

Telefon: 08-7866693

E-post: jan.ericson@riksdagen.sejan.ericson[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @

Unander, Hans (S)

Socialdemokraterna

Dalarnas län, plats 74

Telefon: 08-7865018

E-post: hans.unander@riksdagen.sehans.unander[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Dioukarev, Dennis (SD)

Sverigedemokraterna

Jönköpings län, plats 328

Telefon:

E-post:

dennis.dioukarev@riksdagen.sedennis.dioukarev[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Ullenhag, Erik (FP)

Folkpartiet

Stockholms kommun, plats 143

Telefon: 08-7865457

E-post: erik.ullenhag@riksdagen.seerik.ullenhag[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Andersson, Ulla (V)

Vänsterpartiet

Gävleborgs län, plats 48

Telefon: 08-7864659

E-post:

ulla.andersson@riksdagen.seulla.andersson[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

Forssmed, Jakob (KD)

Kristdemokraterna

Stockholms län, plats 212

Telefon:

E-post:

jakob.forssmed@riksdagen.sejakob.forssmed[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

[Granlund, Marie \(S\)](#)

Socialdemokraterna

Malmö kommun, plats 35

Telefon: 08-7864751

E-post: marie.granlund@riksdagen.se

Försvarsutskottet (FöU)

Försvarsutskottet ska bereda ärenden om

1. totalförsvaret,
2. samhällets räddningstjänst,
3. åtgärder för att minska samhällets sårbarhet,
4. kärnteknisk säkerhet och strålningsskydd samt
5. sjö- och kustövervakning,

allt i den mån ärendena inte tillhör ett annat utskotts beredning.

Ärenden om anslag till utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap bereds av försvarsutskottet. *Lag (2008:757).*

Ordförande

[Widman, Allan \(FP\)](#)

Folkpartiet

Malmö kommun, plats 62

Telefon: 08-7865846

E-post: allan.widman@riksdagen.se

Ersätt **[på]** med **@**.

Vice ordförande

[Lindestam, Åsa \(S\)](#)

Socialdemokraterna

Gävleborgs län, plats 23

Telefon: 08-7865187

E-post: asa.lindestam@riksdagen.se

Ersätt **[på]** med **@**.

Ledamot

[Wallmark, Hans \(M\)](#)

Moderaterna

Skåne läns norra och östra, plats 64

Telefon: 08-7865014

E-post:

hans.wallmark@riksdagen.sehans.wallmark[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Jeppsson, Peter (S)

Socialdemokraterna

Blekinge län, plats 11

Telefon: 08-7864470

E-post:

peter.jeppsson@riksdagen.sepeter.jeppsson[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Forssell, Johan (M)

Moderaterna

Stockholms kommun, plats 171

Telefon: 08-7864455

E-post: johan.forssell@riksdagen.sejohan.forssell[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Völker, Alexandra (S)

Socialdemokraterna

Stockholms län, plats 319

Telefon:

E-post:

alexandra.volker@riksdagen.sealexandra.volker[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Jansson, Mikael (SD)

Sverigedemokraterna

Gävleborgs län, plats 77

Telefon: 08-7866424

E-post:

mikael.jansson@riksdagen.semikael.jansson[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Asplund, Lena (M)

Moderaterna

Västernorrlands län, plats 200

Telefon: 08-7864793

E-post: lena.asplund@riksdagen.selena.asplund[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Härstedt, Kent (S)

Socialdemokraterna

Skåne läns västra, plats 184

Telefon: 08-7865647

E-post: kent.harstedt@riksdagen.sekent.harstedt[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Bäckström, Daniel (C)

Centerpartiet

Värmlands län, plats 133

Telefon:

E-post:

daniel.backstrom@riksdagen.sedaniel.backstrom[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Olsson, Per (MP)

Miljöpartiet

Stockholms kommun, plats 314

Telefon: 08-7865341

E-post: per.olsson@riksdagen.seper.olsson[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Andersson, Jan R (M)

Moderaterna

Kalmar län, plats 91

Telefon: 08-7865006

E-post:

jan.r.andersson@riksdagen.sejan.r.andersson[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Holmqvist, Paula (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns norra, plats 267

Telefon: 08-7865217

E-post:

paula.holmqvist@riksdagen.sepaula.holmqvist[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Richtoff, Roger (SD)

Sverigedemokraterna

Skåne läns västra, plats 257

Telefon: 08-7865139

E-post: roger.richtoff@riksdagen.seroger.richtoff[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Henriksson, Stig (V)

Vänsterpartiet

Västmanlands län, plats 344

Telefon: 08-7864235

E-post:

stig.henriksson@riksdagen.sestig.henriksson[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Oscarsson, Mikael (KD)

Kristdemokraterna

Uppsala län, plats 7

Telefon: 08-7864776

E-post:

mikael.oscarsson@riksdagen.semikael.oscarsson[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Ottosson, Mattias (S)

Socialdemokraterna

Östergötlands län, plats 148

Telefon:

E-post: mattias.ottosson@riksdagen.se

Justitieutskottet (JU)

Justitieutskottet skall bereda ärenden om

1. domstolarna,
2. arrendenämnderna och hyresnämnderna,
3. åklagarväsendet,
4. polisväsendet,
5. rättsmedicinen,
6. kriminalvården samt
7. brottsbalken, rättegångsbalken och lagar som ersätter eller har nära samband med föreskrifter i dessa balkar.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet bereds av justitieutskottet. *Lag (2003:180)*.

Ordförande

Ask, Beatrice (M)

Moderaterna

Stockholms kommun, plats 24

Telefon: 08-7865577

E-post: beatrice.ask@riksdagen.sebeatrice.ask[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Hirvonen, Annika (MP)

Miljöpartiet

Stockholms län, plats 211

Telefon: 08-7864446

E-post:

annika.hirvonen@riksdagen.seannika.hirvonen[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Ledamot

Petersson, Helene i Stockaryd (S)

Socialdemokraterna

Jönköpings län, plats 216

Telefon: 08-7865274

E-post:

helene.petersson@riksdagen.sehelene.petersson[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Lundgren, Elin (S)

Socialdemokraterna

Gävleborgs län, plats 106

Telefon: 08-7865762

E-post: elin.lundgren@riksdagen.seelin.lundgren[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Hammarbergh, Krister (M)

Moderaterna

Norrbottnens län, plats 240

Telefon: 08-7866204

E-post:

krister.hammarbergh@riksdagen.sekrister.hammarbergh[på]riksdag

en.se. Ersätt [på] med @.

Hamednaca, Arhe (S)

Socialdemokraterna

Stockholms kommun, plats 173

Telefon: 08-7866332

E-post:

arhe.hamednaca@riksdagen.searhe.hamednaca[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Ekeroth, Kent (SD)

Sverigedemokraterna

Skåne läns norra och östra, plats 67

Telefon: 08-7866347

E-post: kent.ekeroth@riksdagen.sekent.ekeroth[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Avsan, Anti (M)

Moderaterna

Stockholms län, plats 85

Telefon: 08-7864353

E-post: anti.avsan@riksdagen.seanti.avsan[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

Eberstein, Susanne (S)

Socialdemokraterna

Västernorrlands län, plats 166

Telefon: 08-7864303

E-post:

susanne.eberstein@riksdagen.sesusanne.eberstein[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Hedin, Johan (C)

Centerpartiet

Stockholms kommun, plats 244

Telefon:

E-post: johan.hedin@riksdagen.sejohan.hedin[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Hansson, Anders (M)

Moderaterna

Skåne läns södra, plats 154

Telefon: 08-7865501

E-post:

anders.hansson@riksdagen.seanders.hansson[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

Löberg, Petter (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns södra, plats 340

Telefon:

E-post: petter.loberg@riksdagen.sepetter.loberg[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Marttinen, Adam (SD)

Sverigedemokraterna

Stockholms kommun, plats 245

Telefon:

E-post:

adam.marttinen@riksdagen.seadam.marttinen[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Pehrson, Johan (FP)

Folkpartiet

Örebro län, plats 196

Telefon: 08-7864634

E-post:

johan.pehrson@riksdagen.sejohan.pehrson[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

Snecker, Linda (V)

Vänsterpartiet

Östergötlands län, plats 149

Telefon:

E-post: linda.snecker@riksdagen.selinda.snecker[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Carlson, Andreas (KD)

Kristdemokraterna

Jönköpings län, plats 291

Telefon: 08-7866754

E-post:
andreas.carlson@riksdagen.se andreas.carlson[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Redar, Lawen (S)

Socialdemokraterna
Stockholms kommun, plats 280

Telefon:

E-post: lawen.redar@riksdagen.se

Konstitutionsutskottet (KU)

Konstitutionsutskottet ska bereda ärenden om

1. lagstiftning i konstitutionella och allmänt förvaltningsrättsliga ämnen,
2. lagstiftning om radio, television och film,
3. yttrandefrihet, opinionsbildning och religionsfrihet,
4. press- och partistöd,
5. Riksrevisionen, såvitt avser val av riksrevisor, skiljande av riksrevisor från uppdraget och åtal mot riksrevisor,
6. riksdagen och riksdagens myndigheter i övrigt utom Riksbanken,
7. länsförvaltningen och rikets administrativa indelning,
8. den kommunala självstyrelsen samt
9. medgivande från riksdagen att väcka talan mot en riksdagsledamot eller att ingripa i en ledamots personliga frihet.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse bereds av konstitutionsutskottet *Lag (2010:1417)*.

Ordförande

Norlén, Andreas (M)

Moderaterna
Östergötlands län, plats 30

Telefon: 08-7864800

E-post:

andreas.norlen@riksdagen.se andreas.norlen[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Vice ordförande

von Sydow, Björn (S)

Socialdemokraterna
Stockholms län, plats 5

Telefon: 08-7864210

E-post:
bjorn.von.sydow@riksdagen.sebjorn.von.sydow[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Ledamot

[Ekström, Hans \(S\)](#)
Socialdemokraterna
Södermanlands län, plats 215
Telefon: 08-7865863
E-post: hans.ekstrom@riksdagen.sehans.ekstrom[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

[Engblom, Annicka \(M\)](#)
Moderaterna
Blekinge län, plats 10
Telefon: 08-7864641
E-post:
annicka.engblom@riksdagen.seannicka.engblom[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

[Lindholm, Veronica \(S\)](#)
Socialdemokraterna
Västerbottens län, plats 205
Telefon: 08-7865912
E-post:
veronica.lindholm@riksdagen.severonica.lindholm[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

[Åkerlund, Jonas \(SD\)](#)
Sverigedemokraterna
Västmanlands län, plats 273
Telefon: 08-7866264
E-post:
jonas.akerlund@riksdagen.sejonas.akerlund[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

[Abrahamsson, Maria \(M\)](#)
Moderaterna
Stockholms kommun, plats 206
Telefon: 08-7866418
E-post:
maria.abrahamsson@riksdagen.semaria.abrahamsson[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.
[Gunnarsson, Jonas \(S\)](#)
Socialdemokraterna
Värmlands län, plats 132
Telefon: 08-7865743
E-post:
jonas.gunnarsson@riksdagen.sejonas.gunnarsson[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

[Johnsson, Per-Ingvar \(C\)](#)
Centerpartiet
Skåne läns norra och östra, plats 65
Telefon: 08-7866037
E-post: per-ingvar.johnsson@riksdagen.seper-ingvar.johnsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med
@.

[Börjesson, Agneta \(MP\)](#)
Miljöpartiet
Hallands län, plats 224
Telefon: 08-7864262
E-post:
agneta.borjesson@riksdagen.seagneta.borjesson[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

[Reslow, Patrick \(M\)](#)
Moderaterna
Malmö kommun, plats 92
Telefon: 08-7866434

E-post: patrick.reslow@riksdagen.sepatrick.reslow[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Öz, Emanuel (S)

Socialdemokraterna
Stockholms kommun, plats 281

Telefon:

E-post: emanuel.oz@riksdagen.seemanuel.oz[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Wiklander, Tony (SD)

Sverigedemokraterna
Västra Götalands läns västra, plats 129

Telefon: 08-7866382

E-post:

tony.wiklander@riksdagen.setony.wiklander[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

Sundin, Mathias (FP)

Folkpartiet
Östergötlands län, plats 89

Telefon:

E-post:

mathias.sundin@riksdagen.semathias.sundin[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

Sydow Mölleby, Mia (V)

Vänsterpartiet
Örebro län, plats 235

Telefon: 08-7866011

E-post:

mia.sydow.molleby@riksdagen.semia.sydow.molleby[på]riksdagen.s

e. Ersätt [på] med @.

Skånberg, Tuve (KD)

Kristdemokraterna

Skåne läns norra och östra, plats 15

Telefon: 08-7866758

E-post: tuve.skanberg@riksdagen.setuve.skanberg[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Töyrä, Emilia (S)

Socialdemokraterna
Norrbottens län, plats 348

Telefon:

E-post: emilia.toyra@riksdagen.se

Kulturutskottet (KRU)

Kulturutskottet skall bereda ärenden om

1. allmänna kultur- och bildningsändamål,
2. folkbildning,
3. ungdomsverksamhet,
4. internationellt kulturellt samarbete,
5. idrotts- och friluftsverksamhet,
6. trossamfundet i den mån de inte tillhör konstitutionsutskottets beredning samt
7. radio och television i den mån de inte tillhör konstitutionsutskottets beredning.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid bereds av kulturutskottet. *Lag (2003:180).*

Ordförande

Bill, Per (M)

Moderaterna

Uppsala län, plats 6

Telefon: 08-7864541

E-post: per.bill@riksdagen.se per.bill[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Carlsson, Gunilla (S)

Socialdemokraterna

Göteborgs kommun, plats 191

Telefon: 08-7865320

E-post:

gunilla.c.carlsson@riksdagen.se gunilla.c.carlsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Johnsson, Peter (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns norra, plats 160

Telefon: 08-7865094

E-post:

peter.johnsson@riksdagen.se peter.johnsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Magnusson, Cecilia (M)

Moderaterna

Göteborgs kommun, plats 190

Telefon: 08-7864637

E-post:

cecilia.magnusson@riksdagen.se cecilia.magnusson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Gille, Agneta (S)

Socialdemokraterna

Uppsala län, plats 27

Telefon: 08-7864781

E-post: agneta.gille@riksdagen.se agneta.gille[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Emilsson, Aron (SD)

Sverigedemokraterna

Skåne läns västra, plats 331

Telefon: 08-7864413

E-post: aron.emilsson@riksdagen.se aron.emilsson[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Quicklund, Saila (M)

Moderaterna

Jämtlands län, plats 311

Telefon: 08-7866131

E-post:

saila.quicklund@riksdagen.sesaila.quicklund[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Wiechel, Björn (S)

Socialdemokraterna

Västerbottens län, plats 204

Telefon:

E-post: bjorn.wiechel@riksdagen.sebjorn.wiechel[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Lodén, Per (C)

Centerpartiet

Stockholms län, plats 114

Telefon: 08-7864566

E-post: per.lodenius@riksdagen.seper.lodenius[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Malmberg, Niclas (MP)

Miljöpartiet

Uppsala län, plats 117

Telefon:

E-post:

niclas.malmberg@riksdagen.seniclas.malmberg[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Hoffstedt, Gustaf (M)

Moderaterna

Gotlands län, plats 34

Telefon: 08-7866123

E-post:

gustaf.hoffstedt@riksdagen.segustaf.hoffstedt[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

Wallentheim, Anna (S)

Socialdemokraterna

Skåne läns norra och östra, plats 126

Telefon:

E-post:

anna.wallentheim@riksdagen.seanna.wallentheim[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Bengtsson, Angelika (SD)

Sverigedemokraterna

Stockholms kommun, plats 317

Telefon: 08-7865156

E-post:

angelika.bengtsson@riksdagen.seangelika.bengtsson[på]riksdagen.s

e. Ersätt [på] med @.

Eliasson, Bengt (FP)

Folkpartiet

Hallands län, plats 297

Telefon:

E-post:

bengt.eliasson@riksdagen.sebengt.eliasson[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

Dinamarca, Rossana (V)

Vänsterpartiet

Västra Götalands läns norra, plats 130

Telefon: 08-7864677

E-post:

rossana.dinamarca@riksdagen.serossana.dinamarca[på]riksdagen.se

. Ersätt [på] med @.

Nordell, Lars-Axel (KD)

Kristdemokraterna

Örebro län, plats 233

Telefon: 08-7864788

E-post: lars-axel.nordell@riksdagen.selars-axel.nordell[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Rojhan Gustafsson, Azadeh (S)

Socialdemokraterna
Stockholms län, plats 82

Telefon:

E-post: azadeh.rojhan@riksdagen.se

Miljö- och Jordbruksutskottet (MJU)

Miljö- och jordbruksutskottet ska bereda ärenden om

1. jordbruk, skogsbruk, trädgårdsnäring, jakt och fiske,
  2. vädertjänst,
  3. naturvård samt
  4. miljövård i övrigt som inte tillhör något annat utskotts beredning.
- Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 20 Allmän miljö- och naturvård samt 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel bereds av miljö- och jordbruksutskottet. *Lag (2009:928).*

Ordförande

Ernkrans, Matilda (S)

Socialdemokraterna

Örebro län, plats 198

Telefon: 08-7865042

E-post:

matilda.ernkrans@riksdagen.sematilda.ernkrans[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Ek, Lena (C)

Centerpartiet

Östergötlands län, plats 32

Telefon: 08-7866360

E-post: lena.ek@riksdagen.selena.ek[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

Ledamot

Berg, Ulf (M)

Moderaterna

Dalarnas län, plats 45

Telefon: 08-7865485

E-post: ulf.berg@riksdagen.seulf.berg[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

From, Isak (S)

Socialdemokraterna

Västerbottens län, plats 138

Telefon: 08-7865682

E-post: isak.from@riksdagen.seisak.from[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hultberg, Johan (M)

Moderaterna

Kronobergs län, plats 254

Telefon: 08-7866108

E-post:

johan.hultberg@riksdagen.sejohan.hultberg[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Strömkvist, Maria (S)

Socialdemokraterna

Dalarnas län, plats 135

Telefon: 08-7864730

E-post:

maria.stromkvist@riksdagen.semaria.stromkvist[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Kinnunen, Martin (SD)

Sverigedemokraterna

Göteborgs kommun, plats 334

Telefon: 08-7866239

E-post:

martin.kinnunen@riksdagen.semartin.kinnunen[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Coenraads, Åsa (M)

Moderaterna

Västmanlands län, plats 309

Telefon: 08-7866127

E-post: asa.coenraads@riksdagen.seasa.coenraads[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Larsson, Jan-Olof (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns västra, plats 16

Telefon: 08-7865041

E-post: jan-olof.larsson@riksdagen.sejan-olof.larsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bergström, Stina (MP)

Miljöpartiet

Värmlands län, plats 72

Telefon: 08-7864688

E-post:

stina.bergstrom@riksdagen.sestina.bergstrom[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Nordgren, Gunilla (M)

Moderaterna

Skåne läns södra, plats 187

Telefon: 08-7865926

E-post:

gunilla.nordgren@riksdagen.segunilla.nordgren[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Haider, Monica (S)

Socialdemokraterna

Kronobergs län, plats 255

Telefon: 08-7866757

E-post:

monica.haider@riksdagen.semonica.haider[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

Forsberg, Anders (SD)

Sverigedemokraterna

Malmö kommun, plats 93

Telefon: 08-7865240

E-post:

anders.e.forsberg@riksdagen.seanders.e.forsberg[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Malm, Fredrik (FP)

Folkpartiet

Stockholms kommun, plats 141

Telefon: 08-7864615

E-post: fredrik.malm@riksdagen.sefredrik.malm[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Holm, Jens (V)

Vänsterpartiet

Stockholms kommun, plats 207

Telefon: 08-7865733

E-post: jens.holm@riksdagen.sejens.holm[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

Oscarsson, Magnus (KD)

Kristdemokraterna

Östergötlands län, plats 119

Telefon:

E-post:

magnus.oscarsson@riksdagen.semagnus.oscarsson[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Pettersson, Marianne (S)

Socialdemokraterna

Skåne läns södra, plats 124

Telefon:

E-post: marianne.pettersson@riksdagen.se

Näringsutskottet (NU)

Näringsutskottet ska bereda ärenden om

1. allmänna riktlinjer för näringspolitiken och därmed sammanhängande forskningsfrågor,
  2. industri och hantverk,
  3. handel,
  4. immaterialrätt,
  5. energipolitik,
  6. regional tillväxtpolitik,
  7. statlig företagsamhet samt
  8. pris- och konkurrensförhållanden i näringslivet.
- Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 19 Regional tillväxt, 21 Energi och 24 Näringsliv bereds av näringsutskottet. *Lag (2008:757).*

Ordförande

Nilsson, Jennie (S)

Socialdemokraterna
Hallands län, plats 188
Telefon: 08-7864508
E-post: jennie.nilsson@riksdagen.sejennie.nilsson[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Elmsäter-Svärd, Catharina (M)

Moderaterna
Stockholms län, plats 83
Telefon: 08-7865711
E-post: catharina.elmsater-svard@riksdagen.secatharina.elmsater-svard[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Westlund, Åsa (S)

Socialdemokraterna
Stockholms län, plats 283
Telefon: 08-7865874
E-post: asa.westlund@riksdagen.seasa.westlund[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Rothenberg, Hans (M)

Moderaterna
Göteborgs kommun, plats 226
Telefon: 08-7864749
E-post: hans.rothenberg@riksdagen.sehans.rothenberg[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Nilsson, Ingemar (S)

Socialdemokraterna
Västernorrlands län, plats 203
Telefon: 08-7865906
E-post: ingemar.nilsson@riksdagen.seingemar.nilsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Fransson, Josef (SD)

Sverigedemokraterna
Uppsala län, plats 86
Telefon: 08-7866362
E-post: josef.fransson@riksdagen.sejosef.fransson[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Tenfjord-Toftby, Cecilie (M)

Moderaterna
Västra Götalands läns södra, plats 305
Telefon: 08-7866358

E-post: cecilie.tenfjord-toftby@riksdagen.se cecilie.tenfjord-toftby[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Engelhardt, Christer (S)

Socialdemokraterna

Gotlands län, plats 33

Telefon: 08-7865160

E-post:

christer.engelhardt@riksdagen.se christer.engelhardt[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Lindahl, Helena (C)

Centerpartiet

Västerbottens län, plats 139

Telefon: 08-7865984

E-post: helena.lindahl@riksdagen.se helena.lindahl[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Nordin, Lise (MP)

Miljöpartiet

Göteborgs kommun, plats 264

Telefon: 08-7865808

E-post: lise.nordin@riksdagen.se lise.nordin[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Hammar Johnsson, Ann-Charlotte (M)

Moderaterna

Skåne läns västra, plats 185

Telefon: 08-7865215

E-post: ann-charlotte.hammar.johnsson@riksdagen.se ann-charlotte.hammar.johnsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Wallén, Anna (S)

Socialdemokraterna

Västmanlands län, plats 342

Telefon: 08-7866560

E-post: anna.wallén@riksdagen.se anna.wallén[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Bäckström Johansson, Mattias (SD)

Sverigedemokraterna

Västernorrlands län, plats 275

Telefon:

E-post:

mattias.backstrom.johansson@riksdagen.se mattias.backstrom.johansson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

strong>.

Nylander, Christer (FP)

Folkpartiet

Skåne läns norra och östra, plats 38

Telefon: 08-7864654

E-post:

christer.nylander@riksdagen.se christer.nylander[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Lahti, Birger (V)

Vänsterpartiet

Norrbottens län, plats 313

Telefon:

E-post: birger.lahti@riksdagen.se birger.lahti[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Gunther, Penilla (KD)

Kristdemokraterna

Västra Götalands läns norra, plats 230

Telefon: 08-7865736

E-post:

penilla.gunther@riksdagen.se penilla.gunther[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

[Jonsson, Mattias \(S\)](#)

Socialdemokraterna
Göteborgs kommun, plats 263

Telefon: 08-7866499

E-post: mattias.jonsson@riksdagen.se

Skatteutskottet (SkU)

Skatteutskottet skall bereda ärenden om

1. taxering och skattebetalning,
2. folkbokföring samt
3. exekutionsväsendet.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution bereds av skatteutskottet. *Lag (2003:180).*

Ordförande

[Åsling, Per \(C\)](#)

Centerpartiet
Jämtlands län, plats 310

Telefon: 08-7864753

E-post: per.asling@riksdagen.seper.asling[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Vice ordförande

[Jakobsson, Leif \(S\)](#)

Socialdemokraterna
Malmö kommun, plats 36

Telefon: 08-7864836

E-post: leif.jakobsson@riksdagen.seleif.jakobsson[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Ledamot

[Polfjärd, Jessica \(M\)](#)

Moderaterna
Västmanlands län, plats 272

Telefon: 08-7864721

E-post:

jessica.polfjard@riksdagen.sejessica.polfjard[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Karlsson, Sara (S)

Socialdemokraterna

Södermanlands län, plats 251

Telefon: 08-7865735

E-post: sara.karlsson@riksdagen.sesara.karlsson[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Lavesson, Olof (M)

Moderaterna

Malmö kommun, plats 63

Telefon: 08-7864696

E-post: olof.lavesson@riksdagen.seolof.lavesson[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Persson, Peter (S)

Socialdemokraterna

Jönköpings län, plats 289

Telefon: 08-7865807

E-post: peter.persson@riksdagen.sepeter.persson[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Hagwall, Anna (SD)

Sverigedemokraterna

Västerbottens län, plats 169

Telefon: 08-7865313

E-post: anna.hagwall@riksdagen.seanna.hagwall[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Plass, Maria (M)

Moderaterna

Västra Götalands läns västra, plats 99

Telefon: 08-7864758

E-post: maria.plass@riksdagen.semaria.plass[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Bergstedt, Hannah (S)

Socialdemokraterna

Norrbottnens län, plats 277

Telefon: 08-7865769

E-post:

hannah.bergstedt@riksdagen.sehannah.bergstedt[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Ling, Rasmus (MP)

Miljöpartiet

Malmö kommun, plats 152

Telefon:

E-post: rasmus.ling@riksdagen.serasmus.ling[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Bouveng, Helena (M)

Moderaterna

Jönköpings län, plats 252

Telefon: 08-7866724

E-post:

helena.bouveng@riksdagen.sehelena.bouveng[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Dibrani, Adnan (S)

Socialdemokraterna

Hallands län, plats 296

Telefon: 08-7865907

E-post: adnan.dibrani@riksdagen.seadnan.dibrani[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Lång, David (SD)

Sverigedemokraterna

Örebro län, plats 271

Telefon: 08-7866290

E-post: david.lang@riksdagen.sedavid.lang[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

Persson, Mats (FP)

Folkpartiet

Skåne läns södra, plats 259

Telefon:

E-post: mats.persson@riksdagen.semats.persson[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Sestrajcic, Daniel (V)

Vänsterpartiet

Malmö kommun, plats 123

Telefon: 08-7865170

E-post:

daniel.sestrajcic@riksdagen.sedaniel.sestrajcic[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Modig, Aron (KD)

Kristdemokraterna

Göteborgs kommun, plats 336

Telefon:

E-post: aron.modig@riksdagen.searon.modig[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Lundqvist, Patrik (S)

Socialdemokraterna

Gävleborgs län, plats 136

Telefon:

E-post: patrik.lundqvist@riksdagen.se

Socialförsäkringsutskottet (SfU)

Socialförsäkringsutskottet skall bereda ärenden om

1. allmän försäkring,
2. allmän pension,
3. arbetsskadeförsäkring,
4. ekonomiskt stöd åt barnfamiljer,
5. svenskt medborgarskap samt
6. migration.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 8 Migration, 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom och 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn bereds av socialförsäkringsutskottet. *Lag (2006:885).*

Ordförande

Lundh Sammeli, Fredrik (S)

Socialdemokraterna
Norrbottens län, plats 276
Telefon: 08-7864808

E-post:

fredrik.lundh.sammeli@riksdagen.se fredrik.lundh.sammeli[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Svantesson, Elisabeth (M)

Moderaterna
Örebro län, plats 232

Telefon:

E-post:

elisabeth.svantesson@riksdagen.se elisabeth.svantesson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Ledamot

Ohlsson, Carina (S)

Socialdemokraterna
Västra Götalands läns östra, plats 41
Telefon: 08-7864296

E-post:

carina.ohlsson@riksdagen.se carina.ohlsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Cederbratt, Mikael (M)

Moderaterna
Västra Götalands läns norra, plats 194
Telefon: 08-7864502

E-post:

mikael.cederbratt@riksdagen.se mikael.cederbratt[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Andersson, Phia (S)

Socialdemokraterna
Västra Götalands läns södra, plats 269
Telefon: 08-7865324

E-post:

phia.andersson@riksdagen.se phia.andersson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Wiechel, Markus (SD)

Sverigedemokraterna
Västra Götalands läns norra, plats 266
Telefon: 08-7866363

E-post:

markus.wiechel@riksdagen.se markus.wiechel[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Staxäng, Lars-Arne (M)

Moderaterna
Västra Götalands läns västra, plats 128

Telefon: 08-7865261
E-post: lars-arne.staxang@riksdagen.selars-arne.staxang[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

[Kerimo, Yilmaz \(S\)](#)
Socialdemokraterna
Stockholms län, plats 52
Telefon: 08-7865478
E-post: yilmaz.kerimo@riksdagen.seyilmaz.kerimo[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

[Zander, Solveig \(C\)](#)
Centerpartiet
Uppsala län, plats 29
Telefon: 08-7864531
E-post: solveig.zander@riksdagen.sesolveig.zander[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

[Ferm, Maria \(MP\)](#)
Miljöpartiet
Stockholms kommun, plats 242
Telefon: 08-7864555
E-post: maria.ferm@riksdagen.semaria.ferm[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

[Finstorp, Lotta \(M\)](#)
Moderaterna
Södermanlands län, plats 250
Telefon: 08-7866292
E-post: lotta.finstorp@riksdagen.selotta.finstorp[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

[Nilsson, Kerstin \(S\)](#)
Socialdemokraterna
Skåne läns södra, plats 186
Telefon: 08-7865832
E-post: kerstin.nilsson@riksdagen.sekerstin.nilsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

[Bylund, Linus \(SD\)](#)
Sverigedemokraterna
Skåne läns norra och östra, plats 96
Telefon: 08-7866228
E-post: linus.bylund@riksdagen.selinus.bylund[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

[Carlsson Löfdahl, Emma \(FP\)](#)
Folkpartiet
Jönköpings län, plats 288
Telefon: 08-7864583
E-post: emma.carlsson.lofdahl@riksdagen.seemma.carlsson.lofdahl[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

[Johansson, Wiwi-Anne \(V\)](#)
Vänsterpartiet
Västra Götalands läns västra, plats 98
Telefon: 08-7865712
E-post: wiwi-anne.johansson@riksdagen.sewiwi-anne.johansson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

[Utbult, Roland \(KD\)](#)
Kristdemokraterna
Västra Götalands läns västra, plats 158
Telefon: 08-7865791

E-post: roland.utbult@riksdagen.seroland.utbult[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

[Carvalho, Teresa \(S\)](#)

Socialdemokraterna

Östergötlands län, plats 180

Telefon: 08-7864223

E-post: teresa.carvalho@riksdagen.se

Socialutskottet (SoU)

Socialutskottet ska bereda ärenden om

1. omsorger om barn och ungdom i den mån ärendena inte tillhör ett annat utskotts beredning,
2. omsorg om äldre och handikappade,
3. åtgärder mot missbruk och andra socialtjänstfrågor,
4. alkoholpolitiska åtgärder,
5. hälso- och sjukvård samt
6. sociala ärenden i övrigt.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg bereds av socialutskottet. *Lag (2010:867)*.

Ordförande

[Henriksson, Emma \(KD\)](#)

Kristdemokraterna

Stockholms län, plats 144

Telefon: 08-7865535

E-post:

emma.henriksson@riksdagen.seemma.henriksson[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

[Palm, Veronica \(S\)](#)

Socialdemokraterna

Stockholms kommun, plats 51

Telefon: 08-7865241

E-post: veronica.palm@riksdagen.severonica.palm[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Ledamot

[Widegren, Cecilia \(M\)](#)

Moderaterna

Västra Götalands läns östra, plats 42

Telefon: 08-7865497

E-post:

cecilia.widegren@riksdagen.sececilia.widegren[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

[Axelsson, Lennart \(S\)](#)

Socialdemokraterna

Örebro län, plats 197

Telefon: 08-7866002

E-post:

lennart.axelsson@riksdagen.selennart.axelsson[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

[Kjellin, Margareta B \(M\)](#)

Moderaterna

Gävleborgs län, plats 47

Telefon: 08-7864837

E-post:

margareta.b.kjellin@riksdagen.semargareta.b.kjellin[på]riksdagen.s

e. Ersätt [på] med @.

[Bråkenhielm, Catharina \(S\)](#)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns västra, plats 68

Telefon: 08-7864333

E-post:

catharina.brakenhielm@riksdagen.secatharina.brakenhielm[på]riks

dagen.se. Ersätt [på] med @.

[Ramhorn, Per \(SD\)](#)

Sverigedemokraterna

Kronobergs län, plats 219

Telefon:

E-post: per.ramhorn@riksdagen.seper.ramhorn[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

[Bengtsson, Finn \(M\)](#)

Moderaterna

Östergötlands län, plats 31

Telefon: 08-7865766

E-post:

finn.bengtsson@riksdagen.sefinn.bengtsson[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

[Dahlqvist, Mikael \(S\)](#)

Socialdemokraterna

Värmlands län, plats 162

Telefon:

E-post:

mikael.dahlqvist@riksdagen.semikael.dahlqvist[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

[W Jonsson, Anders \(C\)](#)

Centerpartiet

Gävleborgs län, plats 76

Telefon: 08-7866025

E-post:

anders.w.jonsson@riksdagen.seanders.w.jonsson[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

[Lindholm, Jan \(MP\)](#)

Miljöpartiet

Dalarnas län, plats 21

Telefon: 08-7864443

E-post: jan.lindholm@riksdagen.sejan.lindholm[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

[Adan, Amir \(M\)](#)

Moderaterna
Stockholms kommun, plats 209
Telefon: 08-7865868
E-post: amir.adan@riksdagen.se amir.adan[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

[Hoff, Hans \(S\)](#)
Socialdemokraterna
Hallands län, plats 157
Telefon: 08-7864944
E-post: hans.hoff@riksdagen.se

[Nilsson, Kristina \(S\)](#)
Socialdemokraterna
Västernorrlands län, plats 238
Telefon: 08-7865658
E-post:
kristina.nilsson@riksdagen.se kristina.nilsson[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

[Wigh, Hanna \(SD\)](#)
Sverigedemokraterna
Norrbottens län, plats 349
Telefon: 08-7866544
E-post:

[Westerholm, Barbro \(FP\)](#)
Folkpartiet
Stockholms län, plats 25
Telefon: 08-7864581
E-post:
barbro.westerholm@riksdagen.se barbro.westerholm[på]riksdagen.se
. Ersätt [på] med @.

[Rågsjö, Karin \(V\)](#)
Vänsterpartiet
Stockholms kommun, plats 279
Telefon:
E-post: karin.ragsjo@riksdagen.se karin.ragsjo[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Trafikutskottet (TU)

Trafikutskottet skall bereda ärenden om

1. vägar och vägtrafik,
2. järnvägar och järnvägstrafik,
3. hamnar och sjöfart,
4. flygplatser och luftfart,
5. post,
6. elektroniska kommunikationer samt
7. IT-politik.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 22 Kommunikationer bereds av trafikutskottet. *Lag (2006:885).*

Ordförande

Svensson Smith, Karin (MP)

Miljöpartiet

Skåne läns södra, plats 153

Telefon: 08-7864567

E-post:

karin.svensson.smith@riksdagen.se karin.svensson.smith[på]riksdag
en.se. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Hjälmered, Lars (M)

Moderaterna

Göteborgs kommun, plats 227

Telefon: 08-7866414

E-post:

lars.hjalmered@riksdagen.se lars.hjalmered[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Ledamot

Nilsson, Pia (S)

Socialdemokraterna

Västmanlands län, plats 236

Telefon: 08-7865276

E-post: pia.nilsson@riksdagen.se pia.nilsson[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Svensson, Suzanne (S)

Socialdemokraterna

Blekinge län, plats 12

Telefon: 08-7865905

E-post:

suzanne.svensson@riksdagen.se suzanne.svensson[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Rosencrantz, Jessica (M)

Moderaterna

Stockholms kommun, plats 243

Telefon: 08-7866340

E-post:

jessica.rosencrantz@riksdagen.se jessica.rosencrantz[på]riksdagen.s
e. Ersätt [på] med @.

Larsson, Lars Mejern (S)

Socialdemokraterna

Värmlands län, plats 20

Telefon: 08-7864765

E-post:

lars.mejern.larsson@riksdagen.se lars.mejern.larsson[på]riksdagen.s
e. Ersätt [på] med @.

Jönsson, Patrik (SD)

Sverigedemokraterna
Skåne läns södra, plats 223

Telefon:

E-post: patrik.jonsson@riksdagen.sepatrik.jonsson[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

[Bergheden, Sten \(M\)](#)

Moderaterna

Västra Götalands läns östra, plats 71

Telefon: 08-7864608

E-post:

sten.bergheden@riksdagen.sesten.bergheden[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

[Pettersson, Leif \(S\)](#)

Socialdemokraterna

Norrbottnens län, plats 241

Telefon: 08-7866106

E-post: leif.pettersson@riksdagen.seleif.pettersson[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

[Åkesson, Anders \(C\)](#)

Centerpartiet

Kalmar län, plats 90

Telefon: 08-7865009

E-post:

anders.akesson@riksdagen.seanders.akesson[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

[Riedl, Edward \(M\)](#)

Moderaterna

Västerbottnens län, plats 168

Telefon: 08-7865708

E-post: edward.riedl@riksdagen.seedward.riedl[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

[Nylund Watz, Ingela \(S\)](#)

Socialdemokraterna
Stockholms län, plats 145

Telefon: 08-7865645

E-post:

ingela.nylund.watz@riksdagen.seingela.nylund.watz[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

[Klarberg, Per \(SD\)](#)

Sverigedemokraterna

Västra Götalands läns västra, plats 159

Telefon:

E-post: per.klarberg@riksdagen.seper.klarberg[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

[Tysklind, Lars \(FP\)](#)

Folkpartiet

Västra Götalands läns västra, plats 40

Telefon: 08-7864570

E-post: lars.tysklind@riksdagen.selars.tysklind[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

[Wallrup, Emma \(V\)](#)

Vänsterpartiet

Uppsala län, plats 116

Telefon: 08-7866038

E-post:

emma.wallrup@riksdagen.seemma.wallrup[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

[Halef, Robert \(KD\)](#)

Kristdemokraterna

Stockholms län, plats 174

Telefon: 08-7865830

E-post: robert.halef@riksdagen.serobert.halef[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

[Andersson, Johan \(S\)](#)

Socialdemokraterna

Östergötlands län, plats 59

Telefon: 08-7865315

E-post: johan.andersson@riksdagen.se

Utbildningsutskottet (UbU)

Utbildningsutskottet ska bereda ärenden om

1. skolväsendet, vissa särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet,
2. högre utbildning och forskning samt
3. studiestöd.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 15 Studiestöd och 16

Utbildning och universitetsforskning bereds av utbildningsutskottet.

Lag (2010:867).

Ordförande

[Hallengren, Lena \(S\)](#)

Socialdemokraterna

Kalmar län, plats 120

Telefon: 08-7864783

E-post:

lana.hallengren@riksdagen.selana.hallengren[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Vice ordförande

[Strandberg, Torkild \(FP\)](#)

Folkpartiet

Skåne läns västra, plats 220

Telefon:

E-post:

torkild.strandberg@riksdagen.setorkild.strandberg[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Ledamot

Tobé, Tomas (M)

Moderaterna

Gävleborgs län, plats 49

Telefon: 08-7865961

E-post: tomas.tobe@riksdagen.setomas.tobe[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Strand, Thomas (S)

Socialdemokraterna

Jönköpings län, plats 217

Telefon: 08-7866736

E-post:

thomas.strand@riksdagen.sethomas.strand[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Malmberg, Betty (M)

Moderaterna

Östergötlands län, plats 9

Telefon: 08-7865525

E-post:

betty.malmberg@riksdagen.sebetty.malmberg[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Helmersson Olsson, Caroline (S)

Socialdemokraterna

Södermanlands län, plats 214

Telefon: 08-7864770

E-post:

caroline.helmersson.olsson@riksdagen.secaroline.helmersson.olsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Jakobsson, Stefan (SD)

Sverigedemokraterna

Västmanlands län, plats 345

Telefon:

E-post:

stefan.jakobsson@riksdagen.sestefan.jakobsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Waltersson Grönvall, Camilla (M)

Moderaterna

Västra Götalands läns norra, plats 231

Telefon: 08-7866477

E-post:

camilla.waltersson.gronvall@riksdagen.secamilla.waltersson.gronvall[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Bergman, Håkan (S)

Socialdemokraterna

Örebro län, plats 234

Telefon: 08-7865862

E-post:

hakan.bergman@riksdagen.sehakan.bergman[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Carlsson, Ulrika i Skövde (C)

Centerpartiet

Västra Götalands läns östra, plats 70

Telefon: 08-7864864

E-post:

ulrika.carlsson@riksdagen.seulrika.carlsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Amin, Jabar (MP)

Miljöpartiet

Västerbottens län, plats 108

Telefon: 08-7866430

E-post: jabar.amin@riksdagen.sejabar.amin[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Svensson, Michael (M)

Moderaterna

Hallands län, plats 189

Telefon: 08-7865861

E-post:

michael.svensson@riksdagen.semichael.svensson[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Svantorp, Gunilla (S)

Socialdemokraterna

Värmlands län, plats 102

Telefon: 08-7865755

E-post:

gunilla.svantorp@riksdagen.segunilla.svantorp[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Herrstedt, Carina (SD)

Sverigedemokraterna

Stockholms län, plats 175

Telefon: 08-7866353

E-post:

carina.herrstedt@riksdagen.secarina.herrstedt[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

Riazat, Daniel (V)

Vänsterpartiet

Dalarnas län, plats 165

Telefon: 08-7864420

E-post: daniel.riazat@riksdagen.sedaniel.riazat[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Eclund, Annika (KD)

Kristdemokraterna

Västra Götalands läns östra, plats 100

Telefon: 08-7865939

E-post: annika.eclund@riksdagen.seannika.eclund[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Güclü Hedin, Roza (S)

Socialdemokraterna

Dalarnas län, plats 104

Telefon: 08-7865864

E-post: roza.guclu.hedin@riksdagen.se

Utrikesutskottet (UU)

Utrikesutskottet skall bereda ärenden om

1. rikets förhållande till och överenskommelser med andra stater och mellanfolkliga organisationer,
  2. bistånd till andra länders utveckling samt
  3. utrikeshandel i övrigt och internationellt ekonomiskt samarbete, allt i den mån ärendena inte tillhör något annat utskotts beredning.
- Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 5 Internationell samverkan och 7 Internationellt bistånd bereds av utrikesutskottet. *Lag (2003:180).*

Ordförande

Forslund, Kenneth G (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns västra, plats 69

Telefon: 08-7864357

E-post:

kenneth.g.forslund@riksdagen.sekenneth.g.forslund[på]riksdagen.se
. Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Enström, Karin (M)

Moderaterna

Stockholms län, plats 26

Telefon:

E-post: karin.enstrom@riksdagen.sekarin.enstrom[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Ledamot

Sörenson, Anna-Lena (S)

Socialdemokraterna

Östergötlands län, plats 58

Telefon: 08-7865707

E-post: anna-lena.sorenson@riksdagen.seanna-lena.sorenson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Engström, Hillevi (M)

Moderaterna

Stockholms län, plats 55

Telefon:

E-post:

hillevi.engstrom@riksdagen.sehillevi.engstrom[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Thorell, Olle (S)

Socialdemokraterna

Västmanlands län, plats 237

Telefon: 08-7864393

E-post: olle.thorell@riksdagen.seolle.thorell[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med @.

Kronlid, Julia (SD)

Sverigedemokraterna

Stockholms län, plats 176

Telefon: 08-7866505

E-post: julia.kronlid@riksdagen.sejulia.kronlid[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Arkelsten, Sofia (M)

Moderaterna

Stockholms kommun, plats 140

Telefon: 08-7865813

E-post:

sofia.arkelsten@riksdagen.sesofia.arkelsten[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

[Köhler, Katarina \(S\)](#)

Socialdemokraterna

Västerbottens län, plats 79

Telefon: 08-7865642

E-post:

katarina.kohler@riksdagen.sekatarina.kohler[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

[Lundgren, Kerstin \(C\)](#)

Centerpartiet

Stockholms län, plats 53

Telefon: 08-7865775

E-post:

kerstin.lundgren@riksdagen.sekerstin.lundgren[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

[Mutt, Valter \(MP\)](#)

Miljöpartiet

Göteborgs kommun, plats 262

Telefon: 08-7865858

E-post: valter.mutt@riksdagen.sevalter.mutt[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

[Cederfelt, Margareta \(M\)](#)

Moderaterna

Stockholms kommun, plats 110

Telefon: 08-7864282

E-post:

margareta.cederfelt@riksdagen.semargareta.cederfelt[på]riksdagen.
se. Ersätt [på] med @.

[Niemi, Pyry \(S\)](#)

Socialdemokraterna

Uppsala län, plats 56

Telefon: 08-7864771

E-post: pyry.niemi@riksdagen.sepyry.niemi[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

[Söder, Björn \(SD\)](#)

Sverigedemokraterna

Stockholms län, plats 2

Telefon: 08-7866392

E-post: bjorn.soder@riksdagen.sebjorn.soder[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

[Ohlsson, Birgitta \(FP\)](#)

Folkpartiet

Stockholms kommun, plats 80

Telefon:

E-post:

birgitta.ohlsson@riksdagen.sebirgitta.ohlsson[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

[Linde, Hans \(V\)](#)

Vänsterpartiet

Göteborgs kommun, plats 228

Telefon: 08-7864682

E-post: hans.linde@riksdagen.sehans.linde[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

[Damm, Sofia \(KD\)](#)

Kristdemokraterna

Skåne läns södra, plats 258

Telefon: 08-7865051

E-post: sofia.damm@riksdagen.sesofia.damm[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

[Omanovic, Jasenko \(S\)](#)

Socialdemokraterna

Västernorrlands län, plats 201

Telefon: 08-7864276

E-post: jasenko.omanovic@riksdagen.se

EU-nämnden

EU-nämnden

9 § För samråd enligt 10 kap. 10 § regeringsformen ska riksdagen för varje valperiod inom sig tillsätta en nämnd för Europeiska unionen (EU-nämnden).

EU-nämnden ska bestå av ett udda antal ledamöter, lägst femton.

Vid nämndens sammanträden har varje partigrupp som är representerad i nämnden rätt att ersätta en ledamot i nämnden med en ledamot av det utskott vars område berörs av de frågor som nämndens överläggningar med regeringen rör. Denna rätt har dock inte en partigrupp som redan har en ledamot eller suppleant i nämnden som samtidigt är ledamot av det berörda utskottet. *Lag (2010:1411).*

Tilläggsbestämmelse

10.9.1

Antalet ledamöter i EU-nämnden fastställs av riksdagen på förslag av valberedningen. *Lag (2009:1332).*

Regeringens skyldighet att underrätta och rådgöra med EU-nämnden
10 § Regeringen skall underrätta EU-nämnden om frågor som skall beslutas i Europeiska unionens råd. Regeringen skall också rådgöra med nämnden om hur förhandlingarna i rådet skall föras inför besluten i rådet.

Regeringen skall överlägga med EU-nämnden i andra frågor rörande arbetet i Europeiska unionen när nämnden på grund av särskilda skäl påkallar sådan överläggning.

Regeringen skall rådgöra med nämnden inför möten i Europeiska rådet. *Lag (2009:1332).*

Ordförande

Schlyter, Carl (MP)

Miljöpartiet

Stockholms län, plats 248

Telefon:

E-post: carl.schlyter@riksdagen.se carl.schlyter[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Vice ordförande

Erlandsson, Eskil (C)

Centerpartiet

Kronobergs län, plats 182

Telefon:

E-post:

eskil.erlandsson@riksdagen.se eskil.erlandsson[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Ledamot

Granlund, Marie (S)

Socialdemokraterna

Malmö kommun, plats 35

Telefon: 08-7864751

E-post:

marie.granlund@riksdagen.se marie.granlund[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

Karlsson, Ulrika i Uppsala (M)

Moderaterna

Uppsala län, plats 28

Telefon: 08-7865325

E-post:

ulrika.karlsson@riksdagen.se ulrika.karlsson[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Vestlund, Börje (S)

Socialdemokraterna

Stockholms kommun, plats 50

Telefon: 08-7864784

E-post:

borje.vestlund@riksdagen.se borje.vestlund[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

Plass, Maria (M)

Moderaterna

Västra Götalands läns västra, plats 99

Telefon: 08-7864758

E-post: maria.plass@riksdagen.se maria.plass[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Larsson, Jan-Olof (S)

Socialdemokraterna

Västra Götalands läns västra, plats 16

Telefon: 08-7865041

E-post: jan-olof.larsson@riksdagen.se jan-

olof.larsson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med

@.

Skalin, Johnny (SD)

Sverigedemokraterna

Hallands län, plats 260

Telefon: 08-7866460

E-post: johnny.skalin@riksdagen.sejohnny.skalin[på]riksdagen.se.
Ersätt [på] med @.

Wykman, Niklas (M)

Moderaterna

Stockholms län, plats 285

Telefon: 08-7864903

E-post:

niklas.wykman@riksdagen.seniklas.wykman[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Redar, Lawen (S)

Socialdemokraterna

Stockholms kommun, plats 280

Telefon:

E-post: lawen.redar@riksdagen.selawen.redar[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Hultberg, Johan (M)

Moderaterna

Kronobergs län, plats 254

Telefon: 08-7866108

E-post:

johan.hultberg@riksdagen.sejohan.hultberg[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

Sörenson, Anna-Lena (S)

Socialdemokraterna

Östergötlands län, plats 58

Telefon: 08-7865707

E-post: anna-lena.sorenson@riksdagen.seanna-
lena.sorenson[på]riksdagen.se. Ersätt [på] med
@.

Gamov, Pavel (SD)

Sverigedemokraterna

Skåne läns södra, plats 295

Telefon: 08-7865132

E-post: pavel.gamov@riksdagen.sepavel.gamov[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Weimer, Maria (FP)

Folkpartiet

Uppsala län, plats 146

Telefon: 08-7864543

E-post: maria.weimer@riksdagen.semaria.weimer[på]riksdagen.se.

Ersätt [på] med @.

Holm, Jens (V)

Vänsterpartiet

Stockholms kommun, plats 207

Telefon: 08-7865733

E-post: jens.holm@riksdagen.sejens.holm[på]riksdagen.se. Ersätt

[på] med @.

Pethrus, Désirée (KD)

Kristdemokraterna

Stockholms kommun, plats 111

Telefon: 08-7865686

E-post:

desiree.pethrus@riksdagen.se desiree.pethrus[på]riksdagen.se. Ersätt
[på] med @.

[Carvalho, Teresa \(S\)](#)

Socialdemokraterna

Östergötlands län, plats 180

Telefon: 08-7864223

E-post: teresa.carvalho@riksdagen.se

Det aktuella läget för riksdagens utskott borde gå att finna på
riksdagens hemsida på Internet, www.riksdagen.se

Riksdagens snabbprotokoll 2017/18:2

Tisdagen den 12 september Kl. 14.00–15.00

Det justerade protokollet beräknas utkomma om tre veckor.

§ 1 Riksmötets öppnande

Anf. 1 TALMANNEN:

Eders Majestäter, Eders Kungliga Högheter, statsministern, statsråd, ärade ledamöter av Sveriges riksdag och ärade åhörare!

Hjärtligt välkomna till riksmötets öppnande och inledandet av ett nytt arbetsår, mandatperiodens sista. Det är en högtidsdag för vår demokrati, en dag som denna representerar grundläggande värden för oss alla.

Den svenska demokratin firar snart 100 år. Det kan tyckas vara en lång tid, men det är ju faktiskt inte mer än några generationer sedan som vår demokrati fick sitt genombrott. Tidigare gällde inte rösträtten för alla och när det gäller rösträtt för kvinnor var Sverige till och med sist i Norden om att införa den.

Demokratin vanns inte utan kamp då, och vi kan inte ta demokratin för given än i dag. Vi har alla ett ansvar för att bidra till en stark och levande demokrati.

De beslut ni folkvalda riksdagsledamöter fattar här i kammaren rör människors liv och samhällets funktioner. Vårt sätt att arbeta i

riksdagen och hur vi fattar dessa beslut är viktiga delar av Sveriges demokrati.

En av förutsättningarna för att demokratin ska fungera är att vi alla är överens om hur den ska fungera, att vi helt enkelt är överens om hur riksdagsarbetet ska gå till. Därför passar det bra att på denna demokratins högtidsdag uppmärksamma att riksdagsordningen fyller 400 år i år.

När riksdagen för första gången sammanträdde under ett ordentligt regelverk år 1617 var det rikskanslern Axel Oxenstierna som hade utarbetat bestämmelserna. Sedan dess har Sverige fått en riksdagsordning beslutad i lag, och den har naturligtvis ändrats flera gånger. Det är naturligt när samhället och riksdagens roll förändras.

Riksdagen har tagit fram en skrift om riksdagsordningens historia, från Oxenstiernas första förslag till dagens moderna riksdagsordning. Skriften är utdelad i salen och för åhörare går den även att beställa eller ladda ned från riksdagens hemsida.

Riksdagsordningen sätter ramarna för riksdagens arbete. Tydliga regler gör att politik och beslutsfattande kan följas i en öppen process. Det är bra för demokratin.

Det är ett beslutsfattande som föregås av att idéer och politiska förslag bryts mot varandra i diskussioner runt utskottsborden eller i debatter här framme i talarstolarna.

Alltför ofta kretsar politiken kring det som skiljer. Därför är det viktigt att också lyfta fram det som förenar. I många parlament sitter partier-nas ledamöter samlade var för sig i partigrupper, men i vår plenisal har

vi en annan ordning. Här sitter ni alla ledamöter från en och samma valkrets tillsammans, oavsett vilket parti ni tillhör. Ni sitter tillsammans eftersom ni representerar väljarna i just den av Sveriges 29 valkretsar som är er.

Ett exempel på en valkrets, naturligtvis helt slumpmässigt valt, är Västra Götalands läns östra valkrets, eller Skaraborg som vi brukar säga. Människor i Mariestad, Skövde, Tidaholm eller Lidköping representeras av de tio ledamöter som kommer från just den valkretsen. De tio är inte bara sina partiers röster utan också den skaraborgska rösten här i riksdagen.

En sådan röst är viktig. Väljare från tätbefolkade områden skulle nog inte vara utan representation, oavsett vilket system som används för att fördela riksdagsmandat. Men det är självklart viktigt att alla delar av Sverige har representanter som för deras talan här i kammaren. Därför har exempelvis även Gotland, den minsta valkretsen, representanter i riksdagen.

Ni 349 ledamöter är hela Sveriges riksdag. Och denna dag, riksmötets öppnande och demokratins högtidsdag, är till både för er här i kammaren och för alla er som tittar runt om i hela Sverige.

Jag hemställer att Hans Majestät Konungen förklarar riksmötet öppnat. (Applåder)

Anf. 2 HANS MAJESTÄT KONUNGEN:

Herr talman! Ärade ledamöter av Sveriges riksdag! Den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet. Så står det i regeringsformen, den grundlag som beskriver hur Sverige ska styras.

Vårt land har över 10 miljoner invånare med skiftande bakgrund och erfarenheter och med olika drömmar om framtiden. Omkring en femtedel är barn och unga under 18 år. Nästan lika många har fötts i ett annat land och invandrat hit som barn eller som vuxen. Alla dessa individer utgör tillsammans Sverige. Det är dem ni representerar här i riksdagens kammare.

Ni är folkets främsta företrädare. Det är en stor och ansvarsfull uppgift. Den kräver mod och integritet, och den förutsätter en god vilja att hitta konstruktiva vägar framåt.

Herr talman! Ärade riksdagsledamöter! Varje tid har sina ödesfrågor. För 100 år sedan, 1917, låg Europa i krig. Vårt land slapp kriget men led ändå svår brist på livsmedel och förnödenheter. Året därpå kom spanska sjukan till Sverige. Tusentals svenskar, främst unga vuxna, fick sätta livet till. För 50 år sedan, i slutet av 1960-talet, pågick det kalla kriget för fullt.

I dag står vi inför nya utmaningar och andra hot mot fred, säkerhet, välfärd, hälsa och miljö. Till exempel känner många av oss kanske oro inför den senaste tidens ökade säkerhetspolitiska spänningar. Sveriges plats i FN:s säkerhetsråd är en viktig möjlighet för vårt land att bidra till fredliga lösningar på världens olika konflikter.

Vår tids utmaningar är betydande. Om detta råder inget tvivel. Men det kan vara värt att påminna om att historien ger skäl till viss optimism. Fred har skipats, epidemier har botats, välståndet har vuxit och mänskliga rättigheter har stärkts.

I takt med att utvecklingen går framåt närmar vi oss också lösningar på flera av vår tids avgörande frågor, inte minst på miljöns område. Frågan är inte längre *om* vi kan få en mer hållbar utveckling, utan *hur* vi ska kunna gå fram, hur snabbt, med vilken teknik och till vilken kostnad. Mot denna bakgrund finns det all anledning att se framåt med tillförsikt.

Jag inledde med att lyfta fram regeringsformen. Ett nyckelord i det citatet är respekt. Det är också en bra utgångspunkt för det offentliga samtalet: att bemöta varandra med respekt, också när vi ibland tycker olika.

Med dessa ord vill jag önska er alla valda ombud för Sveriges folk kraft, mod och visdom – detta för att ni ska föra vår nation vidare i en utveckling som är gynnsam för alla i Sverige och att hjälpa alla att förverkliga sina olika drömmar.

Jag förklarar härmed 2017/18 års riksmöte öppnat. (Applåder)

Anf. 3 TALMANNEN:

Jag hemställer att statsministern avger regeringsförklaring.

Anf. 4 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Eders Majestäter, Eders Kungliga Högheter, herr talman, ärade ledamöter av Sveriges riksdag och ärade åhörare!

Vår tids utmaningar är svåra, såsom det akuta kärnvapenhotet från Nordkorea, den humanitära katastrofen i krigets Syrien, klimatkrisen samt svälten i östra Afrika och Jemen. Osäkerhet och otrygghet sliter i människor runt om i världen. Behovet av att gemensamt bygga hållbar fred och motståndskraftiga samhällen är tydligare än någonsin. Då ska också Sveriges insatser växa.

Sverige har ett och ett halvt år kvar i FN:s säkerhetsråd. Respekten för folkrätten, demokrati, mänskliga rättigheter, konfliktförebyggande och förtroendeskapande åtgärder vägleder arbetet.

Vår säkerhetspolitiska linje ligger fast. Den militära alliansfriheten tjänar vårt land väl och bidrar till stabilitet och säkerhet i norra Europa. Fler kvinnor behövs i FN:s fredsbevarande operationer och vid förhandlingsborden där fred ska slutas. Sverige fortsätter sitt arbete för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Världens första uttalat feministiska utrikespolitik ska fortsätta att leverera.

Ett starkt EU, där alla tar sin del av ansvaret, ökar säkerheten och förmågan att hantera stora globala utmaningar. Sverige arbetar för att Storbritanniens utträde ur unionen ska ske under ordnade former. Vi behöver ett fortsatt starkt EU som håller ihop. I november står jag och EU-kommissionens ordförande värdar för ett toppmöte om rättvisa jobb och tillväxt. Löntagare ska inte ställas mot löntagare i Europa. Ett starkt nordiskt samarbete är en självklar del av vårt internationella engagemang.

Sverige driver på för att målen i Agenda 2030 ska nås. Under året utvecklas nya etappmål i det svenska miljömålssystemet. Enprocents-målet för biståndet nås 2018. Mer kraft kan sättas in för att hindra väpnade konflikter och för att möta de skriande humanitära behoven i världen.

Världens länder har ett gemensamt ansvar för människor som befinner sig på flykt. EU behöver komma i mål med en ny, gemensam, human och solidarisk asylpolitik. Asylrätten ska värnas. Sverige ska ha en reglerad invandring. Regeringens arbete för ett förbättrat återvändande fortsätter. Handläggningstiderna ska kortas, och de som får stanna ska snabbare kunna börja jobba eller studera.

Just nu pågår den största svenska försvarsmaktsövningen på 20 år, med 20000 soldater och officerare, ungefär 40 myndigheter och ett brett deltagande från flera länder. Sveriges försvarsförmåga utvecklas. Våra bi- och multilaterala försvars- och säkerhetssamarbeten fördjupas. Som en del av att värnplikten återinförs kallas nu 6000 unga män och kvinnor till mönstring, och fler har sökt sig frivilligt till Försvarsmakten. Efter årsskiftet rycker de första in för grundutbildning. Det gör mig stolt.

Den säkerhetspolitiska situationen har försämrats. Den illegala annekteringen av Krim och den ryska aggressionen gentemot Ukraina bryter mot internationell rätt och utmanar den europeiska säkerhetsordningen. Den internationella terrorismen och klimatförändringarna hotar oss alla. Känsligheten har ökat för störningar i viktiga samhällsfunktioner.

Informationssäkerhetsarbetet prioriteras. Försvarsmakten och Säkerhetspolisen ges verktyg för att kunna stoppa utkontraktering av känslig

information. Den nya nationella säkerhetsstrategin ska genomföras. Vårt land ska vara tryggt också i en ny tid.

Låt mig ta tillfället i akt och tacka de riksdagspartier som bidragit till breda överenskommelser om ett starkare totalförsvar, energipolitiken, ett klimatpolitiskt ramverk och åtgärder mot terrorism. Säkerhet bygger vi gemensamt – i Sverige och i världen.

Rachel Carson, författare till den banbrytande boken *Tyst vår* från 1962, har skrivit:

De som begrundar jordens skönhet
finner sina kraftreserver
som kommer att räcka lika länge som livet
Det finns något oändligt helande
i naturens återkommande refränger –
det betryggande i att gryning kommer efter natt,
och våren efter vintern.

Rachel Carson var en ögonöppnare, men hon gav också hopp. Vi kan ställa till det, vi människor – men vi kan, när vi bestämmer oss, också ställa till rätta. Vi kan ställa om.

Klimatkrisen är här och nu. Vattenbristen i Sverige, värmeböljan Lucifer i Europa, torkan på Afrikas horn och orkanerna Harvey och Irma skrämmer. Extrema väderhändelser följer i klimatförändringarnas spår. Klimatet kan inte vänta. Omdaning av samhället måste påskyndas för att säkra möjligheter för kommande generationer.

Sverige har nu ett nytt klimatpolitiskt ramverk med en progressiv klimatlag. Det anger mål och riktning också för kommande regeringar

och borgar för fortsatt höga klimatambitioner. Under mandatperioden mer än fördubblas budgeten för miljö och klimat. Klimatklivet förstärks. Runt om i landet poppar laddstolpar för elbilar upp på allt fler ställen. Solceller glittrar på många villatak, och fler ska det bli.

Grundvattenresurserna behöver kartläggas och dricksvattnet skyddas. Våtmarker ska anläggas och restaureras. Nu görs också en offensiv för att skydda haven. Plast, läkemedel och näringsämnen ska inte förstöra våra hav. Skyddet av marina områden utökas. Östersjön och Västerhavet ska vara rena och friska hav.

Sverige visar ledarskap i arbetet med att genomföra Parisavtalet. Vi visar att det går att kombinera ekologisk hållbarhet med välfärd, rättvisa och utveckling.

Herr talman! Efter valet 2014 ärvde regeringen ett underskott på 60 miljarder. Det har nu vänts till ett överskott. Arbetslösheten har pressats tillbaka. Det är 200 000 fler som går till jobbet.

Sysselsättningen är den högsta och beroendet av ersättningssystemen det lägsta sedan före 90-talskrisen.

Svensk ekonomi är i ett helt nytt läge. Nu har vi styrkan att både betala av på statsskulden och investera i det som bygger Sverige starkare för framtiden.

Tillsammans ska vi bekämpa klimatkrisen och miljöhoten.
Tillsammans ska vi bekämpa otryggheten och orättvisorna.
Tillsammans ska vi framtidssäkra jobben och välfärden.

Nu är tid för framtidsbygge.

Klyftan mellan stad och land ska slutas. Det ska gå att arbeta, driva företag och få del av samhällsservice oavsett om du bor i Visby, Vårby gård eller Vittangi.

I hela vårt land ska det finnas möjligheter att delta i och utöva kulturaktiviteter. Kultur får människor att växa och stärker demokratin. Lägre avgifter och sänkta trösklar till kulturskolan ger fler barn möjligheter att uttrycka sig i ord, bild, ton och rörelse.

Teaterverksamheten Unga Klara blir en nationell teaterinstitution för barn och unga. Kungliga Operan, Dramaten och Riksteatern tillförs medel för fler digitala utsändningar av teater- och musikföreställningar. Konstnärernas villkor förbättras. En ny mediepolitik för en mångfald av fria medier i hela landet presenteras.

I Sverige ska det gå att hitta en bostad när man får ett jobb eller en studieplats. Inte sedan miljonprogrammets dagar har det byggts så mycket som i dag. Regeringens investeringsstöd ger nu fler hyresrätter med rimliga hyresnivåer. Fler bostäder ska byggas i trä. Det minskar klimatpåverkan och jobb skapas i hela landet.

Det är slut på centraliseringstrenden. Nu görs den största omlokaliseringen av myndigheter på över ett decennium. Minst tio nya lokala servicekontor öppnas för att erbjuda samlad service från flera myndigheter. Under året läggs en ny landsbygdsolitik fram.

Skogen ska både vårdas och bidra till utveckling. Ett nationellt skogsprogram presenteras för att möjliggöra att skogen bidrar till att den biobaserade ekonomin växer. Fler naturskogar skyddas och naturvårdshänsynen ska öka i den brukade skogen. Företag inom besöksnäringen stimuleras. Mervärdesskatten sänks för naturguider.

Livsmedelsproduktionen ökar och skapar nya jobb. 30 procent av den svenska jordbruksmarken ska vara ekologisk år 2030.

Med levande skogar och mångskiftande natur kan den biologiska mångfalden förbättras.

Infrastrukturen knyter ihop landet. Det ska gå att både resa hållbart och komma fram i tid. Rekordstora investeringar görs i järnvägar och vägunderhåll. En nationell plan för transportinfrastrukturen fram till 2029 ska beslutas. Nya moderna stambanor för höghastighetståg ska byggas. Tåget ska vara snabbare än bilen och billigare än flyget. Bredbandsutbyggnaden ska fortsätta i hög takt.

Den ekonomiska styrkan ska komma alla till del, i hela landet. Sverige ska hålla ihop. Förslamande arbetslöshet och hopplöshet banar väg för brottslighet, polarisering och extremism. Det kan inte accepteras någonstans i vårt land. Till boende i förort, bruksort eller landsort säger jag: Vi vänder den här utvecklingen tillsammans.

Hur nyanlända integreras i jobb och samhälle kommer att innebära skillnaden mellan fattigdom och framtidstro för tiotusentals människor och påverka framtiden för oss alla.

Delegationen mot segregation påbörjar sitt arbete. Kommuner, lands-ting, regioner, myndigheter, organisationer, forskare och naturligtvis de som bor och verkar i socialt utsatta områden ska arbeta ihop. Resurserna ökar kraftigt till de skolor och elever som har tuffast förutsättningar. Upprustningen av våra miljonprogramsområden fortsätter.

Där behovet är som störst ska stödet vara som starkast.

Herr talman! Organiserad brottslighet har ingen plats i Sverige. Samhället ska alltid vara starkare än gängen. Nästa år inleds 2000-talets största satsning på svensk polis. Sverige har inte råd med att poliser lämnar yrket.

Polismyndigheten har fått ett uppdrag att tillsammans med de fackliga organisationerna förbättra polisernas utvecklings- och karriärmöjligheter.

Polissatsningen ska göra skillnad, och då måste också hela rättskedjan följa med. Jag kan därför i dag informera riksdagen om att regeringens budget innehåller ytterligare satsningar på 750 miljoner kronor för att förstärka bland annat SOS Alarm, tullen, Säkerhetspolisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Kriminalvården. Fler brott ska klaras upp. Det ska bli svårare att vara kriminell i Sverige.

Straffen för grova vapenbrott skärps. Den slutna ungdomsvården byggs ut med fler platser. Nya påföljder föreslås för unga kriminella. Skyddet för blåljuspersonal och sjukvårdspersonal ska stärkas. Vårt gemensamma budskap är: Rör inte våra hjältar!

Drottninggatan i Stockholm, kl. 14.53 den 7 april.
De flesta av oss bär skarpa minnen av vad vi gjorde den eftermiddagen. Samhället slöt upp bakom de som arbetade för att hjälpa de drabbade. Människor öppnade sina hem. Vi var många som möttes och stöttade varandra, sorgsna, men ändå beslutsamma, som om vi ville säga: Det här är vår stad. Det är vårt land. Det kan ingen terrorist ta ifrån oss.

Låt oss minnas offren och hedra deras minne.

Och låt oss bekämpa terrorismen med den samlade svenska demokratis kraft. Säkerhetspolisen ska ha tillgång till underrättelser från signalspaning parallellt med pågående förundersökning. Deltagande i en terroristorganisation ska kriminaliseras. Ett nationellt centrum mot våldsbejakande extremism ska inrättas.

Sexualbrott är avskyvärda. En ny sexualbrottslagstiftning som bygger på samtycke läggs fram. Barn är barn. Inga barn ska vara gifta i Sverige. Skyddet mot barnäktenskap ska stärkas. Äktenskapsresor ska stoppas. Brott med hedersmotiv ska leda till strängare straff. Religiösa extremister ska inte vinna mark i det offentliga rummet, inte heller bestämma var kvinnor får vara eller hur de ska klä sig.

Varje kvinna i Sverige ska kunna leva som hon vill. Stolt, rakryggad, självklar. Sverige ska vara tryggt för alla.

Herr talman! Svensk arbetsmarknad är het. Investeringarna ökar. Industritillverkning flyttar hem. Den svenska exporten visar nya rekordsiffror. Reallöneökningarna är goda. Nästa år beräknas arbetslösheten sjunka under 6 procent för första gången på nästan tio år. Målet är EU:s lägsta arbetslöshet år 2020.

Sverige står i det här läget inför två stora utmaningar. Den första är att arbetsgivare har svårt att hitta rätt kompetens.

Det finns över 100 000 lediga jobb och listan över bristyrken är lång. För att arbetslösheten ska minska ytterligare krävs ännu större investeringar i utbildning.

Kunskapslyftet byggs på så att det omfattar nära 80 000 utbildningsplatser under mandatperioden. Lärcentra ska utvecklas så att fler ska

kunna studera på distans. Studiebidraget höjs. Möjligheten att ta CSN-lån för körkort införs.

Så rustar vi Sverige i den globala och digitala ekonomin. Sverige konkurrerar om framtidens jobb med kunskap och kompetens – inte med låga löner.

Det ska löna sig att arbeta, och det ska gå att leva på sin lön. Det ska vara ordning och reda på svensk arbetsmarknad. Det är den svenska modellen.

Den andra utmaningen är att korta vägen till jobb för nyanlända. Här kan Sveriges arbetsgivare komma att göra mycket. Det har aldrig varit så enkelt som det kommer att bli nu. Anställningsstöden slås ihop och förenklas. Extratjänsterna blir fler. Stödet till företag som gör sin första anställning utökas.

En utbildningsplikt införs. Den som inte har tillräckliga kunskaper för att få ett jobb under etableringstiden ska utbilda sig.

Utrikes födda kvinnor behövs på arbetsmarknaden. Särskilda insatser görs för att fler kvinnor ska få jobb. Föräldrapenningen har förändrats så att huvuddelen måste tas ut under barnets första år. Den uppsökande verksamheten utökas liksom möjligheten att lära sig svenska under föräldraledigheten.

Arbetet för friska arbetsplatser och snabb rehabilitering ger nu resultat. De skenande sjukskrivningstalen har bromsats. En myndighet för arbetsmiljökunskap inrättas. Fler åtgärder för bättre arbetsvillkor och balans mellan fritid och arbete utreds. Hinder för personer med

funktionsnedsättning ska rivas och fler jobbmöjligheter skapas. Alla som kan jobba ska jobba. Alla behövs i framtidsbygget.

Svensk industri ska vara ledande när klimat, globalisering och digitalisering kräver snabb omställning. Innovationsrådets samverkansprogram initierar en rad satsningar för att svenskt näringsliv ska ta fram morgondagens attraktiva produkter och locka utländska investeringar. Svenska test- och demonstrationsanläggningar utvecklas. Regeringens exportstrategi hjälper svenska företag att vinna affärer över hela världen. Sverige ska vara ett föregångsland för fri och rättvis handel.

Utsläppen från industrin ska minska. Processindustrin ges ett nytt stöd till innovativa projekt och gröna tekniksprång – ett Industrikliv. En strategi tas fram för omställningen till en cirkulär och biobaserad ekonomi. Den förnybara energiproduktionen byggs ut.

Tillsammans med svensk fordonsindustri görs en omfattande satsning på elektrifiering. Fordonsflottan behöver moderniseras för att vi ska komma bort ifrån bensin och diesel. En utvidgad bonus gör det billigare att köpa en bil med låga utsläpp och dyrare att smutsa ned. En elfordonspremie införs så att fler kan köra elmoped eller elcykel.

Klimatomställningen lägger grunden för morgondagens jobb och välfärd. Sverige ska transformeras till världens första fossilfria välfärdsland, och vi gör det med hjälp av vår gamla, hederliga och hypermoderna industri!

Svensk industri har inte investerat så här mycket sedan finanskrisen. Samtidigt vet vi att konjunkturer kommer och går. Därför är det nu hög tid att förbereda och rusta industrin för nästa lågkonjunktur. Ett

konkurrenskraftigt system för korttidsarbete tas fram för att säkra industrijobben. Företagares trygghetsvillkor ses över och stärks. Investeringarna i kunskap från förskola via yrkesutbildning till forskning, bäddar för ett kompetent Sverige när konkurrensen hårdnar.

Herr talman! Nu växer Sverige. Många har invandrat till vårt land. Vi lever längre, och fler barn föds. Det är ett styrkebesked. Välfärdslandet Sverige behöver byggas ut.

Sedan regeringen tillträdde har 100 000 fler anställts i välfärden. Det gör Sverige tryggare. Fram till år 2020 kommer resurstillskotten till välfärden att ha ökat med 50 miljarder kronor. Massiva rekryteringar i sjukvård, skola och omsorg kan göras.

För varje ny läkare är det fler svårt sjuka som slipper vänta på att få en tid. För varje ny undersköterska blir det fler trygga äldre som vet att någon kommer när de behöver det. För varje ny lärare ges fler barn möjlighet att knäcka koden, förstå principen, ta sig över en svårighet och känna det där magiska: Aha! Det här gör skillnad varje dag. Det går före skattesänkningar. Så bygger vi välfärd tillsammans och samtidigt ett hållbart samhälle för en ny tid.

För ett par veckor sedan träffade jag klass 3A från Nälstaskolan. Vi sågs på Berättarministeriet i Husby. Där jobbar de med något av det mest avgörande för barns lärande, nämligen att erövra språket, att skriva och berätta. Jag var där tillsammans med min hustru som volontär. Uppdraget: Peppa, inspirera och ta barnens fantasi på allvar! Jag får tacka barnen för all inspiration jag fick tillbaka.

Den som ska lära behöver läsa. En läsa-räkna-skriva-garanti för de tidiga åren lagfästs. Fler skolbibliotek bemannas. Mer kraft ska läggas på källkritik. Sverige får skolstart vid sex års ålder.

Specialpedagogiken stärks, och fler speciallärare utbildas. Skolan ska vara en trygg lärandemiljö. Alla elever ska lära sig mer.

Skolan plågas inte längre av nedskärningar. Trots lärarbrist och stora barnkullar ökar nu personaltätheten. Antalet anställda i skolan har ökat med 20 000. Barngrupperna i förskolan är de minsta på 25 år. Tre av fyra legitimerade lärare i grund- och gymnasieskolan har fått ett rejält lönepåslag. Fler vägar öppnas för att bli behörig. Äntligen vill fler bli lärare.

Skolkommissionen har lämnat det mest genomarbetade förslaget för att utveckla svensk skola på decennier. Det lägger grunden för en jämlik skola med höga kunskapsresultat.

Skolsegregationen ska brytas. Skolan ska vara en mötesplats för elever med olika bakgrund. Nyanlända elever fördelas jämnare och även till friskolor. Fortsatt stora investeringar görs för att alla skolor ska bli bra skolor.

Fler ungdomar ska slutföra gymnasiet. Introduktionsprogrammen stärks så att fler går över till nationella program. Alla nationella program får estetiska ämnen. Yrkespaket ska tas fram så att fler som inte klarar gymnasieexamen kan gå en kortare utbildning som ger jobb. Yrkesprogrammen förbättras och grundläggande högskolebehörighet återinförs.

Om man frågar människor vad som är riktigt viktigt för dem svarar de allra flesta: Att få vara frisk och att familjen mår bra.

Men när någon blir sjuk får det inte råda någon tvekan: Vården ska finnas där när man behöver den. Köerna är för långa och ska kortas. Primärvården stärks genom mer resurser till vårdcentralerna.

Patientkontrakten utvecklas vidare för patienter med stora vårdbehov. Sjukhusen specialiseras för att kunna ge högkvalitativ och toppmodern vård. Var man bor ska inte spela någon roll för möjligheten att bli frisk.

En stor satsning görs på kvinnors hälsa. Blivande föräldrar ska kunna vara trygga med att förlossningsvården fungerar. Den psykiska ohälsan kryper nedåt i åldrarna. Unga som mår dåligt ska fångas upp tidigt. Vårdyrken ska vara attraktiva. Arbetsvillkoren förbättras. Fler utbildningsplatser skapas. Införandet av en legitimation för undersköterskor utreds. De anställda i vården ska ges det erkännande de förtjänar.

Inget symboliserar framtiden som våra barn. I höstens budget prioriteras barnfamiljernas ekonomi. För att värna barnets rätt till sina föräldrar och bidra till jämställdhet moderniseras föräldraförsäkringen. Den ska fungera också för stjärnfamiljer och inte lägga krokben för kvinnor på arbetsmarknaden.

Arbetet med att göra barnkonventionen till svensk lag den 1 januari 2020 fortsätter. En treårig nationell kunskapssatsning genomförs om barns rättigheter. Barn ska också kunna andas frisk och ren luft. För att förbättra luften i städerna får kommunerna nya möjligheter att införa miljözoner. Sverige ska vara världens bästa land att växa upp i.

Inga förtjänar vår tacksamhet som våra äldre – de som byggde landet före oss. De förtjänar respekt men också ekonomisk trygghet.

Mycket har redan gjorts: högre bostadstillägg, billigare tandvård för äldre och avgiftsfri primärvård för dem som är över 85 år. Nu går vi vidare. En nationell strategi för demenssjukdom tas fram. Ekonomin förbättras för de pensionärer som har det allra sämst ställt. Sex av tio som är över 65 år har redan fått sänkt skatt. Målet är att den orättfärdiga pensionärsskatten helt avskaffas. Nya steg tas i höstens budget. Detta är inte snällhet – det är vårt moraliska ansvar.

Välfärden ska finansieras gemensamt och solidariskt. Alla som har inkomster ska göra rätt för sig och betala skatt. Annars fungerar inte samhällskontraktet i ett välfärdsland. Skattefusk och aggressiv skatteplanering bekämpas. Trygghetssystemen får bättre skydd mot fusk och bedrägerier.

Skattemedel för välfärd ska gå till välfärden och inte förvandlas till orimliga vinster eller föras ut ur landet. Under året läggs ett förslag för att begränsa vinsterna i skola och omsorg. Det ska vara ordning och reda i välfärden.

Herr talman! Mitt ute på fältet i förintelselägre Birkenau står en röd boskapsvagn. I en sådan kom Livia Fränkel med sin syster Hédi Fried till Auschwitz den 17 maj 1944. Hopträngda, utan mat och med mycket lite vatten hade de rest i tre dagar och två nätter.

I juni var vi i Auschwitz-Birkenau tillsammans, Livia Fränkel och jag. Det var första gången som hon var tillbaka. Jag vill sluta cirkeln, sa hon. Jag vill ta farväl av mina föräldrar.

Vi har en skyldighet att minnas, för minns vi inte historiens övergrepp kan våldet och hatet segra igen, och då sluts en annan cirkel. Den 1 maj i år demonstrerade ungefär 500 nazister i Falun. Nordiska motståndsrörelsen fanns på plats under Almedalsveckan, och snart samlas de i Göteborg. Det är skrämmande.

Nu kraftsamlar regeringen arbetet mot rasism och hatbrott i en nationell handlingsplan. Stödet till skolungdomars hågkomstresor återinförs, och år 2020 hålls en ny internationell konferens för hågkomst och utbildning.

Det finns grupper i vårt land som är räddare än någonsin. Säkerheten för minoritetsgrupper och religiösa lokaler ska höjas. Arbetet för transpersoners rättigheter stärks. Skyddet ökar mot hat- och hetsbrott. De nationella minoriteternas rättigheter stärks. En stor satsning görs på Sametinget. En ny funktionshinderspolic ska visa vägen för ett mer jämlikt samhälle, där människors olika bakgrund eller förutsättningar inte avgör möjligheterna till delaktighet.

I land efter land ökar nu polariseringen. Misstron mot de demokratiska institutionerna växer, media ifrågasätts, tonen trappas upp och fakta förvrängs. Vårt samhälles motståndskraft mot angrepp från främmande makt och trollfabriker ska öka. Utsattheten för hot och hat mot journalister, förtroendevalda, konstnärer och opinionsbildare är farlig.

Om det är någonstans och någon gång varje medborgare behöver göra sin plikt, så är det precis här. Acceptera aldrig det oacceptabla. Säg ifrån. Stå upp för människovärdet på torget och i kommentarsfälten. Antidemokratiska röster ska aldrig få stå oemotsagda. Det fria ordet ska försvaras. Kliv fram! Vi gör det tillsammans. Det är på oss det beror.

Vi tillsammans har skapat och fortsätter att skapa det vi vill att Sverige ska vara genom att visa respekt, medmänsklighet och värme. Människovärdet är grunden.

Herr talman! Vår regering har lett Sverige i en ny riktning. Målet är ett hållbart samhälle i gemenskap där vi bryr oss om varandra och just därför också tror på framtiden. Vi skickar inte notan till våra barn och barnbarn. Så vill vi fortsätta att regera. Samhällsbygget går vidare. Riktningen ligger fast: Investeringar i stället för skattesänkningar. Jämlikhet i stället för klyftor. Tillsammans i stället för var och en för sig. Det är ett framtidsbygge för alla. (Applåder)

§ 2 Ceremonin avslutades kl. 15.00.

Budgetpropositionen för 2018: **Samhällsbygget – investera för framtiden** **20 september 2017**

Den 20 september lämnade regeringen sitt budgetförslag för 2018 till riksdagen.

- [Pressmeddelande: Budgetpropositionen för 2018: Samhällsbygget – investera för framtiden](#)
- [Sammanfattning: Budgeten för 2018 på fem minuter](#)
- [Budgetpropositionen för 2018](#)
- [Höständringsbudget för 2017](#)
- [Statens budget](#)

○ **Budgetpropositionen för 2018:** **Samhällsbygget – investera för framtiden**

I budgetpropositionen för 2018 som lämnas till riksdagen i dag föreslås kraftfulla reformer för att Sveriges nya ekonomiska styrka ska komma alla till del samtidigt som regeringen betalar av på statsskulden. Propositionen bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet.

Sveriges ekonomi fortsätter att utvecklas starkt och har en av de högsta tillväxttakterna i Europa. Sysselsättningsgraden stiger snabbt och är nu den högsta på 25 år och den högsta som någonsin uppmäts i EU. Arbetslösheten minskar och fortsätter att göra så även nästa år. År 2018 beräknas arbetslösheten ligga under 6 procent.

De offentliga finanserna är starka och har visat överskott alla år sedan regeringen tillträdde samtidigt som vi har gjort angelägna investeringar i välfärden. Statsskulden har minskat och är som andel av BNP tillbaka på samma nivå som 1977. De offentliga finanserna väntas fortsätta att visa överskott de kommande åren. För 2018 beräknas överskottet bli 0,9 procent av BNP, för att sedan stiga fram till 2020.

Det finns nu utrymme att genomföra omfattande reformer och ändå nå överskottsmålet för de offentliga finanserna. Sveriges ekonomiska framgång ska komma alla till del, i hela landet. Med urstarka finanser och allt fler som arbetar kan regeringen nu gå vidare med kraftfulla investeringar för fler i jobb, minskade klyftor i skolan, större

klimatinsatser och ökad välfärd och trygghet, samtidigt som vi betalar av på statsskulden, säger finansministern.

Fler ska komma i arbete

Målet är att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020. Över 200 000 fler har ett arbete att gå till sen regeringen tillträdde, men mer behöver göras. Särskilt gäller det de som inte gått ut gymnasieskolan eller är födda utanför Europa. Regeringen föreslår därför sammanslagning och förenklingar av anställningsstöd och särskilda insatser för att nyanlända ska komma i arbete som till exempel en utbildningsplikt. Regeringen lägger också fram ett flertal reformer för att stimulera små och växande företag. Och arbetet fortsätter för att hela landet ska växa med åtgärder som rör tågtrafik, vägunderhåll och kollektivtrafik, men även med insatser för att säkra den statliga närvaron i hela landet.

Sverige ska ha en jämlik kunskapsskola

För att elever ska lära sig mer måste ojämlikheten i skolsystemet brytas. Alla skolor ska vara bra skolor. Regeringen har redan investerat mer än 11 miljarder kronor på en mer jämlik kunskapsskola 2017 och sedan regeringen tillträdde har 20 000 fler anställts i skolan. Men för att regeringens mål om en jämlik kunskapsskola ska nås krävs mer. Regeringen föreslår därför en miljardsatsning för att minska skolklyftorna. Regeringen fortsätter även att arbeta för tidiga insatser och för att göra läraryrket mer attraktivt. Dessutom föreslås förlängd skolplikt.

Sverige ska bli ett fossilfritt välfärdsland

Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Därför har regeringen genomfört de största satsningarna på miljö och klimat i svensk historia. Sverige är nu närmare att nå Sveriges klimatmål 2020 med enbart inhemska åtgärder. Regeringen förstärker nu klimat- och

miljöarbetet ytterligare med stora satsningar på rent hav, skydd av dricksvatten och levande och giftfri stadsmiljö samt satsningar för att främja fossilfria resor och transporter. Regeringen föreslår också att Klimatklivet förstärks samtidigt som ett Industrikliv införs, dvs. ett stöd till innovativa projekt och ny teknik för att minska utsläpp av växthusgaser. Regeringen föreslår även några skatteförändringar för att minska utsläpp från vägtransportsektorn och flyget.

Välfärden ska stärkas

Sverige ska vara ett ledande välfärdsland. Alla ska bidra och alla ska få ta del av det växande välståndet. Regeringen har genomfört omfattande satsningar på välfärden. I denna budget fortsätter arbetet och regeringen aviserar en ytterligare höjning av det generella statsbidraget till kommuner och landsting 2019. Förutom de generella bidragen föreslår regeringen ökade riktade bidrag till landstingen för att bland annat korta köerna och förbättra samordningen samt personalsituationen. Förlossningsvården tillförs en miljard kronor nästa år och stora satsningar görs på psykiatri och primärvård. Totalt handlar det om att vården stärks med ca 5,5 miljarder nästa år. Det är den största sjukvårdssatsningen i modern tid.

Sammantaget innebär satsningarna att regeringen under mandatperioden förstärkt välfärden med mer än 35 miljarder kronor 2018. Regeringen föreslår även att barnbidraget höjs liksom att skatteflyktan mellan pension och lön ska avskaffas stegvis 2018 till 2020.

Sverige ska vara tryggt

Sverige ska vara ett land där alla är trygga och säkra oavsett var de bor. Regeringen föreslår därför tillskott till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen, samt till SOS Alarm och Kriminalvården.

Hedersvåldet ska bekämpas. Regeringen föreslår även en omfattande förstärkning av totalförsvarets förmåga samt det största tillskottet på över ett decennium till Tullverket för att stoppa illegal handel med narkotika och vapen.

Fördelningen blir jämnare

Denna proposition bedöms i genomsnitt öka inkomsten i alla inkomstgrupper. Reformerna bedöms få störst effekt i grupperna med lägst inkomst och därför jämna ut skillnaderna. Dessutom gynnas kvinnor i större utsträckning än män, vilket stärker den ekonomiska jämställdheten.

Kontakt

Gösta Brunnander

Pressekreterare hos finansminister Magdalena Andersson

Telefon (växel) [08-405 10 00](tel:08-4051000)

Mobil [072-544 28 66](tel:072-5442866)

[e-post till Gösta Brunnander, via registrator](mailto:gosta.brunnander@regeringen.se)

Isabel Lundin

Pressekreterare hos finansminister Magdalena Andersson

Telefon (växel) [08-405 10 00](tel:08-4051000)

Mobil [076-296 46 38](tel:076-2964638)

[e-post till Isabel Lundin, via registrator](mailto:isabel.lundin@regeringen.se)

Ladda ner

- [Budgetpropositionen för 2018](#)
- [Tabell: Specifikation av budgetens utgifter och inkomster 2018.xlsx](#)
- [Tabell: Nyckeltal prognos september 2017](#)
- [Tabell: Summering av skatteförslag i budgetpropositionen för 2018.pdf](#)
- [Tabell: Reformerna och finansiering i budgetpropositionen för 2018.pdf](#)
- [Höständringsbudgeten för 2017](#)

Genvägar

- [Sammanfattning av budgeten för 2018](#)
- [Magdalena Anderssons presentationsbilder](#)
  - [Sammanfattning: Budgeten för 2018 på fem minuter](#)
  - [Budgetpropositionen för 2018](#)
  - [Höständringsbudget för 2017](#)
  - [Statens budget](#)

Budgeten för 2018 på fem minuter

- [Sammanfattning: Budgeten för 2018 på fem minuter](#) (Klicka här och få mer bilder än i det följande)

Samhällsbygget – investera för framtiden.

Den 20 september 2017 lämnade regeringen sitt budgetförslag för 2018 till riksdagen.

- Sverige och svensk ekonomi är i en styrkeposition. Underskott har vänts till stora överskott. Det nya ekonomiska läget ska användas till att stärka den ekonomiska jämlikheten och att bekämpa arbetslösheten. Det gemensamma samhällsbygget ska framtidssäkras. Så skapas framtidstro, hopp och trygghet, säger finansminister Magdalena Andersson.

Svensk ekonomi är stark

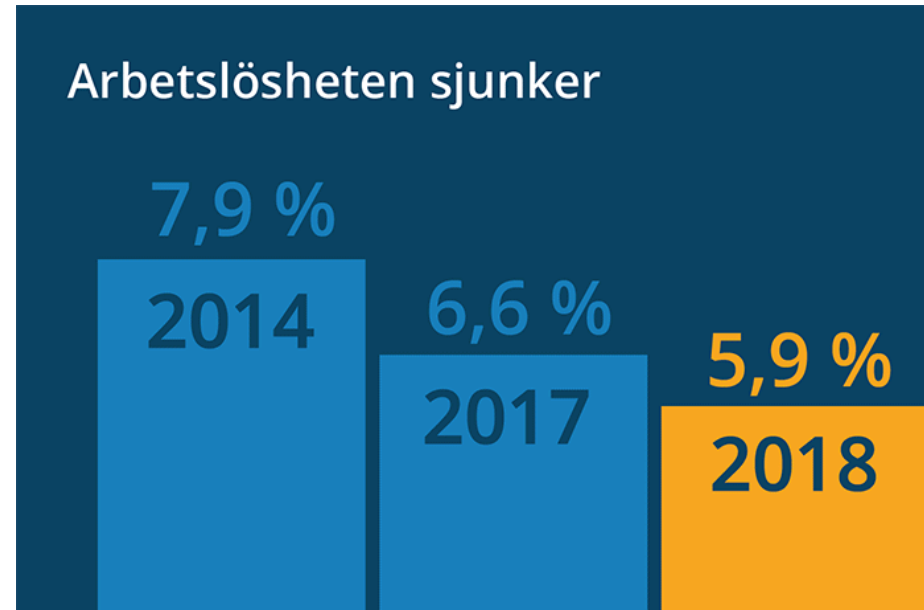

Illustration: Finansdepartementet/Regeringskansliet

- Sverige har en av de högsta tillväxttakterna i Europa.
- Sysselsättningsgraden stiger snabbt och är nu den högsta på 25 år – den högsta som någonsin uppmätts i EU.
- Arbetslösheten minskar och beräknas ligga under 6 procent nästa år.
- De offentliga finanserna – dvs. kommunernas, pensionssystemets och statens ekonomi – är starka och har visat överskott alla år sedan regeringen tillträdde. De väntas visa överskott även de kommande åren.
- Statsskulden har minskat och är som andel av BNP tillbaka på samma nivå som på slutet av 1970-talet.

Alla ska få ta del av styrkan i ekonomin

Illustration: Finansdepartementet/Regeringskansliet

Sveriges nya ekonomiska styrka ska komma alla till del samtidigt som regeringen betalar av på statsskulden. Det nya ekonomiska läget ska användas till att stärka den ekonomiska jämlikheten och att bekämpa arbetslösheten. I höstbudgeten föreslår därför regeringen reformer på 43,8 miljarder för nästa år.

Reformer och finansiering
Miljarder kronor

2018
2019
2020

Alla som kan jobba ska jobba

7,3

10,1

11,4

Mer jämlik skola

2,4

4,6

7,0

Världens första fossilfria välfärdsnation

5,0

7,9

10,0

Välfärden ska stärkas

7,8

13,6

18,9

Styrkan i svensk ekonomi ska komma alla till del

11,9

18,5

22,9

Sverige ska vara tryggt

6,7

8,3

9,7

Övriga reformer

2,7

1,9

2,0

Summa reformer

43,8

64,8

81,7

Summa finansiering

3,4

4,9

8,8

[Läs mer om några av regeringens förslag](#)

Budgetförslaget i siffror

Illustration: Finansdepartementet/Regeringskansliet

[Statens budget i siffror: inkomster, utgifter, budgetsaldo](#)
[Reform- och finansieringsförslagen i siffror \(excel\)](#)

Resultat av regeringens politik

- Tillväxten i Sverige är 0,5 procentenheter högre per år
- Sysselsättningsgraden i Sverige är den högsta på 25 år och 200 000 fler går till ett arbete
- Fler lärare och mindre barngrupper – idag är det 20 000 fler anställda i skolan
- Över 1 000 nya lokala klimatprojekt väntas bidra med minskade koldioxidutsläpp
- Sverige rankas som ledande i klimatomställningsarbetet

Nästa steg - riksdagsbehandling av budgetförslaget

När regeringen har lämnat sitt budgetförslag till riksdagen påbörjas riksdagsbehandlingen. Riksdagens behandling av budgetförslaget är uppdelad i två olika steg:

Steg 1: Först beslutar riksdagen om riktlinjerna för den ekonomiska politiken samt de ekonomiska ramarna för statens budget. Beslutet om de ekonomiska ramarna - de så kallade utgiftsramarna - är sedan styrande för den fortsatta riksdagsbehandlingen på så sätt att utgiftsramarna inte får överskridas. Det här första riksdagsbeslutet brukar kallas för rambeslutet.

Steg 2: I det andra steget tar riksdagen ställning till hur utgifterna ska fördelas inom varje enskilt utgiftsområde, det vill säga hur mycket pengar olika verksamheter ska få. Budgetpropositionen är slutbehandlad när riksdagen har tagit

ställning till förslagen för samtliga 27 utgiftsområden. Då sammanställer riksdagen statens budget.

Fakta om budgetpropositionen

Regeringens budgetförslag finns samlat i den så kallade budgetpropositionen som bland annat innehåller:

- regeringens plan för ekonomin (finansplanen)
- en bedömning av hur svensk ekonomi och de offentliga finanserna utvecklas
- regeringens förslag till hur statens utgifter ska fördelas
- en beräkning av hur stora statens inkomster väntas bli de kommande åren

Mer om budgeten för 2018

- [Pressmeddelande: Samhällsbygget – investera för framtiden](#)
- [Om budgeten på engelska](#)

Ladda ner

- [Finansplanen \(ur budgetpropositionen för 2018\)](#)
- [Budgetpropositionen för 2018](#)
- [Höständringsbudget för 2017](#)
- [Nyckeltal prognos för ekonomins utveckling \(Excel\)](#)

Genvägar

- [Om budgetprocessen och det finanspolitiska ramverket](#)

Riksdagen debatterade budgetpropositionen

Publicerad: 18 september 2017 klockan 08.47

Den 20 september lämnade finansminister Magdalena Andersson (S) regeringens budgetproposition för 2018 till riksdagen. Efter det följde en debatt med riksdagspartiernas ekonomisk-politiska företrädare. Med debatten börjar höstens budgetarbete i riksdagen.

Debatten inleddes med att finansministern presenterade regeringens förslag till statens budget för 2018. Sedan talade de olika partiernas företrädare.

Talarlista

Webb-tv

Debatten går att se i efterhand via webb-tv. Den tolkades till teckenspråk.

Här hittar du budgetpropositionen

Du kan läsa, ladda ned och skriva ut budgetpropositionen:

[Budgetpropositionen för 2018 på regeringens webbplats](#)

Det här är budgetpropositionen

Budgetpropositionen är regeringens förslag till statens budget för nästa år. Regeringen föreslår hur mycket pengar som ska gå till exempelvis barnbidrag, försvaret och vägarna. Regeringen lämnar också förslag på en beräkning av statsbudgetens inkomster och förslag på nya och ändrade skatter.

I budgetpropositionen föreslår regeringen hur statens verksamheter ska skötas inom olika områden. Verksamheternas omfattning bestäms

bland annat av hur mycket pengar som fördelas på de 27 utgiftsområdena och på de cirka 500 anslag som finns på statsbudgeten.

[Så här arbetar riksdagen med budgetförslagen](#)

I samband med att budgetpropositionen lämnas pågår den allmänna motionstiden. Den allmänna motionstiden börjar normalt vid riksmötets början och slutar femton dagar efter att regeringen lämnat budgetpropositionen till riksdagen. Riksdagens ledamöter kan under den tiden lämna in förslag, motioner, om allt som riksdagen kan besluta om. I år slutar allmänna motionstiden den 5 oktober.

[Alla motioner från allmänna motionstiden](#)

[Allmänna motionstiden](#)

Oppositionspartierna redovisar i motioner sina motförslag till regeringens budgetförslag. De brukar lämna in särskilda ekonomisk-politiska motioner där de ger en samlad presentation av sina budgetalternativ.

Riksdagen tar först ställning till budgetens omfattning i stort, det vill säga utgiftsramarna och inkomstberäkningen. Därefter beslutar riksdagen om anslagen inom vart och ett av de 27 utgiftsområdena efter att riksdagens olika utskott behandlat anslagen under hösten.

[Om budgetpropositionen](#)

Riksdagens protokoll 2016/17:5

Tisdagen den 20 september

Kl. 13.00–16.01 18.00–18.18

§ 1 Debatt med anledning av budgetpropositionens avlämnande

Finansministern överlämnade regeringens proposition 2016/17:1 med förslag till statens budget för 2017, finansplan och skattefrågor.

Anf. 1 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Sverige har stora utmaningar, men mycket går i rätt riktning. Nyföretagandet ökar, restaurangbranschen växer, takten i bostadsbyggandet är den högsta sedan miljonprogrammets dagar och de utländska investeringarna i Sverige blir allt större. Det är helt enkelt många som tror på Sverige, och det finns anledning till det.

Vår tillväxt är högre än i de flesta jämförbara länder i år, och vi ser en stabil tillväxttakt under de kommande åren. Det stora budgetunderskott som regeringen ärvde är i det närmaste utraderat, trots de ökade kostnaderna för migrationen. Vi har en tydlig bana mot balans och överskott, och statsskulden som andel av bnp minskar. Utvecklingen i vår omvärld är osäker, inte minst på grund av brexit, men svensk ekonomi är på rätt kurs och utvecklingen stabil.

Vilka är då de svenska framgångsfaktorerna? Något som skiljer Sverige från många andra länder är det höga arbetskraftsdeltagandet – att många är med ute på arbetsmarknaden. Om man lyssnar på delar av

den ekonomiska debatten skulle man kunna tro att detta beror på att Sverige har alldeles särdeles låga skatter, men vi vet alla att det inte är så. Snarare verkar det bero på allt som skatterna finansierar: välfärdstjänster som gör det tryggt att sätta barn till världen, förskolor och fritidshem men också omsorgen om våra anhöriga och en bra sjukvård. Allt detta gör det möjligt att kombinera familj med arbetsliv och att orka fortsätta att arbeta genom livet, för ingenstans i EU går man i pension så sent som i Sverige. Det är bra, för den svenska modellen bygger på att alla som kan arbeta ska arbeta.

En annan framgångsfaktor är att vi har en stabil privat konsumtion, som kommer av att vi länge har haft goda reallöneökningar – löneökningar för breda löntagargrupper, inte bara för dem med höga inkomster utan för väldigt många. Vi har inte låga löner i Sverige. Vi har en stabil tillväxt i stället.

Allt fler internationella bedömare och ekonomer pekar på just detta, att jämlikhet och ett sammanhållet samhälle inte alls står i motsats till ekonomisk utveckling utan att verkligheten tvärtom visar att det stärker tillväxt och nyskapande. Vi kan se att investeringarna i vårt land utvecklas starkt.

Vi har ett konkurrenskraftigt företagsklimat med välutbildade och ambitiösa löntagare och företagare. Det gör det attraktivt att investera i vårt land.

Detta är framgångsfaktorer som går hand i hand med omställningen till en grön ekonomi. Den är viktig, inte bara för att vi självfallet ska ta ansvar för framtida generationer utan också för att vi ska ta ansvar för Sveriges konkurrenskraft. Vi stärker därför stödet till lokal klimatomställning, vi justerar skatter för att minska resursslöseri och främja

återanvändande, vi annullerar utsläppsrätter och vi utökar klimatbiståndet för att stödja andra länder i att minska sina utsläpp.

Vi kommer inte att sitta med armarna i kors och peka finger åt resten av världen – att de ska göra sin hemläxa. Vi ska också göra vår hemläxa när det gäller klimatomställningen. Med inte minst det historiska Parisavtalet som grund kommer vi att gå före. Vi ska ta vårt ansvar för klimatutmaningen, och vi ska befästa det svenska ledarskapet. Det är inte bara rätt och riktigt att göra på det sättet, utan det skapar också nya gröna jobb och exportmöjligheter för svenska företag.

Mycket av det jag har pratat om kan sammanfattas i begreppet den svenska modellen: framåtanda, modernitet och utvecklingsoptimism som kommer ur känslan av trygghet. Med denna modell som grund och med väldigt tydliga politiska prioriteringar kan vi nu börja se resultatet av regeringens arbete.

Sedan regeringen tillträdde har sysselsättningen ökat med 120 000 personer, långtidsarbetslösheten för vuxna har minskat tydligt, ungdomsarbetslösheten är på den lägsta nivån sedan 2003 och sysselsättningsgraden i Sverige är den högsta som någonsin har uppmätts i ett EU-land. Detta, herr talman, är vad regeringen vill bygga vidare på.

Herr talman! Regeringen tar ansvar för Sverige, också genom att hålla hårt i plånboken.

För det första tar vi ansvar för de offentliga finanserna genom en stram och väl avvägd politik. Jämfört med prognoserna i våras stärks det finanssiella sparandet väsentligt. De budgetunderskott vi ärvde är på väg mot balans och överskott, och statsskulden minskar.

Vi ser att förtroendet för de svenska offentliga finanserna är mycket högt på den internationella arenan. Detta gör att statsfinanserna kan förstärkas i en takt som värnar den samhällsekonomiska balansen, men inte genom en politik som skadar utvecklingen genom att tusentals människor skulle behöva sägas upp i skolan, vården och omsorgen och heller inte genom att den dyra och ineffektiva skattesänkarpolitiken från den förra regeringen återupprepas. Den här regeringen tar ansvar för statsfinanserna.

För det andra har vi tagit ansvar för svensk flyktingpolitik. När det visade sig att den tidigare migrationspolitiken inte var avpassad för den situation som rådde ändrade vi på den. Sverige fortsätter självfallet att ta emot och bevilja människor uppehållstillstånd, men vi tar nu ett ansvar som är mer proportionellt i jämförelse med andra EU-länder. Med denna ändrade politik kan vi i årets budgetproposition skriva ned prognosen för migrationsutgifterna med 100 miljarder kronor de kommande åren. Den ändrade politiken ger också bättre möjligheter för en fungerande integration.

För det tredje tar regeringen ansvar för kostnadsutvecklingen inom en rad områden. Det gäller för socialförsäkringar och andra ersättningar. Det gäller för sjuktalet, där vi nu ser att utvecklingen bromsar in.

Vi bedömer att överenskommelsen med arbetsmarknadens parter, som regeringen har uppmuntrat till, kommer att kunna ge ytterligare resultat vad gäller sjukförsäkringen. Det gäller också kostnaden för ensamkommande barn och ungdomar, där vi nu äntligen skapar kostnadskontroll och minskar ersättningarna för de dyra boendeformer som hittills använts alltför vanemässigt. Men det gäller även för de stora skatteundantag och subventioner som avvecklats eller minskats för att de helt enkelt inte gav alla de jobb som utlovats.

För det fjärde tar regeringen ansvar genom att intensifiera arbetet mot skattefusk, för skattefusk och aggressiv skatteplanering kostar enorma summor varje år. Arbetet med att genomföra regeringens tiopunktsprogram mot skattefusk fortsätter. I budgeten föreslår vi därutöver ökade resurser till Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten för att jobba mot fusk. Vi gör också om reglerna så att arbetsgivare ska redovisa inkomst månadsvis för varje arbetstagare. Det ökar skatteintäkterna med runt 2 miljarder kronor, minst, men det är också en möjlighet för seriösa företag att få bättre konkurrensmöjligheter och inte behöva bli utkonkurrerade av oseriösa företag.

Vi kommer att fortsätta arbetet. Vi kommer att fortsätta att hålla hårt i plånboken. Vi kommer att fortsätta att hålla ögonen på både utgifter och skattesubventioner. Vi kommer aldrig att acceptera fusk eller bedrägerier. Det är så man åstadkommer långsiktiga, stabila och hållbara statsfinanser. Det är så vi skapar förutsättningar för ett modernt samhällsbygge. (Applåder)

Herr talman! Sverige står inför stora utmaningar. Alldeles för många människor är fortfarande arbetslösa i vårt land. Alltför många barn når inte målen i skolan. För många äldre känner inte trygghet i vardagen. Samtidigt ska våra nyanlända snabbt i arbete, så att de också får bidra till samhällsbygget. Det är utmaningar som regeringen tar sig an med full kraft.

Men den första och största utmaningen är att hålla ihop vårt land. För att lyckas med det måste vi upprätthålla en hög sysselsättning där människor också kan leva på sin lön. Det är också så att allt annat som vi vill åstadkomma tillsammans bygger just på att alla som kan arbeta också är med och bidrar med sitt arbete till samhällsbygget och till att

finansiera välfärden. Här behöver vi se till att ytterligare pressa tillbaka arbetslös- heten och hålla uppe sysselsättningen.

Det som behövs då är ytterligare språkkunskaper, yrkeskunskaper och erfarenhet. Därför skjuter regeringen till ytterligare resurser till Kunskapslyftet genom att fördubbla antalet yrkesvuxplatser, till förstärkt svenskundervisning, till en ny permanent lärlingsutbildning för vuxna, till snabbspår inom ett tjugotal yrken, till moderna beredskapsjobb inom staten och till bättre extrajobb för den som är långtidsarbetslös.

Sverige ska konkurrera med kunskap och kompetens och inte med låga löner. Generella lönesänkningar håller inte uppe en efterfrågan som gör att företagen kan nyanställa. Generella skattesubventioner har vi prövat. Det har stått skattebetalarna mycket dyrt, men det har varit bevisat odugligt för att få upp sysselsättningen. I stället behöver vi rikta satsningar så att varje individ får just det stöd som den behöver för att få ett jobb.

Den andra stora utmaning som vi står inför är välfärden. Här ser vi att antalet anställda i förhållande till befolkningen minskade under de borger- liga åren. Många människor känner i dag oro. Får mina barn den skolgång och den kunskap som de behöver? Får mina föräldrar den omsorg som de förtjänar? Får jag själv den vård som krävs den dag jag blir sjuk? Och hur går det för hembygden, på den ort där jag har mina rötter?

Regeringen tar ansvar för välfärden. Vi är i en situation där verksamheter, kommuner och landsting redan var svårt ansträngda. När befolkningen nu växer är det särskilt viktigt att vi säkrar och stärker de verksamheterna. Det handlar till exempel om att våra skolelever ska få en bättre undervisning och inte en sämre när nya elever kommer till

skolan. Därför genomför regeringen en historisk satsning på välfärden genom att skjuta till 10 miljarder kronor per år till skolan, förskolan, sjukvården och äldreomsorgen. Det är den enskilt största förstärkningen av statsbidragen till kommunerna någonsin. Tillsammans med tidigare satsningar som har gjorts motsvarar detta över 30 000 anställda i våra välfärdsverksamheter.

Jag är förstas beredd på att detta kan bli en stridsfråga. Är det så att man ser bristerna? Ser man människors oro och otrygghet? Ser man personalen, som så uppenbart behöver fler kollegor? Ser man de stadsdelar, bygder och regioner som alltför länge negligerats eller halkat efter?

Ser man detta, eller föredrar man att återgå till en politik där skattesänkningar och skattesubventioner var universalmedlet som skulle lösa allt, där utförsäljningar av hyresrätter var viktigare än att bygga nya, där privatiseringar av gemensamma tillgångar var viktigare än att stärka och staga upp de verksamheter som ska lösa de uppgifter som vi rimligen löser bäst tillsammans?

Här har regeringspartierna och Vänsterpartiet en samsyn. Den här budgeten är resultatet av vårt samarbete.

Anledningen till att vi gör de här prioriteringarna är bland annat att det är mer anständigt att ta ansvar för varandra genom en väl fungerande välfärd än att lämna varandra vind för våg när vi behöver varandra som mest. Men det handlar också om att det är mer effektivt att tillgodose grundläggande behov om vi gör det tillsammans och för alla. I grunden handlar det ju om vår arbetsmarknad, om vårt näringsliv och om vår styrka i den globala konkurrensen, för allt detta är beroende av att välfärden levererar och utvecklas.

Det är så den svenska modellen är uppbyggd. Den har levererat inte bara ett jämlikt samhälle utan också en mycket hög levnadsstandard. Det är därför som vi jobbar för att utveckla den svenska modellen – inte avveckla den. (Applåder)

Anf. 2 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Bokstavligen i förbigående inleder finansministern med att säga att Sverige har någon utmaning – punkt. Därefter säger hon att många tror på Sverige, att alla siffror pekar åt rätt håll – fanns det ett enda problem är man på väg att lösa det just nu, och för övrigt skapade Alliansen problem när Alliansen bekämpade den största finanskris som vi har haft sedan 30-talet. Det är en hård sammanfattning.

Vad du inte säger är nästan mer talande än det du säger. Du nämner inte utanförskapet. Du nämner inte bidragsberoendet. Du nämner inte de klyftor som växer mellan dem som jobbar och dem som inte får jobba. Du nämner knappt att vi har ett integrationsproblem i Sverige. Varför har ni så otroligt svårt att se de problem som i stort sett alla svenska familjer pratar om i dag?

Anf. 3 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag är väldigt glad att det nu finns en lite bredare samsyn i Sverige om att det är problem med stora klyftor. När vi tog upp det i valrörelsen var det inte riktigt så det lät från Moderaterna. Det tycker jag är ett välkommet steg framåt från Moderaterna och Ulf Kristersson.

Problemet är att den politik som Ulf Kristersson bedrev när han satt i regeringen ökade klyftorna genom att man valde att lägga pengar på att sänka skatten – mest för dem som tjänade mest.

Den här regeringen har lagt om politiken och brutit mot skattesänkar- och nedskärningspolitiken. I stället ser vi till att investera i det som bygger hela vårt samhälle starkare. En viktig del är just att utjämna klyftorna. Där är välfärds miljarderna oerhört centrala för att bryta segregationen.

Mycket av de pengarna kommer att gå till skolan. Utöver det har regeringen satsat 10 miljarder i riktat stöd till skolan för att alla barn ska få en riktigt bra skolgång. Det, Ulf Kristersson, är politik som kan bryta klyftor och minska segregationen.

Därutöver ser vi till att jobba med att fler människor ska komma in på arbetsmarknaden. Vi har tydliga förslag i den här budgeten, med bland annat moderna beredskapsjobb i staten. Vi utvecklar de extra tjänsterna i välfärden, där många nyanlända kan få en möjlighet. Vi ser också till att jobba mer med människor som står långt från arbetsmarknaden.

Sist men inte minst är det viktigt – när vi ser att det finns 350 000 arbetslösa och 100 000 lediga jobb – att se till att matcha dem tillsammans. Det är också en politik som minskar segregationen och bryter utanförskapet, när man till exempel får en undersköterskeutbildning och kan få sitt första jobb. Det är vad den här politiken leder till. (Applåder)

Anf. 4 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! De stora klyftorna i vårt land är mellan dem som jobbar och dem som inte jobbar. De långvariga och långsiktiga klyftorna är mellan de familjer där någon går till jobbet och där ingen går till jobbet. De stora skillnaderna mellan barn i vårt land är mellan de barn som har föräldrar som har jobb och inkomst och dem som inte har det.

Ändå ser ni på när utanförskapet växer. Nästa år är det 915 000 personer i era motsvarande kalkyler. Ni ser att det växer. Ni pratar inte om integrationen. Ni pratar inte om problemen att komma in på arbetsmarknaden. Ni pratar om den sorts bekymmer som visserligen finns på den svenska arbetsmarknaden men som inte hjälper de människor som i dag permanent parkeras bredvid.

Varför lägger ni så lite möda på det som är de riktigt stora problemen i den svenska politiken? (Applåder)

Anf. 5 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Ulf Kristersson kanske skulle lyssna lite bättre. Det var just det som jag tog upp – det faktum att om vi ska kunna hålla samman Sverige måste vi också få fler människor i arbete. Jag delar helt uppfattningen att den stora klyftan går mellan dem som har ett arbete och dem som inte har ett arbete.

Därför är ett tydligt fokus från den här regeringens sida att få upp sysselsättningen och få ned arbetslösheten. Det är en politik som har verkat. Vi har högre sysselsättningsgrad än någonsin. Vi har den högsta sysselsättningsgrad som har uppmätts av Eurostat i något EU-land. Vi har en sjunkande arbetslöshet, och vi har den lägsta ungdomsarbetslösheten på 13 år.

Det innebär inte att vi är nöjda, utan vi kommer att fortsätta att arbeta med den här politiken. Men den var uppenbarligen mer framgångsrik än den politik som fördes när Ulf Kristersson satt i regeringen. (Applåder)

Anf. 6 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! I en rapport från EU-kommissionen framgår det att Sverige år 2048 kommer att ha näst sämst pensioner i hela EU. Människor kommer att ha mindre än hälften av den totala slutlönen, eventuell tjänste- pension medräknad.

Det kan tyckas ganska långt fram i tiden, men det ligger i någon mening i sakens natur när man talar om just pensioner. Jag som företrädare för en socialkonservativ ekonomisk politik föredrar en långsiktig tidshori-sont snarare än att förhålla mig enbart till nästa mandatperiod.

800 000 äldre svenskar är i dag på ett eller annat sätt beroende av garantipension. En kvarts miljon gamla svenskar lever under EU:s fattigdomsgräns. Det är ovärdigt Sverige, herr talman.

Min fråga är mycket enkel: Varför gör regeringen inga som helst satsningar för att stärka garantipensionen? (Applåder)

Anf. 7 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Den här regeringen har gjort mycket för att trygga de äldres vardag. Förutom att vi har satsat på en tryggare äldreomsorg kommer de 10 välfärds miljarderna naturligtvis också att betyda mycket för att våra äldre ska kunna känna sig trygga i äldreomsorgen. Vi har höjt bostadstilläggen för pensionärer. Vi har också avskaffat den orättvisa pensionärsskatten för de pensionärer som har lägst pension. Det var ett löfte som även Sverigedemokraterna gav i valrörelsen. Men när de fick möjlighet att rösta här i kammaren för sänkt pensionärsskatt hade de ändrat sig och röstade nej till det. Det är bara ytterligare ett exempel på Sverigedemokraternas flexibla inställning till sina vallöften och andra löften som de har gett.

Ett annat exempel gäller vinster i skolan. Sverigedemokraterna sa till sina väljare att de inte ville ha vinst i skolan. Men efter att Oscar Sjöstedt hade blivit uppvaktad av näringslivet och fått komma in i finrummet och frotera sig med näringslivetablissemangen spelade det inte längre någon roll vad han hade lovat väljarna. Nej, då var det viktigare att vara kompis med näringslivetablissemangen än att stå upp för de löften som man hade gett till sina väljare.

Detta ser vi också när det gäller offentlig upphandling. Även där blir Oscar Sjöstedt uppvaktad av näringslivetablissemangen, och då spelar det ingen roll vad han har stått i riksdagens kammare och sagt. Nej, då är det viktigare att vara kompis med näringslivsledare och få komma in i finrummet än att stå upp för svenska löntagares rättigheter att ha rimliga löner och svenska företags möjligheter att konkurrera. Då vill Oscar Sjöstedt att vi i stället ska använda skattepengar till att konkurrera ut svenska företag och konkurrera ned lönerna för våra svenska löntagare. Så mycket är löfterna från Sverigedemokraterna värda. (Applåder)

Anf. 8 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Vi hamnar lite vid sidan av där, men jag ska leda oss tillbaka på rätt spår.

Det är inte riktigt på det sättet att det är kommunerna som betalar ut pensioner i det här landet. Vi har ett ålderspensionssystem och en stat som gör detta.

En ogift garantipensionär har i dag 7 952 kronor i månaden i pension. Jag vill höja det med åtminstone 10 procent, det vill säga nästan 800 kronor i månaden. Egentligen hade det behövts ännu större höjningar, men med tanke på att vi har en regering som har fört en ansvarslös

ekonomisk politik har vi ett mycket begränsat budgetutrymme. Inom loppet av maximalt fyra år, det vill säga allra senast till 2020, är det min ambition att helt uttradera den orättfärdiga skatteklyftan mellan pensionär och löntagare som regeringen alltså inte har mäktat med trots att finansministern påstår det.

Jag vill ändå ställa en fråga. Vill finansministern sluta upp bakom den ambitionen, eller ska man som vanligt skjuta frågan framåt på obestämd tid?

Anf. 9 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:
Herr talman! Den här regeringen har gjort mycket för våra pensionärer, och det fortsätter vi att göra. Vi kan dock konstatera att Sverigedemokraterna, som lovade att sänka pensionärsskatten, sedan valde att trycka på nejknappen när de fick möjlighet att rösta för det förslaget.

Här är det något som är tydligt med Sverigedemokraterna, nämligen att det finns en sak som går före allt annat. Här spelar det ingen roll vad de har lovat i riksdagens kammare och vad de har lovat sina väljare, utan det viktigaste av allt är att få vara en del av etablissemang. De vill kunna frottera sig med näringslivet.

Jag umgås också med näringslivet och träffar näringslivets organisationer. Men jag sviker inte mina väljare eller svenska löntagare och svenska företag för att få frottera mig med näringslivet i finrummen. Där finns en tydlig skiljelinje mellan oss. (Applåder)

Anf. 10 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Det är här och nu som vi behöver handfasta lösningar på ett antal samhällsproblem som inte kan vänta. Ska det bli någonting här och nu bygger det på att de som i dag sitter i regeringen faktiskt levererar. Det är så den svenska politiken är uppbyggd och fungerar. Mot bakgrund av det blir jag bekymrad när jag ser att finansministern och regeringen passivt önskar vad nästa regering ska göra i stället för att leverera konkret politik här och nu. Jag har några exempel på det, herr talman.

När polisen går på knäna och vi behöver fler poliser i såväl norra Sveriges inland, där det kan dröja timmar innan polisen kommer, som i stor- städernas förorter kallar regeringen till presskonferens och säger att den ska satsa på polisen. Men när man granskar siffrorna ser man att det inte är här och nu – när regeringen kan bestämma – som pengarna kommer utan det är under nästa mandatperiod, efter nästa val, som någon annan ska satsa.

Det är samma sak när regeringen presenterar ett historiskt miljöpaket. 75 procent av det som regeringen lovar ska i själva verket levereras av nästa regering. Samma mönster är det på infrastruktursidan.

Missförstå mig inte, herr talman! Centerpartiet, som har ambitionen att ingå i nästa regering, kommer att leverera satsningar på polisen, på infrastrukturen och på miljön. Men om vi vill ha någonting här och nu måste finansministern ta sitt ansvar.

Magdalena Andersson, jag undrar varför du inte ser till att påverka politiken nu, medan du har chansen? (Applåder)

Anf. 11 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:
Herr talman! Poliser behöver utbildas. Det står inte ett stort gäng poliser och väntar på att bli anställda den 1 januari 2017. Därför behöver vi öka medlen till polisen stegvis, och det är precis det som regeringen gör. För nästa år har polisen begärt ungefär 800 miljoner kronor. Nu ökar vi anslagen med 100 miljoner kronor. Men därutöver gör polisen stora över- skott i år, som man kommer att kunna ha med sig in i nästa år. Nästa år får polisen alltså i princip samma medel som man har begärt. Det beror, som sagt, på att det tar tid att utbilda poliser.

Sedan är det självklart så att vi vill göra mer här och nu. Vi gör mycket. Vi har ökat miljöbudgeten med 73 procent jämfört med hur det var på Alliansens tid. Det är omfattande ökningar. Vi tillför välfärden 10 miljarder. Vi värnar välfärden och ser till att vi har bra verksamheter. Men vi kan inte göra allt på en gång. Det är för att vi värnar om de offentliga finanserna och tar ansvar. Det är en stor skillnad från hur det var när Emil Källströms parti satt i regeringen, då vi såg ökande underskott varje år. I stället kan vi se att den här regeringen tar tag i de offentliga finanserna och bedriver en ansvarsfull ekonomisk politik. Då kan man inte heller göra allting på en gång. (Applåder)

Anf. 12 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:
Herr talman! Jag tror att grundproblemet är att vi har en regering som inte kan prioritera, en regering som duttar ut småsatsningar på allting. Men det blir ingenting av någonting.

Det är glädjande att finansministern här i riksdagens kammare erkänner att hon tillför en åttondel av de pengar som polisen själv behöver i nya anslag för det kommande året. Om vi dessutom ser de ökade

kostnaderna och de ökade hyrorna för många av de fastigheter som polisen betalar innebär det att det blir mindre resurser.

Samma sak gäller infrastruktur och miljö. Det är självklart så att det går att satsa och få utväxling för mer än de småslantar som regeringen tillför de närmaste två åren då man faktiskt har chansen att göra skillnad.

Vi kommer tillsammans med den övriga Alliansen att leverera satsningar på polis, infrastruktur, miljö och mycket annat efter nästa val. Men det är beklagligt att finansministern inte tar chansen att göra skillnad nu medan hon har möjlighet. (Applåder)

Anf. 13 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:
Herr talman! Jag kan gratulera Ulf Kristersson till att han inte längre behöver komma överens med Emil Källström om en oppositionsbudget, för det låter inte som att det skulle bli alldeles enkelt att få ihop siffrorna. Det var det nu inte när man satt i regeringsställning heller, och det förklarar väl varför underskotten ökade varje år. Den här regeringen tar däremot ansvar för statsfinanserna – men ser också till att prioritera så att vi kan göra viktiga satsningar.

Vad gäller polisen och fastigheterna har man ju ständigt en PLO som bland annat tar in ökade löne- och hyreskostnader. Man kommer under nästa år att ha ungefär 700 miljoner mer – 100 miljoner plus 600 miljoner – att röra sig med än i år, tack vare att man får ta med sig sitt överskott.

Det blir ingenting, säger Emil Källström. Nja, det faktum att 30 000 fler människor kommer att kunna arbeta i välfärden på grund av regeringens politik tror jag kommer att märkas, inte bara bland dessa

30 000 utan även bland alla våra barn, äldre och sjuka som tar del av välfärden i vårt land. Det tror jag kommer att vara till stor glädje. (Applåder)

Anf. 14 MATS PERSSON (L) replik:

Herr talman! Regeringen skjuter integrationsproblemen på framtiden. Det saknas idéer för hur det bidragsberoende som nu växer fram ska brytas, och regeringen konstaterar själv att dess egen politik inte håller måttet. I går kunde vi höra att det av de utlovade 32 000 traineejobben blivit ett hundratal. Vi kunde höra att för de 25 000 utlovade extratjänsterna är ambitionen nu bara är en tiondel. Det är uppenbart att arbetsgivarna inte vill ha regeringens konstruerade jobb.

Arbetsgivarna vill i stället ha riktiga jobb, som bryter bidragsberoende. Magdalena Andersson presenterar nu ofinansierade bidragshöjningar. Det är ofinansierade bidragshöjningar som gör Sverige svagare och som samtidigt kombineras med att vanligt folk får höjd skatt.

Magdalena Andersson höjer skatten så att 150 000 svenskar numera – i regeringens ögon – betraktas som höginkomsttagare och ska betala statlig skatt, där man alltså får behålla mindre än hälften av den sista intjänade hundralappen. Vi pratar om barnmorskor, poliser och ingenjörer som nu i Magdalena Anderssons ögon är höginkomsttagare.

Samtidigt ser regeringen till att bankdirektören inte får högre marginals-katt. I stället riktar den med klinisk precision skattehöjningar mot breda grupper i vårt samhälle där många jobbar i välfärdens kärna.

Magdalena Andersson! Hur rättvist är det att barnmorskan får högre marginal-skatt när bankdirektören inte får det? (Applåder)

Anf. 15 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Det är helt korrekt som Mats Persson säger; traineejobben har inte blivit lika många som vi i valrörelsen trodde att de skulle bli. Det beror bland annat på att ungdomsarbetslösheten har överraskat på uppåtsidan – den har sjunkit mycket snabbare än vi förutsåg i valrörelsen. Vi har nu den lägsta ungdomsarbetslösheten på 13 år. Traineejobben riktar sig framför allt till ungdomar som har en gymnasieutbildning, och många av dem har jobb. Därför är efterfrågan på traineejobb inte lika stor som vi befarade i valrörelsen, och därför breddar vi nu de grupper som kommer att kunna få traineejobb.

Vi höjer skatten även för bankdirektörer genom att vi avtrappar jobbskatteavdraget. Är man bankdirektör och tjänar riktigt mycket har man inte längre något jobbskatteavdrag. Mats Persson säger att vi höjer skatten, och då har jag en fråga till Mats Persson. Kommer Mats Persson att betala högre, samma eller lägre skatt på samma inkomst i januari 2017 jämfört med i december 2016? Han kommer nämligen att ha samma inkomst.

Anf. 16 MATS PERSSON (L) replik:

Herr talman! Det är uppenbart att regeringen och Magdalena Andersson inte vill se verkligheten som den är. Varje dag är det 90 000 ungdomar mellan 16 och 25 år som varken går till arbetet eller studerar. De gör ingenting. De lever i ett bidragsberoende och är över huvud taget inte aktiva på arbetsmarknaden. Bland nyanlända som kom till Sverige för några år sedan är bidragsberoendet monumentalt – 40 procent av dem som kommer från länder utanför Europa är arbetslösa, och många av dem lever på försörjningsstöd och socialbidrag. Bidragsberoendet är jättestort.

Regeringens lösning på detta är konstruerade jobb som inte löser några problem alls, och denna politik ska vanligt folk betala. Denna politik ska barnmorskor, poliser och ingenjörer betala med de skattehöjningar som nu sker. Det är 150 000 nya personer som får betala statlig skatt. Varför är detta rättvist?

Anf. 17 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik: Herr talman! Nu kom det inte så mycket om skattehöjningar. Mats Persson svarade inte heller på frågan om han kommer att betala samma, högre eller lägre skatt i januari 2017 jämfört med i december 2016. Det beror ju på att den förändring han utannonserar som en stor skattehöjning faktiskt i verkligheten innebär att han kommer att betala lägre skatt i januari 2017. Han kanske skulle vara lite försiktig med hur han marknadsför olika reformer. (Applåder)

Anf. 18 JAKOB FORSSMED (KD) replik: Herr talman! Man kan riktigt höra radioreferaten: ”Det var en påfallande nöjd finansminister i debatten.” Eller kanske är ”sjukt nöjd”, som de yngre säger nuförtiden, mer rätt i ordens bokstavliga bemärkelse. För nog är det något förvänt med att höra denna nöjdhet samtidigt som vi faktiskt har en situation där tilliten till att det offentliga klarar sina grundläggande uppdrag sviktar.

Vi har en brutal tudelning av arbetsmarknaden och en budget, tom på jobbreformer, som hindrar människor från att komma in i en arbetsgemenskap. Vi har en poliskris, även om statsministern inte vill se det, men rimliga tillskott kommer först om flera år – för civilanställda kan ju anställas redan nu. Det är tomt på strukturreformer för jämlikhet och tillgänglighet som svarar mot behoven i välfärden.

Det är som att regeringen har ett hus med flera hål i taket, och i stället för att fixa hålen plockar den fram en solstol, sätter sig på verandan, ringer sina kompisar och säger: Vad är problemet? Konjunktursolen skiner.

Att inte göra sig bekymmer för morgondagen är ingen bra strategi för en regering. Regeringen tycks vilja bli som fåglarna under himlen som inte skördar och samlar i ladorna. Nu ökar man upplåningen till kostnader för utgiftsreformer, och man sår inte rejält med jobbreformer för att om några år kunna skörda intäkter till välfärden i framtiden. I stället blir det pålagor på att arbeta och anställa. Det blir 40 miljarder i höjda skatter – det mesta på jobben. Politiken äger kanske inte riktigt Salomos prakt.

Jag skulle vilja fråga finansministern om det finns någon som fortfarande tror på regeringens arbetslöshetsmål. Finns det en enda oberoende bedömare som tror att regeringens politik sammantaget bidrar till fler jobb? (Applåder)

Anf. 19 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik: Herr talman! Det var väldigt roligt att höra Jakob Forssmeds fråga, för det var den Erik Ullenhag alltid brukade ställa. Det känns skönt att hans ande svävar över lokalen, och vi skickar en särskild tanke till honom i Amman.

Självklart fortsätter vi att jobba med att laga taket. De delar av regeringen som inte sitter här är just nu uppe och spikar på taket för att se till att laga de hål Jakob Forssmed och hans allianskollegor lämnade efter sig när de försvann från Rosenbad. Den viktigaste takpannan vi har i budgeten är 10 miljarder till kommuner och landsting, för att vi

ska kunna värna välfärden och se till att lappa ihop den delen av det trasiga taket.

En annan viktig takpanna är de satsningar vi gör på att fler människor ska komma i arbete. Det handlar om att rikta insatser mot dem som står längre från arbetsmarknaden men också om att förbättra matchningen så att de arbetsgivare som letar arbetskraft men inte hittar rätt kompetens, vilket är en annan trasig takpanna vi tog över, ska kunna göra det. De två sakerna ska kunna lösa sig.

Ytterligare en trasig takpanna som kan bli väldigt oroande nu med klimatförändringarna, som kan ge oss sämre väder, är de underinvesteringar Alliansen lämnade efter sig vad gäller klimatet. Här steppar regeringen upp. Vi tar oss an den klimatutmaningen och ser till att skaffa fler takpannor för att laga också den delen av det trasiga taket. Steg för steg ser vi alltså till att laga det trasiga tak vi tog över för två år sedan. (Applåder)

Anf. 20 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Ska man tolka finansministerns svar som att statsråden Eriksson, Fridolin och Strandhäll inte håller på att laga taket? Mycket tyder på det, men det var bra att vi fick det svart på vitt här i riksdagens kammare, direkt ur finansministerns mun. Några jobbar med att fixa taket; andra sitter här inne och gör inte detta. Jag tror att alla statsråd behöver ägna sig åt de huvuduppgifter som de faktiskt har: bostadskrisen, krisen kring tryggheten och framför allt kring jobben. En stor förändring på jobbsidan i denna budget är att ni skriver ned prognoserna för era egna reformer. Ni säger: Vi tror inte längre på det här! Vi tror inte på vad statsministern förra året kallade den största jobsatsningen i Sverige på många år. Nu faller det samman.

Snabbspåren – som traineejobben och extratjänsterna – tycks ha blivit ett stickspår som också överlastas av den här administrationen. Vi behöver rejäla reformer som tar ned trösklarna. Fram med de rejäla reformverktygen så att vi klarar att bryta tudelningen på arbetsmarknaden! (Applåder)

Anf. 21 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:
Herr talman! Att traineejobben blir färre på grund av att antalet arbetslösa ungdomar blir lägre tycker jag faktiskt är en bra utveckling. Det är inte särskilt många ungdomar med gymnasieutbildning som inte har ett jobb. Därför blir det heller inte så många traineejobb, som var riktade mot dessa ungdomar.

Det är uppenbart att regeringens politik för fler jobb har effekt. Vi ser en sjunkande arbetslöshet. Vi ser den lägsta ungdomsarbetslösheten på 13 år. Vi ser en sjunkande långtidsarbetslöshet bland vuxna, och vi ser den högsta sysselsättningsgraden i EU. Vi ser 120 000 nya jobb som har skapats under två år.

Det är naturligtvis viktigt att regeringen fortsätter detta arbete. Vi är inte nöjda med dagens arbetslöshet eller med den som ligger i prognoserna. Vi kommer att fortsätta att leverera fler jobb och bättre reformer för att fler ska komma i sysselsättning i varenda produkt som jag kommer att lägga fram på den här riksdagens bord. (Applåder)

Anf. 22 ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! I november väljer USA en ny president. Aldrig i modern tid har frihandel och öppenhet varit så ifrågasatt i världens största ekonomi som just nu.

USA är inget undantag – listan på ekonomiska och politiska risker i Sveriges omvärld blir bara längre och längre. Europas ekonomiska kris övergår nu i politisk splittring, samtidigt som förhandlingarna om brexit ska starta. I såväl Kina som Ryssland finns minst lika starka skäl att oroa sig över den politiska och militära utvecklingen som över den rent ekonomiska. Allt detta påverkar ett litet land som bygger sitt välstånd på inter- nationell handel och framgångsrika exportföretag. Men även här hemma kryper olustkänslorna fram. Höga bnp-siffror svärtas av brinnande bilar, socialt utanförskap och alltmer uppenbara integrationssproblem. Dåliga skolor, skottlossning och vardagsbrott som inte ens utreds dominerar i dag många svenskars vardagssamtal.

Vi har fått skuggsamhällen, organiserad bolagiserad brottslighet som tar sig in i myndigheter, skattebrott och bidragsfusk i alltmer avancerade former. Många har det bra i Sverige, men allt fler tycker ändå att Sverige utvecklas åt fel håll.

Om inte det politiska samtalet här inne – och ledarskapet! – tar detta på allvar och börjar ägna mer kraft åt de stora frågorna och mindre åt de små kan vi förlora någonting fundamentalt i Sverige: tilliten och respekten för att politiken, trots åsiktsskillnader, faktiskt löser allvarliga problem. Jag är oroad över att legitimiteten i det svenska samhällsbygget tar skada just nu. Den tar generationer att bygga upp igen.

Herr talman! Förutsättningen för att kunna lösa samhällsproblem är att se dem, förstå dem, erkänna dem och peka på möjliga vägar ur dem. Ledarskap är inte att exploatera oro utan att ta oron på allvar och prioritera och fokusera på det som är riktigt viktigt för vårt land. Men då måste man ha en plan, och den här regeringen är planlös. Den

förmår inte och den vill inte prioritera och fokusera. Den irrar faktiskt omkring.

Förra veckans regeringsförklaring innehöll 3 795 ord men missade likväl två. Inte en enda gång nämndes utanförskapet, och inte heller ordet integration. Regeringen noterar inte de två mest uppenbara problem som vårt land står inför. Tvärtom förringar och bagatelliserar de dem. När Moderaterna påpekar att motsvarande 1 miljon människor riskerar att få leva på bidrag förklarar regeringen ökningen med att influensa också ingår i statistiken. När vi berättar att 260 000 utrikes födda saknar gymnasieutbildning och att 200 000 av dem är över 35 år gamla – samtidigt som arbetslösheten är skyhögt – medger regeringen motvilligt att några få tusen skulle kunna behöva ett enkelt jobb för att ta sig in, men regeringen har ingen plan ens för detta. Det är inte ledarskap; det är aningslöshet.

I stället var regeringsförklaringen fylld av sönderkompromissad symbolpolitik som undviker alla stora problem: en ny jämställdhetsmyndighet, tvångskvotering i ett par hundra börsbolag och arkitekturpolicy för hållbara stadsmiljöer. Jag ironiserar faktiskt inte. Man kan tycka olika i sak, men detta är fel fokus i svensk politik.

Herr talman! I den här budgeten saknas långsiktiga reformer som kan bygga Sverige starkare. Det saknas reformer som sätter fler i arbete och bryter bidragsberoendet, och det saknas reformer som ser till att andra generationens invandrare får bättre kunskaper i svenska och om Sverige än vad deras föräldrar kunde få. Det saknas reformer som i goda tider bygger upp svensk ekonomi inför nästa kris.

Låt mig peka på tre allvarliga brister i regeringens ekonomiska politik just nu! I år går Sveriges ekonomi in i högkonjunktur, men utveck-

lingen har inte uppstått i ett vakuum. Det var 90-talets strukturreformer, klok hantering av finanskrisen, ökande sysselsättning och minskat utanförskap som lade grunden för dagens tillväxt.

Men regeringens nuvarande ekonomiska politik är inte hållbar. Om Sverige har negativa räntor och expansiv finanspolitik vid hög tillväxt, och när den konjunkturberoende arbetslösheten är nära noll, vad ska då Finansdepartementet göra när Sverige har låg tillväxt och stigande arbetslöshet? Regeringen för en ekonomisk politik som om vårt land aldrig mer kommer att drabbas av en kris.

Regeringen missköter dessutom de offentliga finanserna. Sju partier kom i juni överens om ett nytt överskottsmål, men regeringen lånar till nya utgifter och ökar underskottet i svensk ekonomi nästa år. Krona för krona innebär att man tar ansvar för att finansiera sina reformer. Om man vill öka utgifterna på ett område minskar man dem på ett annat. De flesta ekonomer är överens om att det i detta läge är det ansvarsfulla sättet att hantera ekonomin. Moderaterna accepterade inte att regeringen ville överge hela principen om överskott i offentliga finanser. Vi kommer inte heller att tumma på principen att det är i goda tider man rustar sig för dåliga tider. Det är mer arbete – inte mera lån – som hållbart betalar framtidens välfärd.

Herr talman! Det andra felet är att regeringen underskattar de problem Sverige nu står inför. Regeringen är nöjd med sina siffror, men svenska folket är inte lika nöjt med samhällsutvecklingen. Integrationen av flera hundra tusen nyanlända är de kommande årens allra största politiska uppgift. Om inte fler jobbar och både försörjer sig själva och bidrar med skatter urholkas grunden för välfärdslandet Sverige. Vi har hög arbetslöshet bland människor som inte har de färdigheter som nu efterfrågas men som inte heller tillåts börja ett nytt yrkesliv med ett

enklare jobb. Regeringen halverar RUT-avdraget och tar med kirurgisk precision ett steg i precis fel riktning.

Många barn får inte se sina föräldrar gå till jobbet i början av dagen och sedan få lön i slutet av månaden. Då går utanförskap i arv. Ännu värre segregation leder till allt större problem i våra skolor, och i var tredje kommun är arbetslösheten bland utrikes födda över 30 procent. Medan risken för socialbidragsberoende är en av hundra bland inrikes födda är den tio av hundra bland utrikes födda. Detta är farligt. Helt vanliga människor, som tidigare trott på ett internationellt, öppet och framgångsrikt Sverige, börjar i stället tro på enkla lösningar. Tar man inte de signalerna på allvar förstår man inte vad som händer just nu i Sverige. (Applåder)

Inte heller i skolan förstår regeringen vidden av uppgiften. Många skolor är bra, och det går bra för många elever, men för andra går det riktigt dåligt. Var sjunde elev lämnar grundskolan utan gymnasiebehörighet. Av de barn som kommer till Sverige efter skolstart misslyckas fler än hälften.

Forskning lär oss att inga barn far så illa av att lämna nian utan fullständiga betyg som de utsatta barnen – de som hade det svårt redan från början. Mer matte, mer svenska och fler bra lärare är nödvändigt för att vända utvecklingen. Då duger inte hittepåreformer, till exempel att döpa om lediga dagar till läslov.

Regeringen väljer bort kvalitets- och kunskapsreformer och lägger sin kraft på symbolpolitik. Obegripliga procentuella vinsttak kommer att stänga bra friskolor, när Sverige borde höja kvaliteten på alla Sveriges skolor.

Det tredje stora problemet, herr talman, är att regeringen minskar viljan att arbeta. I stället höjer regeringen bidragen och höjer marginalskatten för 1,3 miljoner svenskar. Det är inga höginkomsttagare. Fyra av tio är poliser och barnmorskor. Det är en massa hantverkare och de allra flesta ingenjörerna. Efter tre års skattehöjningar handlar det om nästan 19 000 kronor mindre för en barnfamilj. Om det blir mindre lönsamt att jobba minskar lusten att jobba heltid, att ta mer ansvar eller att utbilda sig en gång till. Det är dålig ekonomisk politik i ett land som konkurrerar just med kompetens.

När den demografiska utvecklingen talar för högre pensionsålder och bättre incitament för äldre att jobba mer bestraffar regeringen dem över 65 med en alldeles speciell löneskatt. Regeringen minskar alltså äldres vilja att jobba när Sverige tvärtom borde ta till vara just deras erfarenhet.

Sverige är ett fantastiskt land, och vi har löst svåra problem förut. Man måste kunna ändra politiken när den inte längre fungerar. I välfärdslandet Sverige förenar vi starka värderingar med pragmatiska lösningar.

Därför ska Sverige bekämpa både bidragsfusk och skattefusk samt värna både arbetsmoral och skattemoral. Nu är arbetsuppgiften att bygga ett starkare Sverige i en mycket orolig omvärld med starkare företag, starkare familjer, starkare offentliga finanser, en starkare rättsstat och ett starkare försvar. I valet om två år provas vilka som vill ta sig an precis den uppgiften och vilka som bara är nöjda eller hoppas att allt snart blåser över. (Applåder)

Anf. 23 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik: Herr talman! Symbolpolitik, säger Ulf Kristersson. Jag kan nämna två saker som Ulf Kristersson kallar symbolpolitik, nämligen 10 miljarder riktade statsbidrag till skolan – symbolpolitik – och 10 miljarder generella statsbidrag för att värna välfärden – symbolpolitik. För Ulf Kristersson är allt som inte innebär skattesänkningar mest till dem som tjänar mest symbolpolitik. Det handlar bara om hur man definierar saker och ting.

Man måste kunna ändra politiken när den inte längre fungerar, säger Ulf Kristersson. Det är intressant. Vi såg under Ulf Kristerssons tid i regeringen hur antalet marginaliserade områden ökade. Barnfattigdom och föräldrars ekonomiska utsatthet ökade när människor tvingades lämna a-kassan eller blev utförsäkrade av Kristerssons utförsäkringspolitik och i stället tvingades leva på försörjningsstöd.

Storskaliga utförsäljningar av hyresrätter spädde på segregationen. Skolor och vårdcentraler etablerades framför allt i välmående områden. Till detta kom stora ofinansierade skattesänkningar som i huvudsak gick till dem som redan hade det gott ställt. Inget av detta kom av sig självt under era år vid makten, utan det var resultatet av medvetet fattade politiska beslut.

Nu kan vi se problem med växande klyftor. Men det blir svårt. Ulf Kristersson säger också att man måste kunna ändra politiken när den inte längre fungerar. Hur skulle ett sjätte jobbskatteavdrag ge så mycket annorlunda effekt än vad nr 1, 2, 3, 4 och 5 gjorde? På vilket sätt har kartan ritats om så att fler skattesänkningar ska sänka arbetslösheten när de inte gjorde det sist? Hur ska detta öka respekten för lag och ordning när det inte gjorde det sist? Hur ska skattesänkningar öka

känslan av samhörighet, gemenskap och att hålla ihop vårt samhälle när de inte gjorde det sist? (Applåder)

Anf. 24 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag säger att ni spretar på alla områden, och ni fokuserar inte på de stora problemen. Man kan värdera problem olika. Väljarna kan säga att ni inte tycker att de problem de beskriver är de stora samhällsproblemen, och därför gör ni andra saker i stället. Sådant handlar politik om. Då kan de rösta bort er och rösta in oss.

För åtta tio år sedan identifierade Moderaterna två problem som vi ansåg vara fundamentala för Sverige. Det ena var att det lönade sig för lite att jobba. Det var för många som tyckte att det inte var värt att jobba lite mer än i dag eftersom marginalskatterna, beskattningen på arbete, var så höga. Ett av Sveriges stora samhällsproblem var att så många inte var beredda att jobba lite extra därför att staten tog pengarna från dem. Därför gjorde vi det mer lönsamt för människor med normala inkomster att jobba. Vi införde jobbskatteavdragen. Om jobbskatteavdragen varit så dåliga som finansministern säger hade finansministern tagit bort dem. Det finns skäl till att hon inte har gjort det. Det andra problemet vi identifierade var att alldeles för många människor lever på bidrag. För många människor hamnar i förtidspension fastän de har kapaciteter. Ni slösar bort kapaciteter i Sverige.

Vi gjorde något åt det problemet också.

Jag säger inte att vi löste alla problem. Jag säger inte att vi inte gjorde några misstag. Jag säger inte att vi inte ska vara självkritiska. Men jag säger att vi fokuserade på det vi tyckte var det riktigt stora bekymret och föresatte oss att göra något åt den saken.

I dag ser den bilden lite annorlunda ut. Mycket färre människor förtidspensioneras. Det finns helt andra problem. Många människor släpps aldrig in på arbetsmarknaden. Det råder fortfarande en hög beskattning av de låga inkomsterna. Det stora problemet i Sverige är inte högavlönades skatter utan lågavlönades skatter, som tillsammans med bidragsnivåerna gör det mindre lönsamt att jobba än att leva på bidrag. Det är ett av Sveriges riktigt stora problem. Då löser vi det problemet och avstår från många andra saker som är mindre viktiga. (Applåder)

Anf. 25 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Det var klargörande, men här finns uppenbarligen en stor skiljelinje. Jag tycker att det är mycket viktigt att vända skolresultaten. Jag tycker att skolan är en mycket prioriterad fråga. Det är därför som vi har satsat 10 miljarder i riktade statsbidrag till skolan.

När Ulf Kristersson nämner vilka problem han ser i Sverige tar han inte upp skolan. De andra sakerna han nämnde satsar regeringen också mycket på i budgeten, men regeringen tycker att också skolan är ett prioriterat område.

För mig är det oerhört viktigt att alla barn som går i svensk skola ska få det stöd de behöver för att klara målen. Det är helt centralt för att bryta segregationen, bryta utanförskapet och se till att varenda unge, oavsett föräldrar, ska kunna växa, utvecklas och nå sin fulla potential. Det är en viktig prioritering, men det tycker inte Ulf Kristersson. Där skiljer vi oss åt. (Applåder)

Anf. 26 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Kvaliteten i skolan är ohyggligt viktig! Det är alldeles för många skolor i dag – offentliga och privata – som inte levererar den

kvalitet som vi måste kräva, både för oss som betalar gemensamt och för de barn som lämnar skolan med bristande kunskaper.

Vad gör ni då? Ni diskuterar om det ska vara 7 eller 8 procents vinsttak i en obegriplig konstruktion. Ni kompenserar Sveriges kommuner med 10 miljarder för att färre jobbar och betalar in skatt till dessa kommuner.

Redan i våras gav vi 8 miljarder extra bara till Sveriges skolor, till mer mat, till fler lärare, till högre lärarlöner, till bättre kontroll, till bättre inspektioner. Släpp inte ut en enda unge ur skolan utan de kunskaper de har rätt att kräva.

Ni fortsätter att syssla med symboler i stället för att bita i problemen, identifiera problemen och sedan lägga fram trovärdiga lösningar. (Applåder)

Anf. 27 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! I juni 2013 beslutade kammaren på Moderaternas initiativ om en i min mening fullständigt vansinnig lagstiftning. Man beslutade då att människor som bryter mot svensk lag genom att vistas i landet illegalt ska belönas genom att erbjudas sjukvård och tandvård, subventionerat av ärliga och hederliga skattebetalare.

En del av Myndighetssverige fick därmed som uppgift att leta rätt på dessa individer, som alltså bryter mot lagen genom att vistas här illegalt, medan en annan del av Myndighetssverige agerade i motsatt riktning och underlättade och belönade det beteendet.

Herr talman! Jag har en jätteenkelt fråga till Ulf Kristersson: Står Moderaterna bakom detta beslut än i dag, med tanke på de konsekvenser

det medförde, eller har man ändrat sig på denna punkt och alltså ångrar detta beslut? (Applåder)

Anf. 28 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag tror inte att Sverigedemokraterna har missat det faktum att det förra hösten hände saker som fick många partier i Sveriges riksdag att lägga om migrationspolitiken – ibland för att det var absolut nödvändigt, ibland för att det fanns betydande brister i den gamla politiken. Det är ingen tvekan om att dessa förändringar har varit viktiga för att det i dag är bättre ordning och reda i svenskt flyktingmottagande.

Det är heller ingen här inne som missar att ni alltid ser de människor som kommer hit som det stora bekymret. Jag delar inte den grundläggande synen på människor som kommer från andra länder. Det finns fortsatt många fel och brister i svensk migrationspolitik. Vi kommer att ägna många år åt att göra den bättre; det är jag övertygad om. Men i grund och botten ska vi ha respekt för de människor som har haft svåra förutsättningar och som finns i vårt land och inte vill något hellre än att bidra till sitt nya lands framtid. (Applåder)

Anf. 29 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Ja, det kan vi säkert vara överens om, tror jag.

Men kommer man att driva dessa saker även i kammaren? Vi har ju en ganska intressant parlamentarisk situation just nu.

Låt mig ta ett exempel. För inte så länge sedan gjorde Moderaterna ett i min värld lite pinsamt försök att få det att framstå som att de alltid har förespråkade ett förbud mot det hitresta och organiserade tiggeriet,

trots att man i denna kammare alltid röstat emot sådana förslag och alltid varit emot den linjen.

Kommer man i kammaren att ta några som helst initiativ i den riktningen, eller är allt bara ett spel för galleriet? Är det viktigt att driva förslag även i kammaren, eller räcker det att skriva debattartiklar och vara aktiv på sociala medier och sedan vara nöjd med det? Inte för att det är oviktigt, men är det tillräckligt? Kommer man att ta några initiativ i skarpt läge?

Anf. 30 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Som jag sa har vi lagt om vår migrationspolitik rätt ordentligt, delvis för att det fanns brister i den gamla, delvis för att verkligheten har förändrats på ett fundamentalt sätt.

Jag utesluter inte ytterligare förändringar av många saker, inklusive hur vi på allvar ska se till att den som får ett ja får allra bästa chans att komma in i Sverige och bidra till det gemensamma och att den som får ett nej faktiskt lämnar riket. Det är uppenbart mycket kvar att göra. Men vår normala tradition är att vi tar vår politik, lägger fram den i formella motioner i Sveriges riksdag och söker stöd för den politiken. Det kommer du att se om bara några veckor när vi lägger fram vår budgetmotion, Oscar Sjöstedt.

Anf. 31 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Regeringen har nu haft två år på sig, och trenden vänder på flera områden. Stora satsningar görs på skola, arbetslösheten sjunker rejält och den största investeringsbudgeten på klimat- och miljöområdet i Sveriges historia ligger i dag framför oss. Regeringen investerar i det hållbara samhällsbygget i stället för i stora skattesänkningar. Vi satsar på ett Sverige som håller ihop.

De förslag som Moderaterna hittills presenterat imponerar inte. När inte fem jobbskatteavdrag gjorde jobbet föreslår man ett sjätte. Hur skulle det skapa de jobb som de första fem inte bidrog till?

Samtidigt har Ulf Kristersson och Moderaterna börjat svänga vad gäller vissa skatter. Under förra mandatperioden ville vi dra tillbaka sänkta arbetsgivaravgifter för unga eftersom det var ett dyrt och dåligt sätt att minska arbetslösheten. Då fick vi massiv kritik av Moderaterna. Nu när vi har genomfört vår politik och ungdomsarbetslösheten är den lägsta på 13 år har också Moderaterna insett att det var rimligt att revidera deras politik.

Nu har Moderaterna, till skillnad från sina kompisar i Centerpartiet, släppt tanken på att helt återställa reformen. Vem vet, kanske kommer Moderaterna att ändra sig även om andra skatter som de så hårt kritiserar, exempelvis miljö- och klimatskatter.

Det är rimligt att inte bara klaga på vår skattepolitik och våra reformer utan också tala om vilka nedskärningar man själv tänker göra. Vilka nedskärningar i välfärden vill Moderaterna göra denna gång för att kunna sänka skatten? På vilket sätt tror Ulf Kristersson att det gynnar ett hållbart samhällsbygge, såsom satsningar på skolan och klimat- och miljöarbetet? (Applåder)

Anf. 32 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Att säga nej till ett dåligt förslag som regeringen lägger fram i riksdagen, till exempel att bygga ut byggsubventioner med 6 miljarder kronor, är inte detsamma som att göra en nedskärning. Det är att säga nej till en idé som slösar bort pengar och använda de pengarna till något mycket bättre.

I retoriken är det mycket lättare att säga att alla utgifter är goda och att den som säger nej till en utgift vill skära ned på något. Men jag säger: Låt människor behålla pengarna själva, eller samla i ladorna för den händelse att Sverige någon gång igen hamnar i ekonomiska svårigheter. Det är mitt svar.

Att säga nej till dålig politik är inte en nedskärning, utan det är att bespara svenska folket dumheter. (Applåder)

Man måste vara varsam när man bestämmer sig för vilka skatter man tar ut och vilka skatter man väljer att sänka och höja. Alla skatter får konsekvenser. För min del är jag övertygad om att skatter på arbete är den i särklass sämsta formen av beskattning. Därför är vi varsamma med det och gör allt vi kan för att undvika hög skatt på arbete, då hög skatt innebär att människor i stället lever på bidrag eller i bästa fall jobbar svart. Vi är mindre försiktiga med andra skatter som vi tror har mindre negativa effekter. Här måste man tänka efter ordentligt.

Hade ni på allvar varit så mycket emot jobbskatteavdragen hade ni utan att skämmas tagit bort dem och stått för att ni höjer skatten rejält för alla som jobbar. Men ni tänker uppenbarligen inte heller så. Det är bättre att människor upplever att de får behålla pengarna själva och vara varsam.

Men sedan låtsas ni att alla som tjänar 36 000 kronor i månaden är höginkomsttagare så att ni kan höja skatten för dem. Det får också dåliga konsekvenser.

Till sist: De satsningar ni gör på miljön ligger ju av någon konstig anledning sent, långt efter att denna mandatperiod gått ut. (Applåder)

Anf. 33 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Jag tycker också att man ska använda pengar, speciellt skattemedel och statliga medel, på ett bättre sätt. När det kommer till byggandet så ser vi dock att det ökar och är större än det har varit sedan miljonprogramsområdena byggdes. Jag ser fram emot reformer från Moderaterna som kommer att göra samma sak.

När det gäller byggandet kan alla inte få mer skattelättnader och bygga sina egna hus, för så fungerar det inte. Därför behöver det gemensamma gå in.

Jag konstaterar att Moderaterna fortfarande sågar skatteförslagen i budgeten utan att säga vilka satsningar som ska bort.

En annan fråga där Moderaterna inte fokuserar på reformer är jämställdheten. Vi har en feministisk regering, och i denna budget tas ytterligare steg. Bland annat föreslås en jämställdhetsmyndighet, vilket Ulf Kristersson kallar symbolpolitik.

Vad är Moderaternas förslag för ökad jämställdhet? Inte kan väl sänkta skatter vara svaret även där. (Applåder)

Anf. 34 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Har man som jag tre döttrar som är 13, 13 och 16 år gamla finns det många jämställdhetsfrågor man bekymrar sig över nästan varje dag. Den enda fråga jag inte bekymrar mig över är: Finns det en myndighet för deras jämställdhet? Det är den enda fråga jag aldrig har ställt mig. (Applåder)

Detta är symbolpolitik av det sämsta slaget. Det gör ingen 13-årig flicka mindre mobbad på nätet. Det gör ingen 16-årig flicka som spelar

fotboll mer sedd jämfört med grabbarna på fotbollsplanen. Det är tramsig symbolpolitik.

Det finns så många riktiga saker att ta tag i. Hur ska fler tjejer skaffa sig de utbildningar som gör att fler tjejer lyckas riktigt bra i det mest avancerade yrkeslivet och landar i ledningsgrupper och styrelser? Hur ska fler kvinnor på allvar kunna konkurrera med män om de allra viktigaste jobben om vi så systematiskt har en arbetsmarknad för kvinnor och en helt annan för män?

Det finns så många riktiga saker att göra. En jämställdhetsmyndighet ingår inte i det. (Applåder)

Anf. 35 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Tänk om Moderaterna hade ogillat fattigdom i stället för att ogilla att de fattigaste har någon form av rimlig ekonomisk standard. Eller tänk om Moderaterna i stället för att jaga sjuka och arbetslösa hade insett betydelsen av den svenska modellen och sett till att människor som har oturen att bli arbetslösa eller sjuka har det ekonomiskt tryggt och att vi hade ett välfärdssystem som det går att lita på.

Tänk om Moderaterna i stället för att slåss för att de rikaste ska få utöka sina avdrag och få ännu större skattesänkningar hade lagt kraften på att förbättra för ensamstående föräldrar. Tänk om Moderaterna hade föreslagit hembesök hos skatteflyktingarna i stället för hos dem som uppbär försörjningsstöd. Men då hade väl inte Moderaterna varit Moderaterna, eller hur?

Gång på gång lyfter Moderaterna upp de ekonomiskt utsatta och misstänkliggör dem. Jag hör ofta moderater tala föraktfullt om bidrag, som

egentligen är försäkringar, och att det behövs ett bidragstak. Men jag hör dem aldrig någonsin nämna att det skulle behövas ett avdragstak för de rikaste.

Man talar om att de ekonomiskt utsatta har det alldeles för gott ställt, vilket skulle motverka deras vilja att arbeta, bidra till samhällsbygge och försörja sig själva. Det var väl därför de som lever i relativ fattigdom ökade så kraftigt under den borgerliga regeringen.

Det var väl också därför som Moderaterna prioriterade de redan rika. De avskaffade förmögenhetsskatten. Man betalar lika mycket i fastighetsavgift för en villa i Danderyd med pool som för ett radhus hemma i Sätra i Gävle.

Du talar gärna om att ni vill ompröva er politik, Ulf Kristersson. Ändå lägger du fram förslag om ett sjätte jobbskatteavdrag som ger tio gånger mer i skattesänkning för en som tjänar 100 000 kronor i månaden än för en som tjänar 25 000 kronor. Allting är sig likt.

När kommer omprövningen? Kommer Moderaterna någonsin att lägga fram en budget som minskar de ekonomiska skillnaderna och som ger de ekonomiskt utsatta mer än de rikaste? (Applåder)

Anf. 36 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Nej, vi kommer inte att enas. Det är alldeles uppenbart. Vi har helt olika inriktning, och vi ser helt olika problem i vårt samhälle. Det tror jag att varken du eller jag lider av, Ulla Andersson. Jag sa just att vi ska jaga skattefusk och bidragsfusk. Vi ska värna skattemoral och arbetsmoral. Det finns ett samhällskontrakt i Sverige som bygger på att man både ska göra det man förväntas bidra med och ta emot det man behöver. Det är ett ganska känsligt kontrakt. Det

bygger på att man både gör sin plikt och kräver sin rätt. Det är alldeles uppenbart att det samhällskontraktet har funnits under lång tid i Sverige.

När vi försöker peka på att det är ett bekymmer om vi har skattenivåer som är så höga att människor inte jobbar säger inte jag att det är ett legitimt skäl för människor att smita från skatt. Det är klart att det inte är. Men det är garanterat ett skäl för människor att inte vilja arbeta extra. Det är garanterat ett skäl för människor att inte skaffa sig en ny utbildning. Det är garanterat ett skäl för att inte ta ett nytt jobb som chef när det betalar så lite mer.

Jag säger att jag har problem med de bidrag som finns därför att de behövs. Om man staplar dem på varandra blir de så höga totalt sett att de kan konkurrera med en arbetsinkomst. Det är ett uppenbart problem. I stort sett alla länder i världen som har provat den vägen vet att det är ett bekymmer och försöker hantera det utan att ta bort de bidrag som är till för att människor vid speciella tillfällen i livet kan behöva våra gemensamma omsorger.

Om man misssköt detta kommer man få ett land där man misstror de människor som då och då behöver vår hjälp. Man kommer att få ett land där människor inte tycker att det är värt att bidra till det gemensamma bästa. Det samhället vill inte jag ha. (Applåder)

Anf. 37 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Moderaternas paradgren är att misstro dem som är ekonomiskt mest utsatta. Vi rör oss i olika delar av samhället du och jag, Ulf Kristersson. Jag har aldrig mött en människa som inte avser att jobba för att man måste betala skatt. Så kanske det är på Östermalm. Men hemma i Gävle har jag i varje fall inte träffat någon.

Du talar om att ni fokuserade på de riktigt stora problemen. Jag skulle vilja ta ett axplock av vad ni gjorde under er regeringstid. Ni sänkte taket i sjukersättningen. Ni införde en stupstock. Ni skar ned kraftigt på arbets- marknadsåtgärderna. Ni tog bort avdragsrätten för fackföreningsavgiften. Ni höjde avgiften till a-kassan och gjorde det svårare att kvalificera sig. Ni försämrade deltidsstämplingen. Ni sänkte ersättningen i a-kassan och i fas 3. Samtidigt införde ni skatteavdrag för kypare på festerna i Danderyd och för poolrengöring, och ni avskaffade förmögenhetsskatten. Det kallar jag att bygga ett väldigt skört samhälle, ett samhälle som absolut inte håller ihop.

Hur var det nu, Ulf Kristersson, skulle det komma någon omprövning av er politik, eller ska ni bara traska på i samma gamla vanliga ojämlika fotspår? (Applåder)

Anf. 38 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag vet inte var du var någonstans på 70- och 80-talen, Ulla Andersson. Ge mig namnet på den ekonom som på fullt allvar menar att det inte har någon betydelse om det finns ekonomiska incitament i arbetslivet och i skattesystemet. De ekonomerna finns över huvud taget inte.

Min andra synpunkt är följande. Jag har jobbat om socialborgarråd i Stockholm. Då sysslade vi med problem som de allra mest utsatta hade, de hemlösa i Stockholm. Vi talar om människor som har permanent socialbidrag.

Det vi gjorde var att på allvar försöka gå till botten med: Har du någon förmåga som vi skulle kunna ta vara på så att du inte lever bara på bidrag? Kan vi hjälpa dig att få den uppgiften så att du åtminstone några timmar om dagen skulle kunna jobba för en lön?

Tror du att det då har betydelse om den lönen försvinner till 100 procent eller om de får behålla den lönen när de jobbar? Har det någon betydelse för de nyanlända som nu försöker jobba under asyltiden? De ska först ta sig genom hela Skatteverket och får sedan upptäcka att varenda krona de tjänar tog Skatteverket tillbaka i form av bestraffning. (Applåder)

Anf. 39 OSCAR SJÖSTEDT (SD):

Herr talman! Det har väl inte undgått någon väljare att Sverige lider av en historiskt svag minoritetsregering, men det tål trots allt att poängteras. I ett synnerligen cyniskt experiment har de borgerliga partierna släppt fram en socialistisk regering, en regering som stöds av färre än var tredje medborgare. Socialismen, denna destruktiva kraft. Herr talman! Jag har under de senaste veckorna blivit anklagad för att driva någonting så hemskt som en näringslivsvänlig politik. Jag blir faktiskt väldigt stolt när jag får höra sådana hemska anklagelser. En näringslivsvänlig politik är nämligen det som behövs för att skapa fler jobb så att den arbetslöse kan hamna i arbete och så att den som redan har ett arbete får ett starkare förhandlingsläge gentemot sin arbetsgivare.

Den största och främsta tryggheten för den vanliga hederliga löntagar- en återfinns inte i arbetsrätten och inte heller i den lokala fackklubben eller fackförbundet. Den återfinns i vetenskapen om att det finns en god tillgång till jobb. Det, herr talman, är hela min bevekelsegrund för att driva en näringslivsvänlig politik.

Den som på allvar vill uppnå full sysselsättning borde förstå att en förutsättning för det är förnuftiga, rimliga och vettiga villkor för näringslivet. Det är ingenting som kan dikteras fram som ett beställningsjobb från regeringschefen till sina departementschefer. Inte heller kan man

tvinga fram så kallade traineejobb hur som helst. Av 32 000 utlovade blev det hela 125 stycken. Socialismen kommer aldrig att kunna lösa arbetslösheten, i synnerhet inte så länge man är beroende av det gamla kommunistpartiets stöd.

Herr talman! Vi politiker är ibland lite slarviga när vi pratar om skatter. Vi säger lite allmänt att vi vill höja eller sänka den ena eller den andra skatten. Men när man pratar om skatter finns det åtminstone två beståndsdelar: den faktiska skattesatsen i procent och själva skatteuttaget i kronor och ören.

Det här är faktiskt lite mer intressant än vad det låter. Det är någonting som inte nödvändigtvis korrelerar med varandra på det sätt man kanske instinktivt skulle vilja tro. Det vill säga: Det är faktiskt fullt möjligt att sänka skattesatsen i procent men ändå höja skatteuttaget i kronor. Det gäller för all del också omvänt. Det är fullt möjligt att höja skattesatsen men minska skatteuttaget.

Det förstnämnda borde rimligen vara någonting åtråvärt. Men regeringen har dessvärre lyckats med det omvända. Man har lyckats höja skattesatsen utan att öka skatteuttaget.

Vid regeringens tillträde hade Sverige världens näst högsta marginalskatter. Efter att man höjde inkomstskatten – alltså skatten på arbete – ligger vi nu först i denna mindre smickrande liga. 60 procents marginalskatt är inte rimligt, herr talman.

Nationalekonomerna talar ibland om någonting som de kallar för Lafferkurvan. Den beskriver just sambandet mellan skattesats och skatteuttag. Om man höjer skatten tillräckligt mycket minskar det faktiska skatteuttaget, och man får mindre offentliga resurser till

skola, vård och omsorg. Världens högsta marginalskatter på arbete leder till mindre resurser till välfärden. Nota bene: Det är inte enbart jag som påstår detta, utan det är en tes som bekräftas av bland andra Finanspolitiska rådet. Men dynamiken i ekonomin är någonting som socialisterna varken kan eller vill förstå.

Herr talman! En av anledningarna till att man misslyckas så katastrofalt med arbetsmarknadspolitiken är att man har misslyckats med utbildningspolitiken. Även här råkar de finurliga nationalekonomerna ha ett begrepp: Den så kallade Beveridgekurvan mäter sambandet mellan å ena sidan arbetslöshet, å andra sidan antalet vakanser. Man skulle instinktivt kunna föreställa sig att om antalet vakanser på arbetsmarknaden ökar borde arbetslösheten minska, men i stället har utvecklingen varit precis tvärtom: Vi har fått fler vakanser och högre arbetslöshet.

Det finns en påtaglig mismatchning på arbetsmarknaden. Den börjar redan i skolan, där kvantitet går före kvalitet i alla lägen. Det handlar om fler lärare i stället för duktiga lärare. Det finns också ett osymmetriskt drag av förakt inom socialdemokratien för de traditionella hantverksyrkena och de praktiska utbildningarna – sådana yrken där det faktiskt finns ett kompetensbehov. Samtidigt överdriver man betydelsen av högre akademisk skolning.

Till råga på allt lånar regeringen pengar till sina reformer och skuldsätter kommande generationer svenskar mitt i brinnande högkonjunktur. John Maynard Keynes vrider sig i sin grav. Finansministern har vid flera tillfällen ondgjort sig över att hennes företrädare lånade pengar under lågkonjunktur. Men själv lånar hon hundratals miljoner kronor varje dag i högkonjunktur.

Herr talman! Sverigedemokraterna kommer bland annat att föreslå ett ordentligt och omfattande system för lärlingsanställningar med fokus rik- tat på de mindre företagens behov och önskemål. Vi kommer att vända oss till de över 300 000 gymnasiestudenterna och de över 600 000 vuxna människorna i det här landet som saknar gymnasieexamen. Detta kommer att bli en stor reform i vår kommande budgetmotion. 358 000 företag säger sig vara villiga att ta emot en eller flera lärlingar. Vi har lyssnat till deras önskemål.

Herr talman! För några veckor sedan såg jag Moderaternas partiledare i Agenda, tror jag att det var. Jag slogs av två saker. Först och främst tänkte jag på hur mycket en politiker kan vara en stereotyp av sig själv. Det hand- lar om oförmågan att svara på en hyfsat enkel fråga alternativt förmågan att svara på en helt annan fråga än den som faktiskt ställdes. Någonstans inbillar jag mig att det politikerförakt som finns ute i stugorna på sina håll till stor del grundas på detta: oförmågan att svara ja eller nej på en ganska enkelt ställd fråga.

Det andra jag slogs av, herr talman, var hur partiledaren i fråga gång på gång påstod att Sverigedemokraterna inte har några lösningar på Sveriges utmaningar. Samtidigt har Moderaterna gång på gång kopierat sina lösningar från just Sverigedemokraterna. Vad säger då det egentligen om det partiet, som kopierar och plagierar alla sina förslag från ett annat parti samtidigt som man anklagar det andra partiet för att inte ha några lösningar?

Herr talman! Jag tror att det var ingen mindre än Abraham Lincoln själv som sa någonting i stil med följande: You can fool some of the people all of the time, or all of the people some of the time, but you can't fool all the people all of the time. Det kanske är någonting som Moderaterna borde börja förhålla sig till. Väljarna har inte glömt bort

att det var Moderaterna som drev igenom en invandringspolitik som försatte Sverige i ett kristillstånd, och partiets trovärdighet i de här frågorna är låg.

Idén om att vi sverigedemokrater inte skulle ha några lösningar på ut- anförskapet och segregationen är helt enkelt inte med sanningen överensstämmande. Detta kommer att bli mycket tydligt i samband med att vi pre- senterar vår egen budgetmotion.

Däremot menar vi inte riktigt samma saker när vi talar om integration. När de gamla partierna pratar integration pratar de enbart om integration på arbetsmarknaden. Och absolut – det är självklart jätteviktigt! Delaktighet på arbetsmarknaden är enormt viktigt. Men betyder det per automatik att man är delaktig även i resten av samhället? Betyder det att man delar identitet och lojalitet med det svenska riket? Nej, det är tyvärr inte riktigt så enkelt. Er analys är inkomplett och ofullständig. Och i ärlighetens namn: Sluta påstå att vi saknar lösningar när de enda lösningar ni själva presenterar är renodlade plagiat från gammal hederlig sverigedemokratisk politik!

Herr talman! Sverigedemokraterna kommer att bli ännu tydligare i integrationspolitiken. De gamla partierna har i årtionde efter årtionde försökt med den ena reformen efter den andra. Samtliga är i princip verkningslösa, och ni kommer inte att lyckas den här gången heller – inte så länge ni inte tar förnuftet till fånga och börjar arbeta tillsammans med oss. (Applåder)

Anf. 40 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! När den ekonomiska eliten kallar ställer Sverigedemokraterna upp mangrant. Gång på gång ställer de sig på den ekonomiska elitens sida. Den ena gången är det riskkapitalisterna i

välfärden som kallar och bjuder på något gott, och vips har Sverigedemokraterna ändrat uppfattning. Vallöftena är inte längre någonting värda. För visst är väl riskkapitalisternas vinster långt mycket viktigare än mormors omsorg och barnens utbildning? Och vad är de värda mot det politiska spelet och en god middag?

Den här gången är det arbetarna och de sjysta företagen man säljer ut. Längre har det kommit larmrapporter om att det offentliga genom upphandlingar har varit med och bidragit till lönedumpning på arbetsmarknaden. Det är något som är helt oacceptabelt. I den senaste färdtjänstupphandlingen i Stockholm kan vi se löner så låga som 27 kronor i timmen för taxichaufförer. På sådana löner kan ingen leva, och taxibolag med kollektivavtal har ingen chans att konkurrera. Vi har sett städare med löner så låga som 11 kronor i timmen och sjuksköterskor med 28 kronor i timmen. Vi ser hur små seriösa byggföretag avstår från att delta i upphandlingar eftersom de inte kan eller vill konkurrera med så låga löner och dåliga villkor som krävs för att vinna.

Runt om i landet ser vi hur seriösa och sjysta åkeriföretag slås ut och hur byggnadsarbetares och lastbils- och taxichaufförers jobb hotas. Den offentliga sektorn upphandlar varor och tjänster för ca 600 miljarder per år. Självklart bör skattemedel användas på bästa sätt. Det är hög tid att sätta stopp för möjligheten att vinna upphandlingar genom låga löner, dåliga arbetsvillkor eller skadlig arbetsmiljö. Dessutom är det av största vikt att man i upphandlingar slutar att missgynna seriösa företag som ger sjysta villkor. Det borde ses som en självklarhet att man inte ska använda skattemedel för att dumpa löner och arbetsvillkor, i alla fall om man står på arbetarnas och de sjysta företagens sida. Men det tänker inte Sverigedemokraterna göra. Varför,

Oscar Sjöstedt, vill ni fortsätta med lönedumpningen genom offentlig upphandling?

Anf. 41 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Det är inte förvånande att det gamla kommunistpartiet hyser en sådan avsky mot riskkapitalet. Men nystartade företag, och även företag som är någorlunda etablerade på marknaden, är helt beroende av att det finns riskkapital för att de ska kunna växa. Det är enormt viktigt. Det här helt omöjligt att sparka igång ett företag för pengar som man inte har.

Vår förhoppning är att dessa företag därmed kan växa och anställa människor. Då kan människor som tidigare inte hade jobb få ett jobb. Det är alldeles fantastiskt! Kapitalismen är underbar på det sättet. Men jag förstår att det gamla kommunistpartiet inte tycker så, och vi blir nog inte heller överens om detta.

Den proposition som regeringen under två års tid har arbetat med på egen hand utan att tala med oppositionen, trots att man är en minoritetsregering, innehåller sådana enormt negativa moment att vi absolut inte har något annat val än att rösta nej och avslå den.

Jag tänker inte tillsammans med mitt parti medverka till att man så flagrant i princip utesluter en majoritet av småföretagarna från den här stora och viktiga branschen. Jag tänker inte ta med mig mitt parti och medverka till att en sådan proposition går igenom. Jag tänker inte tillsammans med mitt parti vara med och stifta en lag som säger att det utländska företaget med utstationerad arbetskraft får ha sämre villkor än det svenska företaget med hederliga, vanliga svenska löntagare. Aldrig i världen att jag och mitt parti kommer att medverka till en sådan lagstiftning. Det kunde man rimligtvis ha förstått som

civilminister. Nu har man inte gjort det, och man har heller inte pratat med mig i den här frågan. Då blir det på det här sättet. (Applåder)

Anf. 42 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Stackars Oscar Sjöstedt! Han är nästan röd till tårar för att civilministern inte har ringt till honom. Det tycker han att lastbilschaufförer, taxichaufförer och byggnadsarbetare ska betala priset för. Du står till och med här i talarstolen och fabulerar, Oscar Sjöstedt. Antingen har du inte läst propositionen eller så ljuger du. Det är inte så som du påstår. Lagstiftningen är skriven på ett sådant sätt att den gynnar sjysta företag och så att de kan konkurrera på lika villkor med utländska företag och inte slås undan för att de vill ha avtalsenliga löner och villkor.

Du offerar lastbilschaufförer, taxichaufförer och byggnadsarbetare. Det är det Sverigedemokraterna gör. Ni vill använda 600 miljarder kronor till att försämma för väldigt många vanliga arbetare och sjysta och seriösa företag. Det är det ni gör. Det är det ni medverkar till. Lönedumpning verkar tyvärr vara Sverigedemokraternas melodi. (Applåder)

Anf. 43 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Det krävs lite mer än en civilminister för att röra mig till tårar.

I lagtexten i den här propositionen står det att de företag, de arbetsgivare, som kan tillämpa utstationeringslagen, det vill säga de som har utländsk utstationerad arbetskraft, anses uppfylla de särskilda arbetsrättsliga villkoren bara för att de har utstationerad arbetskraft, för man får inte ställa den typen av krav enligt EU-rätten. Det vill säga varje gång en kommun eller ett landsting skriver in villkor om

tjänstepension, försäkringar eller någonting motsvarande måste det svenska företaget med svenska löntagare leva upp till de villkoren, men det utländska företaget med utstationerad utländsk arbetskraft får ha sämre villkor men anses ändå leva upp till kraven.

Man bygger alltså in en konkurrensnackdel i svensk lag för sjysta svenska företag. Jag och mitt parti kommer aldrig att medverka till en så- dan lagstiftning. Det borde man ha förstått på förhand. (Applåder)

Anf. 44 JANINE ALM ERICSON (MP):

Herr talman! Nu är det halvtid i mandatperioden. Det har varit två händelserika år både i den svenska politiken och i världen i stort. Det har också varit två år av hårt arbete för regeringen. När Socialdemokraterna och Miljöpartiet tog över var utvecklingen på väg åt fel håll på flera områden. Nu efter två år pekar kurvorna åt rätt håll. Trenderna vänder. Arbetslösheten minskar, i synnerhet ungdomsarbetslösheten. 120 000 fler människor har ett jobb att gå till, och Sveriges ekonomi går starkt framåt. Det är slut med massiva skattesänkningar som urholkar välfärden. Miljöpartiets och Socialdemokraternas linje är i stället investeringar för framtiden – investeringar som ger jobb och bidrar till det hållbara samhällsbygget.

Det sker bland annat genom de stora satsningarna på järnvägsunderhåll som ger klimatnytta och jobb, genom de 10 miljarder som satsas i välfärden varje år, genom att den ekonomiska klyftan mellan kvinnor och män minskar och genom att det nu finns 13 000 fler pedagoger i skolan, att allt fler söker sig till lärarutbildningen och att storleken på barngrupperna i förskolan har minskat.

Den förra regeringen satsade närmare 20 gånger så mycket på skattesänkningar som på skolan. Men nu har trenden vänts. Det finns mer

pengar till tidiga insatser så att alla elever får det stöd de behöver. En läsa-skriva- räkna-garanti ska införas. Skolor med stora utmaningar får mer resurser. Lärarnas arbetsvillkor och löner förbättras. Så växer en skola fram där det finns vuxna som ser varje elev.

Herr talman! I Paris undertecknades förra året ett nytt klimatavtal som kommer att bromsa den globala uppvärmningen om de rätta politiska besluten tas. För första gången är både USA och Kina med på tåget, och Sverige har återigen en ledande roll i det internationella klimatarbetet. Det märks i den budget som läggs fram i dag. Den innehåller den största satsningen på miljön och klimatet någonsin.

Klimatklivet och stadsmiljöavtalen, som nu utökas ordentligt, ger pengar till lokala och regionala aktörer som har bra förslag för att minska klimatutsläppen. Lusten att förändra är stor och det finns många goda idéer att ta vara på runt om i landet.

Vi ska för sjutton vara rädda om den planet vi har, säger en lantbrukare i Gagnef i Dalarna. Han odlar potatis och har hittills kört sina fordon på diesel. Men han försökte hitta ett sätt att gå över till ett bränsle som är bättre för miljö och klimat. Med hjälp av pengar från just Klimatklivet investerar han nu i en egen mack för biobränsle där inte bara han själv utan även andra kan tanka klimatsmart.

För att nå Parisavtalets strävan om högst en och en halv grads uppvärmning måste arbetet med utsläppsminskningar intensifieras även utanför transportområdet, till exempel på bostadsområdet. Därför vill regeringen skapa ett nationellt centrum för hållbart byggande. Så ska resultaten från energiforskning och erfarenheter av hållbar renovering göras tillgängliga för fler. Det är en del av regeringens strävan att bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. (Applåder)

Regeringen har tidigare avsatt stora summor för skydd av värdefull natur, och i den här budgeten följs det upp med fler marina reservat. I budgeten finns också satsningar på att minska användning av skadliga kemikalier, i synnerhet i barns miljö. Vi är den största givaren till FN:s klimatfond, och vi gör det lättare och billigare att göra miljösmarta val i sin vardag som att laga sina skor eller sin tvättmaskin i stället för att köpa nytt.

Herr talman! Vi går nu in i andra halvlek av den här mandatperioden, och vi gör det med kurvor som pekar uppåt. Det tar tid innan förändringar blir synliga i vardagen och verkligheten. Men nu börjar det märkas – på jobben, i skolan, i klimatarbetet och när det gäller jämställdheten.

I dag, på Miljöpartiets 35-årsdag, firar vi med att lägga den grönaste budgeten någonsin. Miljöpartiets visioner är lika levande som alltid, och i allt vårt arbete strävar vi efter att förverkliga dem, ett steg i taget, utifrån vad som är möjligt att uppnå just här och just nu. Vi vänder trenden. (Applåder)

Anf. 45 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Janine Alm Ericson avslutade med orden: ”Vi vänder trenden.” I just det här fallet är det precis det som är problemet. Under Alliansens tid vid makten minskade klimatutsläppen från Sverige med 19 procent. Nu ökar såväl Sveriges totala utsläpp som utsläppen från transportsektorn.

Jag tror att det var få som trodde att det var det som väntade när vi för första gången fick miljöpartistiska statsråd. Jag tror också att det var få som förväntade sig att det skulle vara miljöpartistiska statsråd som skulle införa helt nya skatter på förnybar småskalig energi. Jag tror

inte heller att det var många som förväntade sig att när ni väl fick med er era regerings- kamrater på att presentera en så kallad historisk miljö- och klimatsatsning skulle 75 procent av den vara förlagd till nästa mandatperiod och i praktiken vara upp till nästa regering att genomföra. Nu, under de kommande åren innan nästa val, blir det väldigt lite satsningar på miljöområdet.

Sett i ljuset av att miljöutsläppen nu ökar i Sverige efter en lång tid av minskningar, är det inte här och nu man skulle sätta in riktiga kraftinsatser? Hade det inte varit bättre, Janine Alm Ericson, om ni ägnade er åt ordentlig politik nu i stället för att vänta till efter nästa val och låta nästa regering genomföra sina reformer?

Visst är det oroväckande, Janine Alm Ericson, att utsläppen ökar i Sverige under miljöpartistisk regeringsmedverkan? Och visst hade det varit bättre om den här regeringen gjorde någonting i närtid för att möta den utvecklingen?

Anf. 46 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Jag håller absolut med Emil Källström om att det är oerhört oroväckande att klimatutsläppen ökar. Tyvärr är det inte bara regeringens budget som kan råda bot på det. En hel uppsjö av saker måste till, och det jobbar vi med. Men det är glädjande att Centerpartiet tydligt deklarerar att det behövs en betydligt vassare klimat- och miljöpolitik. Jag ser fram emot stöd för de förslagen.

I budgeten som regeringen nu lägger fram har regeringen verkligen satsat. Det finns en överenskommelse, som flera partier har ställt sig bakom, om att Energikommissionen ska arbeta för målet om 100 procent förnybart. Det är ett arbete som vi kommer att intensifiera. Vi

har satt upp målet om att vara ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Det är oerhört viktigt för att peka ut riktningen.

Vi satsar stort på Klimatklivet och stadsmiljöavtalen. Men det är, vilket jag också sa, ingen quickfix. Det sker steg för steg. Och de satsningar som kommer är oerhört viktiga.

När det gäller klimatet har utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård ökat med 73 procent sedan Alliansen satt vid makten. Nog finns det alltså rejäla satsningar på både miljö och klimat i den här budgeten. Jag är lite intresserad av vad Centerpartiet kommer att återkomma med. Vilka satsningar ser ni att vi kan göra för att vända utsläppsminskningarna när omvärlden ser ut som den gör?

Anf. 47 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Jag misstror inte Miljöpartiets goda vilja. Och jag misstror inte Miljöpartiets förmåga att hitta på dyra projekt som låter bra men som inte gör någon skillnad. Vi ser också att utsläppen ökar nu när vi för första gången har fått miljöpartister i regeringen.

Janine Alm Ericson borde ha lärt sig vad skillnaden är mellan min och hennes miljöpolitik. Till att börja med ser vi resultat när centerpartister är med i regeringen. Då får vi hög ekonomisk tillväxt samtidigt som utsläppen minskar. Centerpartiets politik bygger på grön skatteväxling; man sänker skatten på jobb och företagande och höjer den på de resurser som är miljöförstörande.

De små miljöskattehöjningar som regeringen gör överskuggas med faktor fyra till fem av jobbskattehöjningar. Då blir det inga resultat. Och det är någonting som vi alla förlorar på. (Applåder)

Anf. 48 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Jag är inte säker på att dyra projekt som låter bra är rätt definition. Den här regeringen satsar mycket på både miljön och klimatutmaningarna. Att vi ska satsa på bra och inte dåliga projekt håller vi helt med om. Det är också därför Miljöpartiet är med i den här regeringen och ser till att göra stora satsningar på det som spelar roll. Vi kan inte påverka allting. Men vi påverkar där vi kan.

Vi lägger fram den största miljö- och klimatbudgeten någonsin. Där ingår också ökat klimatbistånd, större satsningar på järnvägen och en utsläppsbroms framöver.

Jag ser fram emot Centerpartiets offensiva förslag på området. (Applåder)

Anf. 49 MATS PERSSON (L) replik:

Herr talman! Janine Alm Ericsons partiledare, Gustav Fridolin, lovade att lösa skolans problem på 100 dagar. Nu har det gått 700 dagar, och det har inte hänt särskilt mycket. Gustav Fridolin är utbildningsminister. Det är tyst från Miljöpartiet i de frågorna, och det är tyst från Utbildningsdepartementet.

Samtidigt har vi ett stort flyktingmottagande. 46 000 barn sökte asyl i Sverige förra året. Det är stora skillnader mellan hur mycket pengar kommunerna satsar på skolan. Det är stora skillnader i resultat mellan kommunerna. I Sverige har vi ordningsproblem i skolan. Och vi ser en total avsaknad av initiativ för att flytta ned kunskapsfokus i skolan.

På vilket sätt, Janine Alm Ericson, blir studieresultaten bättre av att Gustav Fridolin och Miljöpartiet har lagt i handbromsen på Utbildningsdepartementet?

Anf. 50 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Alliansregeringen lade 20 gånger mer på skattesänkningar än vad de satsade på skolan. Det är det arvet vi har efter den regeringen.

Den här regeringen har satsat 10 miljarder på skolan hittills under mandatperioden, utöver de välfärdsmiljarder av vilka en stor del kommer att gå till skolan, till kommunerna som själva ser var det är bäst att satsa. I kommunerna kommer stora resurser att läggas på skolan, eftersom det finns stora utmaningar där.

Vi ser också att det är viktigt att göra andra satsningar. Till exempel är läsa-skriva-räkna-garantin, som vi nu inför, otroligt viktig. Om elever inte har läsningen med sig är det svårt att klara resten av kunskapsutvecklingen.

Lärarna är också en viktig nyckel för att vi ska klara av de utmaningar skolan står inför. Vi minskar regelbördan för lärarna. Vi höjer lärarlönerna. Vi utökar antalet platser på universitetens lärarutbildningar, och vi gör det lättare för lärare som vill återkomma efter att en gång ha lämnat skolan. Det ser vi som jätteviktiga reformer för att vi ska få en mycket bättre skola framöver.

Jag ser fram emot ett förslag från Liberalernas förslag, som inte bara går ut på ett förstärkande och att man ska ta ifrån kommunerna det ansvar som vi har gett dem.

Anf. 51 MATS PERSSON (L) replik:

Herr talman! Kommunerna är helt klart i behov av ökat stöd i denna tid, inte minst när det kommer många nya människor till Sverige.

Liberalerna kommer att matcha regeringens förslag om välfärdsmiljarder. Där finns det ingen skillnad.

Men svensk skola är i behov av stora reformer. Vi ser stora problem med stök och oordning i våra skolor. Och det är stora skillnader mellan kommuner när det gäller hur mycket pengar man satsar på skolan. Det kom uppgifter förra veckan om att den kommun som satsar mest satsar dubbelt så mycket som den som satsar minst. Det är helt oacceptabelt. I Sverige finns det ett behov av att tidigare fokusera på kunskap i skolan. Ett exempel på hur man kan göra det är Liberalernas förslag om tioårig grundskola.

Från regeringen hörs ingenting. I den senaste propositionslistan finns det ett enda förslag om detta från regeringen. Det är en reformtrött regering som inte lägger fram några förslag på skolområdet. På vilket sätt blir skolan bättre av att Miljöpartiet har lagt i handbromsen på departementet?

Anf. 52 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Bara för att Mats Persson inte hör oss säga någonting om skolområdet betyder det inte att vi inte gör någonting.

Den stora skillnad som finns mellan skolor i dag är inte acceptabel. Därför finns Samverkan för bästa skola, där man tydligt satsar resurserna på skolor med allra störst behov. Det är ytterligare en sak som vi tycker är oerhört viktig.

Liberalerna säger att det behövs stora reformer. Men jag hör inget annat än att de vill återförstatliga skolan och införa tioårig grundskola. Jag ser inte riktigt på vilket sätt det skulle lösa problematiken med barn som går ut skolan utan tillräckliga betyg för att ta sig vidare till

gymnasiet och sedan vidare ut i livet. Liberalerna behöver komma med betydligt fler förslag om de ska ha en skolpolitik som på allvar kan ta oss framåt och möta framtidens utmaningar. (Applåder)

Anf. 53 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Grattis till de 35, Janine Alm Ericson! En del krisar vid 40.

Du nämnde att vi har nått halvtid i mandatperioden och att det har varit händelserika år. Det kan man hålla med om. En del av händelserna har inneburit att Miljöpartiet har förvånat omvärlden. Vissa förvånande saker har varit bra, till exempel att ni tillsammans med en del av oss andra var med och räddade kärnkraften från snabbavveckling. Det syns nu i budgeten, och är en bra sak.

En del saker som har förvånat har varit negativa, till exempel en flyktingpolitik som håller föräldrar åtskilda från sina barn under mycket lång tid, trots löften om motsatsen. Skrotandet av gåvoskatteavdraget har vi talat om många gånger i den här kammaren, och där har Miljöpartiet inte tänkt om i år heller. Ni tycker fortfarande att det är rätt att det skrotades.

Ni gick till val på att ni skulle sänka arbetsgivaravgifterna men höjde dem sedan för äldre. I och med denna budget höjer ni dem också för personer som kommer från arbetslöshet och sjukskrivning in i nystartsjobb. Ni accepterar också att en utredning får fortsätta, trots att utredningen enligt den egna experten sysslar med förslag som kan leda till att socialisera företagandet i vård och omsorg.

Det är klart att det är ett givande och tagande i en regering, jag vet det. Men själva tagandet – precis som Emil Källström pekade på tidigare – verkar ligga på andra sidan nästa valdag.

Klimatklivet i den här budgeten är 100 miljoner per år före valet, efter nästa val är det 700 miljoner per år. Det är samma sak med klimatanpassningen: 10 miljoner nu, 70 respektive 120 miljoner efter nästa valdag. Järnvägsunderhållet: 200 miljoner nu och efter nästa valdag ytterligare många miljoner. Detsamma gäller energiforskningen. Det verkar ju gälla det mesta med undantag för stadsmiljöavtalen.

Ni regerar ett Sverige med mycket stora utmaningar: tudelningen på arbetsmarknaden, välfärden, polisen och inte minst bostäderna. Men när det gäller budgeten känns det som att ni skissar på ert valmanifest om två år. Varför har ni gett upp dessa utmaningar?

Anf. 54 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att Jakob Forssmed är lika förvirrad som i förra debatten då han förde ungefär samma resonemang och ställde samma frågor.

Jag kan vara tydlig med att Miljöpartiet tillsammans med resten av regeringen lägger fram en budget i precis den riktning som vi lovade väljarna inför valet. Den innehåller satsningar på skolan, satsningar på jobben och satsningar på miljö och klimat. Det är bara så som vi kan ta oss an framtidens utmaningar.

Precis som Jakob Forssmed säger är det naturligtvis en kompromiss. Men vi lägger fram budgetar för fyra år framöver, så det är inget konstigt att vi vill ha pengar till våra satsningar även framöver. Så ser det ut även för andra partier som gör sina satsningar.

Vi hoppas att få stanna kvar och förverkliga våra förslag. Vi ser att det är avgörande om vi ska klara de utmaningar som finns på dessa och andra områden, så att vi har en offensiv jobbagenda. Jag hoppas att vi kan fort- sätta att satsa ordentliga resurser på skolan.

Men jag vill fråga Jakob Forssmed hur han själv tänker uppfylla sina vallöften i detta ekonomiska läge. På presskonferensen tidigare i dag var det ett ganska högt tonläge om både det ena och andra, hur dålig den här budgeten är och att man inte lyckas med det som man ämnar, vilket jag ser att den absolut kommer att göra.

Men vad vill Jakob Forssmed och Kristdemokraterna dra ned på för att få ihop den budget som man utmålar att man vill ha?

Anf. 55 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Jag tror faktiskt inte att det bara är jag som är lite förvirrad. Det är nog fler som har noterat att Miljöpartiet inte har genomfört allt det som man gick till val på. I vissa avseenden har man gjort precis tvärtemot. Det är inte bara undertecknad som är förvirrad, utan jag tror att det gäller fler.

Det är klart att det finns många saker som vi är kritiska till och kommer att avvisa. Vi tycker att delar av arbetsmarknadspolitikerna är ineffektiv. Där behövs det helt andra jobbreformer. Vi tror inte att lösningen är att höja skatter på jobb så kraftigt som ni gör. Då tror vi att det blir färre jobb utförda. Det behövs reformer som på allvar sänker trösklarna in på arbetsmarknaden.

Vi kommer också att avvisa byggsubventioner, som vi tidigare har talat om i denna kammare. Byggsubventionerna aviserades under våren 2015. Det skulle satsas miljardbelopp på dessa, och det skulle

bli fritt fram att bygga. Men fortfarande, 18 månader senare, har den förordning som möjliggör utbetalning av subventionerna inte beslutats. Är det också någonting som ska skjutas upp till efter nästa val?

Anf. 56 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Byggandet är en oerhört stor gemensam utmaning. Det var därför regeringen bjöd in till bostadssamtal, som Alliansen lämnade trots att det fanns flera goda förslag på bordet. Flera av dem genomför nu regeringen. Det är vi väldigt glada för.

Jobbreformen finns tydligt med i regeringens budget. Däremot finns inte de jobbförslag och reformer som allianspartierna och Kristdemokraterna vill se där det handlar om en lönesänkarpolitik i stället för att man tar sig an den stora utmaningen med matchning.

På det hela taget kan vi konstatera att den budget som regeringen lägger fram är en välavvägd budget för jobben, skolan och klimatet – precis det som vi lovade väljarna före valet. (Applåder)

Anf. 57 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Herr talman! Regeringen har i dag presenterat tidernas kanske tråkigaste budget. En genomläsning av Magdalena Anderssons budgetproposition är lika fylld av axelryckningar som den är fri från ögonbrynshöjningar. De stora initiativen och de djärva reformer som Sverige behöver lyser med sin frånvaro. I stället ser vi en passiv regering som skjuter Sveriges strukturella problem framför sig och som räddas av högkonjunkturen. Den rödgröna politiken är innehållslös, och den svarar inte mot Sveriges utmaningar.

Herr talman! Regeringens budget har en sådan brist på nya idéer att mitt budgetanförande, som ska ägnas åt att kommentera regeringens

förslag, hade kunnat vara över nu. Men det kommer det inte att vara riktigt än. I stället kommer jag att fokusera på de reformer som Sverige behöver och de utmaningar som kommer att definiera de kommande åren

Sverige har stora reformbehov, och det är nu som vi måste fatta rätt beslut om vi vill att vårt land ska fortsätta att vara ett välfärdsland i den ekonomiska världstoppen.

Vårt land har fantastiska möjligheter. Vi är ett öppet, kreativt, innovativt land. Svenska företag tar fram produkter och tjänster som förändrar världen. Trots det tomrum som en handlingsfattig regering lämnar efter sig finns det anledning att vara grundläggande optimistisk och positiv.

Herr talman! På ytan går det bra för Sverige. Vi är mitt uppe i en högkonjunktur, och det är imponerande att se hur de svenska företagen, inte minst jobbskaparna i de små och växande företagen, utvecklas, hur de anställer och hur de investerar.

Men det är uppenbart att vi inte nyttjar denna högkonjunktur på bästa sätt. Regeringen använder de goda tiderna för att skyla över sin egen bristfälliga politik snarare än att utveckla densamma, snarare än att maximera jobbskapandet och rusta Sverige starkare.

I skuggan av högkonjunkturen ser vi en tudelning av det svenska samhället växa fram, en tudelning där de på insidan har såväl fast arbete och ordnad bostad som en god utbildningsnivå. De som inte tar sig in i samhällsgemenskapen har mycket svårt att öppna någon av dessa dörrar.

Facit av regeringens misslyckanden syns ju i regeringens egna tabeller. Det svenska utanförskapet har ökat och kommer fortsätta att öka för varje år med regeringen Löfven. Arbetsmarknaden står och stampar även i regeringens egna prognoser, som är de mest optimistiska om man jämför med övriga bedömare.

Regeringen erkänner numera öppet att man inte kommer att nå sina egna mål om Europas lägsta arbetslöshet, och det är inte så konstigt. För att nå Europas lägsta arbetslöshet behöver man Europas bästa politik. Regeringen har inte ens Sveriges bästa politik.

Herr talman! Som sagt ser vi en tudelning av det svenska samhället. Det är en tudelning mellan insiders och outsiders på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden. Det är en tudelning mellan dem som har utbildning och kontakter och dem som inte har det. Dessutom växer sig tudelningen mellan stad och land, mellan regionala vinnare och förlorare allt starkare.

För att Sverige ska bli ett land som ser och möter dessa oroande tendenser krävs det en ny politik och ett högt reformtempo. För att vårt land ska bli en plats där alla har chans att växa, utvecklas och bli en del av samhällsgemenskapen krävs det ett nytt ledarskap för Sverige. Herr talman! Den regering som Magdalena Andersson företräder höjer skatterna med över 40 miljarder per år. Det är en regering som har mer än fördubblat arbetsgivaravgiften för unga och som har försämrat sådana jobbskaparsuccéer som RUT-avdraget och ROT-avdraget.

Regeringen höjer marginals-katten för miljoner löntagare. Man bygger ut transfereringssystemen, man blundar för att kostnaderna inom exempelvis sjukförsäkringen drar i väg och man lägger fram budget

efter budget med stora under- skott mitt under brinnande högkonjunktur.

Samtidigt vägrar man konsekvent att reformera och modernisera den svenska arbetsmarknaden och bostadsmarknaden. Detta skapar inlåsnings effekter och hämmar utveckling och tillväxt. Centrala samhällsområden behöver förändringar, men regeringen låtsas som att det regnar.

Med tanke på allt detta är det inte konstigt att många i vårt land hyser en oro inför framtiden, det har vi sett mätningar på bara under de senaste dagarna. Det är inte konstigt att arbetsmarknaden står och stampar. Det är inte konstigt att utanförskapet biter sig fast.

I stället behövs det en politik för fler jobb i växande företag och lägre skatter för småföretagen som ska anställa och för dem som ger en ung person eller en nyanländ chans att komma in i arbete. Vi måste ha nya vägar in i sysselsättning, breddade RUT- och ROT-avdrag, ingångsjobb och ingångsföretag som ser till att det första steget in i arbete, företagande, sysselsättning och värdeskapande också är det enklaste steget.

Vi måste komma ihåg att det är de små och växande företagen som är Sveriges jobbskapare. Sambandet är solklart mellan fler och växande företag, antalet jobb i det privata näringslivet, storleken på de svenska skatteintäkterna och vilken välfärd vi gemensamt kan finansiera. Det gäller att se helheten här. Vi måste förbättra möjligheterna för den nyanlände att arbeta samtidigt som han lär sig språket och skaffar sig kontakter. På samma gång måste vi förbättra möjligheterna för våra mest högproduktiva företag och verksamheter genom exempelvis lägre marginalskatter och personaloptioner.

Ibland ställs de enkla jobben i motsats till de mer välbetalda. Det är en felaktig bild och en intressekonflikt som inte finns. Sverige behöver både och.

När regeringen kör fast i gamla hjulspår och tror att ökade anslag till Arbetsförmedlingen och dyra och ineffektiva arbetsmarknadsåtgärder är vägen framåt måste vi visa på alternativen och hålla fast vid en politik som skapar riktiga jobb i riktiga företag. För det är bara så som vi långsiktigt kan finansiera vår välfärd.

Fru talman! Det var när Miljöpartiet kom in i regeringen som Sverige höjde skatten på förnybar energi: en helt ny skatt på solenergi. Jag tror att många blev förvånade, och många hade nog hoppats på mer av Sveriges första miljöpartistiska statsråd. Tyvärr var detta ingen isolerad händelse.

Under Alliansens tid vid makten minskade utsläppen av växthusgaser år för år samtidigt som ekonomin växte. Nu ser vi hur de svenska utsläppen totalt sett och från transportsektorn ökar. Så blir det med en regering som håller pratet högre än resultatet.

Miljöpolitik handlar inte om vem som designar finast Powerpointbilder eller hittar på dyrast statligt finansierade projekt som låter bra. Ska vi rädda den här planeten är det resultat, resultat och resultat som gäller. När regeringen misslyckas med miljöpolitiken blir vi alla förlorare.

Fru talman! Vi måste i stället tillbaka till en politik där grön skatteväxling får råda. Höjer man skatten på miljöförstöring samtidigt som man sänker skatten på jobb och företagande är det bra både för miljön och för jobben. I regeringens budget överskuggas stapeln för höjda

miljöskatter mångfalt av stapeln för skattehöjningar för jobb och företagande. Misslyckandet i miljöpolitiken är belysande för hur regeringen konsekvent sjabblar bort viktiga och för vår generation definierande utmaningar.

Det finns mycket i Sverige, i det svenska samhällslivet och i den svenska ekonomin att ta tag i. Vi behöver nya vägar in på arbetsmarknaden. Vi behöver ta tag i så vitt skilda utmaningar som hur vår arbetsmarknad fungerar och hur vår bostadsmarknad fungerar, alltså centrala samhällsområden. Samtidigt måste vi adressera mindre men ack så viktiga utmaningar som hur vi finansierar vår polis och ser till att det finns bra resurser för rättsväsendet. Vi måste också värna den svenska livsmedelsproduktionen i en tid då inte minst mjölkbönderna går på knäna.

Det finns mycket att ta tag i för en handlingskraftig regering. Då duger det inte att skjuta på viktiga reformer och säga att nästa regering får ta tag i det efter nästa val och under kommande två år själv bara presentera fromma förhoppningar eller småslantar.

Sverige behöver ett nytt politiskt ledarskap som tar tag i, möter, ser och gör någonting av de stora utmaningar vi har men också av det fantastiska läge som den svenska ekonomin och det svenska samhällslivet har i den globala utvecklingen.

Anf. 58 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Jag tänkte fortsätta på temat med skatter som Emil Källström var inne på i sitt anförande. Om jag inte är helt felunderrättad står Centerpartiet bakom regeringens förslag att införa en så kallad kemikalie- skatt. Det kan säkert vara en jättebra idé i många

avseenden. Vi använder oss ju av punktskatter för att styra ett beteende i en viss riktning. Den principen är vi rörande överens om, tror jag. Men kemikalier i största allmänhet är ju inte direkt av ondo. Såväl jag som Emil själv, och till och med fru talmannen, består ju uteslutande av kemikalier. Centern vill införa straffskatt på något som vi som lagstiftare har bestämt att man måste använda, exempelvis flamskyddsmedel i tv-apparater, vilket Centerpartiet är inne på

Då blir jag lite konfunderad och undrar följande: Hur är det rimligt att vi som lagstiftare först bestämmer att den som bygger eller säljer en tv-apparat måste använda flamskyddsmedel och i nästa ögonblick straffbeskattar vederbörande för att denne använder flamskyddsmedel? Faller inte logiken med punktskatter lite med ett sådant system?

Anf. 59 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Först och främst är jag högst medveten om att allt vi har omkring oss består av kemikalier. Jag får lugna Oscar Sjöstedt med att vi inte vill införa en skatt på alla kemikalier hela tiden och överallt. Det här handlar om ett antal farliga ämnen som det vore bättre om vi inte använde och som vi helt enkelt vill börja fasa ut genom att på ett klokt sätt införa kemikalieskatt.

Det finns i de olika fallen alternativ, och det är alternativen vi vill få fram genom innovation och nytänk. Det finns många exempel som visar hur lagstiftaren genom först ekonomiska incitament och sedan rena förbud faktiskt tvingar fram användandet av alternativen.

Det viktiga är också vad man använder resurserna till. Det här är ju en del av en grön skatteväxling och av att få fram finansiering för att sänka skatten på jobb och företagande. Förslaget måste ses i ljuset av detta. Det handlar inte om att generellt sett öka skattetrycket på den

svenska företagsamheten eller de svenska jobbskaparna, tvärtom. Skattetrycket på de företag som använder till och med dessa medel kommer totalt sett att minska tack vare att vi sänker arbetsgivaravgifter och många andra skatter. Vi inför inte kilometerskatter och annat. Det är så en grön skatteväxling fungerar.

Slutligen vill jag säga att oavsett varifrån man tar in skatten, oavsett vilka miljöskatter man använder och oavsett vad man väljer att beskatta får det konsekvenser. Men vi är nog alla överens om att vi måste beskatta någonting. Annars får vi inte in något som kan finansiera vår välfärd. Men det är alltid någon som måste betala denna skatt, och den insikten ska man använda på följande sätt: att hela tiden se till att minimera skatteintaget och se till att så stor del av ekonomin som möjligt kan stanna bland folk, företag och föreningar, där den gör bäst nytta. Det är därför vi sakta men säkert, budget för budget, ska sänka den svenska skattekvoten och det svenska skatteintaget.

Anf. 60 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Det är betryggande att höra att det i alla fall inte är riktigt alla kemikalier som ska beskattas. Det misstänkte jag inte heller, men det var skönt att höra detta.

Jag får det dock inte riktigt att gå ihop. Om vi i Sverige, så som förslaget lyder, ensidigt börjar straffbeskatta till exempel tv-apparater, något som ju de flesta har och därför kan förhålla sig till, blir ändå kontentan att det är billigare att importera produkten från närliggande länder som inte har motsvarande skatt. Det är ganska enkelt att handla på nätet nu för tiden.

Om produktionen eller försäljningen bara flyttar utomlands får man i princip ingen miljönytta över huvud taget. Däremot försvinner ett antal

jobb från Sverige till exempelvis Danmark, Finland eller Norge. Företag som Net On Net, Media Markt och Elgiganten kommer bara att flytta från Sverige till våra grannländer. Det kan inte riktigt vara syftet med en sådan reform.

Anf. 61 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Problemet med Oscar Sjöstedts resonemang är att detta gäller alla miljöskatter hela tiden och överallt. Skulle vi tänka så skulle Sverige inte kunna införa någon miljöskatt över huvud taget, för det finns alltid något annat land som inte inför det. Då finns ju risken att allting flyttar dit. Hade vi haft detta resonemang skulle vi inte ha kunnat beskatta koldioxid över huvud taget, eftersom man i Saudiarabien inte beskattar koldioxid alls. Då kommer ju all aktivitet i Sverige som släpper ut koldioxid att flytta dit. Det blir resultatet om man drar resonemanget hela vägen.

Nu var detta en avvägning man gjorde. Man trodde att det ändå skulle innebära positiv miljönytta att införa ett antal miljöskatter, trots att andra länder inte hade genomfört dem. Det är en viktig avvägning som hela tiden måste göras, ett viktigt perspektiv. Det finns absolut exempel på skatter som faller i den andra kategorin och inte är värda att införa. Att införa en världsunik skatt på handelsgödsel tror jag vore oklokt, för det skulle innebära att redan pressade svenska bönder skulle få det ännu värre. Det finns sådana alternativ. Men kemikalieskatten är bra.

Anf. 62 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Med Miljöpartiet i regering har vi nu sett en mycket kraftig ökning av anslagen till klimat och miljö. Under den här mandatperioden ligger det på 25 miljarder. Emil Källström har försökt

utmåla det som att allt skulle ligga efter mandatperioden, men det är alltså inte sant.

Anslaget för utgiftsområdet Allmän miljö- och naturvård ökar med 73 procent jämfört med när Centerpartiet satt i regeringen. Vi har sedan tidigare sett stora satsningar på skydd och åtgärder för värdefull natur, och vi lägger mer pengar på de populära programmen Klimatklivet och stadsmiljöavtalen för att möta de många ansökningar som kommit in från alla delar av landet och för att ställa om till ett hållbart samhälle.

Ibland låter det som att Centerpartiet också prioriterar dessa frågor, men bakom den grönmålade fasaden känns det som att det finns ett ganska ruttet virke. I Centerpartiets debattartikel om budgeten i dag saknades till exempel helt skrivningar om miljö och klimat. Förra året föreslog Centerpartiet att minska statens utgifter för allmän miljö- och naturvård med 1,9 miljarder, eller rättare sagt 24 procent. Det är alltså efter att Centerpartiet gjort egna satsningar på samma område.

Det är också lätt att tro att utgiftsområdet Areella näringar, landsbygd och livsmedel är ett område där Centerpartiet vill satsa. Det finns ju stora möjligheter nu när man inte längre behöver kompromissa med de andra borgerliga partierna utan kan presentera egna förslag. Men nej, inte heller där vill Centerpartiet satsa. I stället vill de skära 100 miljoner per år från insatserna för skogsbruket, och anslaget för hela utgiftsområdet bantas jämfört med regeringens förslag.

Centerpartiet vill däremot återinföra en sänkt arbetsgivaravgift för unga i ett läge där ungdomsarbetslösheten är den lägsta på 13 år. Centerpartiet prioriterar dessutom en rad andra skattesänkningar. Är

det verkligen så Centerpartiet har tänkt sig att klara klimat- och miljöutmaningarna?

Anf. 63 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Jag refererade, Janine Alm Ericson, till den presskonferens som ett antal regeringsföreträdare hade och då man slog sig för bröstet och sa att man gjorde en historiskt stor satsning. De satsningar som regeringen själv valde att marknadsföra ligger till 75 procent inom nästa mandatperiod, då åtminstone jag hoppas att dagens regering inte kommer att sitta kvar.

Janine Alm Ericson kan ta snart sagt vilket utgiftsområde som helst – på nästan alla utgiftsområden i statens budget satsar Miljöpartiet mer än vad Centerpartiet gör, vilket helt enkelt beror på att Miljöpartiet inte har några spärrar när det gäller att höja skatten på jobb, företagande och allt annat i syfte att kortsiktigt få lite mer pengar att satsa på statliga bidrag och anslag. Där finns det en mycket stor skillnad mellan Centerpartiet och Miljöpartiet.

Det första som är viktigt för oss är att inte höja skatten i onödan för vanligt folk och vanliga företagare som bara försöker jobba, investera och utveckla sina verksamheter. Då får man också lite mindre pengar att göra av med. Det andra som är viktigt för oss är att se till att det man gör verk- ligen ger resultat. Under tiden som Miljöpartiet har ökat satsningarna på allt och ingenting har Sveriges sjunkande kurva när det gäller utsläpp bytts mot en ökande. Jag skulle mycket hellre satsa mindre pengar och ha sjunkande utsläpp än att som Miljöpartiet låta de här utgiftsområdena bli mycket dyrare samtidigt som resultaten uteblir. En miljöpolitik kan ju inte vara framgångsrik om den kostar mycket mer utan att den leder till några resultat. Det kan inte vara meningen.

Anf. 64 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Jag hör att Emil Källström egentligen inte har några bra förklaringar till att Centerpartiet konstant prioriterar ned miljö- och kli- matfrågorna i sina budgetar. Jag tycker helt enkelt att det verkar som att de har gjort till sin idé att kritisera regeringens satsningar utan att komma med egna förslag. Det är olyckligt i en tid då vi behöver höga och tydliga röster för en bättre miljö- och klimatpolitik med bredare samarbeten för att nå de mål som vi gemensamt har satt upp. Jag ger Centerpartiets Emil Källström en chans till att svara på frågan. Kommer den enorma satsningen på sänkta arbetsgivaravgifter för unga att ligga kvar i ert budgetförslag, eller kan vi i stället förvänta oss fler offensiva förslag för förbättringar av miljö och klimat?

Anf. 65 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Kommer vi att sänka skatten för dem som skapar jobb åt unga och nyanlända och för småföretagare som gör sin första anställning? Ja, absolut! Detta har vi presenterat under det senaste året för alla som har önskat lyssna. Det har dessutom varit förhållandevis uppskattat.

Det känns som att det här replikskiftet har belyst väldigt väl vilka skill- nader det finns mellan Miljöpartiet och Centerpartiet. Vill man ha en dyr politik som leder till att utsläppsminskning byts till utsläppsökning kan man fortsätta att rösta på Miljöpartiet. Vill man återgå till en politik som kostar så lite som möjligt men samtidigt ger resultat i form av utsläpps- minskningar och jobbar vidare med grundläggande incitament, som grön skatteväxling och annat som fungerar, då gör man klokt i att rösta på Centerpartiet.

Anf. 66 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Man skulle också kunna säga så här: Vill man återgå till stora statliga budgetunderskott, stora och växande ekonomiska klyftor och ineffektiva och väldigt kostsamma åtgärder kan man rösta på Centerpartiet. Men det var inte det jag tänkte prata om här, fru talman.

Inom detaljhandel, vård och omsorg samt hotell och restaurang är det vanligare med deltidsanställningar än med heltidsanställningar. Det är sektorer där oftast kvinnor jobbar. I topp ligger detaljhandeln, där hela 69 procent har deltidsanställning. Det här är också sektorer där väldigt många tvingas jobba i visstidsanställningar.

I Västernorrland, som Emil Källström själv kommer från, har var tredje arbetare en deltidsanställning. I Västerbotten är det fler än så. Den vanligaste orsaken till att man jobbar deltid är att det helt enkelt inte finns heltidstjänster.

Det här påverkar också lönerna. Det vet även Emil Källström. Kvinnorna i detaljhandel och hotell och restaurang har en faktisk genomsnittlig inkomst på mindre än 16 000 kronor i månaden.

Ingångslönerna i de här sektorerna är så låga som mellan 13 100 och 14 600 kronor.

Det är de här lönerna som Centerpartiet och de övriga borgerliga partierna har utmålats som alldeles för höga. Centerpartiet har gång på gång krävt lägre ingångslöner. För toppnoteringen står Centerpartiets arbetsmarknadspolitiska talesperson, som har krävt sänkning av ingångslönerna med 20–25 procent. Det skulle betyda att vi är nere på löner på 10 000 kronor eller mindre.

Ni har krävt att det införs en statlig lönepolitik om inte arbetsmarknadens parter sänker ingångslöner inom de här branscherna. Därför vill jag fråga dig, Emil Källström: Hur låga löner ska det vara? Hur låga faktiska ingångslöner ska det vara i de här sektorerna innan ni är nöjda? 13 100 kronor verkar ju vara för högt.

Anf. 67 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Jag tycker att Ulla Andersson är inne på ett antal intressanta och svåra utmaningar som vi som helhet i den svenska politiken måste försöka göra någonting åt. Det finns människor som år ut och år in jobbar deltid, inte sällan kvinnor och inte sällan i precis de branscher som Ulla Andersson nämner. Där har vi ett problem, för det är i många fall blivande pensionärer som kommer att få mycket låg pension. Det är inte sällan en kvinnofälla. Det här är i grunden frågor som har bäring på väldigt många olika saker, och det är mycket svårt att hitta en riktig lösning.

Men sedan måste man sortera. Vad är alternativet för de här människorna? Vi pratar om behovet av ingångsjobb och nya vägar in på arbetsmarknaden. Det gäller att få in den där foten, så att man kan börja göra lönekarriär och så vidare. Ja, alternativet är ju i dag att gå på försörjningsstöd på 6 000–7 000 kronor i månaden. Även om man skulle landa på den lön som Ulla Andersson refererar till är det alltså en fördubbling av de pengar man har att röra sig med månad för månad.

Mitt viktigaste besked kommer alltid att vara att föra en politik som skapar så många jobb som möjligt, så många vägar in på arbetsmarknaden och in i samhällsgemenskap som möjligt.

Sedan måste vi jobba med att se om vårt eget hus. Samma problematik som finns i handeln finns i vård och omsorg, inte sällan med kommunpolitiker som huvudmän. Låt oss först och främst göra någonting där, åt det vi själva kan påverka direkt. Vi kan se till i våra kommuner, i Gävle såväl som i Örnköldsvik, att heltidstjänster erbjuds i mycket högre utsträckning i de kommunala verksamheterna. Det kan vi göra mycket snabbt.

Anf. 68 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Ja, i Gävle har heltidstjänster varit normen sedan början av 2000-talet. Men det kanske var för att Vänsterpartiet hade kommunalrådsposten där.

Vi har föreslagit lagstadgad rätt till heltidstjänster. Det har Centerpartiet avvisat. Vi förstärker också möjligheterna till deltidsstämpling i den här budgeten. Jag tolkar Emil Källström som att Centerpartiet kommer att ställa sig bakom det i sitt budgetalternativ.

Emil Källström talar om intressanta och svåra utmaningar. Jag skulle vilja säga att de kvinnor som tvingas jobba för sådana här löner verkligen har det svårt. Att försörja sig själv och kanske ett barn eller två barn och leva på 13 100 kronor är en konst i sig. Men jag tolkar också Emil Källström som att han tycker att löner på 13 100 inte är något större problem utan att man skulle kunna gå ned till nivåer som försörjningsstöden ligger på, alltså på 6 000–7 000 kronor. Är det ditt svar, Emil Källström? Jag blir verkligen orolig för vad vi har att vänta oss om Centerpartiet kommer att få bestämma i framtiden.

Anf. 69 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är lite tråkigt att Ulla Andersson så uppenbart medvetet försöker missförstå mig när det handlar om dylika

mycket svåra men viktiga frågor, där det inte finns några solklara enkla lösningar.

Är det lösningen på det här problemet att bara försöka lagstifta bort det? Jag tror inte det. Jag är ganska övertygad om att det skulle innebära att det totalt sett blir färre arbetstillfällen i den svenska ekonomin och att ännu fler hamnar i utanförskap. Det är inte jag beredd att medverka till. Det skulle inte fungera.

Det jag är oroad över är att vi ser nya grupper – tusentals, hundra-tusentals människor – som år ut och år in befinner sig i försörjningsstöd med några få tusenlappar i månaden utan möjlighet att ta sig in på arbetsmarknaden, börja göra lönekarriär eller få sammanhang och arbetskamrater. Det är det största problemet. Jag talade om tudelning i hela mitt anförande. Vi måste på alla sätt möta detta, men det går inte att förbjuda bort det.

Anf. 70 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! Jag tror att det är väl känt att länder som har satsat på låga löner inte alls har någon högre sysselsättningsgrad än Sverige har – snarare tvärtom. Inte heller har de fler människor som står till arbetsmarknadens förfogande – snarare tvärtom.

Jag skulle också vilja ta upp att på s. 834 i propositionen om lagen om offentlig upphandling kan alla som är intresserade läsa och se att det Oscar Sjöstedt påstod i det tidigare replikskiftet inte alls överensstämmer med sanningen. S. 834, alltså.

Fru talman! I den här budgeten genomförs den största satsningen på vård, skola och omsorg och på välfärdssektorn sedan dagens statsbidragssystem infördes i början av 90-talet. Det är jag stolt över.

Det känns också bra att veta att de reformer vi drivit igenom kommer att göra skillnad för ensamstående föräldrar, för sjuka och för deltidsarbetande – människor som under de borgerliga regeringsåren fått stå tillbaka. Nu är det äntligen deras tur.

Att anställa fler i äldreomsorgen är avgörande för att mormor ska få den omsorg hon behöver och för att personalen ska få den tid den behöver för att utföra sitt arbete. För att kvinnor ska känna sig trygga när de ska föda barn behöver förlossningsvården mer resurser. Barnen i förskola och skola behöver de godaste förutsättningar som finns för att utvecklas på allra bästa sätt. Därför skulle grupp- och klasstorlekarna behöva minskas. Det är därför det permanenta tillskottet på 10 miljarder per år, de så kallade välfärds miljarderna, som Vänsterpartiet drivit igenom i budgetförhandlingarna med regeringen är så välbehövliga och efterlängtrade.

I dag har inte alla anställda inom vård- och omsorgsyrsken tillgång till arbetskläder – detta trots att de arbetar inom en sektor med stor smittspridning och trots att det är ett helt rimligt krav. Men nu kommer det att ses över vad det är som orsakar att kvinnor inte har tillgång till arbetskläder i den utsträckning som faktiskt behövs. Den översynen är viktig och central. Detta är också en viktig feministisk fråga, och det är därför Vänsterpartiet har lyft fram den i förhandlingarna med regeringen.

Fru talman! Ekonomisk jämlikhet är central för ett lands ekonomiska utveckling men också för samhällsutvecklingen i stort. Barns hälsa påverkas negativt av stora ekonomiska klyftor, deras skolresultat likaså. Människors trygghet undergrävs. Även kreativitet och jämställdhet i samhället påverkas i negativ riktning.

Jämlikhetsreformer är feministiska reformer eftersom kvinnor är i majoritet bland låginkomsttagare och män är i majoritet bland höginkomsttagare. Att vara född till kvinna har ett ekonomiskt pris på ca 3 1/2 miljon kronor under en livstid. Det vill vi rätta till, för det är helt orimligt.

Vänsterpartiet vill se en ekonomisk politik som är bra för alla, inte enbart för de rikaste. Velfärd och ekonomisk jämlikhet är huvudgångarna i budgetförhandlingarna med regeringen. Det syns också tydligt i genomslaget. Avgiftsfria mediciner för barn, avgiftsfri mammografi, glasögonbidrag, avgiftsfria sjukvårdsbesök i öppenvården för 85-plussare, höjt bostadstillägg för pensionärer och pengar till kvinnojourer är reformer vi tidigare fått igenom. I denna budget tas nya steg.

Inom detaljhandel, hotell och restaurang samt vård och omsorg är det i dag vanligare med deltidsanställning än heltid. Därför förbättras nu möjligheterna till deltidsstämpling.

Närmare 40 procent av de ensamstående föräldrarna lever i ekonomisk utsatthet. Av dem är en stor majoritet kvinnor. På 20 år höjdes underhållsstödet med 100 kronor. Under borgarnas regeringstid anslogs inte en enda krona. I deras värld är ekonomisk utsatthet självvald. I höstas höjdes däremot underhållsstödet med 300 kronor på initiativ av Vänsterpartiet, och nu höjs det med ytterligare 150 kronor för dem med barn som är mellan 15 och 18 år. Även inkomstgränsen för bostadsbidraget höjs. Det har legat still i nästan 20 år, vilket är en skam i sig. Flerbarnstillägget höjs med 1 500 kronor per år för det tredje barnet. Så kan barnen få de där gympaskorna de så väl behöver och kanske till och med en ny vinterjacka när den gamla är både för liten och urtvättad. Så kan mamma kanske göra det där

tandläkarbesöket som aldrig någonsin har blivit av. Så förbättras de eko- nomiska villkoren för väldigt många.

Att vara långtidssjuk är ett helvete i sig. Att dessutom leva i ekonomisk utsatthet är inte värdigt ett välfärdssamhälle. Nu höjs garantinivån i sjuk- och aktivitetsersättningen med 187 kronor i månaden. Innan dess låg den still i ca 13 år. Även bostadstillägget höjs. Nu får 200 000 personer bättre ekonomiska villkor. Vi är väl medvetna om att mer behöver göras för den här gruppen, men nu tas ändå steg framåt.

Körkort har blivit en klassfråga. Samtidigt kräver en stor mängd jobb körkort. Genom att möjliggöra lån via CSN till körkort förbättrar vi möjligheterna för många att få ett jobb och därmed bidra till samhällsbygget och försörja sig själva.

Bredbandsutbyggnaden tillförs 850 miljoner de närmaste åren så att klyftan mellan stad och land minskar och möjligheterna att arbeta och driva företag på landsbygden stärks.

Jag tror att det var TT som häromdagen beskrev budgeten som en budget med Robin Hood-inslag. Det gjorde mig glad. Och vi vet att så hade det inte sett ut utan Vänsterpartiet vid förhandlingsbordet. Vi har fått igenom reformer som lyfter låginkomsttagare och låter höginkomsttagare bidra lite mer i framtiden.

Men för att ta ett helhetsgrepp om den ekonomiska jämlikheten behöver man använda skattepolitiken. Nu införs del ett av en bankskatt. Skiktgränserna för den statliga inkomstskatten räknas upp i lägre takt, vilket innebär att fler kommer att omfattas av den. Det är nödvändigt om man vill finansiera välfärden och öka den ekonomiska jämlikheten.

Ingen kommer att få höjd skatt utan att också få höjd lön. Trots det går skatteverulanterna på högerkanten i taket, för tänk om någon som får lö- neförhöjning till upp till 38 000 kronor i månaden skulle behöva betala 72 kronor i månaden mer i skatt än vad den gör som tjänar 38 000 i månaden i år. Oj oj oj, vilket elände det skulle innebära!

Det blir också allt tydligare att högern inte avser att finansiera de behov som finns i välfärden. Enligt Konjunkturinstitutet behövs det faktiskt 140 miljarder till 2040 för att finansiera dessa behov, det vill säga lika mycket som borgarna sänkte skatten med. Ändå skriker borgerligheten redan nu rakt ut. Men kanske är det just för att det är de med högst inkomster som kommer att få bidra lite mer framöver, och inte de som är sjuka och arbetslösa. Då hade de väl nöjt suttit stilla i båten.

Självklart tycker vi i Vänsterpartiet att skatterna borde ha höjts för de rikaste i denna budget. En ny modell med en progressiv förmögenhets-skatt som i Schweiz och Spanien, som Vänsterpartiet har föreslagit, hade varit ett bra sätt att ta ett helhetsgrepp för att öka den ekonomiska jämlikheten och finansiera välfärden. Men tyvärr har vi inte fått med oss regeringen på det.

Sverige är faktiskt i dag det enda industriland som inte har vare sig förmögenhets-, arvs- och gåvoskatt eller fastighetsskatt kopplad till fastig- hetens värde. Det är inte rimligt. Dessutom har vi en otroligt låg bolags- skatt. Så det finns de som kan bidra betydligt mer än i dag. Efter åtta år av borgerligt styre är skattesystemet riggat för de rikaste. Det behöver förändras. Här återstår mycket arbete för att få regeringen att komma loss. Men jag tror att vi är många runt om i Sverige som förväntar oss ett rättvisare skattesystem.

Nu, fru talman, intensifieras jakten på skatteflyktingarna. De bör jagas febrilt, för de utgör ett hot mot det här landet. Skatteflyktingarna kan sägas vara i ett verkligt utanförskap, och är det någon vars tillgång till välfärden bör ifrågasättas så är det de. Pengar som skulle ha gått till cancervård, sjukvård och barnens skolgång gömmer de undan. De undergräver samhällsmoralen och skattesystemet och därmed den svenska modellen. Nu tillförs både Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten mer pengar för en intensiv jakt på skatteflyktingar, för de behöver verkligen integreras i samhället.

Genom de reformer som vi har fått igenom i den här budgeten har vi visat tydligt att vi vill se en ekonomisk politik som är bra för alla, inte enbart de rikaste. De reformer som vi har fått igenom betyder mycket för dem som berörs: ensamstående föräldrar som får bättre ekonomi, äldre som får råd att gå till tandläkaren. Med denna budget får många som under lång tid varit satta på undantag eller lämnats efter bättre ekonomiska förutsättningar. Med denna budget är det inte de rikaste som är prioriterade utan alla vi andra, framför allt vi kvinnor, och det behövs. En budget med Robin Hoodinslag känns ändå rätt bra, även om det kunde ha varit bättre. (Applåder)

Anf. 71 MATS PERSSON (L) replik:

Fru talman! Ulla Andersson slår sig för bröstet för Robin Hood-prägel. Samtidigt medverkar Vänsterpartiet till att det just nu i denna stund dras ned på LSS-verksamheten runt om i vårt land. Liberalerna säger tydligt: Vi satsar en LSS-miljard för att säkerställa att det inte sker en jakt på personer som är i behov av LSS – människor som verkligen är i behov av samhällets yttersta hjälp. Vänsterpartiet har i dag mycket tydligt meddelat att man kommer att säga nej till Liberalernas förslag om en LSS-miljard. Det tycker jag är mycket olyckligt.

Ulla Andersson pratar mycket om bidragsberoende och säger också nej till Liberalernas förslag om att sänka ingångslönerna så att unga och nyan- lända kan komma in på arbetsmarknaden. Vänsterpartiet har också sagt nej, och säger nej i kommunerna, till det förslag som Liberalerna har lagt fram om att människor med försörjningsstöd, socialbidrag, som har arbetsförmåga ska utföra en motprestation för att få socialbidrag.

Det förslaget har lagts fram med utgångspunkten att alla människor inte kan leva på bidrag men att alla människor kan bidra med något. En annan utgångspunkt är att vi har ett samhällskontrakt som bygger på att alla människor gör sitt yttersta för att försörja sig och att alla människor har ett eget ansvar för att försörja sig fullt ut.

Det säger Vänsterpartiet nej till här i kammaren och i kommuner runt om i landet när den typen av förslag kommer upp. För mig är det väldigt svårt att förstå. Ett parti som har sina rötter i någon form av kommunistisk ideologi, men också i någon form av arbetarrörelse, har ett sådant förakt för arbetets värde: att bli sedd och att varje dag känna att man gör nytta och är en del av ett sammanhang. Varför säger Vänsterpartiet nej till att ställa krav på motprestation för socialbidrag?

Anf. 72 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag vill först säga att Liberalerna ska ha all heder. Ni är ett av få partier på högerkanten som faktiskt beredvilligt erkänner att ni vill öka inkomstskillnaderna i det här landet. Alla de borgerliga partierna har ju en politik för att så ska ske, men ni erkänner det åtminstone öppet. Det tycker jag är värt att uppmärksamma.

Ja, vi säger nej till sänkta ingångslöner. Vi säger ja till att den svenska modellen ska gälla – att det är arbetsmarknadens parter som ska sätta

lö- nerna. Det har varit en framgångsrik modell, och vi tycker att den ska gälla även framöver. Jag tycker att det är väldigt bekymmersamt att vi har så låga faktiska ingångslöner inom hotell och restaurang som 13 100 kronor. Jag tycker att det är djupt problematiskt och ett stort bekymmer på arbets- marknaden, och det är framför allt kvinnor som får så låga löner. Jag har inte hört något från Liberalerna om vad ni tänker göra åt det, utan snarare tvärtom: Ni vill sänka dem ännu mer. Ja, vi säger ja till att minska inkomstskillnader, men visst, vi säger nej till att misstänkliggöra människor som går på försörjningsstöd eller lever i ekonomisk utsatthet. Vi säger ja till att alla människor som vill och kan ska arbeta. Det är därför vi tycker att vi ska investera så mycket mer i människor i form av utbildning och arbetsmarknadspo- litiska insatser, så att människor kan känna en ekonomisk trygghet och därmed kan bidra till samhällsbygget utifrån sitt allra bästa. Det är därför vi säger ja till många investeringar som skapar fler arbetstill- fällen. Vi tror helt enkelt att det är ett bättre sätt än att misstänkliggöra människor som lever i fattigdom.

Anf. 73 MATS PERSSON (L) replik:

Fru talman! Jag är väldigt stolt över att tillhöra ett parti som så tydligt tar ställning för dem som har det allra sämst i vårt samhälle och som är i störst behov av hjälp från samhället, nämligen de som i dag behöver hjälp enligt LSS-lagstiftningen. När Ulla Andersson nu säger nej till den LSS- miljard Liberalerna föreslår blir det lite märkligt när hon inte heller är beredd att säkerställa skatteintäkter till vår gemensamma kaka genom att ha höga förväntningar på att människor ska kunna försörja sig själva.

Jag ser bidragsberoende som det största problemet i vårt samhälle. Vårt parti vill inte sänka några löner. Vi vill skapa möjligheter för unga männi- skor och nyanlända att komma in på arbetsmarknaden, och det

är bättre att ha ett jobb med lite lägre ingångslön än att vara bidragsberoende och inte göra någonting på dagarna. Sju av tio nyanlända skulle få det bättre med vår politik än vad de har det i dag, och det står i skarp kontrast till den bidragspolitik som Ulla Andersson företräder.

Anf. 74 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag tror att Mats Persson får personifiera orden om att det är klivet att vara liberal. Å ena sidan säger han ”nej, vi vill inte sänka lönerna”, å andra sidan säger han ”ja, vi vill sänka lönerna, för det behövs”. Jag fick inte riktigt det där att gå ihop.

Men jag skulle vilja säga att LSS är en väldigt viktig rättighetslagstiftning, och den ska värnas. Det är jag väldigt tydlig med, och det kommer Vänsterpartiet att kämpa för. Jag har inte ens sett någon skattemiljard från Liberalerna i förslaget.

Jag kan dock, fru talman, tala om för Mats Persson att vi inte på något sätt tänker undergräva statsfinanserna på det sätt som Liberalerna har gjort under tidigare regeringsperioder. Vi vill ha sunda offentliga statsfinanser, och det är ett viktigt sätt att säkra rättighetslagstiftning och andra reformer. Därför tänker jag vara väldigt tydlig med det. Men rättighetslagstiftningen tycker vi ska värnas och förbättras.

Anf. 75 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Jag gjorde faktiskt samma reflektion som Mats Persson under Ulla Anderssons anförande: Det var många ord om Vänsterpartiets insatser i budgeten men inte särskilt mycket om LSS och om varför Vänsterpartiet stöttar ett budgetförslag som fortsätter den försämring av LSS som regeringen påbörjat. Jag tycker inte att svaren blev särskilt tydliga i replikskiftet med Mats Persson, så jag vill gärna höra ett förtydligande.

Men håll i er nu: Vissa saker som Ulla Andersson tar upp är berömvärda! Det är alltid klokt att se över livsvillkoren för barnfamiljer och för äldre i ekonomiskt svåra situationer. Vi vet alla hur det kan påverka inte bara sådant som Ulla Andersson pekade på utan också relationer. Det får sociala konsekvenser när man behöver vända på varenda krona.

Men problemet är att Vänsterpartiet i sin praktiska politik samtidigt är konsekventa motståndare till jobb och företag – de jobb som minskar klyftor och skapar de resurser som det gemensamma behöver.

Vänsterpartiet vill i varje givet läge göra det dyrare att arbeta. Då blir det svårare att ta sig in på arbetsmarknaden för den som står utanför, och för den som funderar på att utbilda sig till barnmorska eller specialistsjuksköterska är signalen tydlig: Gör dig icke besvär, för då höjer vi din skatt så att du inte ens får hälften kvar av den löneökning du ansträngt dig för!

Både relativt och absolut blir det dyrare att jobba. Fick Vänstern som de ville skulle jobbskatteavdragen också väck, om jag förstått rätt. Utanförskapet skulle öka kraftigt. Skatteintäkterna skulle minska. Till slut skulle det med er politik bara bli nedskärningar kvar att fördela. Reformen blir omöjliga, och då vet vi vilka som drabbas, nämligen de mest utsatta.

Min fråga är: Hur kommer det sig att Vänsterpartiet, som ibland kallar sig ett arbetarparti, aldrig någonsin lägger fram ett enda förslag som gör det mer lönsamt att arbeta?

Anf. 76 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet har för avsikt att använda alla skatteintäkter på ett effektivt sätt. Det är därför vi tog bort subventionerna av arbetsgi- varavgifter för unga, som kostade 16 miljarder per år utan att någon vet om de ens skapat något jobb. Vi tycker att det är viktigare att säkerställa att till exempel sjuksköterskor får bättre löner och arbetsvillkor. Det är bland annat därför vi har sett till att det kommer 10 miljarder till välfärdssektorn. Det tycker vi är ett bra sätt att använda skatteintäkterna på.

Jakob Forssmed lyfter ofta fram att det skulle vara problematiskt om vissa människor fick betala någon tia mer i skatt, men jag tror att dessa människor faktiskt tycker att det kan vara rätt rimligt. De har ju också barn i förskolan. De har också en mormor som behöver bättre äldreomsorg, och de kanske till och med har behov av sjukvård. De ser hur de anställda i dessa sektorer sliter och släpar och faktiskt inte har så bra löner och arbetsvillkor. Det är detta vi försöker rätta till.

Det är också därför vi, i stället för att underfinansiera budgetar, som ni systematiskt gjort under er tid i regeringsställning, faktiskt försöker se till att finansiera de reformer vi vill se. Det är sådant man har skatterna till. Då tycker vi att det är rimligt att de som tjänar bäst också bidrar mer än de gör i dag, för de har fått enorma skattelättnader under er tid. Som vänsterpartist tycker jag inte heller att det är rimligt att man betalar olika skatt för lika inkomst. Jag vill inte straffa människor för att de har haft otur att bli sjuka eller arbetslösa. Men nu sitter vi i det här skattesy- stemet, och då försöker vi göra vad vi kan, till exempel att föreslå en pro- gressiv förmögenhetsskatt eller att människor med höga inkomster ska bidra mer än de gör i dag. De pengar vi får in kan vi i stället lägga på vår gemensamma välfärd eller på att lyfta grupper som ni har lämnat efter er, Jakob Forssmed.

Anf. 77 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Tack, Ulla Andersson, för svaret, som jag tyckte var ganska klargörande! Det var inte så mycket om jobben, utan det var i stället just att om ni får som ni vill ska skatten på jobb höjas. Då ska jobbskatte- avdragen bort, och det kommer att leda till att utanförskapet ökar och att vi på sikt får mindre resurser att klara välfärden. Klarar vi inte jobben klarar vi inte välfärden i framtiden.

Men vänsterpolitiken är alltid beroende av starka korrektiv. De är förstås inte tillräckligt starka i den här regeringen, när nu skatterna på jobb och företag höjs med över 40 miljarder, varav 75 procent på jobb. Bara konjunkturvinden och tidigare alliansreformer som inte avskaffas håller uppe detta. Ska vi klara sammanhållningen och jobben går det inte att bedriva denna vänsterpolitik. Då krävs det starka korrektiv. Får ni bestämma blir det till slut bara nedskärningar kvar.

Anf. 78 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Jakob Forssmed är orolig för sammanhållningen i samhället. Då utgår jag från att han inte tänker samarbeta med Moderaterna, som gör allt vad de kan för att öka de ekonomiska klyftorna, eller med Liberalerna och Centerpartiet, som gärna sänker ingångslöner med mera.

Det är också rätt talande att Jakob Forssmed säger att vi inte pratar om jobben. För mig är de som jobbar i äldreomsorgen, sjukvården, förskolan eller skolan oerhört centrala i det samhälle vi vill bygga. De gör en oerhört viktig jobbinsats. Jag tycker att de förtjänar både bättre löner och bättre arbetsvillkor.

Vi ökar också investeringar i infrastruktur och järnvägsunderhåll. Vi gör den största bostadssatsningen på 20 år. Det är sådant som

Kristdemokraterna avvisar. Det är förslag som verkligen ger fler jobb och bygger det här landet starkare för framtiden. Det tycker jag är viktiga och bra investeringar, och sådant behöver Sverige mer av.

Anf. 79 MATS PERSSON (L):

Fru talman! Sverige är en liten, öppen ekonomi. Vi är ett land som är väldigt beroende av vad som händer i vår omvärld, i USA, i Europa och i Kina. Det betyder också att vår ekonomi är väldigt beroende av hur det går för andra länder och av hur ekonomin utvecklas i länder i vårt närområde. Då är det extra viktigt att ha ordning och reda i sina finanser och att hålla i skattebetalarnas pengar.

I det läget, där vi nu går in i en högkonjunktur, väljer Magdalena Andersson att satsa på ofinansierade bidragshöjningar. Det betyder att Sverige står dåligt rustat inför den dag då det börjar blåsa på de internationella marknaderna. Det betyder att Sverige har sämre möjligheter att värna välfärdens kärna – skolan, vården och omsorgen – när vi har nästa kris och nästa stora finanskris.

Fru talman! Det växer fram en ny arbetslöshet. Arbetslösheten i dag domineras nästan helt av dem som aldrig varit inne på arbetsmarknaden. Det växer fram ett långvarigt bidragsberoende – i många kommuner dessvärre ett långvarigt passivt bidragsberoende.

Tittar man på statistiken ser man att bara var tredje människa med låg utbildning har ett jobb i dag. Det gäller oavsett om man är född i Aleppo eller i Arboga. Om man har låg utbildning är det väldigt svårt att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Arbetsmarknaden är helt enkelt inte anpassad efter personer med låga kvalifikationer eller personer som ännu inte har gått ut skolan.

Denna problematik blir extra tydlig i ljuset av den stora invandring Sverige har haft och det faktum att många nyanlända har väldigt låg utbildning. I det läget är regeringens jobbpolitik alarmerande. Den bör närmast beskrivas som ett fiasko. Av Stefan Löfvens vallöfte om 32 000 traineejobb blev det 200. Av löftet om 25 000 extratjänster är nu ambitionen en tiondel. På punkt efter punkt, område efter område, sänker regeringen ambitionerna för sin jobbpolitik. Man får konstatera att man inte når de mål man själv har satt upp. Inte ens regeringen själv tror på sitt mål om Europas lägsta arbetslöshet.

Detta är inte så konstigt. Den arbetsgivare som finns där ute – oavsett om det är ett företag, en kommun eller ett landsting – vill ju ha riktiga jobb. Man vill inte ha Magdalena Anderssons konstruerade hittepåjobb. Man vill kunna anställa folk med kompetens här och nu och kunna göra det till rätt kostnad – en rimlig kostnad som motsvarar de kvalifikationer en arbetssökande har.

Fru talman! Här blir den stora konflikten i svensk politik tydlig. Regeringen fortsätter med sin arbetsförmedlingspolitik och sina konstruerade jobb. Mot detta står Liberalernas inställning, att vi behöver fler enkla, rik- tiga jobb, och att det behöver ske genom att vi politiker tar ett steg framåt för att skapa fler vägar in för nyanlända och ungdomar. Vi har från Liberalernas sida föreslagit startjobb, med lägre ingångslön och lägre kostnader för den arbetsgivare som anställer ungdomar under 23 och nyanlända under de första åren i Sverige.

Att det här behovet finns beror på att vi under en lång tid i Sverige, medvetet eller omedvetet, har tagit bort de enkla jobben. Den som har en kort utbildning har i dag väldigt svårt att komma in på arbetsmarknaden. Det blir inte minst tydligt om man tittar på den offentliga sektorn. Vårdbiträdena har ersatts av undersköterskor, och barnskötare

har ersatts av förskollärare. Det gör att vägen in till vården och vägen in till förskolan för den som vill jobba där blir allt längre och allt svårare. Det är ett politiskt ansvar att se till att vi får fler enkla jobb. Därför har vi från Liberalernas sida föreslagit fler vårdbiträden i vården och i omsorgen.

Fru talman! Samhället ska ha höga förväntningar på egenförsörjning. Det kan handla om att man som arbetssökande ska söka arbete utanför den kommun där man bor. Det kan handla om att kommunen vill ha en mot- prestation för att man ska få försörjningsstöd. Höga förväntningar handlar i grunden om samhällskontraktet och synen på det. Vi behöver ha både rättigheter och skyldigheter i fokus. Alla människor har ett ansvar att göra sitt yttersta för att försörja sig själva. Alla människor kan inte leva på bidrag, men alla kan bidra med något.

Inte minst i en tid av stor invandring är det väldigt viktigt att peka på samhällskontraktet. Samhället och statens insatser präglas av att vi har höga förväntningar på människor. Samhället ska ge hjälp till dem som behöver det genom snabbare och enklare vägar in. Men man har också ett eget ansvar och en skyldighet att göra sitt yttersta för att hitta ett jobb, lära sig språket och komma in i det svenska samhället.

Mot denna politik står en regering som vägrar se verkligheten som den är. Det är en regering som fokuserar på de nyanlända och då bara på de nyanlända med hög utbildning, de som oftast får jobb i alla fall, men helt negligerar dem som har låg utbildning och som har väldigt svårt att etablera sig.

Man kan titta på dem som var nyanlända i Sverige 2007. Bland dem med låg utbildning var det bara fyra av tio som sju år efter att de kom till Sverige hade ett arbete. Det är alarmerande siffror som visar på att

vi behöver göra någonting här och nu om vi ska bryta det utanförskap och det bidragsberoende som växer fram.

Fru talman! Integration handlar också om rättsväsen och trygghet. Det som visas på tv varje kväll från Rosengård eller andra utsatta förorter – det är bilbränder och oro, och människor som bor i de här områdena känner en väldig otrygghet – är inte acceptabelt i vårt samhälle. Vi har nu ett läge där vi har färre poliser per 1 000 invånare än vi hade 2010, och regeringen har i dag på riksdagens bord lagt ett förslag som innebär en ytterst liten satsning på fler poliser. Det är väldigt alarmerande. Det innebär att människor inte känner trygghet. Det innebär att det på gator och torg skapas en känsla av att samhället inte finns där, att samhället inte ställer upp och att samhället inte kan garantera trygghet i människors vardagsmiljö. Det gör att samhällskontraktet försvagas. Det gör att tilliten till samhället blir svagare. Det gör att Sverige blir svagare.

Fru talman! Det handlar också om skolan. Ingenting är viktigare för Sveriges framtid än att alla barn kan lämna skolan med fullgoda resultat och att kunskapsskolan återigen sätts i fokus. Då blir det väldigt problematiskt för ett land om man är det land där skolk och stök är vanligast. När OECD gör mätningar om stök och sena ankomster i europeiska länder är Sverige det land som sticker ut. Det fungerar inte. Det är ingen som lär sig någonting i skolan om det inte är ordning och reda i skolan. Det är ingen som lär sig någonting om vi inte har bättre lärare och om inte de bästa studenterna väljer att bli lärare. Därför är naturligtvis högre lärarlöner en viktig prioritet för Liberalerna.

Men vi kan också konstatera att det finns väldigt stora skillnader i vårt land, att kommuner väljer att satsa olika mycket pengar på skolan.

Skill- naden är faktiskt så stor att den kommun i Sverige som lägger mest per elev lägger dubbelt så mycket som den kommun som lägger minst. Det är fullkomligt oacceptabelt. Det betyder att nästa naturliga steg är att vi får ett statligt huvudmannaskap som kan säkerställa att min framtid inte beror på vilken skola jag har gått i. Min framtid kan då säkerställas av att alla människor har samma förutsättningar i livet.

Fru talman! Sverige ska vara ett land för de strävsamma. Sverige ska vara ett land där det lönar sig att utbilda sig och att ta ansvar på jobbet. Sverige ska vara ett land där företagsamhet och flit uppmuntras. Så är det inte i dag. För breda akademikeryrken lönar sig inte utbildning över huvud taget, vilket är helt orimligt. I det läget väljer Magdalena Andersson, trots att man går fram med ofinansierade bidragshöjningar, att med ett penndrag förvandla 150 000 svenskar till höginkomsttagare som inte ens får behålla hälften av den sista intjänade hundralappen.

Det är barnmorskor, poliser och ingenjörer som nu blir höginkomsttagare i det socialdemokratiskt styrda Sverige. Är detta rättvist, Magdalena Andersson? Varför skickar du notan till vanligt folk för dina ofinansierade bidragshöjningar?

Fru talman! Integrationen är en av vår tids viktigaste frågor. Det handlar om hur vi bryter bidragsberoende och hur vi ser till att alla människor i vårt land känner delaktighet och att alla människor känner att morgondagen blir bättre, att de har möjlighet att komma in i vårt samhälle, på arbetsmarknaden, på bostadsmarknaden och i gemenskaper. Det är det som skapar sammanhållning i vårt samhälle. När regeringen skjuter integrationspolitiken på framtiden väljer Liberalerna en annan väg. Vi satsar på jobben. Vi satsar på skolan. Vi satsar på tryggheten. Och vi gör det för att vi är övertygade om att det är på

det sättet vi bygger Sverige starkare, och det är på det sättet vi får ett liberalare Sverige. (Applåder)

Anf. 80 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! I regeringens budgetförslag tas tydliga steg för att stärka jämställdheten, för Sverige har äntligen en feministisk regering. Reformerna i den här budgeten minskar de ekonomiska skillnaderna mellan kvinnor och män. En jämställdhetsmyndighet ska inrättas. Och en nationell strategi med åtgärder för att motverka mäns våld mot kvinnor ska presenteras.

Liberalerna har historiskt haft ett starkt engagemang för jämställdhet. Det är bra att vi är flera som driver på för att skapa ett jämställt samhälle. Jag konstaterar med glädje att Liberalerna också vill ha en jämställdhetsmyndighet, till exempel. Men tyvärr verkar det ta stopp där. Liberalerna verkar inte vilja att politiken i övrigt ska försöka påverka ojämställda strukturer i samhället.

Regeringen presenterade nyligen ett förslag om att öka jämställdheten i börsbolagens styrelser. Både nuvarande regering och föregående regering, där Liberalerna ingick, har sagt att om marknaden inte själv kan lösa de strukturella problemen blir lösningen lagstiftning för att uppnå jämställdhet. Nu ser vi att marknaden inte löser det. Därför är det bra att regeringen nu presenterar förslaget om kvotering i bolagsstyrelser. Men Liberalerna verkar nöjt konstatera att marknaden själv är duktig på att lösa de strukturella problemen med ojämställdhet trots att siffrorna visar att det är långt kvar. Det är bara ett exempel på att Liberalerna inte vill erkänna underliggande strukturella problem som hinder för jämställdhet.

Jag skulle vilja fråga Mats Persson hur Liberalerna kommer att jobba för bättre jämställdhet i allmänhet och i styrelserummen i synnerhet. Det är något som ändå måste kunna förväntas av att parti som kallar sig feministiskt.

Anf. 81 MATS PERSSON (L) replik:

Fru talman! Tack för frågan! Det är en väldigt viktig fråga. Hur skapar vi ett samhälle där alla, både män och kvinnor, har samma förutsättningar i livet? Det är en av liberalismens viktigaste utgångspunkter och viktigaste frågor.

En viktig del av det handlar om att se till att vi har en skola som ger lika förutsättningar och att vi arbetar på alla fronter för att bryta diskriminering och de strukturer som alltför ofta gör sig påminda. Men det är precis som du säger. Vi är många som har velat att börsbolag och andra ska visa att de tar den här frågan på allvar. I den senaste statistiken ser man att det närmar sig 40 procent, det som regeringen vill uppnå. Då är man mycket nära att nå jämställda styrelser i börsbolagen. Att i det läget som regering går fram med den här frågan uppfattar jag som väldigt mycket av en symbolhandling.

Det man som regering skulle kunna göra i stället är att fokusera på andra stora jämställdhetsproblem som vi har i vårt samhälle. Jag tänker på hedersförtryck, hedersproblematik och hedersvåld som tyvärr växer sig allt starkare i vårt samhälle, inte minst kopplat till den ökade invandringen till Sverige. Det är väldigt viktigt att samhället är glasklart och tydligt med att den typen av värderingar inte accepteras och att de organisationer och myndigheter som jobbar med hedersproblematiken får tillräckligt stöd för att arbeta med det.

I går presenterade Liberalerna en storsatsning på detta område, just för att vi vill lyfta upp den här problematiken. Frågan om jämställdhet handlar för mig om att se att det finns en orättvisa mellan män och kvinnor. Den finns på många nivåer i vårt samhälle. Men det gäller också att välja lösningar och förslag som leder till resultat. Förslaget om börsbolagen är symboliskt. Vi är redan i mål i den frågan. Varför inte fokusera på det som är ett större problem i dag?

Hedersproblematiken är en sådan del. Där har vi vårt fokus.

Anf. 82 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Vi har ju fått höra en hel del konstigheter från Liberalerna den senaste tiden, där det märkligaste är att värderingarna verkar ha svängt och man plötsligt vill bjuda in Sverigedemokraterna – detta från ett parti som tidigare varit tydligt i sin kritik och där ett sådant samarbete har betraktats som otänkbart. Det är en oroväckande utveckling.

Samtidigt verkar de socialliberala delarna av partiet tyna bort. Det är svårt att se den socialliberala sidan i Liberalernas, eller dåvarande Folkpartiets, senaste budgetar. Det är små satsningar på välfärden men däremot tydliga borgerliga skattesänkningar.

Jag undrar därför, och säkert många med mig, vad som egentligen är Liberalernas fördelningspolitiska inriktning. Vill man ha ett samhälle där alla har förutsättningar att växa och utvecklas, precis som man skriver på sin egen hemsida, eller vill man fortsätta med ofinansierade skattesänkningar som gör det svårt att satsa i välfärden?

Anf. 83 MATS PERSSON (L) replik:

Fru talman! Det är anmärkningsvärt att en företrädare för Miljöpartiet – som ju sitter i den regering som just nu skär ned på LSS-lagstiftningen, vilket gör att barn inte får den hjälp de är i behov av – anklagar mig för att inte stå för välfärdsolitik. Vi föreslog ju i vår vårbudget en extra LSS- miljard för att säkerställa att de barn och ungdomar som i dag får mindre hjälp ska få hjälp. Det är för mig att stå upp för välfärdsolitik, men Janine Alm Ericson och hennes parti röstade nej till det.

Den stora utmaningen i vårt samhälle i dag är att vi har ett växande bidragsberoende, där skillnaden är mellan att ha ett jobb och att inte ha ett jobb. Detta vill vi lösa genom att se till att de som i dag är utanför kan få komma in, eftersom det är bättre att komma in med en lite lägre ingångslön än att leva på bidrag och vara sysslös. Då får sju av tio det bättre med våra förslag än de har det i dag.

För mig handlar detta, om något, om socialliberal politik. Det handlar om att göra det bättre för dem som har det svårast. (Applåder)
(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.01 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

§ 1 (forts.) Debatt med anledning av budgetpropositionens avlämnande

Anf. 84 JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Sveriges stora dolda tillgång, tilliten, måste vårdas. Den går inte att ta för given.

Varför är det ett viktigt tema i en budgetdebatt? Jo, för tilliten är det kanske viktigaste smörjmedel vi har i ekonomin, till och med viktigare än skattenivåer och regelbördor. Men nu finns det tecken på att en misstro växer sig starkare, en misstro mot den andre, mot varandra, underblåst av dem som vill polarisera, driva isär, sprida myter och desinformera. Det ska vi aldrig acceptera; det måste vi motverka med kraft.

Vi måste också se att misstro lättare får fäste när klyftor växer, när människor upplever att livschanser försämras för vissa trots att det går bra för Sverige som helhet. Bostadsbrist och frånvaro av jämlik vård tränger sig på, polisen genomgår vad som allt tydligare är en kris med utsatta förorter där de boende dag efter dag drabbas av kriminella gäng, trösklarna till jobb blir för många höga, närmast oöverstigliga, samtidigt som ekono- min som helhet går bra.

Misstron får lättare fäste när den sociala rörligheten inte riktigt finns där, när barn kan växa upp och aldrig se sina föräldrar gå till jobbet och när flyktingbarn hålls åtskilda från sina föräldrar. Bristen på framtidsstro, bristen på tillit, hotar sammanhållningen i vårt samhälle.

Herr talman! Detta är lyckligtvis ingen naturlag. Det finns lösningar. Det finns värn mot misstron, men det är inte bara misstro som kan spridas. Sociologen Brian Palmer konstaterade för några år sedan på ett semi- narium som jag var med på att mod smittar på samma sätt som rädsla. Och jag vill tro att det också gäller tilliten i vårt samhälle. Men då får vi inte ge upp. Då måste vi se också dem som finns i

konjunktursolens skugga. Då måste vi värna de gemenskaper där tilliten kan växa, i relationer, i familjen, i föreningslivet och i det civila samhället. Men för att bygga denna tillit måste vi också orka göra de reformer som krävs för en jämlik vård för alla och för att bryta och låsa upp den arbetsmarknad som är alltmer stängd för allt större grupper.

Herr talman! När man läser budgetpropositionen måste man fråga sig om regeringen lite grann gett upp, gett upp om jobben, gett upp om polisen, gett upp om vården, gett upp om offentliga finanser – liksom släppt det mentalt. Hur kan man annars vara så nöjd som man är, samtidigt som jobb- trösklarna i Sverigehuset vuxit sig högre, vattentrycket i välfärdskranarna sjunker lite grann och kylan sprider sig?

Regeringen har inte svaret på jobbutmaningen, och vi ser att en allt större andel av de arbetslösa befinner sig i en utsatt ställning på arbetsmarknaden. De får inte en chans att komma in och känna den stolthet det innebär att försörja sig själv och få bli en del av den arbetsgemenskap som är så härlig, att få känna sig behövd, efterfrågad, att få vara med i surret kring kaffeautomaten och prata om hur dåligt kaffet smakar.

Det tog år innan regeringen ens ville ta orden enkla jobb i sin mun. Nu har man svängt i frågan om begreppet, men det är lika ekande tomt som tidigare i reformfabriken.

När det gäller arbetsmarknadens tilltagande tudelning är regeringen tyvärr tom, trött och utan trovärdighet. Och målet om Europas lägsta arbetslöshet försvinner som en hägring i fjärran. Vad gör det med tilliten?

Regeringen borde vrida på alla tänkbara jobbkranar, ta intryck, om inte av oss så från IMF och Finanspolitiska rådet, och göra något åt problemen med höga trösklar in, höga ingångslöner och höga krav som slår ut jobb och stänger ute personer med lägre kvalifikationer. Vi behöver en fortsatt RUT-utbyggnad. Vi behöver introduktionsanställningar utan krångel, stämplat och myndighetsgodkännande – en enkel anställningsform.

Vi behöver en förenklad arbetsmarknadspolitik med färre men bättre åtgärder. Vi behöver sänkt skatt på arbete, inte höjd. Och det goda tillfället att göra långsiktiga reformer, när hjulen snurrar, tycker jag inte riktigt att regeringen tar. Det innebär förlorade år för Sverige när det gäller nödvändiga reformer. Men regeringen monterar också ned jobbreformerna som finns, och då sviker man de mest utsatta.

Herr talman! Finansministern anklagar ett annat parti för att ha en flexibel inställning till sina vallöften. Det skulle man möjligen också kunna säga om Socialdemokraterna som gick till val på att inga vanliga löntagare skulle få höjd inkomstskatt, men med denna budget får fler vanliga löntagare betala hälften eller mer av den sist intjänade hundralappen. Ytterligare löntagare får betala statlig inkomstskatt, bland annat många poliser, barnmorskor, lärare och ingenjörer. Då är Vänsterpartiet ute och raljerar över att vad man kallar borgare är upprörda över att någon får betala någon hundralapp mer i månaden i skatt. Det är inte riktigt det som det handlar om, utan det handlar om vilka signaler vi sänder ut till dem som utbildar sig, vill ta det där chefsjobbet i äldreomsorgen eller vill utbilda sig vidare till specialistsjuksköterska. Vad säger vi till dem när de får behålla hälften eller mindre av en eventuell inkomstökning? Nu blir det något lite mindre lönsamt. Och är du äldre, ansträng dig inte för mycket för att vara kvar på arbetsmarknaden eller byta karriär, för då kommer vi med

den särskilda löneskatten som gör det dyrare för arbetsgivare att anställa en äldre än tidigare.

Det här är ytterligare ett exempel på en dålig politik för jobben: över 40 miljarder i höjda skatter på ett par år, det mesta på jobb och företag. Jag tycker också att man kan diskutera regeringens prioriteringar att bygga ut det offentliga åtagandet med nya myndigheter, kostnadsdrivande reformer som fria entréer eller gratis mediciner också till direktörsbarn.

Samtidigt höjer man skatterna på ett sätt som gör att många experter, re- missinstanser och ekonomer ifrågasätter om pengarna kommer in och i så fall i vilken omfattning – detta samtidigt som vi ser en tilltagande oro över om det offentliga klarar sina grundläggande uppgifter. Vad gör det med tilliten?

Mitt i högkonjunkturrens Sverige sjunker förtroendet för svensk ekonomi, också för hushållens egna ekonomier, enligt den barometer som KI tagit fram. Det riskerar förstås att få återverkningar också i den reala ekonomin.

Nu krävs rejäla reformer för jobben, för en tillgänglig och jämlik vård, för en bättre personalsituation i vården, för valfrihet och värdighet i äldreomsorgen, och det krävs rejäla resurstillskott och bättre styrning av Poli- sen. Trygghet ska inte vara en lyxvara, för om det blir så, vad gör det med tilliten?

Herr talman! Jag besökte förra veckan Flir, en av norra Storstockholms största arbetsgivare, världsledande inom värmekameror. Jag frågade om de hade något särskilt budskap till oss politiker att ta med oss. Jag ska väl erkänna att jag trodde att de hade någon fråga kring skatter,

regelverk eller liknande, och det tror jag säkert att de har – det har många företagare i Sverige i dag. Men vi fick med oss ett tydligt budskap: Vi är oroliga för hur inställningen till invandrare förändrats och hur vi pratar negativt om invandring. För företag som vårt, som jobbar till 99 procent på export, är influenserna som kommer på det sättet helt nödvändiga, för polariseringen och det hårdnade klimatet har också ett näringspolitiskt pris.

Herr talman! Vi behöver ett samhälle som håller ihop, inte ett som hamras ihop med tvång av staten. Det är inte så att mer tillit kan kommenderas fram, utan den växer. Men den växer när myndigheter behandlar alla lika och välfärden finns där den dag jag behöver den. Nu ska jag faktiskt berömma något som regeringen gör i budgetpropositionen. Jag välkomnar de åtgärder som man vidtar mot skatteflykt. Man satsar ytterligare på detta. Jag tror att det är mycket viktigt för att bidra till att stärka tilliten till att alla behandlas lika.

Men det är också uppenbart att även med den typen av åtgärder och ett omfattande regelverk, många lagar och styrdokument måste det som är rätt också vara skrivet i våra hjärtan, om uttrycket tillåts.

Tilliten grundläggs när vi får känna kärlek och får bli sedda och respekterade i gemenskap med andra. Det gäller i civilsamhällets gemenskaper, i familj och i vänskrets. Därför ska familjen och civilsamhället stödjas och inte styras och ställas med.

Om tilliten är ett samhälles stora dolda tillgång också för ekonomin finns det skäl för regeringen att fundera på hur denna tillgång förvaltas. Man gör uttag på uttag och kallar sedan folkets upplevelse av tillståndet i landet för surrealistiskt.

Tyvärr tycker jag att budgeten innebär ett förlorat år. Jag är rädd att tilliten skadas av nuvarande politik. (Applåder)

I detta anförande instämde Andreas Carlson, Annika Eclund och Lars-Axel Nordell (alla KD).

Anf. 85 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag tänkte att det kan vara en fin stund för Kristdemokraterna när de nu är i majoritet här i kammarsalen att förlänga budgetdebatten lite.

Jag är glad över att Kristdemokraternas Jakob Forssmed tar upp det hårdare debattklimatet. Jag hoppas att det innebär att även Kristdemokraterna nu kommer att tona ned sin hårda ton i flyktingpolitiken som tyvärr har varit rådande ett tag.

Jag är också glad över att Jakob Forssmed tar upp frågan om tillit i samhället. Det är något som är väldigt väsentligt i hela samhällsbygget. Jag utgår då också från att Kristdemokraterna kommer att ställa sig bakom de 10 miljarderna till vård, skola och omsorg, vilket är ett väldigt viktigt verktyg för att skapa tillit.

Jag utgår också från att de ställer sig bakom satsningarna på höjt underhållsstöd, förbättrad deltidstämpling och att förbättra ekonomin för dem som är sjuka. Det känns bra att det finns ett brett stöd för de reformerna.

Jag tänkte börja med lite faktaupplysning om detta med löner. Medellönen för en polis är 27 600 kronor och medianlönen är 25 000 kronor. Oron för att polisen skulle tjäna 38 000 kronor tror jag nog är lite överdriven.

Det finns självklart en del av poliserna som kommer att få en löneökning och kommer upp i 38 000 kronor i månaden. Jag tror att de i så fall kommer att klara av 20 kronor mer i skatt.

Jag tänkte så klart komma över till skatterna. Jobbskatteavdraget är en reform som Kristdemokraterna och den tidigare regeringen verkligen har lyft fram som den viktigaste jobbreforment av alla. Det är också en reform som inte är så välfinansierad, om man säger så.

Enligt den förra regeringens egna siffror var den självfinansierad enbart till 30 procent. Då undrar jag helt enkelt över effektiviteten i Kristdemokraternas jobbpolitik.

Anf. 86 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Det var många frågor på en gång. Först vill jag tacka Ulla Andersson för att hon förlänger denna fina stund som jag har här i kammaren.

Vi kristdemokrater är väldigt angelägna om resurser till välfärden. Vi tror att det bästa sättet att skapa resurser till välfärden är en fungerande och bra jobbpolitik. Tyvärr är Vänsterpartiets politik inte inriktad på jobbpolitik utan på att fördela resurser som kommer av en väl fungerande jobbpolitik.

Jag lyssnade på finansminister Magdalena Andersson i Agenda i söndags. Då fick hon frågan: Kommer det nu fler statsbidrag utöver de 10 miljarderna till kommunerna? Hennes svar var då: Man måste komma ihåg att det helt avgörande är hur jobben utvecklas, hur sysselsättningen ser ut i kommunsektorn och hur skattekraften utvecklas. Vi har sett att under Alliansens tid vid makten stärktes resurserna till vården, skolan och omsorgen ute i kommunerna. Vi kommer att

fortsätta att kämpa för att det kommer att bli fallet. Vi har ingenting emot att skjuta till mer pengar också i budgeterna. Men vi har en spärr mot att höja skatterna hur mycket som helst.

Ulla Andersson säger att vi inte behöver oroa oss över att någon polis skulle tjäna så mycket. Det kanske är poliser som fungerar på: Ska de ta det där extra övertidspasset? Ska de jobba den där helgen? Ska de ge sig ut på gatorna? Då kanske det är en fråga. Ska de betala över 50 procent av den extra inkomsten i skatt? Det tycker Ulla Andersson är rimligt. Jag tycker i varje fall att det är rimligt att diskutera om det är den vägen vi ska gå i Sverige.

Ska nu Sverige konkurrera med högkvalificerade arbeten måste vi vara varsamma med utbildningspremien. Det ska löna sig att vidareutbilda sig och att ta de viktiga jobben i exempel äldreomsorgen som chefer. Det är en fråga att ställa sig.

Anf. 87 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Äldreomsorgens chefer är finansierade med skattemedel, och det är även poliserna. Därför är det väldigt viktigt att man inte för en ensidig skattesänkarpolitik. Under er tid vid makten sjönk resurserna per capita till vård, skola och omsorg. Det var ett historiskt trendbrott. Vi fick även färre anställda per capita i välfärden och stora budgetunderskott.

Så till min fråga om välfungerande jobbpolitik, som Jakob Forssmed gärna talar om. Jobbskatteavdraget är den stora jobbpolitiken som den borgerliga regeringen hade. Om den enbart är självfinansierad till 30 procent måste ni väl ändå säga att det är en ineffektiv jobbpolitik. Det var alltså 70 procent av medlen som inte gick till det de var avsedda för.

Det har jag inte hört Jakob Forssmed över huvud taget kommentera. Det är ändå era egna siffror. Den borgerliga regeringen var väldigt bra på ineffektiv politik och en politik som ökar de ekonomiska klyftorna.

Anf. 88 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Jag förstår att det är en lite udda tanke för Vänsterpartiet. Vi tycker att det är bra när människor får behålla lite mer av det de tjänar ihop på sitt arbete. Därför tycker vi att jobbskatteavdrag är bra. Människor får behålla lite mer av den lön som de jobbar ihop på sitt jobb.

Det har också positiva jobbeffekter. Det gör att fler kan gå från utanförskap till arbete. Det visar utvärderingen av jobbskatteavdraget. Ulla Andersson själv står i kammaren år efter år och lägger fram budgetar som innehåller jobbskatteavdrag. De innehåller detta förhatliga som Ulla Andersson säger bara tär på det svenska samhället. Ulla Andersson vet att om man skulle avskaffa detta så skulle man också försämma för jobben, och tiotusentals fler skulle finnas i utanförskap. För att vara lite korrekt ökade resurserna till skola, vård och omsorg med mer än 100 miljarder i fasta priser under Alliansens tid vid makten. Det hoppas vi att de ska kunna göra igen så småningom.

Överläggningen var härmed avslutad. Budgetpropositionen bordlades.

I det följande motioner från

www.riksdagen.se

Vi tror på Sverige – Moderaternas budgetmotion 2018

Motion 2017/18:3681 av Ulf Kristersson m.fl. (M)
... budgetpolitiken som föreslås i **motionen** Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget **2018**–2020 enligt förslaget i bilaga E i **motionen** Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för **2018** enligt förslaget i bilaga A i **motionen** Riksdagen godkänner den ...

2017-10-05

Motion 2017/18:3681 av Ulf Kristersson m.fl. (M)
(docx, 471 kB)

Motion 2017/18:3681 av Ulf Kristersson m.fl. (M)
(pdf, 653 kB)

En budget som håller ihop Sverige – Liberalernas budgetmotion för 2018

Motion 2017/18:3752 av Jan Björklund m.fl. (L)
... budgetmotion för **2018** av Jan Björklund m.fl. (L) **Motion** till riksdagen 2017/18:3752 av Jan Björklund m fl L En budget som håller ihop Sverige – Liberalernas budgetmotion för **2018** Förslag till riksdagsbeslut Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som föreslås i **motionen** Riksdagen ...

2017-10-05

Motion 2017/18:3752 av Jan Björklund m.fl. (L)
(docx, 865 kB)

Motion 2017/18:3752 av Jan Björklund m.fl. (L)
(pdf, 1321 kB)

Nytt ledarskap för Sverige

Motion 2017/18:3716 av Annie Lööf m.fl. (C)

... inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget 2018–2020 enligt förslaget i tabell 71 i kapitel 18 i **motionen** Riksdagen godkänner beräkningen av inkomsterna i statens budget för 2018 enligt förslaget i tabell 11 i kapitel 16 i **motionen** och tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen ska återkomma med lagförslag ...
2017-10-05

[Motion 2017/18:3716 av Annie Lööf m.fl. \(C\) \(docx, 971 kB\)](#)

[Motion 2017/18:3716 av Annie Lööf m.fl. \(C\) \(pdf, 1912 kB\)](#)

Välfärdsloftet – Budget för vård, omsorg och trygghet

Motion 2017/18:3798 av Andreas Carlson m.fl. (KD)

... et för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget 2018–2020 enligt förslaget i tabell 3 i **motionen** Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden och övriga utgifter för 2018 enligt förslaget i tabell 15 i **motionen** Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden ...
2017-10-05

[Motion 2017/18:3798 av Andreas Carlson m.fl. \(KD\) \(docx, 529 kB\)](#)

[Motion 2017/18:3798 av Andreas Carlson m.fl. \(KD\) \(pdf, 685 kB\)](#)

Budgetpropositionen för 2018

Motion 2017/18:2487 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD)

... **Budgetpropositionen** för 2018 av Oscar Sjöstedt m.fl.
(SD) **Motion** till riksdagen 2017/18:2487 av Oscar Sjöstedt
m fl SD **Budgetpropositionen** för 2018 Förslag till
riksdagsbeslut Riksdagen godkänner de riktlinjer för den
ekonomiska politiken och budgetpolitiken som föreslås i
motionen Riksdagen fastställer utgiftstaket ...

2017-10-04

[Motion 2017/18:2487 av Oscar Sjöstedt m.fl. \(SD\)](#)
(docx, 601 kB)

[Motion 2017/18:2487 av Oscar Sjöstedt m.fl. \(SD\)](#)
(pdf, 969 kB)

Riksdagens snabbprotokoll 2017/18:15

Onsdagen den 11 oktober Kl. 9.00–12.16

§ 2 Partiledardebatt

Anf. 2 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! För några veckor sedan fick jag ett brev från Johanna Zetterström. Hennes son Hugo fick cancer när han var fyra år. Nu är han sju år; han har genomgått flera operationer, och många återstår. Johanna skriver så här: På sjukhuset möts du av en eminent och kunnig personal som tar väl hand om dig och ditt barn. Kvällen kommer, och ditt barn ska än en gång duschas och skrubbas för att döda de få bakterier och levande hudceller som nu finns kvar. På med sjukhuskläder. När mörkret kommer får du axla ditt nu sjuåriga barns rädslor inför vad som komma skall. Men det blir inte av. Läkaren berättar med tyngd och skam i kroppen att det är stopp. Stopp för fler operationer i dag. Igen. Orsak? Jo, personalbrist.

Det är ett starkt brev, och det är ett argt brev – med rätta. En underfinansierad vård blir till slut omänsklig. Det krävs gemensamma investeringar för att vi ska finnas där för varandra i svåra stunder. För mig är det kännetecknet på samhällsgemenskap.

Därför har kommuner och landsting fått nästan 35 miljarder kronor sedan 2014 i ökade resurser, och därför gör regeringen nästa år den största satsningen på sjukvården i modern tid.

Vi investerar inte minst i utbildning. Vi tillför resurser så att sjuksköterskor kan utbilda sig till specialistsjuksköterskor med bibehållen lön. Personalbristen ska bort. Arbetsvillkoren och lönerna ska bli bättre. Det ska finnas tillräckligt många välutbildade proffs så att operationer inte ställs in gång på gång. Svårt sjuka och deras anhöriga ställs inför en av livets svåraste stunder, och då kan inte svaret vara att vi i stället för sjukvården prioriterar jättelika skattesänkningar. Nej, för mig går sjukvården och välfärden alltid före. (Applåder)

Herr talman! Svensk ekonomi är urstark. Det är först och främst tack vare alla hårt arbetande kvinnor och män och framgångsrika företagare. Men det beror också på att regeringen har fört en stram finanspolitik. Vi har prioriterat hårt, vi har lagt om flyktingpolitiken och vi har vänt det stora borgerliga underskottet till växande överskott. Statsskulden är nu den lägsta sedan 1977. 200 000 fler människor går till jobbet, och nästa år kommer vi att ha det lägsta beroendet av våra gemensamma försäkringssystem på mer än 35 år. Vi har skapat ett stort ekonomiskt utrymme, och nu står striden: Vad ska det användas till?

För mig är det självklart: Det ska användas till att öka tryggheten i vårt land. Köerna i sjukvården ska kortas. Omsorgen om våra barn och äldre ska tryggas. Alla skolor ska vara bra skolor. Den starka ekonomin ska komma alla till del, inte bara dem som tjänar mest. Barnfamiljers ekonomi förbättras med höjda barnbidrag, och den orättvisa skatteflyktan mellan pensionärer och löntagare avskaffas – den är oanständig. Det är dags nu att leverera trygghet till Sveriges barn och deras föräldrar, till de äldre och deras anhöriga.

För att öka tryggheten tar vi nu också i med hårdhandskarna mot brottsligheten och kriminaliteten. Det är fullständigt oacceptabelt att våldtäktsutredningar läggs på hög, att skjutningar och det dödliga våldet ökar, att människor som kommer hem med buss eller tåg är rädda för att gå genom sitt eget centrum. Den som begår brott ska straffas. Samhället ska reagera hårdare och snabbare.

Därför har regeringen också tillfört mer resurser till polisen. Det är nästan dubbelt så många poliser som påbörjar en utbildning nu jämfört med när vi tillträdde. Fler kan anställas, och nästa år görs den största satsningen på polisen på 2000-talet. Vi skärper också straffen så att den som går omkring med vapen blir inlåst direkt. Vi gör det lättare för polisen att kameraövervaka. Gängledare ska inte sitta i lyxbilar; de ska sitta i fängelse.

Men mest effektivt på lång sikt är naturligtvis att hindra att brottsligheten över huvud taget växer fram. Hopplöshet måste ersättas med tro på framtiden, och då är det allra viktigaste jobben. Alla som kan jobba ska jobba. Det är så segregationen ska brytas – inte genom att slå sönder den svenska modellen, skära ned i välfärden, sänka löner och skapa låglönesektorer. Människor som kommer hit ska anpassa sig till svensk arbetsmarknad, inte tvärtom.

Är man ung ska man utbilda sig. Har man yrkeserfarenhet med sig ska man lära sig svenska och snabbt komma in i yrket. Är man äldre utan erfarenhet är det naturligtvis jobb som kräver lägre kvalifikationer som gäller. Vi ökar nu kraven på att göra sig anställbar. Vi inför utbildningsplikt. Vi gör det därför att vi vet att när fler jobbar kan vi stärka välfärden och förbättra den. Och, dessutom, med egen inkomst kommer också friheten.

Herr talman! Vi har bytt riktning på politiken där- för att vi ska öka tryggheten i Sverige. Det är mycket arbete som återstår, och då är valet för mig enkelt: Jag kommer aldrig att acceptera nedskärningar för att prioritera sänkt skatt. För mig är det viktigare med fler poliser och fler sjuksköterskor.

Jag kommer heller aldrig att acceptera att politiker sänker löner på svensk arbetsmarknad. Jag står upp för den svenska modellen. Det ska löna sig att arbeta. Alla ska arbeta. Men när du jobbar ska du också kunna leva på din lön. Det är så vi bygger frihet. Det är så vi bygger trygghet i en ny tid. (Applåder)

Anf. 3 ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Om ett år är det val i Sverige, och jag tror att vi fram till dess måste kunna hålla två tankar i huvudet samtidigt. För det första finns det sådant i vårt land som är så bra att det bara inte får förstöras: tilliten till människor man inte redan känner, jämställdheten mellan män och kvinnor, jämlikheten mellan människor, trots olika bakgrund och inkomst. Detta är en del av det som gör Sverige så svenskt. Det finns också sådant som är riktigt illa i Sverige: utanförskapet, gängkriminaliteten, vårdköerna, den växande misstron.

Det är lätt att ta allt det som är bra för givet. Och det är precis lika lätt att drabbas av svartsyn inför de svåra problemen, söka syndabockar och leta efter enkla lösningar. Men uppgivenhet har aldrig räddat någon eller något.

Så brukar vi inte heller tänka i Sverige, när vi ställs inför svåra problem. Tvärtom – vi talar allvar om problem. Vi utreder och vrider och vänder. Ibland landar det sedan i 113 förslag skrivna av Assar Lindbeck, och vi genomför dem. Eller så landar det i ett helt nytt

pensionssystem när det gamla hade gått sönder. Vi är konstruktiva, vi söker lösningar – det är svensk politik när den är som bäst.

Låt mig därför i den andan ta upp något som kommer att påverka Sveriges öde de kommande decennierna, minst. Herr talman! Vår tids globalisering handlar inte längre bara om varor och tjänster, inte bara om import och export, utan minst lika mycket om människor, kunskap och idéer.

Migration i världen kommer att ha fundamental påverkan på ekonomin och samhället, men migration är inte svart eller vit. Den kan vara löftesrik men är ofta förenad med problem. Den kan vara påtvingad men är ofta frivillig. Den kan göra livet materiellt bättre men ofta socialt sämre. Den kan öka jämlikheten globalt men lika ofta öka ojämlikheten nationellt.

För mig finns ingen motsättning mellan den nationella tillhörigheten och den internationella öppenheten. Man kan, som jag, vara sörmlänning, svensk och europé på samma gång. Tryggheten i svensk identitet är viktig, och den är viktig också för integrationen. Den som är ny måste inte gilla allt som vi står för, men man måste möta ett Sverige som vågar stå upp för sina egna ideal.

Herr talman! Precis som William Swing på FN:s migrationsorgan IOM påpekade under sitt Sverige- besök häromdagen kommer migrationen i världen att öka i framtiden, inte minska. Klimatförändringar gör att människor måste flytta därför att förutsättningar för att bo kvar inte längre finns. Krig och förtryck gör att världens flyktingar är fler än någonsin: 65 miljoner just nu, enligt UNHCR. Tillgången till pengar, information, kommunikation och transporter gör att allt fler söker sig

till länder där man hoppas att barnen kommer att få det bättre. Så har människor gjort i alla tider, men många fler gör det just nu.

Inför denna nya situation har vi aldrig rustat Sverige. De senaste decenniernas migrationspolitik har varit ogenomtänkt och principlös. Den har aldrig tagit ställning till de svåra frågorna om vad som är vårt ansvar för världen, som vi fullt ut ska ta, eller till frågan om vad Sverige behöver eller klarar av. Det har i stället fått bli som det blir. Det är en oseriös hållning till svåra frågor.

Hösten 2015 insåg även regeringen att Sverige måste lägga om kurs, och inom några få veckor genomfördes en 180-gradig kurssvängning, som saknar motsvarighet i modern svensk politisk historia. Men nu måste tiden för tvära kast vara slut. Vi som är politiker i dag har ett ansvar att skapa långsiktiga och hållbara regler för migrationen. Jag ser därför gärna långsiktiga och blocköverskridande överenskommelser i svensk politik på områden som måste ligga fast över lång tid. Jag vill att Alliansen och Socialdemokraterna gemensamt tar ansvar för en öppen och realistisk svensk migrationspolitik. Vi är naturligtvis beredda att ge och ta för att nå dit. Men låt mig nämna fyra konkreta utgångspunkter för Moderaterna i en sådan diskussion. För det första: Sverige kan inte i grunden ha en helt annan migrationspolitik än övriga länder i Europa.

Principerna bakom den nuvarande lagen bör alltså ligga fast. Det handlar om tillfälliga uppehållstillstånd som huvudregel och skärpta försörjningskrav för anhöriginvandrare.

För det andra: Det måste vara skillnad på ja och nej när det gäller asyl. På fem år kommer 50 000 personer att gå under jorden i Sverige. Helt nya skuggsamhällen göder utanförskap, kriminalitet och sociala

problem som Sverige inte har sett på decennier. Den som får nej ska alltså lämna landet. Sverige måste stå upp för sin egen lagstiftning. För det tredje: Europeisk migrationspolitik kan bara lösas i Europa, men regeringens ovilja att i EU formulera en tydlig svensk ståndpunkt är illavarslande. Dagens system är brutalt och orättvist. Hittills i år är det 3 000 personer som drunknat eller som saknas på Medelhavet. Detta måste få ett slut. EU bör i stället utveckla ett system med kvotflyktingar, där asylprövningen sker vid EU:s gräns, och Sverige borde driva på för att detta blir EU:s gemensamma politik. Internationella problem kräver internationella lösningar. Det gäller i miljöpolitiken och i migrationsfrågan.

För det fjärde: Svenska företag verkar på internationella marknader och måste kunna rekrytera kompetens från hela världen. I dag slänger vi bokstavligt talat ut högutbildade invandrare som jobbar och försörjer sig här i Sverige. Det är en huvudlös politik.

Herr talman! Jag är övertygad om att en långsiktig och genomtänkt migrationspolitik inte bara är nödvändig; den är en del av Sveriges fortsatta konkurrenskraft i internationella sammanhang. Jag är inte låst vid enskildheter eller detaljer, men Moderaterna är övertygade om att dessa frågor måste hanteras och debatteras med respekt både för dem som kommer hit och för alla dem som i generationer har bott i vårt land.

Sverige har varit en del av den framgångsrika internationaliseringen förut. Vi kan och vi måste bli det en gång till. (Applåder)

Anf. 4 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! Det går bra för Sverige, heter det. Ekonomin går på högvarv. Allt annat vore väl ganska konstigt med tanke på att vi

faktiskt befinner oss mitt i brinnande högkonjunktur. Ändå finns det, menar jag, anledning att se med oro på framtiden.

Regeringen eldar på finanserna med det fetaste valfläsk i ett läge där man kanske i högre grad borde samla i ladorna. Det är inget gott tecken. De låga räntenivåerna vittnar om att någonting är allvarligt fel. Vad har vi kvar att ta till när konjunkturen om ett par år viker nedåt, om både finanspolitiken och räntevapnet måste användas redan nu, mitt i brinnande högkonjunktur? Det finns, herr talman, anledning att se med oro på framtiden.

Och så har vi jobben. Om man lyssnar på Stefan Löfven och regeringen har de gjort ett fantastiskt arbete med att bekämpa arbetslösheten. Arbetslösheten är rekordlåg, sysselsättningen är den högsta i hela EU och så vidare. Detta är mycket riktigt den ena sidan av myntet.

Det är inte ofta jag citerar Fredrik Reinfeldt, men redan för fem år sedan sa han så här: "Om man tittar på etniska svenskar mitt i livet så har vi mycket låg arbetslöshet." Det är ungefär så det fortfarande ser ut. Sysselsättningsgapet mellan inrikes och utrikes födda har fortsatt att växa, och det är just det som är den stora tickande bomben inför en förestående lågkonjunktur.

Faktum är att ingenting av det som regeringen lovade i valrörelsen och sedan har sjösatt har fungerat på detta område. Traineejobb, extratjänster, beredskapsjobb, snabbspår – resultatet, herr talman, är extremt magert. Stefan Löfvens löfte om EU:s lägsta arbetslöshet 2020 ter sig alltmer avlägset. Det är till och med så att vi halkar ned på topplistan.

Är du allvarligt sjuk finns det dessutom en över- hängande risk för att du fastnar i en växande vårdkö. Är du gravid finns en överhängande risk för att du får föda ditt barn i bilen på väg till BB. Blir du utsatt för våldtäkt finns det en stor risk för att ditt ärende läggs till högen av annan outredd brottslighet. Våldtäkter mot barn läggs på hög och utreds inte i Sverige 2017.

Var tionde ung svensk flicka utsätts för sexualbrott varje år. No-go-zonerna blir fler. Maffialiknande klän- ner sätter skräck i hela städer. Antalet skottlossningar är i paritet med de maffiakontrollerade områdena i södra Italien. Användandet av handgranater är i paritet med Mexiko. Kyrkogårdspersonal måste gå utbildningar i hur man hanterar beväpnade gäng. Bilbränder och upplopp har blivit vardagsmat.

Nej, det går inte bara bra för Sverige. Då är frågan: Vad är det som har gått fel?

Det grundläggande problemet, menar jag, är att re- geringspartierna och övriga partier i den här försam- lingen tog alldeles för lång tid på sig att förstå att de förde en ohållbar och ansvarslös politik. Alldeles för länge lät man öppna-hjärtan-politiken råda, samtidigt som man ägnade en stor del av sin kraft åt att smutskasta dem som varnade. Hur någon enda människa i det här landet är beredd att ge övriga partier i den här församlingen nytt förtroende i ytterligare fyra år är för mig helt obegripligt.

Nu återstår det knappt elva månader till valet. Valfärden, tryggheten och inte minst sammanhållningen – vår förmåga att återupprätta tillit och samhörighet – står i centrum. Väljarna i Sverige måste ställa sig frå- gan vem de sätter sin tilltro till. Har man fortsatt förtroende för dem som har skapat problemen och som dessutom kapitalt har

misslyckats med varje försök att lösa dem? Eller sätter man sin tilltro till dem som tidigt såg farorna, varnade för dem och dessutom erbjuder lösningar som inte redan har prövats och misslyckats?

Jag hoppas, herr talman, att den misskötsel vi har sett de senaste åren får nödvändig effekt på valresultatet nästa år. (Applåder)

I detta anförande instämde Tony Wiklander (SD).

Anf. 5 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Plasten i havet, såren i berggrunden och utsläppen i atmosfären – vår tidsålder har fått namnet antropocen. Det är ett begrepp som ska fånga att människans påverkan på planeten nu är så total att den definierar hela vår geologiska epok.

I antropocen konstateras nu det sjätte massutdöendet av arter. Det senaste var för 65 miljoner år sedan, i övergången mellan krita och tertiär, då bland annat dinosaurierna dog ut.

Sedan 1970 har mängden vilda ryggradsdjur minskat med över 50 procent. Sötvattensarterna har minskat med över 80 procent. Korallreven, som i dag är hem för vart fjärde havslevande djur, dör i en sådan takt att om detta fortsätter finns det inga korallrev kvar om bara 30 år.

Sommarens och höstens rubriker har vittnat om extremväder, gator som smälter, orkaner och översväm- ningar, och bakom ljuder forskningslarmen allt högre. Max Planckinstitutet rapporterar hur ett ständigt var- mare sekel kommer att ge Mellanöstern och Nordaf- rika extremvärme i upp till 200 dagar om året. Ökenstormar och hetta riskerar att göra stora delar av reg- ionen helt obeboelig.

I en annan studie konstaterar amerikanska och kinesiska forskare att hettan i dalgångarna till Ganges och Indus om bara 50 år kan överskrida det som också en fullvuxen frisk människa klarar att vistas i. Där bor i dag en femtedel av jordens befolkning.

En tredje studie, publicerad i The Lancet Planetary Health, varnar för att antalet människor som drabbas av extremväder här i Europa stadigt ökar. I slutet av seklet kan två tredjedelar av befolkningen komma att drabbas årligen. 150 000 fler människor riskerar att dö i översvämningar, värmeslag, hjärt- och andningsbesvär, infektioner och matbrist i Europa varje år.

Det som sker kräver en avgörande insikt hos var och en av oss. Klimathotet handlar inte längre om isbjörnar. Miljöfrågan har blivit civilisationskritisk. Det är vad antropocen betyder. Planetens förutsättningar att bära mänsklig civilisation avgörs av människan själv. Våra val, enskilda handlingar och gemensamma beslut avgör framtiden. Det är bråttom men inte för sent.

Forskningens scenarier bygger alla på icke-handling – att vi står stilla och fortsätter gräla om sådant som 60 kronor dyrare inrikesflyg medan vattenmassorna vräker ned över jordens fattigaste. Tar vi oss samman, däremot, kan vi möta klimathotet. Därför behövs Sverige.

När världen oroas av Trumps ignorans tar vi steg framåt. Vi har tillsammans antagit världens kanske ambitiösaste klimatlag. Nu fyller vi den med handling: höjd skatt på det som är dåligt för miljön, sänkt skatt på reparationer och innovationer. Det är elvägar, biobränslen, cykelstråk, smarta och barnvänliga städer, ekomat från svenskt, djurvänligt jordbruk, skydd av skog och hav, mindre plast, 100 procent förnybar el, snabba tåg och bra regionaltrafik. Aldrig tidigare har

Sverige satsat så mycket på att bygga ett nytt samhälle – världens första fossilfria välfärdsland. Europas miljöerörelser listar oss nu som etta när det gäller klimatpolitik. Det är detta Miljöpartiet slåss för. Tyvärr är detta också sådant som andra partier ofta vill stoppa, skära ned på eller prioritera bort. Men det håller inte längre. Vi har inte tid att stå stilla. Vi behöver utveckling. Världen skriker efter ledarskap. Vi har så många fler steg att ta.

Vi ska tillsammans gå från en ekonomi som fyller berg av teknikskrot på Afrikas stränder och kontinenter av plast i haven till smarta lösningar, slutna kretslopp, återbruk och digitalisering. Vi ska gå från en samtid där vi slösar den energi som lagrats i jordskorpan i årmiljoner till ett högteknologiskt samhälle som kan utvecklas av den energi som varje sekund träffar jorden. Vi ska gå från ett samhälle som bränner ut både planet och människor, där välstånd mäts i prylar och konsumtion, till en framtid med tid för varandra och oss själva, där att lyssna på vad barnen säger om skoldagen får vara viktigare än jobbsamtalet på kvällen. Detta, herr talman, är en framtid värd att kämpa för. (Applåder)

Anf. 6 ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Sverige är på många sätt ett fantastiskt land. Vi har stark tillväxt, sysselsättningen ökar och reformutrymmet är stort. Vi bor i ett land där kreativiteten sprudlar. Hos oss finns innovativa människor hela vägen från norr till söder. Svenska företag finns överallt. Svensk landsbygd finns i hela världen.

Det är just detta att vi uppmuntrar kreativitet och banar väg för entreprenörer och är öppna mot omvärlden som bygger Sverige starkt. Det är på detta sätt som vi också måste fortsätta stärka vår

konkurrenskraft. Vi måste fortsätta se möjligheter och lösningar. Vi måste fortsätta se till att Sverige håller ihop.

Herr talman! Trots att solen skiner finns det mörka moln på himlen, moln som regeringen väljer att blunda för. Även om det går bra för många går det inte bra för alla.

Nyanlända, långtidsarbetslösa och unga utan utbildning är människor som inte vill något annat än att bidra men aldrig får chansen. Nästa år är de närmare 80 procent av de arbetslösa. En ny bidragsberoende underklass är på väg att permanentas. Det klyver Sverige. Detta är något som Centerpartiet, till skillnad från regeringen, inte kommer att acceptera. Det är för deras skull som vi vill sänka trösklarna. Det är för dem som står utanför som vi vill förändra arbetsmarknaden. Det är därför Sverige behöver ett nytt ledarskap.

Herr talman! För att hindra klyvningen är jobben den viktigaste frågan. Fler måste få chansen att få sitt första jobb. Tillsammans med Alliansen vill vi se inträdesjobb – jobb som kombinerar en lägre ingångslön och borttagna arbetsgivaravgifter med möjlighet att lära på jobbet. Ni har hört mig trumma in detta förut, men i den politiska verklighet som vi nu lever i tål det att upprepas. Ska vi fixa jobben, ska människor få en chans att bidra och vad de går för måste vi satsa på företagen, på jobbskaparna. Då måste det bli enklare och billigare att anställa.

Vi underlättar generationsväxling i företagen med en mer rättvis beskattning och inför lägre beskattning på personaloptioner, vilket gör att Sverige kan vara med och konkurrera på den globala, innovativa spelplanen. Detta är förslag som gör skillnad på riktigt.

Herr talman! Sverige klyvs inte bara när det gäller jobben. Även tryggheten brister. Utredningar av brott läggs på hög. Det är till och med så illa att barns polisanmälningar om våldtäkter hamnar i den anonyma högen av papper. Där människor har det ekonomiskt tuffast breder gängkriminaliteten ut sig. Hoten från våldsamma extremister ökar.

Det måste till en förändring. Rättsstaten ska gälla alla överallt. Det är dags att vi på allvar ger de resurser som polisen behöver för att de ska kunna bekämpa kriminaliteten och återupprätta rättsstaten och respekten för den i hela landet. Det handlar om fler poliser som får högre lön och om ökade resurser så att fler brott kan utredas och leda till fällande domar. Vanliga människor måste få sin frihet och trygghet tillbaka.

Herr talman! I dag växer köerna till vården. Under Socialdemokraternas arbetspass klyvs landet genom orättvisa regionala skillnader. Det drabbar människor när de är som mest utsatta och sårbara. Det drabbar dem när samhället borde finnas där och stå för tryggheten, hjälpen och vården. Det är inte rimligt att det tar betydligt längre tid att få specialistvård i Norrbotten än i Halland. Det är inte värdigt ett välfärdsland som Sverige att barns psykiska ohälsa ökar, liksom köerna till barn- och ungdomspsykiatri. Det är dags för handling. Det är dags för resultat. Köerna måste kortas, och barns utsatthet måste tas på större allvar. Familjer måste få den hjälp de behöver. Vården måste komma närmare.

Herr talman! Efter att ha minskat under alliansregeringens tid ökar nu klimatutsläppen i Sverige – de ökar. Detta sker när Miljöpartiet sitter i regeringen och har det politiska ansvaret. Centerpartiet står för en annan politik. Vi satsar på effektiva åtgärder som ger miljöresultat. Vi

vill se en kraftfull bonus när man köper en miljöbil. Vi satsar stort på infrastruktur. Vi lägger över 1 miljard mer än regeringen på att säkra tillgången till rent och friskt dricksvatten i hela landet, på rena hav och på att stoppa bottendöden i Östersjön. Genom en kraftfull grön skatteväxling höjer vi miljöskatterna betydligt mer än regeringen.

Herr talman! Sverige är ett fantastiskt land. Det är ett land av företagsamma, strävsamma och kreativa människor. Det är ett land där vi måste se till att den vibrerande känslan av tillförsikt och av framtidstro kan nå fler, även de mest utsatta. Vi måste se till att Sverige håller ihop. Med ett nytt ledarskap för Sverige kan vi få ett starkare, tryggare och öppnare Sverige. (Applåder)

Anf. 7 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Häromveckan lyssnade jag på mina två absoluta favoritforskare: Kate Pickett och Richard Wilkinson. De är mest kända i Sverige för att ha skrivit boken Jämlikhetsanden. De har ägnat sitt forskarliv åt att studera vad som händer med samhällen i jämlikhet och i ojämlikhet och med de människor som lever i dessa samhällen. Sambanden är förbluffande tydliga.

Jämlikhet ger människor bättre hälsa och längre liv. Jämlika samhällen tenderar att vara mer framgångsrika när det gäller att bekämpa kriminalitet. Den sociala rörligheten, förmågan att byta klass, ökar med jämlikheten. När skillnaderna ökar, som de har gjort i västvärlden och faktiskt allra mest i Sverige, kan man se hur till exempel fler barn far illa i samhället. En tydlig trend är att de absolut rikaste drar ifrån. Särskilt intressant tyckte jag att det var att se ett samband mellan vissa psykologiska tillstånd och ojämlikhet. I ojämlika samhällen som fokuserar på tävlan och materiell konsumtion får man mer depressioner. Det blir fler som känner att de inte lyckas och att de är

otillräckliga, och det blir fler narcissister som förhärskar sig själva. Vi jämför oss med varandra. Vi är sociala varelser.

När man säger detta brukar borgerliga motdebattörer säga: Ja, men det viktigaste är inte om vi är ojämlika eller inte utan att de som har det sämst har det någorlunda bra. Nej, forskningen säger annat. Den säger att ojämlikheten i sig påverkar samhällen även om den lägsta levnadsnivån är relativt hög. Människor vill ha jämlikhet. Över hela världen önskar människor att samhället är mer jämlikt än det de upplever. Samtidigt tror de att det samhälle de lever i är mer jämlikt än vad det faktiskt är. Man inser inte hur otroligt stor del av våra rikedomar som finns hos ett litet antal människor. Så är den värld vi lever i beskaffad.

Dessa insikter är viktiga för oss när vi sitter och budgetförhandlar med regeringen eller lägger fram våra förslag. Klasskillnader ska minska. Den ojämlikhet som finns mellan män och kvinnor ska jämnas ut i det svenska samhället.

Det är därför vi förhandlar fram och får igenom en skattereduktion för fackförbundsavgiften – detta gör vi inte bara för att den betyder mest för den som är hotell- och restauranganställd eller jobbar i handeln utan också för att en stark fackföreningsrörelse har ett direkt samband med ökad ekonomisk jämlikhet.

Det är därför vi satsar på sjukvården – det gör vi för att välfärden håller ihop ett samhälle och för att det ökar jämlikheten i samhället men också för att det är att satsa på kvinnors arbete, de kvinnor som är systematiskt underbetalda.

Det är därför vi ökar studiebidraget för dem som studerar på högskolan så att även de som kommer från ett hem utan studievana ska våga sig på högskolestudier.

Det är därför vi igen höjer levnadsstandarden för ensamstående föräldrar eller ser till att barn kan resa gratis i kollektivtrafiken på sommaren.

Så ser det ut när Vänsterpartiet är med och förhandlar en budget. Det handlar om jämlikhet.

En politisk journalist beskrev det som att det finns i Vänsterpartiets DNA – ja, det gör det. Jämlikheten har ökat lite grann med dessa budgetar. Fördelningsprofilen är ganska tydlig mellan män och kvinnor och mellan rika och fattiga. Men det sker för lite, och det sker för långsamt. Och de absolut rikaste drar ifrån i Sverige. Några få familjer äger många gånger värdet av Sveriges statsbudget. Här har vår största oenighet funnits gentemot regeringen. De vill inte att de absolut rikaste ska bidra mer. Vi tycker att det är mer än rimligt att Sveriges miljardärer bidrar mer.

Man kan se på de borgerliga budgetförslagen. De går åt motsatt håll. Borgerliga partiledare börjar prata om jämlikhet i denna talarstol. Men tittar man på förslagen ser man att det är tvärtom. De sänker skatten, och de skär ned i välfärden. Allra värst är Liberalerna. Med kirurgisk precision sänker de skatten för de rikaste medan de sänker lönen för dem som har minst. Det är att aktivt och medvetet öka ojämlikheten i samhället. Ingen tycker så illa om den svenska modellen som Centerpartiet, som går till frontalangrepp på systemet med fria förhandlingar och starka fackföreningar som bygger jämlikhet. Man vill lagstifta om lägre lön.

Någonstans här, mina vänner, finns valet för Sverige och väljarna i valet 2018. Det handlar om jämlikhet och välfärd med vänstern eller om ökad ojämlikhet i samarbete med högern. Jag vet vad jag väljer. Jag vet vilken väg jag vill att Sverige ska gå. Det är skillnad på vänster och höger i politiken. (Applåder)

Anf. 8 JAN BJÖRKLUND (L):

Herr talman! Det är ett fantastiskt land vi lever i. På mina resor runt om i Sverige möter jag dem som bär upp vår välfärd, vår trygghet och vår ekonomiska utveckling. Det handlar om lärarna, de som rustar våra barn med kunskap. Det handlar om hemtjänsten, de som gjorde det möjligt för min mamma att bo hemma de sista åren av sitt liv. Det handlar om sjuksköterskor, de som går till jobbet för att läka, vårda och bota de sjuka. Det handlar om personliga assistenter som gör vardagen möjlig för dem som lever med funktionsnedsättning. Det handlar om poliser och försvarets personal, de som varje dag försvarar vår trygghet. Det handlar om företagare och entreprenörer, de som satsar och riskerar för att bidra till vår ekonomiska utveckling.

Men jag möter också en annan verklighet. Jag ser en skola där resultaten återigen sjunker och där de utsatta barnen inte kan koncentrera sig på grund av stök och brist på arbetsro. Jag ser människor som tappar hoppet i de vårdköer som växer. Jag ser de som ringer 112 för att få hjälp men som kommer till en polis som inte längre mäktar med. Det är en underklass som växer mitt i högkonjunkturen, med lågutbildade invandrare som inte släpps in på vårt lands arbetsmarknad. Mitt i högkonjunkturen ökar klyftan mellan dem som är födda här och dem som har flytt hit. Människor har så mycket potential, men regeringen orkar inte göra de reformer som behövs för att ta till vara deras

förmåga. De höga murarna runt arbetsmarknaden stänger människor ute. LO-borgen är som en barrikad framför svensk arbetsmarknad. Det är bättre, herr statsminister, att få ett första jobb när man kommer hit, även om jobbet är enkelt och ersättningen något lägre, än att man går hela livet på bidrag i utanförskap. Det handlar om att barnen ska få se sina föräldrar gå till jobbet. Men för Socialdemokraterna är det viktigare att LO har makt över arbetsmarknaden än att människor har makt över sitt eget liv.

Herr talman! I veckan manade jag min äldste son att plugga ordentligt inför ett kommande prov. Vi är många föräldrar som gör det, som både visar att vi har förväntningar och uppmuntrar barnen till studier. Men det är inte så för alla, och det är för de barn som växer upp i en miljö utan studietradition eller i ett hem där föräldrarna inte kan svenska och inte förstår skolans koder och språk som det är så oerhört viktigt hur skolpolitiken utformas.

Jag är född i en sådan miljö i ett textilarbetsarbetsmiljö i ett industrisamhälle. Statsministern är född och uppvuxen i en sådan miljö. Jag har liksom statsministern gjort klassresan, och jag tror att jag vet vad som krävs för att skolan ska uppmuntra till klassresor i framtiden.

Jag står här tack vare mina lärare. Det är nämligen ordning och reda, studiedisciplin och höga krav och förväntningar som skapar klassresor. De barn som växer upp i våra hem ute i Bromma, i villaförorten, i en välutbildad medelklass klarar sig nästan oavsett hur skolan är organiserad, för föräldrarna pushar. Det är för de andra barnen som det är så oerhört viktigt hur skolan är organiserad, och den gruppen växer nu kraftigt i Sverige, också till följd av invandringen av lågutbildade. Gustav Fridolin vill säga att det är eleverna själva som ska ta ansvaret i skolan och bestämma i klassrummet, att den auktoritära lärarrollen

ska brytas ned och eleverna bestämma själva. Om våra lärare hade sagt så när jag gick i skolan hade vi textilarbetsarbetsmiljö gått och fikat i stället för att läsa böcker. Det är så viktigt att skolan har höga krav och förväntningar och att läraryrket tas på allvar.

Herr talman! Sverige är fantastiskt, men det kan bli ännu bättre – ett land där alla får vara med på riktigt. Men det krävs stora liberala reformer för att nu förhindra att Sverige glider isär och att vi återskapar det klassamhälle som vi har lämnat bakom oss. Tryggheten ska öka också i våra förorter. Poliserna måste bli fler. Människor ska lyftas ut ur bidragsberoende och få friheten att försörja sig själva. Kunskaps- skolan ska lyfta alla barn oavsett varifrån de kommer och oavsett vart de är på väg. Friheten ska öka, och klassresorna ska bli fler, inte färre. Det är det som är socialliberalism! (Applåder)

Anf. 9 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Vi närmar oss ett val där svenska folket har att välja: Ska vi ha fyra år till med de rödgrönas välfärdssvek, eller ska vi byta regering och börja upprätta välfärdslöftet?

Under Stefan Löfvens tid vid makten har välfärden försämrats på område efter område. Se bara på vad som har hänt med svensk sjukvård! När en kristdemokrat var socialminister fick nio av tio operation i tid. Nu är vi nere i ungefär 75 procent, och siffran är fallande. När Alliansen styrde kapades vårdköerna. Sedan Stefan Löfven fick makten har antalet som väntar på vård fördubblats. När ni i dag har ansvaret är det bara tre landsting som klarar vårdgarantins krav vad gäller platser i barn- och ungdomspsykiatri. När Kristdemokraterna satt i regeringen var det en majoritet av landstingen som klarade detta krav.

Stefan Löfven säger, och han sa det så sent som i sitt inledningsanförande, att han satsar på välfärden. Men verkligheten talar ett annat språk. Vissna blommor ljuger inte. Vårdköerna ljuger inte.

Väntetiderna på akuten ljuger inte, och antalet sjuksköterskor som slutar ljuger inte.

Tre år med Stefan Löfven har varit tre år av för- sämringar, och detta har skett mitt i en högkonjunktur. Förutsättningarna finns, men ledarskapet saknas. Det hade inte behövt vara så här; det är ett resultat av de rödgrönas politik.

I vår budget föreslår vi riksdagen att satsa 27 1/2 miljard mer på vård och omsorg än vad regeringen gör. Vi kan föreslå detta eftersom vi inte erbjuder allt till alla. Det handlar om att prioritera.

Vi väljer bort pengaregn över storfacken, bidrag till byggbolagen och subventionerade elcykelinköp. I vår budget får vården och omsorgen stå främst. Vi skickar pengarna raka vägen till sjukhusgolvet, till klassrum- met och till äldreboendet utan att passera kommunal- rådet och utan att något mellanliggande led ska kunna plocka ut en del till sitt eget favoritprojekt.

Vi vet ju hur det fungerar när Socialdemokraterna är med och bestämmer i kommunerna: hotellbyggen i Göteborg, exklusivt badhus i Linköping och i Jönköping en arena som gör att kommunen inte kommer att ha råd med investeringar i äldreboenden. Pengar som ska gå till välfärden slösas bort när Socialdemokraterna är med och bestämmer.

Herr talman! Kristdemokraterna prioriterar det som är kärnan i den svenska välfärden, det som bara måste fungera eftersom det kan handla om liv eller död.

Jag tänker på kvinnan i Helsingborg som orolig hörde av sig till förlossningen för att fostret hon bar på inte längre tycktes röra sig. Verksamheten var så be- lastad att de inte ens klarade av att ta emot henne. Hon fick gå längs korridorerna till en annan del av sjukhuset för att få göra ett ultraljud. Trots att resultatet inte var lugnande blev hon inte inlagd utan skickades hem att vänta. När hon väl fick komma tillbaka, efter fyra dagar fyllda av oro, konstaterade läkarna att barnet inte längre levde.

Inspektionen för vård och omsorg konstaterar att ”de organisatoriska förutsättningarna för ett optimalt omhändertagande av patienten inte förelåg vid händel- setillfället”. Detta är byråkratsvenska för att Skånes sjukvård den dagen hade havererat. Personalen hade larmat om problemen och gjort vad de kunnat, men systemet fungerade inte. Det är ett systemfel och ett välfärdssvek, herr talman.

Ett välfärdssvek är det också mot alla dem som får sin personliga assistans indragen i regeringens intensiva kostnadsjakt inom LSS. Det handlar om drygt två personer om dagen. Kristdemokraterna vill återupp- rätta LSS till den frihetsreform det en gång var, och vi avsätter 3,3 miljarder mer än regeringen till detta i vår budget.

Herr talman! Det är skillnad när Kristdemokraterna styr och när Socialdemokraterna styr. Det märks i prioriteringar, det märks i utfall och det märks i vad man anser vara det allra, allra viktigaste.

För Kristdemokraterna står ett återupprättat välfärdslofte först. Det vill vi göra tillsammans med våra allianskamrater, och därför, herr talman, är det dags för en ny regering! (Applåder)

Anf. 10 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det är ingen tvekan om att Sverige har sin beskärda del av utmaningar. Nu har vi lagt om och bytt riktning på svensk politik under tre år på punkt efter punkt. Vi har prioriterat välfärden framför stora skattesänkningar. Vi har lagt om den flyktingpolitik som var ohållbar och som grundades under den borgerliga regeringen. Vi betalar av på statsskulden, som nu är den lägsta sedan 1977. Fler jobbar, och färre än på många, många år är nu beroende av våra gemensamma försäkringssystem.

Så ser facit ut.

Vi har vänt det stora underskott som ni lämnade efter er, och i år är överskottet 80 miljarder kronor. Dessa resurser behövs, för vi har så många utmaningar framför oss. I sjukvården ska köerna kortas, i äldreomsorgen ska fler anställas och i skolan ska varje elev få möjlighet att lära sig mer.

Allt detta är ett recept för trygghet. Håller vi nu i detta och ser till att prioritera rätt, ja, då ligger också de stora stegens tid framför oss. Vi kan på allvar bygga upp välfärden i Sverige igen.

Låt nu inte borgerligheten förstöra ekonomin igen. Men så tittar man på deras budgetar, och de är där igen. De har också redovisat sina budgetar, och de har granskats.

De enkla frågorna är: Hur ska 100 miljarder kronor i skattesänkningar förbättra välfärden? Hur ska skolan bli bättre med nedskärningar? Hur

blir det tryggare för äldre när kommuner och landsting får mindre resurser?

Alla vet svaret: Det går inte ihop.

Den politiken provades inte bara under era senaste åtta år i regeringen utan också därutöver i många år. Den politiken ökade orättvisorna, urholkade statsfinanserna, gjorde att arbetslösheten växte och att välfärden utarmades. Det är ett recept för otrygghet. Bevara vårt land från det! (Applåder)

Anf. 11 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Mycket få människor tror på denna rollfördelning i svensk politik. Sittande regering säger att allt är fantastiskt och att det är regeringens förtjänst. Sittande opposition säger att allt är elände och att det är regeringens fel. Sittande regering säger att allt var dåligt förr när de andra regerade. Det är en raspig skiva, och få människor tror på den.

Däremot tror jag att många bekymrar sig över vad som händer i svensk ekonomi de kommande åren. ”Löfven spelar svensk roulette – fungerar det inte är det slut”, kunde man läsa i Svenska Dagbladet häromdagen.

Konjunkturinstitutet säger: Den av regeringen föreslagna budgeten för 2018 är kraftigt underfinansierad. Det offentligfinansiella sparandet blir lägre än vad som är förenligt med överskottsmålet. Bara en liten del av åtgärderna om 40 miljarder kan ses som strukturellt betydelsefulla. Man måste strama åt 2019.

Vad är det regeringen vet som inga ekonomer och expertmyndigheter tror på? (Applåder)

Anf. 12 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Att använda Svenska Dagbladet som sanningsvittne i den här diskussionen är kanske lite vågat. (Applåder)

Ulf Kristersson satt i en regering som såg till att det blev kraftiga underskott. Det var dem vi tog över. Det var inte bara under dessa åtta år. Verkligheten är er värsta fiende, Kristersson. Ni har haft regeringsmakten i sammanlagt 17 år i tre olika perioder sedan mitten av 70-talet. Vid alla dessa tillfällen lämnade ni regeringsmakten med stort budgetunderskott och högre arbetslöshet. Är det någonting som är vetenskapligt bevisat är det er brist på kunskap att hantera de offentliga fi- nanserna. Det är därför vi inte ska dit igen.

Nu har vi vänt denna situation en tredje gång. Nu är vi där igen med ett stort överskott. Vi säger att över- skottet ska användas så att alla kan ta del av det. Vi betalar av på statsskulden med den ena halvan av överskottet, och den andra halvan satsar vi på välfärden.

Hur tror ni att 100 miljarder i skattesänkningar ska stärka välfärden? (Applåder)

Anf. 13 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att statsministern argumenterar på ett oseriöst sätt. (Applåder)

Alla människor som har följt svensk ekonomi och politik de senaste decennierna vet att vi hade att hantera den största lågkonjunkturen sedan 30-talet. Alla vet att under en sådan lågkonjunktur gör man allt

man kan för att stötta ekonomin. Alla vet att Sverige klarade sin ekonomi bättre än många andra länder gjorde.

Att ni nu kan spendera alla pengar i högkonjunktur beror på att andra regeringar före er valde att inte spendera alla pengar i högkonjunktur utan att bygga upp resurserna som behövs. (Applåder)

Det här måste inte vara ett ekonomiskt seminarium, men det hade varit klädsamt om statsministern kunde inta lite grundläggande ödmjukhet inför världskonjunkturer och inför de svårigheter vi har haft bakom oss och som kommer att stå framför oss igen. (Applåder)

Anf. 14 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Det är förunderligt att en ekonom inte har bättre koll på siffrorna. Jag är en enkel svetsare, och jag kan läsa. Det stod minus 60 miljarder i er senaste budget. Ulf Kristersson satt i den regeringen, och du valde att sänka skatterna på lånade pengar. Ni lånade. Det var ingen lågkonjunktur 2014.

Det låter alltid som att borgarna har otur. Ni har vid tre tillfällen haft regeringsmakten – 17 år. Ska ni gå ut i valrörelsen och säga att ni hade otur tre gånger i sam- manlagt 17 år? ”Rösta på oss!”

Följaktligen har vi tur varje gång – tre gånger av tre möjliga – som ordnar upp det och får till ett överskott. Gå ut till väljarna och säg: Rösta på dem som har tur.

Nu är det inte fråga om tur eller otur, utan det är fråga om skillnad på politik. Socialdemokrati står för ordning och reda i de offentliga finanserna. Vi gör så därför att vi vet att det är det bästa för jobben på sikt och det bästa för välfärden på sikt. Där kommer vi att stå.

(Applåder)

Anf. 15 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Vissa har otur när de regerar, och andra har otur när de tänker. Så kan det vara ibland.

Den 7 april i år inträffade något fruktansvärt i Stockholm. En man, illegal invandrare, stjal en lastbil, plöjer ned och mördar och skadar ett stort antal människor på Drottninggatan i Stockholm.

Denna illegala invandrare var flaggad hos Säpo. Han skulle utvisas, men han hade avvikit och vi visste inte var han var.

Herr talman! Vad har statsministern egentligen dragit för lärdomar av dådet på Drottninggatan?

Anf. 16 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Dådet på Drottninggatan var naturligtvis en fruktansvärd händelse. Det är ett trauma för ett land som råkar ut för något sådant, som dessvärre också andra länder råkar ut för.

Det är därför vi måste se till att ha ordning också i migrationspolitiken. Det är därför vi lade om flyktingpolitiken eftersom det måste bli ordning på den.

Men det går inte att dra ett likhetstecken mellan flyktingar och terrorism per se, som Sverigedemokraterna gärna vill göra. Jo! Dessutom har någon – om det nu är en gruppleddare eller en partisekreterare; alla skriver lite konstiga inlägg på Twitter – lagt ut ett foto på ungdomar som har giltigt uppehållstillstånd och jämställt dem med terrorister. Det är så ni behandlar dem.

Dessa frågor måste behandlas på ett helt annat sätt. Det är därför polisen ska ha mer resurser, det är därför Säpo behöver mer resurser, det är därför samarbetet mellan myndigheterna måste bli starkare och bättre så att dessa personer kan identifieras och tas bort och det är därför det måste finnas fler förvarsplatser för dem som ska ut ur landet. (Applåder)

Anf. 17 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Förra året sa regeringen att man avser att utvisa 80 000 personer som inte ska vara här. Den senaste siffran jag såg var att man har lyckats få iväg ungefär 6 000. Det är inklusive dem som har avrest fri- villigt. Det är en modest siffra.

Illegala invandrare demonstrerar öppet på gator och torg i Sverige utan att myndigheter gör annat än att titta på. Det är beklämmande. Illegala invandrare i Sverige har tillgång till stora delar av välfärdssystemen. Jag menar att det är incitament för människor att avvika och stanna kvar.

Kan Stefan Löfven svara på hur många människor som finns i Sverige som är illegala och som har avvikit? Kan Stefan Löfven svara på vilka de är, var de är och vilka deras syften är? Herr talman! Jag tror inte att han kan svara på frågorna, men jag ska ge honom en chans. (Applåder)

Anf. 18 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag är förvånad att Jimmie Åkesson inte frågar efter personnummer och kragnummer också när han ändå är igång. Det är en oseriös debatt. Vi måste se till att ha ordning och reda i migrationspolitiken. De som kommer hit och söker asyl får endera nej eller ja. Får de nej ska de lämna landet. Får de ja ska de få bästa möjliga in-träde i landet.

Vi har sett till att antalet människor som har lämnat Sverige har ökat rejält. Jo, så är det. Vad man än säger står Jimmie Åkesson alltid och skakar på huvudet. Så är det.

Det är inte heller så att alla som finns här i landet har full tillgång till välfärden. Det stämmer inte. Om du inte har rätt att vara här har du rätt till vård som inte kan anstå. Det är rimligt.

Detta måste hanteras med både ordning och reda i migrationspolitiken. De som faktiskt är här ska också komma in i samhället. Där gör Sverigedemokraterna precis tvärtom. Ni tar bort möjligheter för människor att integreras i det svenska samhället. Ni vill inte det. Vad blir det då? Jo, då blir det ett skuggsamhälle med stora klyftor. Sverigedemokraterna pratar om en sak och gör något helt annat. (Applåder)

Anf. 19 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Regeringen sviker dem som i dag står utanför arbetsmarknaden, dem som saknar jobb, dem som inte vill något annat än att vara med och bidra. De riktiga förlorarna på Socialdemokraternas budget och politik är de som tillhör en utsatt grupp på arbetsmarknaden. Det är arbetslösa, utrikes födda, långtidsarbetslösa och människor med funktionsnedsättning. Snart tillhör nästan 80 procent av de arbetslösa dessa särskilt utsatta grupper.

Men dessa vill Stefan Löfven inte tala om, för han saknar svar. Trots brinnande högkonjunktur och trots att vi nu måste genomföra reformer på arbetsmarknaden är det kliniskt rent i regeringens budget på förslag som öppnar jobbdörren för fler och ser till att fler får gå från utsatthet och in i arbete. Det är därför Stefan Löfvens budget klyver Sverige.

Jag vill därför fråga statsministern: Vad hände med att stå upp för de allra svagaste och de mest utsatta? Varför visar statsministern inte riktig solidaritet? (Applåder)

Anf. 20 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag tillhör dem som inte förväxlar solidaritet med soliditet.

Jobbpolitik är så mycket mer. Jobbpolitik är att ha ordning på de offentliga finanserna. Jobbpolitik är investeringar i bostäder och infrastruktur. Jobbpolitik är utbildning. Jobbpolitik är att vi säger: Låt egenföretagarna få sänkt arbetsgivaravgift när de anställer sin första medarbetare. Då riktar vi oss dit där det faktiskt gör skillnad.

På den borgerliga regeringens tid prövade man exempelvis ungdomsarbetsgivaravgift. Det skulle ge lägre ungdomsarbetslöshet. Resultatet blev en högre ungdomsarbetslöshet. Det kostade 110 miljarder kronor. Det var slöseri med pengar.

Vi ska fokusera på dem som behöver. De ska ha möjlighet till utbildning. Det finns jobb som inte kräver så höga kvalifikationer, men man ska ha en lön som det går att leva på. Man ska inte behöva svälta. Där går skiljelinjen. (Applåder)

Anf. 21 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! De halverade arbetsgivaravgifterna skapade tiotusentals jobb för unga människor.

På tal om ineffektiv arbetsmarknadspolitik, låt oss snacka om traineejobben. Flaggskeppet för Socialdemokraterna i valrörelsen har kraschlandat. Det är fler som har varit i rymden än som har fått ett

traineejobb, Stefan Löfven, så kom inte och prata med mig om effektfulla förslag. (Applåder)

Ska vi få in fler av de särskilt utsatta på arbetsmarknaden måste vi sänka trösklarna. Ett av förslagen handlar om Alliansens inträdesjobb. Vi vill gärna att parterna kommer överens. Vi vill att de kommer överens om lägre ingångslöner så att man får en första chans att lära på jobbet.

Om parterna kommer överens om betydligt lägre ingångslöner och staten sänker arbetsgivaravgifter och skatt på dessa jobb, kan Stefan Löfven då tänka sig att stödja detta? Ja eller nej.

Anf. 22 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Under er regeringstid hade vi så hög ungdomsarbetslöshet att vi fick stöd från EU. Det händer inte ofta, men det hände under er regeringsperiod. Vi sa att de gymnasieutbildade ungdomarna måste

in i jobb, så vi skapade traineejobb. Men under vår regeringstid har de kommit in i jobb ändå. Då är ni sura. Jag är glad, för de kom ju in i jobb. Då behövs inte traineejobben, så då gör vi något annat i stället. Det är så pragmatisk politik ska skötas.

Det är parterna som ska sköta lönebildningen, inte Annie Lööf och Jan Björklund med flera. Kommer parterna överens om sätt att få in dessa människor på arbetsmarknaden så att de också kan anpassa sig till svensk arbetsmarknad, fine, då ska vi se till att göra upp med parterna hur vi ska stödja detta. (Applåder)

Anf. 23 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman och statsminister Löfven! Skydd vid sjukdom är en central del av en välfärdsstat. Många sjuka drog en lättnadens suck när den förra regeringen fick gå och tänkte att nu ska det väl ändå vara slut på jakten på de sjuka.

En del gott har gjorts, i samarbete med oss bland annat. Stupstocken är borta, och ersättningsnivåer har höjts. Men både du och jag får brev av förtvivlade människor som vittnar om att de trots sjukdom nekas sjukpenning från Försäkringskassan. Det är människor som inte på något sätt blir friskare av att också tappa sin ekonomiska trygghet i den situation de är.

En orsak till detta är sannolikt instruktionen till Försäkringskassan om att hålla nere sjuktalet. Men de ska hållas nere genom att människor blir friskare och arbetsmiljön bättre, inte genom en instruktion som sätter press på att underkänna fler som vill ha sjukpenning. Är statsministern beredd att ändra instruktionen till Försäkringskassan i denna del?

Anf. 24 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jonas Sjöstedt tar upp ett viktigt ämne. Det handlar om att inte falla mellan stolarna. Vi ska givetvis arbeta strukturerat och konsekvent för att få ned sjuktalet. Ingen, inte den sjuke heller, blir glad av att någon är kvar i sjukdom under lång tid. Därför ska vi givetvis hitta vägar tillbaka. Vi jobbar med hälso- och sjukvården, arbetsgivarna och enskilda för att se vad vi kan göra tillsammans för få ned sjuktalet. Detta ska inte ske på ett sådant sätt att inget av ersättningssystemen tar hand om den enskilde. Därför

håller ansvarigt statsråd på att se över denna ordning, för så ska det inte vara. Är man inte tillräckligt sjuk för att få sjukpenning ska man ha försörjning från något annat håll. Det är inte meningen att man ska falla mellan stolarna. Detta håller vi nu på att se över. Vi får återkomma när vi har gjort denna översyn.

Anf. 25 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Att göra en översyn av hur det fungerar med intygen och hur de hanteras av Försäkringskassan är nödvändigt och bra men sannolikt otillräckligt. Denna översyn är för snäv, som jag bedömer det i alla fall.

Det handlar också om själva uppdraget till Försäkringskassan. Ja, sjuktalen ska ned, men de ska ned för att människor faktiskt blir friskare, inte för att de får intygen underkända. Jag tycker att vi får tydliga budskap från enskilda och från människor som arbetar i sjukvården om att dagens ordning behandlar många illa. Man upplever en stor rättsosäkerhet.

Jag är lite besviken på svaret. Det måste finnas en tydlig vilja att förändra detta till det bättre, inte bara säga: Vi utreder det och ser var vi hamnar.

Anf. 26 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag säger det en gång till: Det är inte meningen att vi ska ersättningssystem där man ramlar mellan stolarna. Men vi måste se vad det beror på och vad som i så fall ska åtgärdas. Våra försäkrings-system ska fungera, och man ska vara i rätt försäkringssystem.

Samtidigt måste vi behålla fokus på att den som är sjuk kommer tillbaka snabbare. Vad behövs det mer för rehabiliteringsåtgärder? Vad

kan Försäkringskas- san göra mer? Vad kan sjukvården göra mer? Vad kan parterna göra mer? Hur kan parternas avtal göra rehabiliteringen bättre och snabbare så att man snabbare kommer tillbaka i jobb och kan vara en fri människa igen?

Det är inriktningen, men vi ska inte ramla mellan försäkringssystemen. (Applåder)

Anf. 27 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Är Sveriges barnmorskor höginkomsttagare? Enligt regeringen är det så. Huvuddelen av Sveriges barnmorskor beskattas nu som om de är höginkomsttagare.

Tanken med skattesystemet är att de flesta av oss betalar 30 procent i skatt medan höginkomsttagare ska betala 50 procent i skatt. Men eftersom regeringen vill ha in mer och mer skattepengar varje år för att ha råd med alla bidrag och subventioner måste man räkna fler och fler människor som höginkomsttagare år för år.

Nu beskattas alltså huvuddelen av Sveriges barnmorskor som höginkomsttagare. Specialistsjuksköterskorna beskattas som höginkomsttagare. Förstelä- rare och gymnasielärare beskattas som höginkomsttagare.

Dessa yrken har ett per saker gemensamt. De är kvinnodominerade akademikeryrken, och de sitter inte med vid bordet när LO:s styrelse sammanträder.

Stefan Löfven! Det måste löna sig att utbilda sig i Sverige, även i yrken där kvinnor dominerar. (Applåder)

Anf. 28 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Det är rätt vägt av Jan Björklund att tala om jämställdhet. Han har lagt fram en budget där nästan 80 procent går till män och 20 procent till kvinnor, där de fyra fem tiondelar som har det sämst får det sämre och den rikaste tiondelen får mest. Och så står Jan Björklund och talar om jämställdhet och klyftor.

Det är problem med klyftor, men då kan man inte lägga fram en sådan budget. För borgerligheten verkar det absolut viktigaste vara att sänka skatterna. Ni har 100 miljarder i skattesänkningar tillsammans. Hur tror Jan Björklund att det hjälper förlossningsvården att ta bort 100 miljarder i skatter? Det blir naturligtvis mindre till den.

Jag tror att de barnmorskor vi pratar om ser att om det är en skatt så gör den nytta i hälso- och sjukvården. Så tänker vi. (Applåder)

Anf. 29 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Som alla hörde berörde Stefan Löfven inte svaret på den fråga som jag ställde.

Stefan Löfven! Vi har brist på specialistsjuksköterskor. Jag hörde att du sa detta för en stund sedan. En av orsakerna till att vi har brist på specialistsjuksköterskor, barnmorskor och gymnasielärare i Sverige är att de tjänar för lite och beskattas för hårt.

Huvudproblemet är att det inte lönar sig att utbilda sig i Sverige. Detta går framför allt ut över de jobb som finns i offentlig sektor, för där är det politiker som sätter löner. Under efterkrigstiden har det i huvudsak varit socialdemokrater. Man vågar aldrig höja lönerna för akademiker, utan det är ständigt LO:s grupper som belönas.

Hamnarbetarna i Göteborg har 49 000 kronor i månaden. Där finns inga utbildningskrav att tala om när det gäller gymnasieexamen och annat. De strejkar mer än någon annan grupp, och regeringen vågar inte ta i det. Samtidigt straffbeskattar man gymnasielärare och barnmorskor som tjänar väsentligt lägre i samma stad. Stefan Löfven! Det måste löna sig mer för kvinnor att utbilda sig än för män att strejka. (Applåder)

Anf. 30 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Det är därför vi tillför pengar till välfärden. Det är slut på de stora ofinansierade skattesänkningarna, som både såg till att statsfinanserna ur- holkades och bidrog till mindre pengar till välfärden. Det går inte ihop. Alla problem som vi talar om här i dag, om det så gäller poliser, sjuksköterskor eller skolor, löses inte med stora skattesänkningar utan genom att vi investerar tillsammans.

Nu utbildar vi fler, inte minst specialistsjuksköterskor och barnmorskor. Vi gör det bland annat på det sättet att de som nu är sjuksköterskor får behålla sin lön för att utbilda sig till specialistsjuksköterskor. Det är investeringar i utbildning som är lösningen på denna fråga.

Man kan ha olika synpunkter på marginalskatter hit och dit, men jag konstaterar att Liberalernas budget är den mest orättvisa budget som har lagts fram i år och kanske på många år. Varför ska den rikaste tiondelen ha så mycket mer och de som har det sämst mindre? Det är en politik som jag aldrig kommer att stå upp för – det kan jag lova. Den får Björklund fortsätta att strida för, för här blir det inga framgångar. (Applåder)

Anf. 31 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Kapa vårdköer eller skapa vårdköer – skillnaden är ett S, Stefan Löfven. (Applåder)

Du säger att du vill korta vårdköerna, men du be- rättar inte att det är din regering som med kirurgisk precision har sett till att vårdköerna ökar. När ni tog bort kömiljarden minskade antalet landsting som klarade av kraven på vårdköerna från 16 till 6 landsting direkt. I dag har vårdköerna fördubblats, väntetiderna på akuten skjuter i höjden och sjuksköterskor slutar i ökad utsträckning.

Svensk sjukvård är i kris, och regeringen saknar svar på hur denna kris ska vändas. Vi kristdemokrater har svar. Vi satsar 27 1/2 miljarder mer än regeringen på vård och omsorg, och vi lägger pengarna på strukturellt viktiga reformer som kan vända utvecklingen i svensk sjukvård. (Applåder)

Anf. 32 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Den minnesgode kommer ihåg att vårdköerna började vända uppåt under er regeringstid, Andreas Carlson. Jag tror att till och med Moderaterna har sagt att kömiljarden har spelat ut sin roll. Det är era vänner på den borgerliga kanten.

Läkarförbundet har sagt att utformningen av kömiljarden är fel. Det blir inte per automatik den som behöver vården först som får vård, utan det blir en annan prioritering där man sätter ett rakt ackord. Det var vi tvungna att göra något åt, och när vi gör det måste vi föra till resurser till välfärden.

Ni har samma problem i Kristdemokraterna. När ni satt i regeringen skar ni bort. Om man tar bort 140 miljarder kronor i skatteintäkter blir

det mindre till välfärden. Om man ska försöka sig på något annat får man stora hål i statens finanser. Det var detta ni lämnade efter er. Det har vi tagit hand om nu. Nu ser vi till att vi har stabilitet och förutsättningar, och den utvecklingen tänker vi fortsätta med. (Applåder)

Anf. 33 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Jag tror att de som följer denna debatt är mer intresserade av att höra hur vi ska vända krisen i svensk sjukvård och lösa problemen framöver.

Det är tröttsamt att höra statsministerns inövade talepunkter från Sveavägen 68 – att skattesänkningar och satsningar på välfärden inte går ihop. Vår budget bevisar motsatsen. Vi sänker skatten för barnfamiljer, pensionärer och dem som står långt ifrån arbetsmarknaden, men vi satsar 27 1/2 miljarder mer på vården och omsorgen än vad regeringen gör. Vi lägger pengarna på strukturellt riktiga reformer.

Vi vill att staten tar över huvudansvaret för vården, vi vill öka tillgängligheten till vårdcentraler, vi har en prestationsbaserad ersättning för att få fram fler vårdplatser, vi satsar mer på psykiatri och elevhälsan och vi återinför patientansvarig läkare.

Stefan Löfven! Nu har du en minut på dig att svara. Vad ska ni göra för att ta ansvar för det välfärdssvek ni står för – att ni har skapat vårdköer? (Applåder)

Anf. 34 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! KD ska göra det, det och det, och sedan ska man tillsammans med sina borgerliga kollegor sänka skatten med 100 miljarder. Den ekvationen går inte ihop.

Vi har generella bidrag till landstingen – mer än vad de har fått på många år. Vi har en specifik satsning för patienterna där vi ska korta vårdköerna och för- stärka vårdgarantin så att de kan komma snabbare till vård. Vi vill ha mer vård nära patienten och en satsning på vårdcentralerna. Vi har ungefär 1 000 vårdcentraler runt om i landet och kanske 80–90 sjukhus – mer vård nära patienten. Vi har en rejäl satsning på de anställda så att man kan anställa fler, förbättra villkor, höja löner eller vad man nu vill göra – kanske nya arbetsmetoder. Vi har en specifik satsning på cancervården så att cancerpatienter kan få vård snabbare. Vi har en specifik satsning på förlossningsvården så att kvinnor ska veta att förlossningen fungerar och att de inte behöver vara oroliga när de ska föda barn.

På punkt efter punkt lägger vi fram förslag, och det gör vi därför att vi har råd och ordning och reda i statsfinanserna. (Applåder)

Anf. 35 ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag tror att det är med stigande oro som allt fler ifrågasätter det som svenskar under årtionden har tagit för givet: att polisen kommer när man ringer och att man får vård när man behöver det. Jag tror också att ingen uppgift just nu är så akut som den att krossa de brottssyndikat och gangstergäng som terroriserar förorter och infiltrerar tonårsgäng.

Om inte statens kärnfunktioner är starka kommer resten av samhället att bli svagt. Man löser inte allt med fler och välutrustade poliser, med skärpta straff för brott mot ambulanser och akutmottagningar eller ens med nya övervakningskameror, men det är uppenbart att just nu behövs just detta. Regeringen leder inte detta arbete heller.

Herr talman! Under Alliansens år halverades vårdköerna. Under denna regering har köerna fördubblats. Detta urholkar medborgarnas grundläggande tilltro till politikens förmåga att prioritera.

Men vår tids ödesfråga handlar om integration och utanförskap. Närmare 800 000 personer lever, trots de goda tiderna, på bidrag i stället för på eget arbete, och det tar nio år innan ens hälften av de nyanlända har något arbete eller någon inkomst. Denna utveckling måste brytas.

Det ska alltid löna sig bättre att arbeta än att leva på bidrag, och då behövs både lägre skatt på låga in- komster och ett bidragstak som begränsar de bidrag som annars blir högre än lönen.

Herr talman! Problemen är svåra, men tiderna är goda. Det är nu Sverige har resurser att lösa de problem vi har, men då måste man se problemen, erkänna dem och tala klartext om dem, inte mumla om investeringar och samhällsbyggen och säga ”den svenska modellen” varenda gång man vill slippa göra svåra saker. Man måste prioritera och fokusera. Det är därför man rege- rar. Om man inte klarar denna uppgift ska man helt en- kelt avstå ifrån den. (Applåder)

Anf. 36 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Apropå att regera, efter många märkliga utspel från Moderaterna om samarbete med Sveri- gedemokraterna, tror jag att det var en hel del väljare som kanske hade lite positiva förväntningar på ett nytt ledarskap hos Moderaterna. Men jag tror att det är många som har blivit besvikna redan nu. Den förra moderatledaren talade om samarbete och samverkan med Sverigedemokraterna. Den nye moderatledaren säger direkt att han vill ta makten med hjälp av Sverigede- mokraterna.

En regering som vill bygga ett Sverige starkt kan inte ta stöd av ett främlingsfientligt parti. Hur tror Ulf Kristersson att Sverige skulle påverkas av en borgerlig regering som är beroende av Åkessons och Sverigedemokraternas nycker? Hur skulle kampen mot antisemitismen påverkas av ett parti med nazistiska rötter? Hur påverkas svensk säkerhetspolitik av ett parti som har en sådan grumlig syn på Ryssland? (Applåder)

Anf. 37 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Statsministern talar igen mot bättre vetande. Jag har sagt otroligt många gånger att Moderaterna samtalar, samarbetar och kompromissar med värderingsvänner i Alliansen. Vi står för vår egen politik fullt ut. Om andra röstar på vår politik har vi inga problem med det.

När Socialdemokraterna lägger fram förslag som stoppar utlänningar från att komma in till Sverige för att arbeta får vem som helst rösta på den politiken om de vill. När Socialdemokraterna ogenerat söker stöd för saker och ting som bara Sverigedemokraterna skulle kunna rösta på står det er fritt.

Vi driver vår politik ändå in i kaklet, för det är vi skyldiga våra väljare. Det skulle chockera mig om statsministern hade en annan uppfattning om Socialdemokraternas roll i svensk politik. Att kasta ur sig anklagelser som han vet inte fäster på de värderingar som vi har tycker jag faktiskt är ovärdigt. (Applåder)

Anf. 38 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Man måste faktiskt bestämma sig. Vad är det man vill göra? Vad är man beredd att göra? Jag har sagt att jag aldrig kommer att göra mig beroende av Sverigedemokraterna i den svenska

riksdagen. Jag vill bryta den skadliga blockpolitiken och i så fall också naturligtvis samarbeta över blockgränserna. Det är det som är lösningen här.

Men det som du faktiskt föreslår här och är inriktad på, Ulf Kristersson, kräver stöd från ett parti med nazistiska rötter, med oseriösa budgetar som riskerar de svenska hushållens räntor och bolån och vars partiledare – Jimmie Åkesson – inte tvekar att använda denna riksdag som sin egen lekstuga och skicka ett sms till sina företrädare och säga: Give them hell!

Ni har testat detta i Gävle och i Hässleholm. I Gävle har Sverigedemokraterna nu röstat bort er budget, så nu sitter ni där med en S-budget. I Hässleholm är det rent kaos. Är det så du ska ha det också i Sveriges riksdag, Ulf Kristersson? (Applåder)

Anf. 39 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Att låta Sverigedemokraterna ha vetorätt på en budget i Sveriges riksdag vore lika oseriöst som att låta Vänsterpartiet ha vetorätt på en budget i Sveriges riksdag. (Applåder)

Det skulle jag aldrig tillåta dem. Jag skulle aldrig acceptera en politik som gör att man är omöjlig att samarbeta med över blockgränserna. När statsministern talar om politik över blockgränserna betyder det i klartext att hur små Socialdemokraterna än är ska Socialdemokraterna alltid inneha regeringsmakten. Det är inte min uppfattning om svensk politik. (Applåder)

Anf. 40 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag hade nästan hellre tagit replik på statsministern, men det får jag inte.

Jag får väl också, som det svarta fåret i samman- hanget, hälsa Ulf Kristersson välkommen i partiledarkretsen. Jag tror att det är ett välkommet tillskott.

Jag tycker att Ulf Kristerssons anförande är det första som är förhållandevis nyktert i synen på inte minst migrationspolitiken. Ulf Kristersson talar om att migrationen inte är svart eller vit. Jag delar den uppfattningen. Han talar också om att vi behöver ha ansvar i migrationspolitiken.

Hur många illegala invandrare som vi har i Sverige i dag vet ingen. Det talas om allt mellan 20 000 och 100 000. Den regering som Ulf Kristersson ingick i under den förra mandatperioden gav illegala invandrare tillgång till välfärden.

Då är min fråga: Hur kan man å ena sidan säga att illegala invandrare ska ut ur landet, och å andra sidan ge dem incitament att stanna kvar i form av välfärdstjänster? Jag får inte detta att gå ihop.

Anf. 41 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag tackar för välkommandet. Jag tycker att det finns några fundamentala saker som man måste försöka ha i huvudet när man diskuterar Sveriges relation till omvärlden och Sveriges relation till migration. Det ena är att öppenheten i sig är så värdefull, att Sverige måste inse att vi har byggt hela vårt välstånd på internationellt samarbete och internationell konkurrens och öppenhet. Detta tror jag att vi sällan förstår fullt ut.

Jag tror att man på allvar måste förstå vikten av ett Sverige som är intresserat av omvärlden och som välkomnar omvärlden till Sverige och därför sätter upp ett antal grundläggande regler: Välkommen hit

och försörj dig själv! Välkommen hit och bygg vårt välstånd och ditt eget!

Man kan inte misstänkliggöra människor så fort de kommer från ett annat land. Man kan inte alltid se alla problem hos den andre och inga problem hos oss själva.

Detta tycker jag är den fundamentala felsyn som ni så ofta landar i. (Applåder)

Anf. 42 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tycker att Ulf Kristersson, som har utlovat mer vuxenhet i politiken, gör sig skyldig till precis det som statsministern nyss gjorde, nämligen att tillskriva mig saker som jag inte står bakom. Anledningen till att jag tog upp illegala invandrare är att jag vet att vi är överens om att illegala invandrare ska utvisas, inte minst efter att ha lyssnat på Ulf Kristerssons anförande. Men det som jag inte får ihop är varför Moderaterna fortfarande är för att illegala invandrare ska ha incitament att stanna kvar i landet i form av välfärdstjänster. Jag får inte det att gå ihop. Det är fullständigt ologiskt.

Varför är det rimligt, Ulf Kristersson, att terroristen på Drottninggatan, Rakhmat Akilov, betalar 50 kronor för tandvård medan en svensk pensionär får betala fullt pris? Varför tycker Ulf Kristersson och Moderaterna att det är rimligt? (Applåder)

Anf. 43 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Som jag sa tror jag att man måste vara mycket kraftfullare när det gäller att se till att männi- skor som har fått ett beslut om avvisning ska lämna landet. På samma sätt måste vi vara mycket bättre på att se till att de människor som har fått ett beslut om

att de på goda grunder ska stanna i Sverige ska komma in i det svenska samhället, försörja sig själva och bli en del av vår gemenskap. Dessa saker står inte mot varandra. Båda behövs.

När man gör detta ska man samtidigt vara tydlig med att inte skicka dubbla signaler. Då kommer man till den svåra frågan: Hur ska barn påverkas av att deras vuxna föräldrar har fattat beslut som inte är i överens- stämmelse med svensk lag? Jag säger inte att vi har fått en bra lösning på detta just nu, utan jag säger bara att små barn kan behöva värnas också när vuxna har fattat dåliga beslut. Jag tycker inte att detta heller är en svart- vit fråga. Jag tycker att vi ska vara tydligare än vad vi är i dag med att den som har fått ett avvisningsbeslut måste lämna landet och att vi inte kompromissar om detta på det sätt som vi gör i dag. (Applåder)

Anf. 44 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:
Herr talman! När järnvägen mellan Hässleholm och Vittsjö invigdes 1890 kunde tågen köra i 40 kilometer i timmen på den nya banan. Men det fanns de som tyckte att det var alldeles för fort. Det kan inte vara nyttigt att åka så snabbt, sa man. Tågen fick därför bara köra i 30 kilometer i timmen.

När stambanan sedan planerades argumenterade konservativa riksdagsmän hårt emot. Det skulle bli för dyrt, sa man då om det som vi nu vet mer än något annat lade grunden för det moderna Sveriges utveckling och välstånd.

Nu är det dags igen. Ulf Kristersson vill inte satsa på järnväg. Moderaterna säger nej till nya stambanor. Man tycks fortfarande vara rädd för tåg som kör för fort. Till sin stämma har man förslag på något

slags trängselskatt för tåg. För två år sedan sköt man upp helt nödvändiga satsningar på underhåll av vårt befintliga nät. Även om detta är en gammal konservativ tradition måste jag fråga: Vad har Moderaterna egentligen emot människor som reser med tåg? (Applåder)

Anf. 45 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Får jag först bara korrigera en sak? Vi har alltså inte föreslagit trängselskatt på tåg. Det påstå- endet blir inte mindre falskt för att det upprepas gång på gång.

Hade det bara handlat om snabbtågens fascinerande teknologi hade jag varit för dem. Hade det bara handlat om hastigheten på tågen hade jag varit för dem. Hade det bara handlat om hur fort man kan ta sig mellan Stockholm och Malmö och mellan Stockholm och Göteborg hade jag varit för dem. Men det handlar om

en sak till, som ni sällan är särskilt bra på, Gustav Fridolin: några hundra miljarder kronor som ska finansieras via statsbudgeten. Det är några hundra miljarder kronor som kan användas till andra saker som skulle kunna vara ännu viktigare just nu. Det handlar också om den lilla detaljen att alla samhällsekonomiska beräkningar visar att detta är genuint olönsamt. Jag vet att detta inte är din hemmagren, Gustav Fridolin, och jag har respekt för att man inte kan vara bäst på allt. Men man måste tänka på vad pengarna ska användas till om vi inte använder dem till investeringar vi vet är olönsamma. (Applåder)

Anf. 46 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Det är lite magstarkt att börja tala om hemmagrenar när man nyss lämnade en regering med en budget som inte var i balans och debatterar med en minister i en regering som faktiskt lägger fram

budget- tar i balans. Det är på det sättet man visar vad som är en hemmagren och inte. (Applåder)

Sedan tycker jag att den som vill ska gå och leta i riksdagsproto-kollen, för det vi nyss hörde var nog näs- tan ordagrant hur konservativa riksdagsmän argumenterade emot de stambanor som byggdes för hundra år sedan. Man sa att det skulle bli för dyrt. Man missade att se att arbetsmarknadsregioner växer när människor snabbt kan resa. Då får vi möjlighet till utveckling, och då får människor möjligheter att ta jobb också en bit ifrån där de bor. Företag får möjlighet att konkurrera på ett annat sätt.

Resten av världen bygger snabba tåg, men i Sverige vill Moderaterna binda oss vid att nya spår ska byggas med gammal teknik. Man vill sätta ett förbud mot att köra tågen för snabbt. Det är precis så Vittsjö- och Hässleholmsbor resonerade för över hundra år sedan, och det var gammaldags redan då. (Applåder)

Anf. 47 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Det är inte så att varje land med 10 miljoner invånare bygger snabbtåg för några hundra miljarder kronor. Det är inte så. Det finns städer som gör det – Shanghai och Peking, till exempel. Det finns några små skillnader mellan å ena sidan Shanghai och Peking och å andra sidan Stockholm, Göteborg och Malmö. Man ska inte överdriva dem, men de finns där.

Det är uppenbart att dessa investeringar är möjliga i städer med lika många människor som Sverige har invånare totalt, eftersom de har andra förutsättningar. Jag vill att vi ska använda resurserna för att förbättra pendlingsmöjligheterna för de människor som dagli- gen står och väntar på tåg som inte kommer i tid. Kundmöten som inte blir av

och personal som kommer för sent till sina patienter – det är där investeringarna gör störst nytta. (Applåder)

Anf. 48 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Den moderata välfärdspolitiken domineras av privatiseringar, marknadslösningar och vinstjakt. Om man vill titta på vad som skulle hända med den svenska sjukvården om Moderaterna fick makten i Sverige bör man göra ett studiebesök i Stockholm. Här kan man se er politik i praktiken, Ulf Kristersson.

Det är många vårdcentraler i stadsdelar där hälsan är god och få där de verkligen behövs. Flaggskeppet Nya Karolinska börjar likna regalskeppet Vasa oroväckande mycket när det gäller den ekonomiska ut- vecklingen. BB Sophia, den första stora privata förlossningsav- delningen, valde att lägga ned eftersom den inte gjorde vinst.

Stockholms förlossningsvård lider fortfarande av sviterna av den nedläggningen. På Ultragyn skar läkarna i kvinnors kroppar och fick bonus ju mer de opererade.

Lovar du, Ulf Kristersson, att ni ska fortsätta med den här misslyckade politiken i hela Sverige om olyckan är framme och ni vinner valet?

Anf. 49 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Varför kan vi inte ha en debatt som i stället handlar om det alla egentligen vet att vi tycker olika om? Det är att vi vill ha olika alternativ i välfärden, där offentliga och privata utförare tillåts göra olika saker på lite olika sätt och där den enskilde med offentlig finansiering själv kan bestämma. Utan att vantolka dig, Jonas Sjöstedt, tycker du i grund och bot- ten att det offentliga ska stå för hur det går

till, vem som gör det och exakt hur det görs. Där skiljer vi oss åt på riktigt.

Varken du eller jag vill ju att vare sig det offentliga eller det privata ska kunna slösa bort pengar i onödan. Varken du eller jag vill att någon ska fara illa i vården. Du behöver inte låtsas att det är så. Du vill ha offentliga monopol och står för det, och jag vill ha valfrihet i välfärden och står för det. Jag ska ställa en fråga tillbaka. Vill du stänga privat ägda och drivna Sankt Görans sjukhus i Stockholm, Jonas Sjöstedt? (Applåder)

Anf. 50 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Det finns en tydlig orsak till att Ulf Kristersson argumenterar som han gör. Jag är inte emot att man får välja vilken vårdcentral man går till; jag tycker att det är bra. Detsamma gäller sjukhus. Det står i den svenska patientlagen, och det råder fullständig enighet om den saken. Oenigheten gäller någonting annat, nämligen frågan: Ska pengar till sjukvård gå till privata vinster i stället för till välfärd?

Ska det vara så att förlossningsavdelningar lägger ned när de inte är lönsamma? Ska det vara så att vårdcentralen kan lägga ned över en natt och på Facebook meddela patienterna: "Sorry, ni får gå någon annanstans!"? Det är precis där oenigheten finns, Ulf Kristersson. Det är det du inte vill tala om, för inte ens dina egna väljare tycker att det är rimligt.

En av få bra sidor hos högern som jag kan se är att man brukar vara sparsam med skattebetalarnas pengar. Här finns dock er blinda fläck. Här rinner miljarderna ut till Skanska och vårdföretag, och det verkar inte bekomma er att pengar som skulle gå till sjuka människor och

bättre löner för vårdpersonal går någon helt annanstans. Hur är det med ansvaret för skattebetalarnas pengar hos högerledarna nuförtiden? (Applåder)

Anf. 51 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Vänsterpartiet är alltså inte emot valfrihet så länge valfriheten sker inom ramen för det offentliga monopolet. Det är djupt imponerande, verkligen.

Det som har hänt i modern tid i Sverige är insikten att vi förenar en unik välfärdsmodell med tanken "till var och en efter behov, av var och en efter förmåga" – men du har själv rätten att bestämma.

"Egenmakt" kallade progressiva SSU:are detta när jag var ung, och vi har alltid kallat det "valfrihet". Låt människor fatta egna, vuxna beslut inom ramen för en idé där vi gemensamt står för den välfärd som behövs!

Om någon missbrukar detta – om någon kommunalpolitiker eller sjukhuschef inom det offentliga använder pengar på ett dåligt sätt – ska det stoppas. Om ett privat drivet sjukhus slösar bort pengar på ett dåligt sätt ska det också stoppas. Det är därför vi vill att kvalitet ska sitta i högsätet. Med Reepalu, som ni nu tvingar på den här stackars regeringen, gör ni allt ni kan för att stoppa kvalitet och valfrihet. (Applåder)

Anf. 52 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! Jag känner mig nödgad att ta några andelar av dessa två minuter i anspråk för att bemöta Stefan Löfvens hätska, bisarra utfall i ett repliskifte med Ulf Kristersson tidigare.

Det är säkert så – jag ifrågasätter inte det – att det fanns någon eller några med nazistisk bakgrund, och säkert nazistiska åsikter, i mitt parti i början av dess tillblivelse. Jag har aldrig ifrågasatt det. Jag vet det inte, för jag var inte med, men jag har läst att det förmodligen var så.

Sverigedemokraterna har dock aldrig inrättat något rasbiologiskt institut och ägnat oss åt statlig rasforskning. Vi har aldrig gjort oss skyldiga till tvångssterilisering av mindervärdiga raselement. Vi har aldrig gjort oss skyldiga till stämpling av ordet ”jude” i judiska flyktingars pass. Det har däremot det parti som Stefan Löfven företräder gjort sig skyldigt till. (Applåder)

Jag tycker därför att det är lite magstarkt att använda denna retorik mot mig i varenda debatt. Har Stefan Löfven ingenting annat att komma med? Har Stefan Löfven inga som helst sakliga argument? Är du så rädd för att möta mig och mitt parti i en saklig debatt att du ständigt måste ta till dessa extremt låga och direkt fula angrepp mot oss, Stefan Löfven? Jag tycker att det är så lågt. Det anstår inte en statsminister i vårt land att ägna sig åt den typen av debatt. Det är fruktansvärt lågt, och det är pinsamt, herr talman. (Applåder)

Jag hade tänkt ge mig in i Stefan Löfvens skryt om vad han nu gör för den svenska sjukvården, men vi får väl återkomma till det. Det finns säkert anledning att göra det så småningom. (Applåder)

Anf. 53 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:
Herr talman! Detta var en öm tå. I fråga efter fråga har Sverigedemokraterna därutöver tydligt markerat sin högerpolitik. Det rör sig om sänkta skatter, försämrade arbetsvillkor och vinster i välfärden. Sverigedemokraterna vill gärna framstå som partiet för vanligt folk, men i fråga efter fråga står man på etablissemangets sida.

Det senaste sveket riktas mot svenska löntagare. Nyligen presenterade de borgerliga ett gemensamt lönesänkingsförslag, som hyllades av Sverigedemokraterna. Enligt Hotell och Restaurang skulle detta som lägst ge en lön på 12 000–13 000 kronor i månaden.

Är det inte bättre, Jimmie Åkesson, att de som kommer hit till Sverige anpassar sig till svensk arbetsmarknad än att man gör tvärtom? Varför vill du sänka löner för vanligt folk bara för att vi tar emot flyktingar i Sverige, Jimmie Åkesson? (Applåder)

Anf. 54 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag vill inte sänka löner. Jag har ingen annan uppfattning än den som Stefan Löfven har. Löner sätts inte av oss här i den svenska riksdagen, utan det sköter parterna på arbetsmarknaden. Jag tycker att detta är en fullt rimlig ordning som vi ska slå vakt om.

Statsministern påstår att vi vill sänka skatterna. Det är ett riktigt påstående – jag vill sänka skatterna. Jag vill sänka skatterna för pensionärer. Jag vill sänka skatterna för dem som tjänar minst. Jag vill sänka skatterna för små och medelstora företag, så att de kan växa och så att de kan anställa fler. Varför är det fel, Stefan Löfven, att göra den typen av skattesänkningar? Detta är fördelningspolitiskt riktiga skattesänkningar för just vanligt folk och för viktiga skapare av arbetstillfällen i vårt land.

Stefan Löfven påstår också att vi vill försämrare arbetsvillkoren, men det är tvärtom. Vi gör oerhörda satsningar, inte minst inom hälso- och sjukvården och inom omsorgen, för förbättrade arbetsvillkor, så att fler vill arbeta inom dessa otroligt viktiga yrken också i framtiden. (Applåder)

Anf. 55 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Faktum är att Sverigedemokraterna vill sänka skatterna mest, vilket kommer att påverka den svenska välfärden. Faktum är att Sverigedemokraterna i denna kammare har röstat emot en sänkning av skatten för pensionärer. Det är ditt bidrag till pensionärerna, Jimmie Åkesson.

Ni har uttalat er mycket positivt om de borgerligas lönesänkingsförslag, och faktum är att ni ville sänka lönen för ännu fler. När er finanspolitiska talesperson yttrade sig om detta förslag sa han precis det – han ville att ännu fler grupper skulle omfattas av dessa sänkta löner.

Så här är det med Sverigedemokraterna. Ni säger att ni ska satsa på välfärden, men i budgeten tar ni bort 13 miljarder kronor från välfärden. Ni vill framstå som ett parti för vanligt folk, men ni tar, i jämförelse med vår budget, från en ensamstående sjuksköterska med två barn för att kunna sänka skatten för miljonärer.

Det är som vanligt med Sverigedemokraterna: Ni säger en sak, men ni gör en annan sak. (Applåder)

Anf. 56 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag ska skicka den fördelningspolitiska profilen för vår budget till dig, Stefan Löfven, så ska du få läsa den. Jag tror att det räcker så.

Varje år som vi har suttit i riksdagen – det är sju år nu – har vi föreslagit att skatten för pensionärer ska sänkas. Stefan Löfvens parti har röstat nej till detta förslag varje gång. Varje gång har ni röstat nej till det! Det är märkligt. Det är mycket märkligt.

Jag tror att det är rimligt att vi långsiktigt ser till att få ett rättvist skattesystem i det här landet. Jag menar att det som får människor att vilja arbeta mer och som skapar incitament för arbete är att man får mer över i sin egen plånbok när man arbetar. Därför gör vi skattesänkningar för dem som tjänar minst, för pensionärer och för små och medelstora företag som skapar jobb.

Jag tycker att dessa prioriteringar är rimliga. Att statsministern inte tycker det är inte särskilt förvånande. (Applåder)

Anf. 57 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Sverigedemokraterna vill avskaffa pappamånaderna, skära i stödet till kvinnors organisering, återinföra sambeskattnings, stoppa förskolor från att arbeta mot att barn begränsas av snäva könsroller, återinföra vårdnadsbidraget samt begränsa aborträtten. Just nu rasar en global strid om abort. Ett av Donald Trumps första beslut var att strypa bistånd till organisationer som arbetar för kvinnors rättigheter om de samtidigt upplyser om aborter. Fler kvinnor i fattiga länder kommer att tvingas till farliga, osäkra aborter. Marie Stopes beräknar att över 21 000 fler kvinnor beräknas dö om beslutet stoppar bara deras nödvändiga information och hjälp.

Sverige prioriterar arbetet för kvinnors hälsa och rättigheter i vårt bistånd. Isabella Lövin har samlat världen för att få ihop de medel som Trumps beslut hotar.

Min fråga är: Vilken sida står SD på här? Är SD för att svenskt bistånd ska stärka kvinnors hälsa och rättigheter, inklusive rätten till säker abort, eller sluter Jimmie Åkesson upp bakom Trump även här? (Applåder)

Anf. 58 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Vad jag vet sluter jag inte upp bakom Trump i något avseende. Jag har aldrig gjort något sådant uttalande och kommer nog aldrig att göra det heller.

Vi vill inte avskaffa pappam

ånaderna. Vi vill att pappamånaderna ska kunna vara hur många som helst, om papporna och mammorna själva får bestämma. Varför tycker Gustav Fridolin att han är bättre på att bestämma det än mammorna och papporna själva? Jag tror att mammorna och papporna själva kan bestämma hur många pappamånader, mammamånader eller andra månader det ska vara. Det klarar de alldeles utmärkt utan Gustav Fridolins hjälp – det är min övertygelse.

Jag är för fri abort. Däremot konstaterar jag att vi redan i dag har en begränsning i aborträtten. Det är inte tillåtet att göra abort fram till födelseögonblicket. Om det nu är så som Gustav Fridolin sa är man mest kvinnovänlig om man tillåter abort fram till födelseögonblicket. Hur kvinnoovänlig är då Gustav Fridolin själv? (Applåder)

Anf. 59 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Vi skriver 2017, och kvinnor tjänar fortfarande mindre än män. Om man ska angripa detta måste man angripa två saker. Man måste dels få mer jämställda ledningar i Sverige, också i de privata företagen, dels få ett mer jämställt uttag av föräldraförsäkringen. Varje sådant steg går Sverigedemokraterna emot.

Jimmie Åkesson svarade inte på min fråga. Ni säger ofta som du gör nu, att Sverigedemokraterna bara vill justera lite i den svenska aborträtten och bara har några förslag på förändringar. Här visar ni dock vad ni egentligen står för.

Trump's beslut slår mot kvinnors rätt till upplysning och information också i länder där abort är något ytterst begränsat. Det stoppar organisationer från att alls arbeta för rätten till säker abort i länder där detta är helt förbjudet, oavsett skäl och orsak till aborten.

Därför frågar jag: När vi samlar världen för att tillföra de medel som Trump's beslut hotar, ställer Sveri- gedemokraterna då upp på den prioriteringen, eller sluter ni i den här frågan upp bakom Trump's begränsningar och hot mot kvinnors hälsa och rättigheter?

Anf. 60 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag är inte på detaljen insatt i det som Gustav Fridolin själv företräder. Jag är heller inte på detaljen insatt i det som Trump företräder i detta avseende. Finns det bara de två alternativen? Kan det inte finnas andra alternativ? Måste man tycka antingen som Gustav Fridolin eller som Donald Trump? Jag vet inte om jag vill leva i den världen, ärligt talat. (Applåder)

Apropå kvinnors villkor: Hur skapar vi jämställdhet, och hur får vi ett jämnare uttag av föräldraförsäkring? Jag tror att en viktig faktor är att vi gör satsningar inom kvinnodominerade yrken, till exempel vård och omsorg.

Det är därför vi satsar miljarder på att möjliggöra rätt till heltid för fler. Om alla i offentlig sektor som vill jobba heltid skulle få möjlighet att göra detta skulle det handla om 20 000 årsarbetskrafter. Det innebär oerhört många fler händer i vården. Det tycker jag är en vettig jämställdhets- och välfärdsrioritering. Det är vår politik. (Applåder)

Anf. 61 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Rasism är vidrigt. Så inleddes Sveri- gedemokraternas kampanjfilm inför valet 2014.

Jag håller med. I det Sverige som jag vill se – ett Sverige som är öppnare, tryggare och starkare – står vi upp mot rasism och främlingsfientlighet. Där markerar vi stenhårt mot hat och hot, oavsett varifrån det kommer.

Jimmie Åkesson påstår att han har infört nolltolerans mot rasism i Sverigedemokraterna. Detta är självklart välkommet och med tanke på uteslutningstakten välbehövligt, men om man ska kunna ha nolltolerans mot rasism behöver begreppet betyda något.

Min fråga till Jimmie Åkesson är därför: Hur definierar du rasism?

Anf. 62 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Hur definierar jag rasism? Jag definierar inte rasism på något annat sätt än den gängse definitionen.

Problemet med rasistbegreppet är att det har urholkats. Det har devalverats under så många år, därför att så fort man har yppat kritik mot invandringspolitiken har man kallats för rasist eller ännu värre saker. Den definitionen delar inte jag.

Rasist är man om man anser att det finns olika raser inom mänskligheten och att raserna har olika värde. Det är en definition av rasism. En vidare definition skulle också kunna vara att de mervärdiga raserna har rätt att förtrycka de mindervärdiga. Jag står inte bakom detta, och jag håller med Annie Lööf om att det är en värderingsgrund som med alla till buds stående medel ska bekämpas. (Applåder)

Anf. 63 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Ändå kommer uttalanden från högt uppsatta sverigedemokrater, till och med i partiledningen, som kategoriserar och definierar människor utifrån hudfärg, kultur eller religion. I förra veckan lade SD:s gruppleadare upp en bild på Facebook där ungdomar förutsattes vara här i Sverige illegalt och vara potentiella terrorister. Det är svårt att göra någon annan tolkning än att Mattias Karlsson gjorde den bedömningen enbart utifrån sin uppfattning om ungdomars etnicitet. Samme Karlsson har i Aktuellt uttryckt att flyktingar är ”tiotusentals potentiella sexualförbrytare och terrorister utan id-handlingar”. SD:s partisekreterare, Åkessons närmaste hand, jämför religionen islam med en trojansk häst i krig mot väst- världen. Er representant i talmanskollegiet tvivlar på att judar och samer kan vara svenskar.

Är de uppräknade exemplen på uttalanden av Jimmie Åkessons yttersta partiledning rasism? (Applåder)

Anf. 64 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Nej, det är inte rasism. Det finns ingenting i det som Annie Lööf nu räknade upp, med viss modifierad sanning ska sägas – man får ju sätta saker i sitt sammanhang – som har något med rasism att göra. Det borde Annie Lööf veta.

Däremot måste man inte tycka att judar i Sverige har rätt till sin egen identitet eller att samer i Sverige har rätt till sin egen identitet. Det måste man inte tycka om man inte vill. Jag tycker det och tycker att det är viktigt, men det kanske inte Annie Lööf tycker.

Man måste inte tycka att illegala invandrare ska utvisas. Det kanske inte Annie Lööf tycker. Jag tycker det. Annie Lööf kanske tycker att

det är bra att myndigheter, polis och andra, står och tittar på när illegala invandrare visar upp sig på gator och torg i Sverige. Jag tycker att det är dåligt. Därför vill jag göra någonting åt det, och det är precis det som den här diskussionen handlar om.

Sluta kalla all kritik mot invandringspolitiken för rasism! Det har ni gjort alldeles för länge. Det skapar bara grogrund för segregation och extremism. (Applåder)

Anf. 65 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jimmie Åkesson! I den budget som vi och regeringen lägger fram får 3,7 miljoner löntagare sänkt skatt. Vi återinför avdragsrätten för fackför- bundsavgifter. Det gynnar framför allt dem som har låga inkomster. Det är undersköterskorna och de som jobbar i butiker och restauranger som får den mest kännbara skattesänkningen. Dessutom gynnar budgeten alla dem som nu har råd att gå med i en fackförening. På sikt får de genom detta bättre löner och bättre arbetsvillkor. Men då säger Sverigedemokraterna nej.

Undersköterskorna är inte värda den här skattesänkningen, och vi ska inte göra det lättare för människor att gå med i en fackförening. Varför vill inte Sverigedemokraterna sänka skatten så att det gynnar de lågavlönade? Och varför är Sverigedemokraterna för ett system där arbetsgivarna i dag har motsvarande avdragsrätt som den som arbetstagarerna förnekas? Varför vill ni ensidigt gynna företagssidan på löntagarnas bekostnad? (Applåder)

Anf. 66 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! När man läser ett förslag till budget är det bra om man läser mer än en sida. Jag vet inte exakt hur många sidor vår budget

består av, men det är i alla fler än en. Det är fler än den där sidan som Jonas Sjöstedt har läst.

Vi sänker skatten mer än Jonas Sjöstedt och regeringen för dem som tjänar minst. Det hade Jonas Sjö- stedt känt till om han hade läst mer än en sida i vår budget. Dessutom glömmer Jonas Sjöstedt att berätta att han höjer skatten för helt vanliga löntagare, för han tycker att de är höginkomsttagare. Du ger med ena handen och tar med den andra.

Och varför i hela friden, herr talman, ska skatte- sänkningen bara gälla dem som är anslutna till ett fackförbund? Varför är det så? Varför går ni på den linje som LO tvingar er att göra? Jag förstår inte det. Jag står för löntagarnas intressen. Det är min utgångspunkt i den här politiken. (Applåder)

Anf. 67 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jimmie Åkesson radar upp felaktigheter. Jag har faktiskt kikad på er budget. Den är inte det roligaste att läsa, men man tvingas ju att läsa sådana när man är partiledare.

Ni ger de stora skattesänkningarna till de rikaste. Ni satsar dubbelt så mycket som vår skattesänkning är värd på att sänka skatten för de 30 procenten rikaste. Det är de som är vinnare i er budget. Det går sedan ut över välfärden. Ni skär miljard på miljard i stöd till kommunerna. Det är en klassisk högerpolitik, Jimmie Åkesson.

Ja, vi tycker att det är rimligt att man har avdragsrätt för fackförbundsavgiften. Vi tycker att det är orättvist att arbetsgivarna har avdragsrätt medan löntagarna inte har det. Det är en löntagarfientlig politik. Så agerar partier som vill försvaga fackföreningsrörelsen och därmed försvaga löntagarnas villkor på sikt.

Om du inte kan svara på varför du säger nej till den skattesänkning för löntagarna som vi har fått igenom, fokusera då på den andra frågan: Vari ligger rättvisan att du ger avdragsrätt till företagens organisationer och till det som företagen betalar in men inte till en vanlig knegare? (Applåder)

Anf. 68 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! Jag konstaterar att du, Jonas Sjöstedt, ljuger. Du kan inte ha läst vår budget, för då hade du inte stått och sagt det som du gör nu. Jag lovade ju Stefan Löfven att skicka den fördelningspolitiska profilen på vår budget till honom. Jag ska skicka den till dig också, så får du läsa den.

När det gäller våra skatteförslag är det de i inkomstdecil två som gynnas mest procentuellt sett. Det är alltså de som tjänar näst minst, den tiondel med näst lägst inkomst. Det är faktum. När det gäller ålder är det de äldre äldre som gynnas mest av vår politik. Sedan kan du stå här och hitta på precis vad du vill. Men det är lögn; det är inte sant. I ärlighetens namn, herr talman, gynnas löntagare i Sverige av att få lägre skatt. Det skapar incitament för att arbeta. Men jag menar att en förutsättning för att få sänkt skatt inte kan vara att vara medlem i ett fackför-bund. Jag tycker att det är fel prioritering. (Applåder)

Anf. 69 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Jag tycker att Annie Lööf tog upp en viktig fråga här kring varför Sverigedemokraterna inte är ett parti som andra.

Gruppledaren Mattias Karlssons uttalande har redan berörts här. Det finns många uttalanden av den typen av ledande sverigedemokrater. Oscar Sjöstedt tittar på en film med tyska nazister som sparkar på får och kallar dem för die Juden, och Sjöstedt står och skrattar. Jomshof

säger i en intervju i Expressen 2015 att det skulle vara ett problem om det bodde fler judar i Sverige. Det har gjorts en lång rad sådana uttalanden.

Åkesson förstår ju att det här inte är riktigt bra för hans parti, så han sa för några år sedan: Vi ska ha nolltolerans. Och ni har uteslutit en del medlemmar. Det är bara det att det är medlemmar på gräsrotsnivå som ni utesluter – också en riksdagsledamot som för ett tag sedan sa något som var alldeles galet om judar. Men de som sitter i partiledningen och som säger sådana här saker, dem försvarar Åkesson.

Vad betyder nolltoleransen i det här fallet, Jimmie Åkesson?

Anf. 70 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Vi har en parlamentarisk situation som sannolikt inte kommer att vara lättare efter nästa val, utan det här landet kommer nog att bli svårare att styra givet den parlamentariska situationen. Det är min gissning; jag kan ju inte veta det. Då tycker jag att vi behöver införa mer av vuxenhet och intellektuell hederlighet i debatten.

Precis som Annie Lööf, herr talman, väljer Jan Björklund här att rycka ut några citat ur sitt sammanhang. Vissa av dem är inte ens citat, utan det är tolkningar av vad som eventuellt har sagts i en intervju. Sedan drar man stora växlar på det. Det är djupt ohederligt att göra på det viset.

Om du står här och påstår att min partisekreterare är rasist, förklara då varför! Han är inte rasist. Jag är inte rasist. Vi har nolltolerans mot rasism i vårt parti, och om det dyker upp människor med rasistiska åsikter utesluts de från vårt parti. Det är faktum. (Applåder)

Anf. 71 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Definitionerna blir inte så viktiga eftersom vi förmodligen definierar rasism lite olika. Det är inte definitionen som blir det viktiga utan: Vad är det man säger? Vad betyder det? Vad står det för?

Vad har man för människosyn när man som din partisekreterare säger att det vore problematiskt om det bodde fler judar i Sverige? Har han inte sagt det? Då ska vi kolla med Expressen. Det står ju. Då kanske Expressen ljuger. Det Jimmie Åkesson påstår är ett rätt viktigt påstående, och det ska kollas upp. Det är vad han säger.

Har inte Mattias Karlsson skrivit det på Facebook är det någon annan som har skrivit det. Det är väl sant det han har skrivit? Förnekar du det? Har inte Oscar Sjöstedt stått och skrattat åt den där filmen? Är det också lögn? Är allting lögn?

Vad betyder nolltoleransen, Jimmie Åkesson? När det gäller vanliga gräsrötter sparkar du ut dem, men din närmaste krets skyddar du när de gör den här typen av uttalanden. I varje annat parti hade ledande personer som gör den här typen av uttalanden avlägsnats från sina uppdrag. Men det sker inte i Sverigedemokraterna. Där försvaras de av partiledaren. Ni är inte ett parti som andra. (Applåder)

Anf. 72 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Vi är inte ett parti som andra. Jag håller med om det. Jag är glad för det. Det har aldrig varit min ambition att skapa ett parti som är som Jan Björklunds parti eller som de andra partierna här. Då hade inte vi behövts. Själva skälet till att vi finns är för att ni andra partier är dåliga. Vi behövde ett bättre. Vi har ingen ambition att bli som Jan Björklund.

Ärligt talat, Jan Björklund: Gå tillbaka till dina källor. Jag vet inte vem som har hjälpt dig att gräva fram detta. Apropå att skilja folk från sina uppdrag hade jag nog skilt den researchern från sina uppdrag. Du slirar på sanningen något oerhört i detta. Kolla upp vad det är du står här och påstår innan du kallar människor för fula saker. Det är vad du gör, även om det är indirekt.

Du står här och säger att människor är rasister eller antisemiter. Det är de inte. Kolla upp dina källor! Gör det själv. Sätt ingen någon tjänsteman på det. Titta på det, och kom sedan till mig och säg att det var hederligt. Jag tror inte att du kommer att göra det. (Applåder)

Anf. 73 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Vi kristdemokrater anser att regeringen spenderar alldeles för mycket pengar i sin budget i år mitt i en högkonjunktur. Den uppfattningen är vi överens om i Alliansen, och många expertmyndig- heter delar den uppfattningen. Det lät på Jimmie Åkesson i inledningen av hans anförande som att han också håller med. Men i er budget vill ni spendera nästan lika mycket som regeringen.

Detta vill ni göra trots att ni vill genomföra stora besparingar på arbetsmarknadsområdet med 45 miljarder netto utan att erbjuda människor alternativ. Ni vill lägga ned de välfungerande nystartsjobben men erbjuder inte något alternativ. Vad ska alla de som i dag är i nystartsjobb göra? Vet Jimmie Åkesson ens hur många personer som just nu har nystartsjobb? Vet du hur hög andel av dem som har nystartsjobb som går till ett riktigt jobb efteråt?

Anf. 74 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Vi gör ungefär samma bedömning som jag tycker att man ska göra som oppositionsparti. Den här regeringen eldar på. Det är valfläsk. Det är i någon mening inte nödvändigtvis ansvarstagande.

Lyssnar man på hur andra institutioner bedömer det ekonomiska läget har vi inte några 40 miljarder i refor- mutrymme, utan det ligger avsevärt lägre. Alliansen vill satsa 30 miljarder. Det är en ganska modest sänkning gentemot regeringens budget, och vi ligger någonstans där mitt emellan. Det är alltid en fråga om bedömningar.

Det är också en fråga om hur man använder de pengar man spenderar. Jag tror att vi är överens om att regeringen satsar väldigt mycket på bidrag och annat. Vi satsar på sådant som är jobbskapande, små och medelstora företag, skattesänkningar för vanligt folk och så vidare. Det menar jag är investeringar som man ändå kan kosta på sig i ett sådant här ekonomiskt läge till skillnad från till exempel stora bidragshöjningar.

Anf. 75 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Frågan gällde nystartsjobben. Vi kristdemokrater vill göra en upprepning i arbetsmarknadsprogrammen. Vi satsar på andra saker i vår budget. Det ni gör är att ni kapar bort 45 miljarder netto och inte har något svar på vart de 40 000 som i dag har nystartsjobb ska ta vägen i morgon om er budget skulle gå igenom.

Har ni räknat på effekten av det? Jag tror inte det. Jag tror inte Sverigedemokraterna räknar med negativa effekter över huvud taget. Ni kapar 45 miljarder netto. Här i kammaren har vi genom åren hört talas om beredskapsjobb, traineetjänster, nystartsjobb och så vidare.

Det Sverigedemokraterna verkar föreslå skulle kanske kallas för magiska jobb. Det krävs ett trollspö för att få till dem.

Det är synd, herr talman, att Nobelpriset i ekonomi redan har annonserats i år. Om detta skulle fungera i praktiken skulle Jimmie Åkesson vara kandidat. (Applåder)

Anf. 76 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Det hade blivit jobbigt, för jag får inte gå på festen! (Applåder)

Med all respekt, Andreas Carlson: Andreas Carlson rycker alltid ut någon enskild sak i vår budget, och sedan gör han ett stort nummer av det. Vi vill göra massor av saker för att skapa jobb, riktiga jobb.

Nystartsjobben precis som alla de andra olika jobben – beredskapsjobb, traineejobb, hejsanhoppsanjobb och massa olika typer av låtsatsjobb – konstrueras för att man har misslyckats med invandringspolitiken. Man måste på något sätt gömma undan alla de mänskliga skorna i statistiken, och så hittar man på nya namn på gamla reformer som aldrig har fungerat.

Jag tror inte på den politiken. Det är därför vi vill avskaffa det. Det har inte fungerat. De som har nystartsjobb kommer inte ut i riktiga jobb. Därför vill

vi satsa på riktiga jobbsatsningar i stället. De kan Andreas Carlson och alla andra här läsa om i vårt budgetförslag som finns på till exempel internet. (Applåder)

Anf. 77 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! När Trump försöker att dra USA ur Parisavtalet är Sveriges röst viktigare än någonsin. Världen ser på oss för inspiration, påtryckning och ledarskap. Då är det sorgligt när politiker sticker huvudet i sanden.

Hur vi möter klimathotet är den måttstock våra barn kommer att döma oss utifrån. I den inledande rundan ägnade mina kollegor inte ens 1 av 40 minuter åt miljön. Fem partier från Vänsterpartiet till den yttersta högern hade inte ett ord att säga om miljön. Det dör en art i timmen. Men det finns oroväckande gott om strutsar i en svensk partiledardebatt.

Vi har ett val mellan att flyget får betala sina miljökostnader eller att göra det dyrare att tågpendla, mellan att vi ökar vårt ekologiska jordbruk eller att Sverige blir mer beroende av att köpa mat från andra länder. De borgerliga och SD vill stoppa mål om ekomat. Vi har ett val mellan att binda samman Sverige med snabba tåg eller fler filer på motorvägen, mellan att rensa upp skräpet i haven eller bara se på när det blir mer plast än fisk i våra hav. Flera borgerliga vill skära i regeringens satsningar på rent hav.

Vi har ett val mellan att leva upp till löftena och betala vår miljöskuld till fattiga länder eller att skära i biståndet som Moderaterna kräver, mellan att bygga nya gröna stadsdelar eller bara bostadsrätter för dem med tjockast plånböcker. De borgerliga och SD vill helt slopa investeringen i billiga hyresrätter och studentbostäder.

Vi har ett val mellan att investera i att bygga världens första fossilfria välfärdsland eller att skära i miljöbudgeten som Centern, de andra borgerliga och Sverigedemokraterna föreslår. Det finns ett val. Den

mil- jöpolitik som nu inspirerar världen har vi i Miljöpartiet gjort för. Vi har ingen tid att vänta. Klimatförändringarna händer nu. Det är nu vi måste agera. Det är planeten först. (Applåder)

Anf. 78 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! I förra veckan presenterade SCB siff- ror som visade att klimatutsläppen ökar i Sverige med 830 000 ton. Det är betydligt mer än utsläppen från hela inrikesflyget. Jag tror att det skapade en del liv och rörelse inom Miljöpartiet. Vad de siffrorna visar svart på vitt är att deras politik inte fungerar.

Under Alliansens tid minskade utsläppen stadigt, men den utvecklingen har nu vänt. Miljön bryr sig om resultat. Miljöpartiets misstag är att de har fel fokus. De ägnar sig åt symbolpolitik och jagar resenärer och landsbygdsbor i stället för att jaga utsläppen.

I Miljöpartiets valmanifest kan man läsa att de vill ”minska de svenska klimatutsläppen till hållbara ni- väer och ta ansvar för det som vi lämnar över till våra barn och barnbarn”. Jag vill därför fråga Gustav Fridolin: Tycker han att det vallöftet är uppfyllt?

Anf. 79 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Jag är glad att Annie Lööf läser vårtvalmanifest. Det är det jag gjort för varje dag.

De allra senaste siffrorna visar en utsläppsminskning. Men som alla som följer klimatpolitiken vet är det omöjligt att bryta ut ett kvartal eller ett år för att förstå vart vi är på väg.

Oavsett hur man räknar går det för långsamt. Expertmyndigheten Naturvårdsverket bedömer nu att vi med den politik som förs är på väg

att kunna nå det närmaste klimatmålet – det för 2020. Men när man gör som SCB och räknar in flyget blir siffrorna sämre. Det är just därför vi måste våga sätta en skatt på att flyga. När man tar bilen från Göteborg till Stockholm betalar man 200 spänn i olika skatter, men än så länge är det helt skattebefriat att ta flyget – det miljösamsta rese-sättet och det sätt som huvudsakligen används av dem med högst inkomster.

Hur kan ni vilja fortsätta att skattebefria just flyget? (Applåder)

Anf. 80 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Utsläppen ökar nu, och det är Gustav Fridolins parti som har miljöministerposten. Men det jag hör är främst bortförklaringar och attacker på andra partier. Gustav Fridolin verkar vara mer upptagen av Centerpartiets politik än sin egen. Han borde ägna lite mer tid åt den.

Även om man räknar bort flyget minskar inte utsläppen. Det gjorde de från 1990 till 2014. Nu ökar de i Miljöpartiets Sverige. Jag vet att det är besvärande, Gustav Fridolin.

Centerpartiet står inte bakom ineffektiva förslag. Flygskatten skulle minska utsläppen med 3 promille. Det är inte effektivt. Vi har andra förslag för att ställa om flyget. Bland annat vill vi ersätta fossila bränslen i flyget med biobränsle.

Återigen: Oavsett hur man räknar har klimatutsläppen slutat att minska i Miljöpartiets Sverige. Varför minskar inte utsläppen när Miljöpartiet styr?

Anf. 81 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Vi tar det en gång till: De allra senaste siffrorna pekar på en minskning. Naturvårdsverket, expertmyndigheten som följer upp om vi klarar våra mil- jömål eller inte, säger att när ni lämnade över var vi på väg att helt missa målen för utsläppen 2020. Nu ser det ut som att vi har täppt till detta utsläppsgap och kom- mer att kunna nå våra utsläppsmål för 2020. Men det räcker inte. Vi måste göra mer.

PDå kommer man inte undan att miljöpolitik handlar om konkreta, faktiska beslut – om ja och nej. Det handlar om val. Ett sådant val är om flyget ska betala miljöskatter som andra transportslag eller inte. Det är klart att vi ska blanda in biobränsle i tanken. Men varenda forskare som har tittat på detta säger att det dels tar tid, dels inte räcker. Det måste också handla om att vi binder samman Sverige med snabba tåg och att vi låter flyget betala sina kostnader, som andra transportslag gör.

Ulf Kristersson har lovat att det första han gör om han blir statsminister är att göra inrikesflyget billigare igen. Det vore ett stort miljösvik. (Applåder)

Anf. 82 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman och Gustav Fridolin! Jag måste säga att jag håller med dig i debatten med de borgerliga; det är lite anmärkningsvärt att partier som har så låg ambitionsnivå i klimatpolitiken gör en poäng av att utsläppen ökar när de ökar på grund av högkonjunkturen. Det är ju vad det i huvudsak handlar om.

Samtidigt är det bekymmersamt att utsläppen är så höga och att de inte minskar snabbare. Planeten kräver mer av oss. Det är bara så.

Vi har lagt fram ett antal förslag inför valet på vår valplattform. Det handlar om grön investeringsbank, att ställa om pensionssystemet och annat. Vi har också lagt fram ett förslag om att från 2025 ska alla nya personbilar som säljs i Sverige drivas med förnybara bränslen. Vi tror att det är nödvändigt att ta ordentliga tag för att ställa om Sverige så att man får ned utsläppen och bryter fossilberoendet.

Hur ser Miljöpartiet på det? Är det någonting som vi skulle kunna komma överens om – att från 2025 ska de som behöver bilen köra med förnybart bränsle?

Anf. 83 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:
Herr talman! Vad hände egentligen, Jonas Sjöstedt? När du blev vald var vi många, inte minst i ditt eget parti, som förväntade oss att det skulle komma in en röst till i den svenska miljödebatten. Nu har det gått två timmar och en kvart av debatten, och första gången du har anledning att ta upp miljöfrågan är när du får möta en miljöpartist. Man kan ju tänka sig vad som skulle hända om Jonas inte skulle möta miljöpartister lite då och då.

I Almedalen hade du en halvtimme på dig att lägga fram dina och Vänsterpartiets viktigaste frågor. Du råkade nämna miljön så där lite i förbifarten. Detta är den största fråga vi står inför. Då måste detta vara viktigt för Vänsterpartiet och för alla andra partier, inte bara när man debatterar mot miljöpartister.

Jag går nu över till din konkreta fråga. Ja, i framtiden ska alla bilar gå på 100 procent förnybart eller el.

Anf. 84 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja säga att det finns två partier i Sveriges riksdag som har en klimatpolitik som tar frågan på det allvar som krävs. Det är Miljöpartiet, och det är Vänsterpartiet. Vilket som är vassast kan vi bråka om i de kommande valdebatterna. Problemet är inte att vi är för många utan att vi är för få som har denna insikt. Men jag tror att även vi ibland har problem med att hitta politiken som går mot nollutsläpp tillräckligt snabbt.

Vi har ett antal konkreta förslag som skulle gå långt utöver det som regeringen gör i dag. Det handlar om att ställa om ekonomin, samhällsstrukturen, de statliga företagen, investeringarna och även annat och att då också fasa ut de fossila bränslena.

Min fråga var aningen mer konkret än ditt svar. Frågan handlar om 2025. Är det inte dags att sätta ett årtal? Vilket årtal vill i så fall Miljöpartiet de gröna säga? Att prata mycket är inte det enda sättet att väga vilken klimatpolitik man har. Det kan också handla om vilka faktiska förslag man lägger fram.

Anf. 85 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:
Herr talman! Vi skulle vilja garantera att de bilar som säljs inom EU kan gå på 100 procent förnybart redan under nästa mandatperiod. Vi ser att denna utveckling måste till. Vi har genomfört bränslebytet, som innebär att man successivt blandar in mer och mer förnybart i tanken så att alla bilar hela tiden blir lite grönare oavsett när de är köpta. Det är precis så vi måste göra. Vi måste minska utsläppen genom konkreta åtgärder.

Vi kommer också att införa miljözoner i svenska städer. Det var det som Ulf Kristersson inte visste vad det var i partiledardebatten i

söndags. Det är återigen ett argument för varför miljöfrågan bör komma upp hårdare. Miljözoner innebär att man stänger ute de bi- lar som ger sådana utsläpp att barn blir sjuka av att andas luften från vissa zoner i våra städer. I Stockholm vill en helt enig kommunstyrelse införa sådana, och det ska vi ge möjlighet till.

Vi måste göra denna omställning. Jag svarade på din fråga. Men jag skulle vilja bråka mer om vilket som är det grönaste partiet. Jag hoppas därför att du och alla andra kollegor kan lova att ni inte fortsätter att glömma bort miljöfrågan. Du har haft sju minuter och flera repliker innan du mötte mig, och inte en enda gång nämnde du miljöfrågan.

Anf. 86 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Det har gått två timmar och en kvart av debatten, och landets utbildningsminister har knappt nämnt ordet utbildning. (Applåder)

Det är många som förstår varför. Fridolin hade en enormt hög profil i opposition. Allt som alliansregeringen gjorde var fel – allt var fel. Han skällde, och han röstade nej till allt. När PISA, utvärderingen av elever- nas resultat, kom några månader efter regeringsskiftet visade det sig att Sverige steg i resultaten för första gången på flera årtionden på grund av Alliansens re- former – dem som Fridolin hade skällt ut. Fridolin möttes av höga förväntningar. Numera är det mest ett leende när Fridolins namn kommer på tal i lärarrummen. Sverige har nu över 17 procent underkända elever i årskurs 9. Det är all-time-high. Det har aldrig varit så många underkända elever i årskurs 9 som i år, Gustav Fridolin. Du har elva månader kvar som utbildningsminister. Vad tänker du göra?

Anf. 87 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att i de behörighetssiffror som kom kan vi se att i den allra största gruppen har vi bättre resultat nu än vi hade 2014, när Jan Björklund lämnade över.

Men siffrorna visar att ojämlikheten ökar. Ojämlik- heten beroende på var man är född ökar, och ojämlikheten beroende på föräldrarnas utbildningsbakgrund ökar. Där vi brukade vara bäst i Sverige och där vi så sent som i början av 2000-talet hade ett av världens bästa skolsystem är där vi har fallit. Där måste vi återkomma.

I vårt budgetförslag lägger vi 6 miljarder riktat till just de skolor som har det allra tuffast. När jag läser det borgerliga budgetförslaget, Jan Björklunds budgetförslag, ser jag att han skär bort det. Om din budget skulle gå igenom här i kammaren skulle det innebära att skolor i några av Sveriges tuffaste områden skulle få börja nästa termin med att avskeda nyanställd personal. Elever som verkligen behöver det skulle få mindre tid med sina lärare.

Hur skulle det kunna förbättra resultaten och jämlikheten, Jan Björklund? (Applåder)

Anf. 88 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! För att det ska föras till protokollet vill jag bara säga att Liberalernas skolbudget är den mest ambitiösa som något parti av de åtta som finns i denna kammare har när det gäller grundskolan och gymnasiet.

Fridolin säger att klyftorna ökar i skolan. Just det, det är ju det jag säger. När 17 procent är underkända i stället för 13 procent har ju klyftan ökat, och det har skett under Fridolins utbildningsministerskap.

Det var det här du skulle fixa på 100 dagar, men allting går åt fel håll, Gustav Fridolin. Du pratar inte ens om skolan.

Jag tycker att det är jättebra att du är engagerad i klimatfrågor, och du kanske skulle ha blivit en ännu bättre klimatminister. Men där du är nu har du ansvaret för skolans resultat, och de sjunker. Det har aldrig varit fler underkända än nu, Gustav Fridolin. Du gick till val 2014 på ett besked som var ganska populärt i lärarkåren, för du sa: Kolla,

Björklund och regeringen har gjort så mycket reformer – vi ska ha reformstopp. Så sa du, och det är det enda löfte du har hållit, för det händer absolut ingenting. (Applåder)

Anf. 89 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! När jag tillträdde jobbade 10 000 färre i svensk skola än när Jan Björklund blev utbildningsminister åtta år tidigare. Under de senaste åren har 20 000 fler anställts. Lärartätheten går åt rätt håll i ett läge då vi har allvarlig lärarbrist. Barngrupperna i förskolan är de minsta på 25 år. Det lägger grunden för bättre resultat och för att bryta ojämlikheten.

När elever inte får tillräckligt mycket tid med sina lärare, när lärare tvingas stressa från den ena lektionen till den andra utan att ha det där tillfället till ett samtal med en elev som behöver det och när det inte finns någon speciallärare som kan hjälpa den som har svårt att lära sig att läsa, skriva eller räkna – det är då ojämlikheten växer. Och hur du än vänder och vrider på det lämnade du över en skola där ni hade skurit ned.

Vi har i stället investerat och anställt. Det lägger grunden, men vi måste fortsätta. Det är därför vårt budgetförslag innehåller 6 miljarder.

Det är precis det som Skolkommissionen, professionen och forskningen har efterlyst, och de pengarna skär Liberalerna bort. Det kan du inte komma undan från.

Anf. 90 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Det märks att Gustav Fridolin är stolt över de miljöstatsningar som finns i regeringens budget – äntligen för Miljöpartiet, får man kanske säga, för det tog ett tag för MP att få betalt. Man var tvungen att svälja ett närmande till Nato och försäljning av kol – jag vet förresten inte om kolbiten som vi såg här i kam- maren åkte med i försäljningen eller vart den tog vägen, men det var i alla fall några år sedan den var här – och nu kommer miljöstatsningarna.

När Gustav Fridolin nämner Naturvårdsverket som en expertmyndighet till regeringen glömmar han bort att nämna Konjunkturinstitutet som också är en expertmyndighet till regeringen och som sågar regeringens miljöstatsningar: De är tveksamma, ogenomtänkta, kostsamma, ineffektiva och motverkar också sitt syfte.

Det är förödande kritik. Ni levererar projektpengar som inte kommer att leda till minskade utsläpp. Det är en oseriös klimatpolitik. Vi kristdemokrater står för en kraftfull grön skatteväxling som kommer att minska utsläppen.

Anf. 91 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Det ser faktiskt ut som att den där kolbiten får stanna i marken, trots allt. Det är väldigt bra, för det är det som i slutändan räknas.

Vi kommer inte hela vägen. Vi har tagit fajter men inte vunnit alla, men vi tog dem när det handlade om Vattenfalls kolgruvor. Då fortsatte vi att jobba. I EU drev Isabella Lövin igenom en mycket ambitiös höjning av utsläppshandelssystemet som faktiskt har höjt priset på utsläpp så mycket att det ser ut som att de där kolgruvorna som vi ville stoppa inte blir av. Det är riktigt bra, för det är det som i slutändan avgör.

Vi genomför Klimatklivet: klimatinvesteringar över hela landet som minskar utsläppen med 20 miljoner ton. Vi inför flygskatt som minskar utsläppen med motsvarande 100 000 personbilar. Det är effektiv politik.

Man kan fråga sig hur effektivt det är med Kristdemokraternas modell. Ni skär ju bort ur miljöbudgeten. Ni säger inte att ni ska lägga pengarna på några andra miljöinvesteringar som ni tycker är mer effektiva, utan ni skär bort, ni minskar pengarna. Det är klart att med mindre pengar blir det mindre klimatarbete. Hur effektivt är det?

Anf. 92 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Jag noterar att Gustav Fridolin struntar i att ta upp den svidande kritik som regeringens satsningar får. Det är väl inte mer effektivt att lägga mer pengar på ineffektiva klimatsatsningar? Det handlar inte om att ösa så mycket skattepengar som möjligt på så många ineffektiva klimatsatsningar som möjligt.

Subventioner till elcyklar exempelvis är en helt meningslös satsning. Försäljningen slår redan rekord varje år. Branschen växer. Från ett år till ett annat ökar försäljningen av elcyklar med 50 procent. Här vill Miljöpartiet elda på med mer skattepengar. Vi säger nej till den

prioriteringen; vi prioriterar annat. Politik handlar ju just om att prioritera.

När vi säger nej till Miljöpartiets och regeringens ineffektiva klimatsatsningar har vi i stället en grön skatteväxling och använder utrymmet till att prioritera det vi tycker är viktigast just nu: krisen i vården och omsorgen där vi lägger 27,5 miljarder mer än regeringen för att vända det välfärdssvek som också Gustav Fridolin är ansvarig för.

Anf. 93 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Om man lägger mer pengar på äldreomsorgen gör det alltså skillnad men om man lägger mindre pengar på miljöpolitiken händer ingenting? Om ni hade haft samma resonemang om effektivitet i alla andra politikområden skulle ni ha lagt en budget där ni också skar ned på polisen för att göra den mer effektiv, skar ned på försvaret så att vi skulle få ett bättre försvar och skar ned på äldreomsorgen så att den blev så där bra som kristdemokrater brinner för. Det är klart att det händer någonting när man skär bort.

Alla de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna skär i miljöbudgeten. Det blir mindre miljöåtgärder i ett läge när alla vet att vi skulle behöva göra mer och inte tvärtom.

Klimatklivet innebär utsläppsminskningar med motsvarande mer än 20 miljoner ton koldioxid. Flygskatten innebär att vi minskar utsläppen med motsvarande 100 000 personbilar. Jag tror att alla förstår att för var och en som har möjlighet att slippa bilkö och i stället ta en elcykel just den sträckan som man själv behöver pendla blir det lite mindre utsläpp än vad det annars skulle bli. Det är inte lösningen för alla. Vi måste också satsa på kollektivtrafik, inte minst på

landsbygden, men för den som det är en lösning för spelar det roll för utsläppen. (Applåder)

Anf. 94 ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Vi har nu hört regeringsföreträdarna en efter en – Stefan Löfven, Gustav Fridolin och Jonas Sjöstedt – slå sig för bröstet. Efter att ha hört lovsången till alla goda gåvors givare kan jag bara konstatera att problemet med Socialdemokraternas politik är att de en dag kommer att få slut på andra människors pengar. Den dagen ligger svensk ekonomi risigt till.

Just nu står Sverige på toppen av en högkonjunktur. Sverige lyfts fram av en stark internationell tillväxt. Jobben har blivit fler, och det har skett trots, inte tack vare, regeringens politik. När ekonomin går bra och när tillväxten ökar ska det vara varje ansvarstagande politikers reflex att vilja spara för när tiderna blir sämre.

Ett lästips till regeringen är Konjunkturinstitutets massiva kritik som kom i går. Men regeringen slår dö- vörat till. Regeringen bygger inte Sverige starkare genom genomgripande förändringar som öppnar arbets- marknaden och ger företagen ökade möjligheter att an- ställa och som skulle göra att fler människor som lever i utsatthet skulle få ett jobb. Regeringen tar inte integrationsutmaningen på allvar. Här är budgeten tom på åtgärder.

Herr talman! Låt mig också bemöta Socialdemo- kraternas egen historieskrivning om sin egen förträff- lighet. 1976 fick Centerpartiet och Thorbjörn Fälldin städa upp efter Socialdemokraternas höjda skatter på företag som gjorde att företag lade ned och arbetslös- heten steg. Under hela 1980-talet var det bara under ett år som statsbudgeten gick med överskott. År 1991, när borgerligheten tog över, var

ekonomin i fritt fall. An- ledningen till att borgerliga regeringar har fått börja med att vända underskott till överskott är att vi ständigt måste städa upp efter sossar som inte kan hålla i slantarna.

Slutligen: Alliansen sänkte skatten för vanliga lön- tagare 2006–2014, men vi investerade 100 miljarder mer i välfärdens kärna skola, vård och omsorg. (Applåder)

Anf. 95 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Den 19 januari i år meddelade Anna Kinberg Batra att Moderaterna skulle lämna sin tidigare position att inte närma sig Sverigedemokraterna. Sedan dess har Moderaterna varit i fritt fall i opinionen, och kaos råder i den forna Alliansen.

Annie Lööf har dock, precis som vi socialdemokrater, sagt att hon utesluter all typ av samverkan med Sverigedemokraterna eller att hon tänker göra sig beroende av Sverigedemokraternas stöd för att bilda re- gering. Det tycker jag är en anständig linje, och det verkar också ha gett ett lyft i väljaropinionen.

Nu vill jag fråga Annie Lööf: Gäller ditt besked om att inte bilda regering med stöd av Sverigedemokraterna fortfarande, och kommer det också att gälla efter nästa års val?

Anf. 96 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Den frågan får jag ständigt av Stefan Löfven. Det stämmer att jag är en person som håller det jag säger. Jag gör inte som Stefan Löfven. Han friar den ena dagen till Sverigedemokraterna för att få deras stöd för att få igenom sin politik och står i talarstolen här i kammaren den andra dagen och kallar dem helt odugliga. Den linjen är ohederlig.

Jag vill byta ut Stefan Löfven som statsminister och göra Ulf Kristersson till nästa statsminister i Sverige och bilda en alliansregering.

Om det är något parti som är i fritt fall, inte bara i opinionsmätningar utan också på valdagar, är det Socialdemokraterna. Så har varit fallet i varje europeiskt land som har haft val det senaste året. Det vore mer klädsamt med ödmjukhet inför den här svåra frågan, Stefan Löfven. (Applåder)

Anf. 97 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Det är valet i Sverige nästa höst vi talar om nu, Annie Lööf.

Jag vill gärna tro att ni inte vill göra er beroende av Sverigedemokraterna. Men det håller inte att samtidigt stå upp hårt för blockpolitiken. Här måste ni faktiskt välja vilken strategi ni ska ha. Det är en viktig grundförutsättning för hur arbetet i kammaren ska se ut.

Mycket talar för att det parlamentariska läget efter nästa års val inte kommer att bli särskilt annorlunda än nu. Vi får se. Väljarna ska säga sitt. Men om det blir på det sättet måste ni faktiskt välja. Endera bryter ni blockpolitiken eller står upp för blockpolitiken. Och i så fall måste ni förvänta er stöd från Sverigedemokraterna.

Min fråga till Annie Lööf är: Vilket är ditt val? Ska vi bryta blockpolitiken och se till att göra upp över gränserna, eller ska ni söka stöd hos Sverigedemokraterna?

Anf. 98 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Centerpartiet kommer inte att förhandla, samarbeta eller sätta sig i en regering som kräver stöd av Sverigedemokraterna. Det har jag sagt gång på gång. Men i svensk politisk debatt låter det alltid som att Socialdemokraterna och Stefan Löfven är solen som allt ska kretsa kring. Stefan Löfvens maktambitioner är tydliga.

Blocköverskridande samarbete gäller bara när han själv får sitta som statsminister, oavsett hur det går för Socialdemokraterna i ett val. Jag ser gärna blocköverskridande samarbeten och att Stefan Löfven stöder en alliansregering efter nästa val, om en alliansregering skulle behöva ökat stöd.

Jag vill byta ut Stefan Löfven som statsminister. Jag vill forma en stark alliansregering. Om den alliansregeringen behöver ökat stöd för att kunna regera och få igenom sin budget säger jag nej till att plocka det stödet från Sverigedemokraterna. Då får samarbetsmannen Stefan Löfven gärna stödja en alliansregering.

Anf. 99 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Folkfest i Värnamo som nu blir världens första stad där hela bussnätet går på el genom laddhybridbussar – det skrev du, Annie Lööf, när du var hemma i Värnamo och firade moderniseringen av hemstaden. Vi har talat om det här tidigare. Men det finns fortfarande en sak som skaver.

Det Värnamo gjorde och gör är investeringar för framtiden, som vi betalar tillsammans. Värnamo har sökt och fått statliga pengar från Klimatklivet och stadsmiljöavtalen. Men när du åkte upp till Stockholm lade du fram en budgetmotion i vilken du föreslår att just de investeringarna som Värnamo har använt ska stoppas. Det är det

Centerns nedskärningar på miljön handlar om. Med mindre pengar blir det mindre klimatarbete. Man kommer inte ifrån det.

Jag måste fråga, bara så att jag förstår rätt: Du tyckte att det var bra att Värnamo fick statliga pengar för att bygga om och modernisera. Varför vill inte du och Centern att andra städer ska kunna göra samma sak?

Anf. 100 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Jag hoppades nästan att den frågan skulle komma. De som följer debatten vet att jag kommer från Värnamo och har ganska tydliga kopplingar till dem som styr i Värnamo. Det är en centerstyrd kommun i en center- och alliansstyrd region. Jag känner dem väl och vet att satsningen redan var finansierad av kommunala och regionala skattepengar. Den nya busstrafiken skulle införas, även utan Klimatklivet. Men så kom möjligheten att söka pengar från Klimatklivet. Och man gjorde det.

Det är ett tydligt exempel på det som Konjunkturinstitutet säger är ineffektiv användning av skattemedel. Konjunkturinstitutet säger att Klimatklivet riskerar att bli ett kostsamt slag i luften och visar på allvarliga brister i stödets utformning.

Elbussarna hade blivit verklighet i Värnamo och Jönköpings län även utan Klimatklivet.

Vi är inte för ineffektiva satsningar. Vi är för bra, resultatinriktade satsningar som sänker utsläppen och leder till mer förnybar energi. (Applåder)

Anf. 101 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik: Herr talman! Nu är vi där igen, Annie Lööf. Det är alltså inte på det sättet att ni i Centerns budgetmotion flyttar miljöinsatser som ni tycker illa om till andra miljöinsatser som ni tycker är bättre. Ni skär ned på miljöinsatser. Det blir mindre pengar till miljön med Centerns budgetmotion. Och med mindre pengar blir det såklart färre investeringar. Naturvårdsverket beräknar att Klimatklivet sammanlagt – beräknat på vad som skulle ske även utan Klimatklivet – ger utsläppsminskningar på över 20 miljoner ton koldioxid.

Värnamo kommun har fått 60 miljoner genom Klimatklivet och stadsmiljöavtal. Det är mycket mer än bara elbussarna. Visst var bussarna planerade. Men det man har lyckats göra sedan är att verkligen ta ledarskap, sätta exempel, bygga om hela centrum och göra mycket större investeringar än vad som var planerat från början. Det är bra. Det är klokt tänkt av Värnamos kommunalråd. Det är något Värnamo ska vara stolta över. Men det hade inte hänt utan statliga medel.

Anf. 102 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Kommunalrådet är min pappa, och nog tror jag att pappa är klokare än du är, Gustav Fridolin.

Värnamo kommun har varit centerstyrd sedan 70-talet. Vi ligger i framkant när det gäller hållbarhet och miljöriktiga investeringar. Vi vet att ordning och reda i ekonomin och en god kommunal ekonomi gör så att man också kan satsa på skola och vård men även på miljö och hållbarhet. Det är viktigt.

Vissa delar av Klimatklivet är bra, som laddstolpar och biogas. Det har också Centerpartiet med i budgeten. Men de ineffektiva satsningarna

har vi inte med, just på grund av det Konjunkturinstitutet säger om bristande kostnadseffektivitet och att det finns risk för att stöd ges till investeringar som ändå skulle ha skett, som exempelvis i Värnamo. (Applåder)

Anf. 103 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Annie Lööf! Först vill jag tacka dig för att du utnämnde mig till regeringsföreträdare. Det är mer än Stefan Löfven har klarat av.

Jag tycker att det var lite vågat att citera Margaret Thatcher. Det trodde jag att du brukar undvika. Men det gjorde du inte den här gången. Jag tycker inte att er politik ska blandas ihop för mycket. Men ditt förslag om att sänka löner är en direkt attack på människors möjligheter att leva bra liv. Om de lägsta lönerna sänks kan man inte försörja sig.

Om lönen sänks för några kommer det att sänka lönen för alla. Det finns en sorts marknadslogik i det. Säg att man sänker lönen för rödhåriga i Sverige, till 70 procent av andras lön. Blir det då inte på det sättet att vi som är lite gråhåriga måste gå ned i lön för att konkurrera om jobben? Därmed sprider sig lönesänkningar.

Ert förslag om lönesänkningar riskerar att pressa lönerna för dem som redan i dag har det tuffast att klara sig.

Anf. 104 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Det är alltid mest synd om de vita gråhåriga männen i Jonas Sjöstedts värld.

Nej, skämt åsido! Det är en mycket allvarlig fråga som Jonas Sjöstedt tar upp. Det handlar om hur vi ska se till att de utsatta, de som i dag

lever på låga bidrag och som snart är en permanent bidragsberoende underklass i Sverige, ska komma upp på banan. Hur ska de få en egen lön, kunna betala räkningarna och känna sig som en del i det svenska samhället?

Jo, jag tror att vi måste jobba mer med lärlingsmodellen. Jag tror att man måste ha en kombination av utbildning och lön och lära sig jobbet på jobbet. Därför har Alliansen föreslagit inträdesjobb.

Jag vet att parterna sitter och diskuterar detta. Det är bra. Det bästa vore om parterna själva kunde komma överens om en lägre ingångslön och att man ska lära sig på jobbet, för att på det sättet ge dem som i dag är utanför en chans att komma in och känna trygghet.

Skulle Jonas Sjöstedt stödja en sådan modell, om parterna kommer fram till en lite lägre ingångslön för att de som i dag lever på låga bidrag ska få en högre egen inkomst?

Anf. 105 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Om det är en kombination av arbete och utbildning tror jag att de jobben behövs på olika sätt. Parterna är naturligtvis fria att förhandla om det. Det kan vara bra att man hittar lösningar.

I ert förslag, Annie Lööf, finns det dock inte något krav på utbildning. Det är bara sänkt lön. Det finns inget program för att människor ska få kvalifikationer för att sedan ta sig vidare, utan det är en ren fattigdomsfälla.

Det finns också en annan viktig sak. Jag tycker att det är bra att fackföreningar och arbetsgivare gör upp om lönerna. Jag tycker att det är dåligt om staten tar över och börjar bestämma lönerna för

människor runt om i Sverige. Det här är inte bara ett avsteg utan ett angrepp på att vi har fackföreningar och arbetsgivare som förhandlar om löner och villkor.

Annie Lööf! Varför är du bättre på att sätta lönerna än fackföreningar och arbetsgivare är i förhandlingar?

Anf. 106 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Jag är ju inte det. Det gör parterna genom att sätta lönen i olika kollektivavtal.

Vad vi säger om inträdesjobben är att det ska vara en lite lägre lön som ska gälla – 70 procent av den avtalade ingångslönen. Det är ett sätt att ge de personer som i dag lever i extrem utsatthet, med låga bidrag, möjlighet och chans att komma in på arbetsmarknaden.

Jag blir så trött när man för den här debatten över huvudet på folk. Ni från vänstersidan snackar om att det här sänker allas löner. Det är inte någon som får sänkt lön. Den som får en lön får en betydligt högre inkomst än vad den har haft år in och år ut i Vänsterpartiets Sverige. Jag tycker att detta är en rättvisereform. Det handlar om solidaritet.

Det handlar om att dessa människor ska få komma in i och känna sig som en del av det svenska samhället och vara med och jobba för ett mer framgångsrikt Sverige. Jag tänker inte stänga dörren för dem. Då måste vi vända och vrida på stenarna och låta parterna ta det ansvaret. Gör de inte det är vi beredda att skrida till verket. Vi kan inte ha det så här, att människor lever i utsatthet. (Applåder)

Anf. 107 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Den svenska alliansfriheten är en framgångsmodell och någonting som har gjort att vårt land har kunnat stå utanför krig och konflikter och framför allt kunnat ha en självständig utrikespolitik. Vi har varit en röst för nedrustning för fred. I den svenska utrikespolitiken har man under efterkrigstiden kunnat kritisera övergrepp såväl i öst som i väst och i andra länder. Det är en beprövad framgång som nu dessvärre håller på att demonteras.

Vi ser redan nu hur anpassningen till Nato påverkar den svenska politiken. Världssavtalet och de omfattande övningarna med Natotrupp på svensk mark gör att omvärlden alltmer uppfattar oss som ett Natoland, och man tar sig friheten att börja att diktera vår utrikespolitik. USA säger nu med bestämdhet att Sverige inte ska stödja ett förbud mot kärnvapen i FN. Det hade varit otänkbart om man för några årtionden sagt till en socialdemokratisk regering att den inte ska stödja ett förbud mot kärnvapen. Men jag tror att en sådan regering i alla fall hade gått vidare för ett sådant förbud. Nu begravs frågan i en utredning därför att man är på väg mot en Natoanpassning.

Vi kan också se detta på den borgerliga sidan där man sällan har stått för den friare utrikespolitiken. Man anpassar retoriken till Natomedlemskapet. Med rätta kritiserar man hårt Putinregimens övergrepp och brott mot folkrätten – det är ingen tvekan om att den kritiken ska vara tydlig och klar från Sveriges sida – men i Erdoğans Turkiet sker precis samma sak. Då är de borgerliga partierna tysta därför att det handlar om ett Natoland. Då ligger man lågt. Då vill man inte stöta sig och inte ha konflikter. Här ser vi redan nu hur Natoanpassningen hotar mycket av det bästa och finaste i den svenska utrikespolitiska traditionen.

Anf. 108 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag tänkte återvända till Reepalu och till frågan om hoten mot valfrihet i välfärden. Jag vet att det är många kloka socialdemokrater – både nation- ellt och lokalt – som i grund och botten är skeptiska till hela idén om att stoppa privata välfärdsföretag.

Jag vet också att man ytterst måste ta ansvar för det sällskap som man söker. Regeringen har avsiktligt satt sig i en situation där man står för det som man står för och får kritik för detta. Men det är ju Vänsterpartiet som har drivit fram det här, det vet alla och inte minst ni själva. Det är ni som driver detta hårt. Ni har drivit fram en proposition som vi bara till slut ska avslå för att hålla rent i den här frågan.

Den fråga som jag tror att många ställer sig, inte minst socialdemokrater men också vi, är: Vilken fråga kommer ni nästa gång att villkora för att stödja en socialdemokratisk minoritetsregering?

Anf. 109 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Tack, Ulf Kristersson, för en verkligt intressant fråga! Först vill jag säga att jag håller med dig om att det är tack vare Vänsterpartiet som den här modellen nu tas fram. Vi ska inte vara det enda landet i världen där det är fritt fram att plocka ut pengar som skulle ha gått elever och lärare för att stoppa dem i egen ficka. Vi ska inte ha förlossningsavdelningar eller vårdcentraler som går i konkurs. Jag är stolt över att vi i Vänsterpartiet har drivit fram ett konkret förslag för att få en välfärd att lita på och för att skattepengar ska användas på konkret och riktig sätt.

Sedan frågar Ulf Kristersson vad vi kommer att säga nästa gång att vi vill ha genomfört för att förhandla till exempel om en budget eller om vi sitter i en regering. Ja, det kommer vi att lägga fram i sinom tid, det kommer du att kunna vara helt säker på. Den tiden är förbi – och den

kommer aldrig tillbaka – då vi stödde en socialdemokratisk budget utan att ha påverkat och styra politiken. Det kan Ulf Kristersson vara helt säker på. När listan kommer, kommer även du att få se den.

Anf. 110 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Den kommer säkert att chockera oss alla, inklusive tänkta regeringspartner.

Men frågan har verkligen ett allmänt intresse. Ett parti av ert slag får inflytande genom att villkora gentemot en liten socialdemokratisk regering. Då blir det ett intresse som går långt mycket längre och bredare än Vänsterpartiets egna krav. Därför kan man titta på de förslag som ni brukar lägga fram. Är det sex timmars arbetsdag och helt enkelt minska mängden arbete i den svenska ekonomin? Är det våldsamma ökningar av offentligt spenderade pengar som gör att vi får svårare att möta nästa lågkonjunktur? Handlar det om traditionell vänsterpartistisk ekonomisk politik? Är det Vänsterpartiets skattepolitik med ytterligare höjda marginal- skatter för människor som utbildar sig och jobbar?

Det har ett allmänintresse att ni lättar på förlåten och beskriver ungefär vad en socialdemokratisk regeringsbildare har att vänta sig när man ska försöka att bilda majoritet trots att man saknar en sådan.

Anf. 111 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Hur ser det Harmagedon ut som vän- tar oss efter nästa val? Faktum är att man kan titta på vår politik och se vad det är för fruktansvärt som väntar oss. Det kan ju vara gratis glasögon för barn. Den kan vara fria mediciner för dem som har fyllt 85 år. Det kan vara en extramiljard till förlossningsvården så att det äntligen går att lita på den. Det kan vara att barn som inte har så rika föräldrar får åka gratis

på bussen och kunna bada på sommaren. Det kan ju vara att man sänker skatten för låginkomsttagare.

Det finns ganska mycket att välja på om man ser till vad vi får igenom i budgetförhandlingarna. Men det som jag tycker att Ulf Kristersson ska fundera på är: Om vi nu kräver detta, vad kommer Jimmie Åkesson att kräva om han släpper fram er, om han gör som ni vill, om han får vara kungamakare? Han kommer ju att stå och knacka på din dörr dagen efter. Då blir det nog inte gratis glasögon för barn, bättre förlossningsvård eller fria mediciner för de äldsta. Det är någon helt annan som du vill göra dig beroende av, Kristersson. Det tycker jag att du ska fundera på.

Anf. 112 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Förutom Vänsterpartiets fientlighet gentemot företagande finns det ett område där man är väldigt kreativ, och det gäller skatter. Nu höjer regeringen skatten för småsparare. Med Vänsterpartiets politik ska undersköterskan betala mer i skatt på de slantar som hen sparar av sin lön och på den buffert som hen försöker att bygga upp.

Det är nämligen den exakta konsekvensen av att regeringen nu höjer skatten på in- vesteringsparkonton. Då straffbeskattas 1,8 miljoner sparare. Det handlar om undersköterskan, om sjuksköterskan som tar ansvar och sparar ihop till pensionen, om studenten som lägger undan pengar från extrajobbet, om pensionären som sätter undan pengar varje månad till barnbarnet. Det är dessa som drabbas.

Min fråga till Jonas Sjöstedt är därför: Varför vill han beskatta småsparare hårdare? Vad är det för fel på undersköterskans sparande?

Anf. 113 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Denna debatt gäller de så kallade ISK-kontona, alltså kapitalinkomster. Den genomsnittliga ISK-spararen har mindre än 50 000 kronor på sitt konto. Hur ser då den skattesmäll ut som de råkar utföra? Jo—hållliernu—37 kronor per år. Det är det fruktansvärda som drabbar den som ligger över genomsnittet.

Det är ungefär lika mycket som du vill sänka lönen med i timmen för den som är lågavlönad, varje timme, varje dag, varje vecka, varje månad. Det handlar om proportioner, Annie Lööf. Det gäller om man ska betala några tiotior mer i kapitalskatt jämfört med att du vill sänka lönen lika mycket för en fattig människa i timmen. Jag tycker att det säger en del om er.

Dessutom: Ju högre inkomster man har desto större förmögenhet, desto fetare ISK-konto. Det här är en skatt som riktar sig till kapitalinkomster, framför allt för dem som har god ekonomi.

Anf. 114 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Man brukar säga att Jonas Sjöstedt är en skicklig retoriker, men kom ihåg: Vi vill inte sänka några löner. De som får en lärlingslön går från ett lågt bidrag till en högre egen inkomst.

Detta handlar om vanliga småsparares sparande. Man brukar höja skatten på det som man vill ha mindre av, till exempel miljöförstöring. Men ni höjer skatten på sparande. Vad är det som är så moraliskt fel med att spara till sin pension eller till sina barnbarn? Det handlar inte om någon elit utan om vanliga människor med vanliga inkomster. Det må vara några tiotior i Vänsterpartiets Sverige, men principen att beskatta sparande

högre är anmärkningsvärd. Människor kämpar varje månad. Sedan ska ni ta ut ytterligare skatt från undersköterskans sparande.

Vänsterpartier påstår sig vara ett parti för solidaritet och rättvisa. Jag frågar därför Jonas Sjöstedt igen: På vilket sätt blir Sverige mer rättvist och solidariskt för att undersköterskans och 2 miljoner människors sparande ska beskattas hårdare?

Anf. 115 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Ja, den undersköterska som har 50 000 på ett ISK-konto – det är inte så många undersköterskor som har det, ska jag säga – får då betala 37 kronor mer i skatt per år. Men hon får över en tusenlapp i sänkt skatt när vi återinför avdragsrätten för fackförbundsavgiften. Det är vår fördelningsprofil.

Jag tycker att det är rimligt, det vi gör – att vi beskattar inkomster från kapital mer. Det är rimligt att beskatta inkomster som inte grundar sig på arbete mer. Men vi sänker skatten på arbete genom att återinföra avdragsrätten, och vi sänker skatten på pension, det vill säga uppskjutet arbete. Vi tar bort den skattekllyfta för pensionärerna som borgerligheten skapade. Det är en rättvis skattepolitik; den står jag för till hundra procent.

Och jo, Annie Lööf, ni sänker lönerna. Ni är beredda att göra statliga ingripanden för att sänka lönerna, och det kommer inte att drabba bara dem som får sänkt lön. Det kommer att drabba många lågavlönade på den svenska arbetsmarknaden. Ni har gjort ett stort, avgörande misstag genom att gå så långt åt höger.

Anf. 116 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Jag lyssnade på det tidigare replikskiftet mellan Jonas Sjöstedt och Gustav Fridolin om vem som vill kalla sig grönast eller vad det var. De åtgärder ni debatterade tycker jag är intressanta.

Det är intressant, det här med hårdare reglering av avgaser som Jonas Sjöstedt lägger fram. Det har vi väl alla anledning att fundera över.

Men sanningen är ju den att de riktigt stora utsläppen i vår del av världen, de kommer inte från Sverige. De kommer från många andra länder i Europa, inte minst gamla Östeuropas omoderna industripark.

Nu finns det äntligen, efter alla dessa år, ett förslag på bordet om en europeisk koldioxidskatt. Äntligen! Och det är inte från vem som helst utan från Frankrikes president med stöd av Tysklands förbundskansler. Om det förslaget genomfördes skulle det ge större effekt på vårt klimat än något av de förslag vi i övrigt diskuterar i den här kammaren. Men då säger Vänsterpartiet nej. Varför det?

Anf. 117 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag har ju suttit i elva år i EU-parlamentet och förhandlat mycket av EU:s miljölagstiftning i förlikningar med ministerrådet. Jag var också med när vi röstade igenom förslaget om utsläppshandel, som jag var ganska skeptisk till eftersom jag trodde att det skulle vara otillräckligt. Det har det tyvärr visat sig vara.

Vi föreslog i stället att medlemsländerna skulle komma överens om en miniminivåskatt på koldioxid. Inte så att man ger EU beskattningsrätt, för det vill jag inte, men man kan komma överens på mellanstatlig väg om att lägga ett golv. Jag tycker att vi ska göra det, och vi ska inte nöja oss med EU. Vi ska bjuda in andra europeiska länder. Vi ska också

sträcka ut det här över världen, för koldioxidbeskattning är effektivt. Det är någonting som faktiskt fungerar. Jag är alltså för en så- dan beskattning, och jag har varit det under lång tid.

Jag tycker också att man ska fundera på hur man kan hitta andra internationella skatteformer, till exempel för flyget genom att ändra de omoderna konventioner som finns för att kunna ta ut miljöbeskattning också på flyget. Däremot är jag inte för att ge EU beskattningsrätt. Det är ett steg på vägen mot att omvandla EU till en federation, och det vill inte jag.

Anf. 118 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Nu är det något jag inte riktigt förstår, Jonas Sjöstedt. Det kanske inte är så förvånande för dig att jag inte gör det, men ändå. Det lät ju bra, det du sa. Du vill ha en europeisk koldioxidskatt. Det finns bara en organisation i Europa som kan införa den, och det är EU. Vi kan kalla det för mellanstatligt; det spelar ingen roll vad vi kallar det. Det är inom EU-systemet det måste ske.

Men Jonas Sjöstedt vill ju att Sverige ska lämna EU. Hur ska vi kunna påverka det då? Hur ska vi kunna bidra till införandet av en europeisk koldioxidskatt om vi genomför Jonas Sjöstedts politik att lämna EU? Hur ska det gå till?

Anf. 119 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Nu ska jag berätta någonting fantastiskt för Jan Björklund: Det finns länder som samarbeta med varandra som inte är med i EU. Det är faktiskt så, runt om i världen. Innan Sverige gick med i EU samarbetade vi med de nordiska länderna på ett sätt som på många vis var mer långtgående än EU-samarbetet. Jag tycker att ett

sådant mellanstatligt samarbete mellan demokratier – för miljön, för mänskliga rättigheter och för mycket annat – är helt nödvändigt.

Det jag ogillar med EU-systemet – jag ogillar inte allt med det, för det är en ganska komplex fråga – är bristen på demokrati. Det är ambitionen att bilda en förbundsstat, och det är att man sätter företagens rättigheter över sådant som just miljö och sociala rättigheter.

Anf. 120 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Vänsterpartiet tar åt sig äran för stora delar av regeringens budget. Men när Jonas Sjöstedt tar åt sig äran för allt-åt-alla-politiken måste han också ta ansvar för alla dem som kommer i kläm.

Runt om i landet kapas nu stödet inom LSS. I Kalmar kortas en psykiskt sjuk kvinnas assistans från 23 timmar per vecka till en timme och 13 minuter. Autistiske Niclas i Mullsjö har tidigare haft 165 timmars assistans i veckan. Nu ska det bli 2 1/2 timme. Monika i Sandviken har haft LSS-stöd i över 20 år. Nu kan det dras in helt. Varje dag kapas assistansen för drygt två personer trots ett påstått reformutrymme på 40 miljarder. Det handlar för många personer om att gå från heltid till noll tid.

Att det här får fortsätta ske står Jonas Sjöstedt bakom eftersom det inte finns någon satsning i budgeten på att öka stödet inom LSS. Vi satsar 3,3 miljarder, Jonas Sjöstedt noll.

Anf. 121 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Först ska jag säga att jag håller med dig, Andreas Carlson, om att vi har gjort många bra reformer – ett åttiotial har vi räknat som vi fått igenom.

Jag håller i allt väsentligt med dig i din beskrivning av LSS. Det är en oacceptabel situation. Vi har fått igenom en mindre uppskrivning av LSS-ersättningen i budgeten. Den finns där. Vi var med och förhandlade fram den.

Vi har tidigare tillsammans med borgerliga partier krävt att man ska ändra regleringsbrevet som innehöll ett slags nedskärningsmandat. Där kunde vi samarbeta bra. Vi är beredda att göra det igen, för den här situationen är ohållbar. Lagstiftningen måste ändras. Vi har ett antal domar som varit prejudicerande och som i praktiken innebär att människor som verkligen behöver assistans inte får den.

Jag kan sträcka ut en hand till dig här. Vi kan sätta oss ned på lunchen. Vänsterpartiet kan prata med Kristdemokraterna om hur vi ska kunna ändra lagstiftningen så att rätten till assistans finns där igen, för där är jag djupt kritisk till hur regeringen agerar.

Anf. 122 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Vi kommer ju att ta varandra i hand efter replikskiftet; det brukar vi göra i riksdagen.

Men det är lätt att säga att något är fel men sedan inte göra mer åt det, vilket Vänsterpartiet har möjlighet till som förhandlingspartner till regeringen om budgeten. Ni står ju bakom den budgeten – visserligen med en liten uppräknings – medan vi kristdemokrater satsar 3,3 miljar-

der mer för att säkerställa att människor inte ska få sin assistans indragen på det här sättet.

Vi vill se en ändring av lagstiftningen så att inte kostnadsjakten i LSS kan fortsätta. Men det behövs också mer pengar. I dag finns det människor i behov av hjälp som inte vågar ansöka om mer hjälp av rädsla att få mindre när de skickar in sin ansökan. Det här är en fråga som kastar omkull livet för många enskilda människor. Det krävs en lagändring, men det krävs också mer pengar. Vi satsar 3,3 miljarder mer än regeringen gör med den budget som Jonas Sjöstedt står bakom. Det tycker jag är dåligt.

Anf. 123 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag håller i allt väsentligt med dig, Andreas Carlson från Kristdemokraterna. Jag vill att du noterar att vi var pådrivande för att räkna upp ersättningen. Vi var med och såg till att regleringsbrevet ändrades.

Men jag tror att huvudproblemet är den praxis som kommer ur domarna. Det kräver en lagändring. Det är det som är huvudproblemet. Det är därför människor får sin assistans indragen i dag. Ja, vi stöder en sådan lagändring fullt ut, och det är bråttom. Vi har inte tid att vänta månad efter månad på att det här ska ske, för människor råkar illa ut varje dag.

Jag sätter mig gärna ned mer er när som helst. Jag bjuder in också de andra borgerliga partierna att delta om de tittar upp från sina telefoner och iPadar ett ögonblick. Vi kan sätta oss ned och gemensamt sätta press på regeringen att lösa det här, för detta är en grupp som är värd så mycket bättre än det som sker i dag.

Anf. 124 JAN BJÖRKLUND (L):

Herr talman! Trots att vi just nu är inne i en hög- konjunktur som sveper över hela västvärlden är det mycket i Sverige som går åt fel håll. Utanförskapet växer. Vårdköerna växer. Skolresultaten sjunker. Poli- ser slutar jobba som poliser.

Värst av detta är att klyftorna växer, för nu växer underklassen i Sverige genom att lågutbildade invand- rare hålls utanför arbetsmarknaden. Det beskär deras frihet, men det riskerar också att leda till att hela Sverige glider isär. Socialdemokraterna sitter med armarna i kors, och det är hela tiden mer bidrag och mer AMS-åtgärder som är lösningen – inte att släppa in dem på arbetsmarknaden.

Jag blir beklämd när jag hör de rödgröna. Stefan Löfven slår sig för bröstet som om det är Stefan Löfven som har skapat den internationella högkonjunktur i västvärlden som vi nu alla har nytta av. Samtidigt har han inte något ansvar för det utanförskap som växer fram.

De som kommer till Sverige måste få ett jobb även om de har låg utbildning. Statsministern älskar formeln ”alla som kan jobba ska jobba”. Men det är ju bara retorik från statsministern, för i verkligheten hålls väldigt många utanför genom den politik ni för.

Europas lägsta arbetslöshet 2020 – jag hör statsministern säga det alltmer sällan. Vi var väl på tolfte plats när vi skiftade regering 2014; nu ligger vi på sextonde plats. Jag vet inte hur långt Sverige ska sjunka för att statsministern ska inse att politiken måste läggas om.

Ni socialdemokrater drevs förr i tiden, precis som vi liberaler, av att avveckla det gamla klassamhället, och vi lyckades i stor utsträckning.

Men nu är det ni som återinför klassamhället genom att skapa en perma- nent underklass av lågutbildade invandrare i våra för- orter. Sverige riskerar att glida isär. (Applåder)

Anf. 125 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Här står han som har tur. Jag tycker att vi ska gå ut i valrörelsen och säga: Rösta på dem som har tur! Stefan Löfven har tur. Vi talar om klyftor. Det är intressant. Under den tidigare borgerliga regeringen var Sverige faktiskt det land i västvärlden där klyftorna ökade snabbast. Det beror naturligtvis på att det mest satsades på skattesänkningar för dem som redan tjänar mycket, och så lägre ersättningar för utsatta och dessutom nedskärningar i välfärden.

Efter den här sommaren hör jag Jan Björklund tala lite mer om de problem som uppstår just med klyftor – det är korrekt. Men vad tror du händer med klyftorna om Liberalerna får som de vill och ska sänka löner och samtidigt fatta beslut som faktiskt innebär höjda hy- ror? Vad händer med klyftorna då, Björklund?

Anf. 126 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Om man ska föra en intellektuell dis- kussion om detta måste man problematisera lite kring vad klyftor är.

Socialdemokraterna definierar, sannolikt på grund av sina rötter i fackföreningsrörelsen, hela tiden klyftor som inkomstskillnader mellan olika grupper som har jobb. Men jag menar att det är ännu viktigare att fundera på dem som inte har jobb och hur de ska kunna få jobb. Den stora klyftan är mellan dem som har ett jobb och dem som inte har det. Problemet nu, Stefan Löfven, är – det kommer du inte ifrån – att arbetslösheten i gruppen lågutbildade invandrare växer, trots att vi har en rasande högkonjunktur i hela västvärlden. Det har i princip aldrig

hämt förut i Sverige att det finns grupper där arbetslösheten växer när det är högkonjunktur. Men nu sker det, och det sker under din statsministerperiod.

Att det sker har sin förklaring i hur svensk arbetsmarknad är uppbyggd, men vi måste våga lära oss av det. Ska de komma in på arbetsmarknaden måste vi sänka trösklarna. Det vill inte ni göra, och det är så den nya underklassen växer fram.

Anf. 127 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Varenda löntagare vet att det är oerhört viktigt att alla är i arbete. Det är precis därför jag säger att alla som kan arbeta ska arbeta. Annars har vi inte råd med välfärden, och friheten begränsas. Kom inte och tala med en arbetare om behovet av att alla är i arbete! Det förstår jag mycket väl.

I dag har Sverige den högsta sysselsättningsfrekvensen som någonsin har mätts upp i ett EU-land. 200 000 fler är i arbete. Vi sänker arbetslösheten – den minskar faktiskt också bland utrikes födda, och det är bra. Men den måste minska mer. Den minskar inte om man tar kål på den svenska modellen och som politiker går in och sänker lönerna. Då sänker man nämligen också för en mycket större del av svensk arbetsmarknad än dem som man säger att man vill träffa.

Lönesänkningar är inte modellen, och det är inte där valet står: mellan att inte ha ett arbete eller att sänka lönerna. Valet står mellan att inte ha ett arbete eller att se till att alla kan komma in på arbetsmarknaden, men med sjysta löner. Man ska kunna leva på sin lön också.

Anf. 128 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Men varför ökar då arbetslösheten bland utanförskapet, om du har svaren på hur detta ska gå till? Våra myndigheter spår att den kommer att fortsätta öka kraftigt under kommande år. Detta beror ju på att er politik inte fungerar för den här gruppen, Stefan Löfven.

Thorwaldsson tar initiativ och säger att vi måste förhandla särskilt om dessa. Sedan har han lösningar som inte kommer att lösa problemet, men Stefan Löfven måste väl vara den enda personen i Sverige med lite samhällsansvar som inte ser problemet: att vi håller på att bygga ett stort utanförskap i våra förorter, med alla de sociala problem som det leder till, kriminalitet och annat.

När man ser problemen, vad ska man då göra åt dem? Stefan Löfven säger: Höj bidragen och höj skatterna! Men det är inte där problemet sitter. Unga män behöver ett jobb att gå till i stället för att bilda gäng i förorterna och ägna sig åt kriminalitet.

Anf. 129 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Amerikanska Westinghouse står under konkursskydd i USA. Franska Areva har räddats av staten. Det är inget märkligt. Areva och Westinghouse verkar på en döende marknad; de tillverkar kärnkraft.

De senaste tio åren har det stängts fler reaktorer i världen än vad det har byggts nya, trots det ökade behovet av energi. I stället växer förnybart. 2016 ökade vindkraften med 16 procent och solenergin med 30 procent. Anledningen är enkel: Förnybart är mer lönsamt.

I Finland kan vi se att den försenade reaktorn blivit så dyr att det hade varit billigare att bygga vindkraft för att få samma mängd energi. I

Sverige sluter nu fem partier upp bakom målet med 100 procent förnybar el senast 2040. Liberalerna ställde sig vid sidan av, och du sa att du var orolig att de investeringar i förnybart som vi enats om hotar kärnkraften. Så kan det vara – det brukar kallas teknikutveckling. Med tanke på utvecklingen nu, vad skulle krävas för att Jan Björklund ska ge upp tron på att kärnkraften är framtiden?

Anf. 130 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Jag tror att vi under överskådlig tid kommer att ha en mix i vår elproduktion, som är bra. Den består av mycket vattenkraft – det har vi ju haft historiskt. Den består av de tunga kärnkraftsreaktorer som finns kvar. De små, tidiga avvecklas nu av åldersskäl, men de tunga kommer att finnas kvar under överskådlig tid. Och vi har en växande andel förnybart, förmodligen inte så mycket mer vindkraft. Men det är spännande om vi kan använda solenergin i större utsträckning i framtiden.

Det är enorma subventioner som pumpas in. När Fridolin skulle ha in havsbaserad vindkraft fick subventionerna Nuonaffären att framstå som rena glädje- kalkylen för oss. Det kommer aldrig att bli lönsamt att bygga havsbaserad vindkraft, knappt ens med de subventioner ni tänker er.

Vi har nu en energimix som fungerar rätt väl. Men de nya subventioner ni ska pumpa in för att pressa ut fungerande kärnkraftverk är samhällsekonomiskt olönsamma och ger såklart ingen klimatnytta – kärnkraften släpper inte ut någon koldioxid.

Anf. 131 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Det tog en stund, men nu blev jag förvånad! Jag trodde nog aldrig att jag skulle höra en minister ur Maud Olofssons regering

ta ordet Nuon i sin mun. Vi har ju med ganska mycket och erkänd smärta behövt städa upp efter de affärer som man lät Vattenfall göra när just gas, kol och annan fossil energi köptes in på kontinenten för att ställa om Vattenfall mot mer förnybart.

När vi sågs sist, i söndags, lovade Jan Björklund att han skulle bli nästa miljöpartist, men så stora krav ställer jag inte. För mig skulle det räcka gott att Jan Björklund blev liberal. Tittar vi på slaget mellan kärnkraft och förnybart runt om i världen är det nämligen tydligt att förnybart vinner.

Alla de europeiska regeringar som funderat på kärnkraft har konstaterat att kostnaden blir ungefär 1 krona per kilowatt man får ut. I Sverige bygger vi helt utan stöd vindkraft för halva priset. Bara produktions- kostnaden för vindkraft innebär att vi får el för 50 öre kilowatten. Varför ska vi då välja kärnkraft före vindkraft?

Anf. 132 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Det är väl ingen som säger att det behöver byggas just nu. Vi har ju elöverskott. Den stora utmaningen kommer framöver, när de nuvarande reaktorerna fasas ut av åldersskäl. Vad händer då? Det ligger långt fram i tiden och är inte en fråga för dagen just nu. Vi kommer att ha sex högproducerande kärnkraftsreaktorer under lång tid i Sverige. Ni har fått acceptera att de finns kvar. Vad som händer sedan får vi se då.

Jag konstaterar bara att den utbyggnad av vindkraften som sker långt ifrån bygger på liberala principer. Vi har ett genomsubventionerat system. Det hjälper inte att det kallas för certifikat; det är jättesubventioner som pumpas in för att få det lönsamt. Pumpar man in

tillräckligt mycket subventioner blir naturligtvis all-
ting lönsamt, men det är inte på marknadens villkor.

Anf. 133 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman och Jan Björklund! Borgerliga partier försöker ofta tala om att deras skattesänkningar gynnar dem med låga inkomster. Därför kan det ibland vara lite befriande med Liberalerna, som inte hymlar. Ni sänker skatten för dem som tjänar mest. 90 procent av era skattesänkningar går till de 20 procent som har de högsta inkomsterna. Samtidigt vill ni sänka lönen för låginkomsttagarna.

Okej, Jan Björklund, du står för det. Jag står för en annan politik. Men har ni funderat på hur fördelningen blir mellan män och kvinnor? Ni brukar ju framhålla att ni är ett parti som bryr er om jämställdhet.

Det är ju så att männen tenderar att tjäna mest, och den övervägande delen av låginkomsttagarna är kvin-
nor. Jag såg en siffra från Finansdepartementet att 80 procent av era skattesänkningar går till män och bara 20 procent till kvinnor. Det är att aktivt öka den ekonomiska klyftan mellan män och kvinnor och driva jämställdheten bakåt. Detta kan väl inte stämma, Jan Björklund? Ni måste ju ha räknat på detta.

Anf. 134 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Så fort man sänker skatten i Sverige är det fler män som får sänkt skatt, helt enkelt därför att män sammantaget tjänar mer än kvinnor. Det är fler män som har högre löner och fler kvinnor som jobbar deltid och så vidare. Så är det.

Så fort man höjer skatten är det likadant. Även om du höjer skatten till 100 procent och tar in varenda krona – det vore den mest jämställda

beskattningen, där ingen får behålla någonting – är detta en ofrånkomlig effekt.

Det vi gör är att vi sänker skatten framför allt i de inkomstskikt där de stora kvinnodominerade akademikergrupperna finns. De som ligger ovanför de inkomstskikten får också sänkt skatt. Det är en ofrånkomlig effekt.

För oss har det varit viktigt att höja den så kallade brytpunkten så att det gynnar specialistsjuksköterskor, barnmorskor, gymnasielärare och förstelärare. De har gått fem år på universitetet och har stora studieskulder. Där slår ni till stenhårt och straffbeskattar de inkomstlägen som de har. Huvuddelen av Sveriges barnmorskor betalar statlig inkomstskatt. Det är mer än vad LO- grupperna gör. Och det är inte rimligt.

Anf. 135 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Tack för svaret, Jan Björklund! Men jag vill fortfarande ha svar på om ni har räknat på detta. För oss är det självklart. När vi gör en budget ser vi hur den slår mot män och kvinnor, mot rika och fattiga och hur fördelningen i Sverige påverkas. Om ni bryr er om feminism och jämlikhet måste ni ha räknat på hur er skattepolitik påverkar jämställdheten i Sverige.

Då frågar jag dig igen, Jan Björklund: Är det sant att 80 procent av era skattesänkningar går till män? Trots att ni säger er stå för jämställdhet ökar ni den ekonomiska klyftan mellan män och kvinnor i Sverige. Kan det verkligen vara så, Jan Björklund?

Anf. 136 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Nej, om man ser till hela vår budget är detta inte sant. Vi trappar ned ränteavdraget. Det är fler män som har höga lån. Vi vill höja lönerna i de kvinnodominerade akademikergrupperna just därför att det ska löna sig att utbilda sig.

Jonas Sjöstedt, den som utbildar sig till civilingenjör och jobbar i näringslivet får i dag en marknads- mässig lön. I näringslivet sätter man ju de löner som behövs för att kunna anställa civilingenjörer. Men i den offentliga sektorn är det politikerna som sätter löner, och politiker vågar nästan aldrig ta ansvar för ökade löneskillnader. Jag menar att vi måste göra det. Det måste vara så att specialistsjuk-sköterskor med fem års universitetsutbildning ska ha högre lön än hamnar- betarna i Göteborg. Trots att de är kommunister och strejkar sig till högre lön måste vi ha en lönebildning i Sverige som befrämjar jämställdhet. Det måste löna sig att utbilda sig, också för kvinnor.

Anf. 137 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Flera gånger i den här debatten har vi hört hur välfärd ställs mot skattesänkningar. Vi har också fyra eller fem gånger hört statsministern säga att allianspartierna sänker skatterna med 100 miljarder. Den siffran får han fram genom att plussa ihop våra skattesänkningar, som ligger i fyra separata budgetar. Det är ett oseriöst sätt att räkna. Dessa båda saker innebär, tycker jag, en fördumning av den politiska debatten.

Sänker vi skatten ökar drivkraften för fler att ar- beta, och kostnaderna för företagen att anställa sänks. Går fler personer från arbetslöshet till arbete ökar statens skatteintäkter. Så var resultatet av Alliansens po- litik 2006–2014, och jag vill vara med och se till att resultatet blir detsamma av Alliansens politik efter 2018 också.

Statsministern skryter om att han har vänt ett underskott till överskott men glömmer att säga att under- skottet kom under den största finanskrisen sedan 1930- talet och att överskottet återskapades genom en budget som allianspartierna drev igenom 2014.

Kristdemokraterna är ett parti som prioriterar vården, omsorgen och tryggheten. Vi vill satsa 27,5 miljarder mer på vård och omsorg än vad regeringen gör, och till skillnad från regeringen har vi förslag på struk- turellt riktiga reformer som kan vända utvecklingen i svensk sjukvård.

Vi säger nej till dyra byggsubventioner, ineffektiva miljöstatsningar och subventioner för storfacken. Vi prioriterar skattesänkningar för pensio- närer, barnfamiljer och dem som står långt från arbetsmarknaden.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet står tillsammans för ett välfärdssvek, samtidigt som de skryter sig blå över hur mycket pengar de kan satsa på precis allting. Sverige behöver en ny regering – en regering som ersätter de rödgrönas välfärdssvek med ett välfärdslöfte. (Applåder)

Partiledardebatten var härmed avslutad.